

P. 1465

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

Rok 1908/1909.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1909.

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

Rok 1908/1909.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1909.

KRAKÓW. — DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem J. Filipowskiego.

TREŚĆ.

	Strona
Skład Akademii (w lipcu 1909)	1
Posiedzenie publiczne dnia 22 maja 1909	63
Sprawozdanie Sekretarza Generalnego	71
Witkowski August: O zasadzie względności (odeczyt)	133
Bibliografia wydawnictw Akademii	161
Nagrody i konkursy	171
Ważniejsze akta urzędowe: Fundacya im. ś. p. Jadwigi i Zofii Tomkiewiczówien	179
Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacyi ś. p. Probusa Barczewskiego	181
Wykaz stosunków Akademii z innemi instytucyami	195
Sprawozdanie ze stanu i użycia funduszów Akademii w roku 1908 (10 tablic)	219

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE

(w lipcu 1909 r.)

PROTEKTOR
JEGO CESARSKA I KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ
ARCYKSIĄŻĘ AUSTRYI-ESTE
FRANCISZEK FERDYNAND.

PROTEKTOR-ZASTĘPCA

Vacat.

ZARZĄD AKADEMII.

Prezes :

JE. Stanisław hr. Tarnowski, Dr. filoz., Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Apost. Mości, Kaw. ord. Leopolda I kl., Komandor orderu Franciszka Józefa z gwiazdą, właśc. odznaki „Litteris et artibus“, b. Rektor magn. w roku 1886/7 i 1889/900, Prof. p. z. literatury polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor Seminar. filol. słow. tamże, Członek dożyw. Izby Panów i Poseł na Sejm krajowy, Członek Komisji egzam. dla kand. na naucz. szkół gimnaz. i realn., Członek korespondent wiedeńskiej Akademii Umiejętności.

Kraków, ul. Warszawska 12.

Zastępca Prezesa :

Fryderyk Zoll, Dr. praw, Komandor orderu Franciszka Józefa, Kawaler ces. austr. orderu Żelaznej Korony III klasy, dożyw. Członek Izby Panów austr. Rady Państwa, c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., emer. Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prezes c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego, a Członek jej oddziału sądowego, Delegat c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty przy Wydziale administracyjnym Szkoły handlowej w Krakowie, Członek czeskiej Akademii im. ces. Franciszka Józefa w Pradze, Obywatel honorowy miast Podgórze, Myślenic i Zatora.

Kraków, ul. Studencka 23.

Sekretarz Generalny :

Bolesław Ulanowski, Dr. praw i filoz., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, c. k. Radca Dworu, Prof. p. z. prawa kanonicznego i dawnego prawa polskiego Uniw. Jagiell., Członek czeskiej Akademii im. ces. Franciszka Józefa i królewskiego czeskiego Towarzystwa Naukowego w Pradze, Członek c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego, b. Dziekan Wydz. prawa Uniw. Jagiell., Konserwator Komisji centralnej dla zabytków archiwalnych w Galicyi.

Kraków, ul. Garncárska 15.

Dyrektor Wydziału filologicznego :

Kazimierz Morawski, Dr. filoz., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, c. k. Radca Dworu, Członek dożywotni Izby Panów, Członek Rady Szkolnej krajowej, Prof. p. z. filologii klasycznej, Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego Uniw. Jag., Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, Członek czeskiej Akademii im. ces. Franciszka Józefa w Pradze.

Kraków, ul. Wolska 6.

Dyrektor Wydziału historyczno-filozoficznego :

Fryderyk Zoll, (jak wyżej).

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Edward Janczewski, Dr. fil., Profesor p. z. anatomii i fizjologii roślin i Dyrektor pracowni botanicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, c. k. Radca Dworu, b. Rector magn., Członek honorowy Tow. botanicznego w Edynburgu i Tow. Przyjaciół Nauk w Wilnie, Członek korespondent Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourgu, Prezes Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie.

Kraków, ul. Wolska 16.

Sekretarz Wydziału filologicznego :

Józef Tretiak, Dr. filoz., Profesor p. z. języka i literatury ruskiej Uniw. Jagiell., b. Docent literatury polskiej w tymże Uniwersytecie, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, Członek Kollegium znawców dla spraw ochrony prawa autorstwa w zakresie literatury.

Kraków, Plac Groble 8.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozoficznego :

Bolesław Ulanowski, (jak wyżej).

Sekretarz Wydziału matematyczno-przyrodniczego :

Władysław Natanson, Dr. filoz., Magister i Dr. fizyki Uniwers. w Dornbachu, Prof. p. z. fizyki matemat. Uniwers. Jagiellońskiego, Członek korespondent Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu,

Członek Towarzystwa fizycznego w Londynie, Członek francuskiego Towarzystwa fizycznego w Paryżu, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych.

Kraków, ul. Wolska 8.

Poczet członków zwyczajnych.

A) Czynnici:

1. Wydział filologiczny.

a) *Krajowci:*

Antoni Małecki, Dr. fil., właściciel odznaki „Litteris et artibus“, b. Prof. jęz. i liter. polskiej i b. Rektor magn. Uniwersytetu lwowskiego, Zastępca Kuratora Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie, dożywotni Członek Izby Panów, honorowy obywatel miasta Lwowa i b. długoletni Członek Rady miejskiej lwowskiej, Dr. obojga praw honoris causa Uniwersytetów Jagiellońskiego i lwowskiego, Członek honorowy Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Galic. Tow. pedagogicznego, Tow. historycznego we Lwowie, Tow. liter. Adama Mickiewicza i Koła literackiego we Lwowie, Członek korespondent serbskiego Tow. Nauk w Belgradzie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 23 lipca 1872.

Lwów, Zakład Ossolińskich.

Antoni Petruszewicz, Kustosz lwowskiej Kapituły metropolitalnej grecko-katol., Radea i Referent Konsystorza, Egzaminator synodalny, Członek czynny i honorowy cesarsko-rosyjskiego archeologicznego Tow. w Moskwie, honorowy Doktor historii cesarskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie, Członek historycznego Tow. Nestora w Kijowie, czynny i honorowy Członek cesarskiego Towarzystwa historii i starożytności w Odessie, honorowy Członek Akademii nauk w Bukareszcie, Członek honorowy słowiańskiego dobroczynnego Towarzystwa w Kijowie, Członek halicko-ruskiej Macierzy we Lwowie, Członek czeskiej Macierzy w Pradze, honorowy Członek Stauropigialnego Instytutu we Lwowie, Członek i wydziałowy Instytutu ruskiego „Narodowy Dom“ we Lwowie, Członek Centralnej Komisji dla sztuki i historycznych zabyt-

ków w Wiedniu, honor. Członek słowiańskiego wspierającego Towarzystwa w Moskwie etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Lwów, Kapituła metrop. grecko-katol.

JE. Stanisław hr. Tarnowski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ul. Warszawska 12.

Maryan Sokołowski, Dr. filoz., c. k. Rada Dworu, Kaw. orderu Leopolda, Komandor ord. Grzegorza W. i ord. Włoskiej Korony, Prof. p. z. hist. sztuki i Dyrektor gabinetu historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Rady sztuki (Kunstrat) przy Ministerstwie Oświaty, Członek korespondent ces. Akademii Nauk w Petersburgu, Członek zagraniczny Czeskiej Akademii Umiejętności im. ces. Franc. Józefa w Pradze, Korespondent c. k. Komisji centralnej do badania i utrzymywania pomników sztuki, Członek korespondent c. k. austriackiego Instytutu archeologicznego w Wiedniu, Członek honorowy Tow. Przyjaciół sztuk pięknych, miłośników miasta Krakowa i ochrony zabytków w Krakowie, Członek honorowy Towarzystwa historyków sztuki we Wrocławiu, Członek czynny Towarzystwa starożytników w Królewcu, Członek współpracownik cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Petersburgu, Członek czynny cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Moskwie, Dyrektor Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 lipca 1884. (Korespondentem od roku 1883).

Kraków, ul. Garncarska 3.

Kazimierz Morawski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. — (Korespondentem od roku 1883).

Kraków, ul. Wolska 6.

Władysław Łoziński, Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu lwowskiego, dożywotni Członek Izby Panów austr. Rady Państwa, Obywatel honorowy miasta Lwowa, Członek Rady sztuki przy c. k. Ministerstwie Wyznań i Oświaty, Korespondent c. k. centralnej Komisji archeologicznej, Kawaler orderu cesarza Leopolda. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Lwów, ul. Ossolińskich 3.

Józef Tretiak, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1900. — (Korespondentem od roku 1888).

Leon Sternbach, Dr. filoz., Profesor p. z. filologii klasycznej Uniw. Jagiellońskiego, Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego, Członek zakrajowy Akademii Umiejętności w Pradze, Członek korespondent Instytutu archeologicznego w Wiedniu, Członek Rady szkolnej krajowej, Zastępca dyrektora c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 maja 1902. — (Korespondentem od dnia 9 maja 1893).

Kraków, ul. Batorego 14.

Wilhelm Creizenach, Dr. filoz., Profesor p. z. języka i literatury niemieckiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kaw. orderu Żelaznej Korony III kl., Dyrektor Seminarium germanistycznego, Członek c. k. Kom. egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, były docent Uniwersytetu w Lipsku. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1904. — (Korespondentem od dnia 2 maja 1895).

Kraków, ul. Studencka 19.

Józef Kallenbach, Dr. filoz., Prof. p. z. języka i literatury polskiej w Uniwersytecie lwowskim, Dyrektor Seminarium filologii polskiej w Uniw. lwowskim, Członek Komisji egzam. dla kand. na naucz. w szkołach gimn. i real. we Lwowie, Członek Kollegium znawców dla spraw ochrony prawa autorstwa, Prezes Tow. im. A. Mickiewicza we Lwowie, Prezes Towarzystwa ludoznawczego we Lwowie, b. Dyrektor Biblioteki ord. Krasieńskich w Warszawie, b. Prof. p. z. języka i literatury polskiej i b. Dziekan Wydziału filozoficznego Uniwersytetu we Fryburgu szwajcarskim, b. Docent Uniwersytetu Jagiell., Dziekan Wydziału filozof. Uniw. lwow. w r. 1907/8. Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1906 r. — (Korespondentem od dnia 9 maja 1893).

Lwów, ul. Ziemiałkowskiego 4.

Stanisław Tomkowicz, Dr. filoz., Komandor orderu Franciszka Józefa, Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, Konserwator zabytków sztuki i przeszłości. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 maja 1908. — (Korespondentem od dnia 4 maja 1894).

Kraków, ul. Podwałe 2.

Leonard Lepszy, c. k. Radca górniczy, Naczelnik c. k. Urzędu probierczego, właściciel złotego krzyża zasługi z koroną, Konserwator zabytków sztuki i przeszłości. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 maja 1908. — (Korespondentem od dnia 14 maja 1897).
Kraków, ul. Bracka 13.

J.E. Ks. Józef Bilezewski, Dr. teologii, Arcybiskup lwowski, c. k. Tajny Radca, b. Profesor p. z. dogmatyki szczegółowej Uniwersytetu lwowskiego, Członek koresp. rzymskiej Akademii archeol., Członek c. k. kraj. Rady szkolnej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 maja 1908. — (Korespondentem od dnia 17 maja 1900).
Lwów.

Jan Michał Rozwadowski, Dr. filozofii, Prof. p. z. językoznawstwa porównawczego w Uniwersytecie Jagiellońskim. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 maja 1908. — (Korespondentem od dnia 11 maja 1903).
Kraków, ul. Studencka 8.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi:
w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z Wydziału historyczno-filozoficznego wybrani 21 listopada 1893.

Wojciech Kętrzyński	} obacz str. 13—15.
Stefan Pawlicki	
Stanisław Smolka	
Tadeusz Wojciechowski	
Wincenty Zakrzewski	

b) Zakrajowi:

Watrośław Jagić, Dr. filoz., także honoris causa Uniw. Jagiellońskiego, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. filologii słow. i Dyrektor Seminarium filołog. słow. Uniwersytetu wiedeńskiego, Członek Izby Panów, Kawaler komtur. krzyża orderu Franciszka Józefa z gwiazdą, Kawaler orderów pruskich „pour le mérite“ i Korony, posiadacz austr.-węg. i bawarskiej odznaki honorowej dla nauki i sztuki, rosyjski Radca tajny i Kawaler orderów Anny i Stanisława I stopnia (z gwiazdami) i Włodzimierza III stopnia, serbskiego wielkiego krzyża orderu Sawy, norweskiego Olafa, bułgarskiego „pour le mérite“, Członek czynny Akademii Umiejętno-

ści w Wiedniu, Petersburgu, Zagrzebiu, Belgradzie, Monachium, Budapeszcie, Pradze i Berlinie, Towarzystwa naukowego czeskiego w Pradze, Członek korespondent Académie des inscriptions w Paryżu, Członek honorowy Towarzystwa „Ljubiteli drevniej pismienosti“ i „Archeologiczeskawe Obszczestwa“ w Petersburgu, Akademii Umiejętności w Bukareszcie, Towarzystwa historycznego im. Nestora w Kijowie, Towarzystw archeologicznych w Zagrzebiu, Moskwie, Odessie i Konstantynopolu, Towarzystwa starożytniczego w Moskwie, Tow. „Ljubitelej jestestwoznania, antropologii i etnografii“ w Moskwie, „Narodopisnej Společnosti českoslovanskiej“ w Pradze, Członek honorowy Uniwersytetu w Moskwie, Charkowie, Odessie, Petersburgu i Kijowie, Towarzystwa „Matica srpska“ w Nowym Sadzie i „Matica slovenska“ w Lublanie etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 listopada 1878.

Wiedeń VIII, Kochgasse 15.

Józef Hampel, Dr. praw i filoz., Profesor p. z. archeologii starożytnej Uniwersytetu w Budapeszcie, Dyrektor Sekcji archeologicznej Muzeum Narodowego tamże, Członek czynny Akademii węgierskiej. Wybrany członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Budapeszt, Muzeum Narodowe,

Ludwik Ćwikliński, Dr. filoz., Szef Sekcyi w c. k. Ministerstwie Wyznań i Oświaty, Kaw. ord. Żelaznej Korony II kl., były Rektor magnific. i Prof. p. z. filologii klasycznej Uniwersytetu lwowskiego, Członek czeskiej Akademii Umiejętności im. ces. Franciszka Józefa, Członek zwycz. c. k. austr. Instytutu archeologicznego w Wiedniu, Członek korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Korespondent i b. Konserwator c. k. Komisji central. dla utrzymania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Członek korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Korespondent i b. Konserwator c. k. Komisji central. dla utrzymania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Członek honorowy Towarzystwa filologicznego we Lwowie i Towarzystwa filozoficznego w Wiedniu, Obywatel honor. miasta Żywca, Kurator fund. Franc. Kochmana dla popierania literatów polskich, Wiceprezes fund. bar. Hirscha dla popierania szkolnictwa ludowego w Galicyi i na Bukowinie, b. Poseł do Rady Pań-

stwa. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1904. (Korespondentem od dnia 9 maja 1893).

Wiedeń VIII, Hamerlingsplatz 7.

c) Zagraniczni:

Jan Baudouin de Courtenay, Dr. filoz. i językoznawstwa porównawczego, Magister nauk filologiczno-historycznych, Profesor zwyczajny zasłużony językoznawstwa porównawczego i sanskrytu Uniwersytetu petersburskiego, Profesor językoznawstwa w Akademii pedagogicznej Ligi oświaty w Petersburgu, Członek korespondent ces. Akademii nauk w Petersburgu, posiadacz złotego medalu od ces. Akademii nauk w Petersburgu i brązowego od „Institution ethnographique“ w Paryżu, b. Docent gramatyki porównawczej języków indo-europejskich Uniwersytetu petersburskiego, b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków indo-europejskich i sanskrytu Uniwersytetu kazańskiego, b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków słowiańskich Uniwersytetu dorpuckiego, b. Profesor p. z. tytułarny językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek dożywotni „Société de linguistique“ w Paryżu, Członek korespondent „Litauische litterarische Gesellschaft“ w Tyłży, Członek korespondent Towarzystwa etnograficznego czesko-słowiańskiego w Pradze, Członek korespondent Towarzystwa finnougryjskiego (Suomalais-Ugrilainen-Seura) w Helsingforsie, Członek-współpracownik Ces. rosyjskiego Towarzystwa geograficznego, Członek honorowy Uniwersytetu kazańskiego, Członek honorowy b. estońskiego Towarzystwa „Eesti Kirjameeste Selts“ w Dorpacie, Członek honorowy Towarzystwa naukowego litewskiego w Wilnie, Członek rzeczywisty Towarzystwa naukowego warszawskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887.

Petersburg, Wasiljewskij Ostrow, 10 Linia, 23.

Aleksander Brückner, Dr. filoz., Profesor p. z. filologii słowiańskiej Uniwersytetu berlińskiego, Członek korespondent Akademii Umiejętności w Białogrodzie, Petersburgu i Pradze, Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany członkiem czynnym dnia 31 października 1891. (Korespondentem od r. 1889).

Berlin-Wilmersdorf, Mecklenburgische Strasse 12.

JE. Stojan Novaković, Prezydent Ministrów, b. Senator i t. d.
Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.
Belgrad, ul. Resavska 19.

Henryk Sienkiewicz, Dr. filoz. honoris causa Uniwersytetu Jagiell.,
Właściciel odznaki „Litteris et artibus”. Wybrany Członkiem
czynnym dnia 9 maja 1893.
Warszawa, ul. Hoża 22.

Maryan Zdziechowski, Dr. filozofii, Profesor tyt. zwyczajny Uni-
wersytetu Jagiellońskiego dla filologii słowiańskiej i historii lite-
ratury powszechnej nowszych czasów. Wybrany Członkiem czyn-
nym dnia 15 maja 1908 r. — (Korespondentem od dnia 13 maja
1902).
Kraków, ul. Gertrudy 7.

Gaston Maspero, Dyrektor „Musée des antiquités égyptiennes et
service des fouilles” w Kairze, Profesor filologii i archeologii egip-
skiej w Collège de France w Paryżu, Członek „Institut de France”
(Académie des inscriptions et belles-lettres) w Paryżu. Wybrany
Członkiem czynnym dnia 15 maja 1908 r.¹⁾
Kairo, Musée des antiquités égyptiennes.

¹⁾ Maspero Gaston Kamil Karol, ur. w Paryżu w roku 1846
z rodziców pochodzenia włoskiego; kształcił się tamże, potem, po ro-
cznym pobycie w Montevideo, został w 1869 r. repetytorem języka
egipskiego w „École pratique des hautes études”; w r. 1873 został
w miejsce Rougé'go profesorem w Collège de France, w r. 1881 za-
łożył w Kairze szkołę archeologii egipskiej, a po śmierci Mariette'a
został dyrektorem muzeum w Bulaku. Jedną część roku przebywa
stałe w Egipcie, prowadząc badania wykopaliskowe, a wyniki tych ba-
dań ogłasza w licznych publikacjach, drugą zaś część roku w Paryżu.

Ogłosił drukiem:

- 1) L'Hymne au Nil des papyrus du British Museum (1869).
 - 2) Des formes de la conjugaison en égyptien ancien, en de-
motique et en copte (1871).
 - 3) Du genre épistolaire chez les anciens Égyptiens (1873).
 - 4) Histoire ancienne des peuples de l'Orient (1875, wyd. 5-te
1892).
 - 5) De quelques navigations des égyptiens sur la mer Erythrée
(1878 w „Revue historique”).
 - 6) Études de mythologie et d'archéologie égyptiennes (1893)
- i wiele innych — ponadto liczne artykuły w czasopismach: Revue

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) Krajowi:

Fryderyk Zoll, (j. w.). Wybrany członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ul. Studencka 23.

JE. Leon Biliński, Dr. praw, Doktor praw honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rzeczywisty Tajny Radca, Kawaler wielkiej wstęgi ord. Leopolda, Kawaler orderu Żelaznej Korony I kl. Komandor orderu Franciszka Józefa, dożywotni Członek Izby Panów, Poseł na Sejm krajowy i do Rady Państwa, b. Prof. Uniwersytetu lwowskiego, b. Prezydent generalnej Dyrekcyi kolei państwowych, Minister finansów, b. Gubernator Banku austro-węgierskiego. Wybrany członkiem czynnym dnia 31 paźdz. 1876.
Wiedeń VII, Tulpengasse 3.

JE. Michał Bobrzyński, Dr. praw, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rzeczywisty Tajny Radca, Komandor ord. Franciszka Józefa z gwiazdą, C. k. Namiestnik Galicyi, Członek czeskiej Akademii imienia cesarza Franciszka Józefa, b. Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej, Poseł na Sejm kraj., b. Profesor prawa politycznego austr. Uniwersytetu Jagiell. — Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 listopada 1883. (Korespondentem od r. 1878)
Lwów.

Stanisław Smolka, Dr. filoz., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, Komandor orderu Corona d'Italia, c. k. Radca Dworu, dożyw. Człon. Izby Panów austr. Rady Państwa, b. Sekretarz generalny Akademii Umiejętności w Krakowie w latach 1891—1893, Członek zagr. węgierskiej Akademii Umiejętności, Członek południowo-słowiańskiej Akademii Umiejętności w Zagrzebiu i czeskiej Akademii im. cesarza Franciszka Józefa w Pradze, oraz ces. Towarzystwa archeologicznego w Moskwie, Członek honorowy Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu i w Wilnie, oraz Towarzystw historycznych w Petersburgu i Rydze, Dyrektor Archiwum krajowego

critique, Revue archéologique, Journal asiatique, Mémoires de la Société de linguistique, la Nature, les Débats, The Academy, The Records of the Past etc.

w Krakowie, Korespondent c. k. Rady archiwalnej w Wiedniu, b. Profesor i Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. (Korespondentem od r. 1881).

Niegoszowice, p. Rudawa.

Wincenty Zakrzewski, Dr. filoz., c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Prof. p. z. historii powszechnej i Dyrektor Seminarium histor. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek zagraniczny węgierskiej Akademii Umiejętności, Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyjach i szkołach realnych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ul. Studencka 5.

Wojciech Kętrzyński, Dr. fil., Dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie, Konserwator c. k. centralnej Komisji w Wiedniu, Członek Towarz. Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Wilnie, Tow. literackiego w Paryżu, Tow. Nauk w Toruniu, Towarzystwa litewskiego w Tylży, Towarzystwa historycznego we Lwowie, Towarzystwa historycznego i archeologicznego śląskiego we Wrocławiu, Towarzystwa historycznego przy Uniwersytecie w Petersburgu, ces. Tow. archeologicznego w Moskwie, Tow. Mazurskiego w Lecu w Prusiech wschodnich, Tow. ludoznawczego Kaszubskiego w Kartuzach w Prusiech zach., miejskiej Komisji archiwalnej we Lwowie i Kollegium znawców dla zakresu literatury, Kaw. ord. Żelaznej Korony III kl. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1873).

Lwów, Zakład nar. im. Ossolińskich.

Tadeusz Wojciechowski, Dr. fil., Doktor fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kaw. orderu Żelaznej Korony III kl., Właściciel odznaki „Litteris et artibus“, c. k. Radca Dworu, em. Profesor p. z. historii polskiej, b. Rektor Uniwersytetu lwowskiego, Prezes Tow. historycznego we Lwowie, Korespondent c. k. Komisji centralnej konserwatorskiej w Wiedniu, Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1881).

Lwów, ul. Technicka 8.

Stefan Pawlicki, Doktor św. Teologii i filozofii, Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, Kapłan Zgromadzenia OO. Zmartwychwstańców, Prof. p. z. filoz. Uniwersytetu Jagiell., Konsultor św. Kongregacyi Indeksu, b. Docent b. Szkoły głównej warszawskiej, b. Prorektor papieskiego Kollegium polskiego w Rzymie, Członek czynny rzymskiej Arkadyi i trzech rzymskich Akademii: di religione cattolica, Tiberina i dell'Immacolata Concezione, Członek czynny rzymskiej Società dei cultori di cristiana archeologia, Czł. korespondent papieskiej Akademii archeologii, Członek Zarządu niem. Tow. Goerresowego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891. (Korespondentem od r. 1884.)

Kraków, ul. Łobzowska 10.

Bolesław Ulanowski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 4 maja 1894. (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ul. Garncarska 15.

Oswald Balzer, Dr. praw, Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu lwowskiego, c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. prawa polskiego Uniwersytetu lwowskiego, Dyrektor Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie, Członek zwyczajny Rady archiwalnej w Wiedniu, Członek czynny Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, Członek król. czeskiego Towarzystwa Naukowego w Pradze, Członek-Korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu, Członek honorowy Muzeum narodowego w Rapperswilu, Towarzystwa heraldycznego we Lwowie, Kasy literackiej w Warszawie i Towarzystwa tatrzańskiego w Krakowie, Wiceprezes Towarzystwa dla popierania nauki polskiej we Lwowie, b. Wiceprezes Tow. historycznego we Lwowie, Członek czynny Towarz. archeologicznego w Moskwie, Członek Towarzystwa historycznego w Petersburgu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1900 r. (Korespondentem od r. 1888).

Lwów, ul. Kraszewskiego 13.

Władysław Abraham, Dr. praw, c. k. Radca Dworu, Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, Prof. p. z. prawa kanonicznego Uniwersytetu lwowskiego, b. Rektor magn., b. Docent Uniw. Jagiell., Członek rządowej Komisji egzaminacyjnej prawniczo-histo-

rycznej i sądowej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 maja 1902. (Korespondentem od dnia 9 maja 1893).

Lwów, ul. Długosza 16.

Ludwik Kubala, Dr. filoz., Radca szkolny, Kawaler orderu Franciszka Józefa i Żelaznej Korony III kl., b. Prof. c. k. gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1903 r. (Korespondentem od r. 1884).

Lwów, ul. św. Antoniego 11.

JE. Leon hr. Piniński, Dr. praw, Dr. praw honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Reczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Apostol. Mości, b. c. k. Namiestnik Galicyi, hon. Prof. prawa karnego i rzymskiego na Uniwersytecie lwowskim, dożywotni Członek Izby Panów austr. Rady Państwa, Poseł na Sejm krajowy, b. Prof. p. z. prawa rzymskiego Uniw. lwowskiego, Członek c. k. Trybunału państwa, Członek c. k. Rady szkolnej kraj. Wybrany Członkiem czynnym dn. 11 maja 1903. (Korespondentem od r. 1885).

Lwów, ul. Matejki 4.

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani:

w myśl § 16 al. 2 Statutu Akademii.

Z Wydziału filologicznego wybrani dnia 30 października 1892 roku.

Antoni Małecki

Kazimierz Morawski

Maryan Sokołowski

Stanisław hr. Tarnowski

Józef Tretiak

} obacz str. 6—8.

b) Zakrajowci:

JE. Antoni Rityr Randa, Dr. praw, także honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, b. C. k. Minister dla Czech, C. k. Reczywisty Tajny Radca, Kawaler orderu Żelaznej Korony I kl., Komandor orderu Franciszka Józefa II klasy z gwiazdą, posiadacz odznaki austr.-węg. „Litteris et Artibus“, Komandor rosyjskiego orderu św. Stanisława, b. Profesor p. z. prawa austriackiego cywilnego Uniwersytetu czeskiego w Pradze, Prezes czeskiej Akademii Umiejętności. Członek „Král. Česká společnost nauk“, dożywotni

Członek Izby Panów, Członek Trybunału państwowego, Doktor honoris causa Uniwersytetu w Bolonii. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 listopada 1878 roku.

Praga, Seminař česke právnické fakulty.

Wilhelm Fráknoi, tyt. Biskup Arbei, Kanonik waradyński, Opat klasztoru BMV z Szent-Jobb etc., główny Inspektor bibliotek i muzeów węgierskich, Członek Akademii Umiej. w Budapeszcie, Pradze i Belgradzie, Towarz. bistor. w Ostrzychomiu etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Budapeszt, Muzeum Narodowe.

Jaroslāv Goll, Dr. fil., Kawaler orderu Żelaznej Korony III kl., c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. historii powszechnej na Uniwersytecie czeskim i b. Rector magnif., Członek zwyczajny „Kral. České Společnosti Náuk“ i Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze. Wybrany Członkiem czynnym 17 maja 1900 r.

Praga, Smichov 478.

Emil Ott, Dr. praw., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, dożyw. Członek Izby Panów austr. Rady państwa, c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. procesu cywilnego na Uniwersytecie czeskim w Pradze, Prezes c. k. Komisji rządowej egz. oddziału sądowego, Członek zwyczajny „Societas regia scientiarum“ i Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, Członek Towarzystwa pielęgnowania prawa kościelnego w Getyndze, Członek honor. „Morawská právnická jednota“ w Bernie, Delegat Ministerstwa Oświaty w Kuratorjum Akademii hr. Straki. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1900.

Praga II, Kremencová ul. 8.

Jaromir Čelakovský, Dr. praw, Profesor p. z. prawa czeskiego na Uniwersytecie czeskim w Pradze, c. k. Radca Dworu, Członek zwycz. król. Towarzystwa nauk. czeskiego i czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, em. Dyrektor Archiwum król. głów. m. Pragi, Poseł do Rady Państwa i na Sejm Królestwa czeskiego, Doctor honoris causa Uniwersytetu w Petersburgu, Członek koresp. Instytutu francuskiego (Académie des sciences morales et politiques) w Paryżu, Członek krajowej Komisji historycznej, Członek zwycz. c. k. Rady archiwalnej w Wiedniu, c. k. Konserwator, Prezes

Czeskiej Rady narodowej, Obywatel honor. kilku miast etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 maja 1907. (Korespondentem od dnia 13 maja 1902).

Praga, Nr. 695—VII.

Ludwik Pastor, Dr. filozofii, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. historii powszechnej na Uniwersytecie w Innsbrucku, Kawaler Krzyża Rycerskiego orderu Piusa i Komandor ord. św. Sylwestra, Komandor ord. św. Grzegorza z gwiazdą, Doktor honorowy Uniwersytetu w Leodyum, Członek Akademii Umiejętności w Pradze, „Accademia Pontificia“ i „Accademia di S. Luca“ w Rzymie, Członek korespondent Akademii Umiejętności w Wiedniu i Zagrzebiu, „Società Colombaria“ w Florencji, „Académie royale d'archéologie“ w Antwerpii, Dyrektor „Istituto austriaco di studi storici“ w Rzymie. Wybrany dnia 15 maja 1908. — (Korespondentem od dnia 17 maja 1904).

Rzym, Via della Croce 74.

Innsbruck, Uniwersytet.

c) Zagraniczni:

X. Edward Likowski, Dr. św. Teologii honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego i Monasterskiego, Biskup Sufragan poznański, Asystent Tronu pap., Administrator Diecezyi poznańskiej, Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 listopada 1887.

Poznań.

Henryk Struve, Dr. fil., Doktor fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, zasłużony Profesor zwycz. i b. Dziekan historyczno-filologicznego fakultetu Uniwersytetu warszawskiego, b. Prezes Komitetu Kasy im. Mianowskiego w Warszawie, Członek założyciel polskiego Towarzystwa filozoficznego we Lwowie, Członek honorowy Kasy literackiej w Warszawie, Członek honorowy Towarzystwa psychologicznego w Moskwie, Rzeczywisty Radca Stanu, Kawaler orderów św. Stanisława I kl., św. Anny II kl., św. Włodzimierza III kl. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 maja 1897.

«New Home» Elderslie Road, Eltham, Kent, England.

Tadeusz Korzon, b. starszy nauczyciel gimnazjum kowieńskiego, Bibliotekarz Ordynacji Zamowskiej. Wybrany członkiem czynnym dnia 13 maja 1903. (Korespondentem od r. 1888).

Warszawa, ul. Żabia 4.

Aleksander Jabłonowski, Prezes Towarzystwa naukowego warszawskiego, Członek honorowy Tow. miłośników historii w Warszawie, Tow. historycznego we Lwowie, Tow. historycznego im. Nestora w Kijowie oraz Tow. Kasy literackiej w Warszawie, Członek rzeczywisty Towarzystwa historii i starożytności w Moskwie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 maja 1903. (Korespondentem od r. 1894).

Warszawa, ul. Hoża 20.

Teodor Wierzbowski, Doktor filologii słowiańskiej, Profesor zwyczajny cesarskiego Warszawskiego Uniwersytetu, Dyrektor Warszawskiego Archiwum Głównego aktów dawnych, Zarządzający archeologicznym i numizmatycznym gabinetem Warszawskiego Uniwersytetu, Członek Komisji Emerytalnej Królestwa Polskiego (jako delegat Ministerjum Oświaty), Kawaler cesarskich i królewskich orderów św. Włodzimierza kl. IV, św. Anny kl. II i św. Stanisława II i III kl., posiada medal złoty im. Puszkina od Cesarzkiej Petersburskiej Akademii Nauk. Wybrany dnia 13 maja 1903.

Warszawa, Aleje Jeruzolimskie 74.

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi:

Bronisław Radziszewski. Dr. fil., Profesor p. z. chemii ogólnej i farmaceutycznej Uniwersytetu lwowskiego, Kaw. orderu Żelaznej Korony III kl., Obywatel honorowy m. Lwowa, Członek honorowy Tow. chemików czeskich w Pradze, Towarz. nauczycieli szkół wyższych, polskiego Tow. im. Kopernika, Tow. lekarskiego, polskiego Towarzystwa aptekarskiego we Lwowie, Docent chemii w Akademii weterynaryi we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 listopada 1881. — (Korespondentem od r. 1874).

Lwów, ul. Długosza, gmach Uniwersytetu.

Józef Rostafiński, Dr. filoz., Prof. p. z. botaniki, Dyrektor Ogródu botanicznego Uniw. Jagiell., Członek b. Tow. nauk ścisłych w Pa-

rzyżu, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Tow. nauk przyr. w Cherbourgu, Wiedniu, Berlinie i Medyolanie, Członek c. k. Komisji egzam. dla nauczycieli szkół średnich. Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 października 1883.

Kraków, ul. Garncarska 14.

Jan Franke, c. k. Radca Dworu, Komandor orderu Franciszka Józefa, c. k. krajowy Inspektor szkół, b. Profesor mechaniki w Szkole politech. lwowskiej, Prezes c. k. Komisji egzaminacyjnej dla II-go egzaminu rządowego na Wydziale budowy maszyn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.

Lwów, ul. Bielowskiego 5.

Edward Janczewski, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885. — (Korespondentem od r. 1876).

Kraków, ul. Wolska 16.

Szczęśny Kreutz, Dr. filoz., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, c. k. Radca Dworu, b. Prof. p. z. mineralogii i b. Dyrektor gabinetu mineralogicznego Uniw. Jagiell., Członek honorowy Towarzystwa przyrodników polskich im. Kopernika, Członek krajowej Rady górniczej, Członek c. k. geologicznego Zakładu państw. w Wiedniu, b. Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, Człon. galic. Towarz. rolniczego we Lwowie, b. zwyczajny Prof. i były Dziekan Wydziału filoz. Uniw. lwowskiego, b. Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego i b. Dziekan. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24-go listopada 1888.

Kraków, ul. Basztowa 3.

Napoleon Cybulski, Dr. med., Prof. p. z. fizjologii Uniwersytetu Jagiell., Rektor tegoż Uniwersytetu w r. 1904/5. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Kraków, ul. Basztowa 6.

Benedykt Dybowski, Dr. med., em. Prof. zwycz. zoologii Uniw. lwowskiego, b. Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Członek kilku Towarzystw naukowych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Lwów, ul. Długosza 14.

Emil Godlewski, Dr. fil., Prof. p. z. chemii rolniczej i Dyrektor Zakładu chemii rolniczej Uniwersytetu Jagiell., Członek honorowy polskiego Tow. przyrod. im. Kopernika we Lwowie, Członek korespondent Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourg i narodowego Tow. rolniczego we Francyi, b. Prof. Szkoły rolniczej w Dublanach. — Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.
Kraków, ul. Straszewskiego 6.

Julian Niedźwiedzki, Dr. filoz., em. Prof. mineralogii i geologii w Szkole politechnicznej lwowskiej, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół średnich. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od roku 1887).
Lwów, Politechnika.

August Witkowski, Dr. filoz., Profesor p. z. fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Komisji egzamin. dla nauczycieli szkół średnich, były Prof. Politechniki lwowskiej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1888).
Kraków, ul. Bernardyńska 13.

Karol Olszewski, Dr. filoz., c. k. Radca Dworu, Kawaler orderu Żelaznej Korony III kl., Prof. p. z. chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek czeskiej Akademii Nauk i Sztuk w Pradze, Członek Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół średnich, Członek honor. Tow. lekarskiego w Wilnie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 maja 1896. — (Korespondentem od r. 1888).
Kraków, ul. Jagiellońska 22.

Władysław Natanson, (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1893).
Kraków, ul. Wolska 8.

Tadeusz Browicz, Dr. med., c. k. Radca Dworu, Prof. i b. Rektor magn. Uniwersytetu Jagiell., Członek zagraniczny czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, Członek honorowy Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Towarzystw lekarskich w Wilnie, Lublinie, Krakowie i Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 maja 1902. — (Korespondentem od dnia 4 maja 1894).
Kraków, ul. Krupnicza 5.

Kazimierz Kostanecki, Dr. medycyny, Prof. p. z. anatomii opisowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 maja 1902. — (Korespondentem od dnia 12 maja 1896).
Kraków, ul. Kolejowa 10.

Leon Marchlewski, Dr. filozofii, Profesor zwyczaj. chemii lekarskiej w Uniwersytecie Jagiell. Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1903. — (Korespondentem od roku 1899).
Kraków, ul. Zyblikiewicza, dom »pod Żukiem«.

Antoni Wierzejski, Dr. filozofii, Profesor p. z. zoologii Uniwersytetu Jagiell., b. Dziekan Wydziału filozoficznego, Członek Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 maja 1907. — (Korespondentem od roku 1891).
Kraków, ul. Wielopole 6.

b) Zakrajowi:

Franciszek Mertens, Dr. filoz., Profesor p. z. matematyki Uniw. wiedeńskiego, były Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, były Prof. Politechniki w Gracu, c. k. Rada Dworu, Członek rzeczywisty Akademii Umiejętności w Wiedniu, Członek zakrajowy Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Członek korespondent Towarzystwa naukowego w Getyndze, Członek korespondent królewskiej Akad. Umiejętności w Berlinie. Wybrany Członkiem czynnym d. 31 października 1885.

Wiedeń III, Stammgasse 9.

Edward Sness, Doktor filozofii honoris causa, em. Profesor geologii Uniwersytetu w Wiedniu, Prezydent Akademii Umiejętności w Wiedniu i Prezydent Wydziału matematyczno-przyrodniczego tejże Akademii. Wybrany członkiem czynnym dnia 11 maja 1903.

Wiedeń II/2, Afrikanergasse 9.

Franciszek Vejdovský, Dr. filozofii, Prof. p. z. zoologii i anatomii porównawczej Uniwersytetu czeskiego w Pradze, Członek czynny i Sekretarz Wydziału matematyczno-przyrodniczego „Král. České Společnosti Náuk“ w Pradze, Korespondent „Academy of Natural Sciences“ w Filadelfii, „Société de Biologie“ w Paryżu, Członek czynny „Société Imp. des amis de la nature, d'anthropo-

logie et d'ethnographie“ w Moskwie, Członek korespondent Akademii Umiejętności w Zagrzebiu, „Société zoologique“ w Paryżu, „Zoological Society“ w Londynie i wielu innych Towarzystw. — Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1903.

Praga II, Riegrovo nábreží 20.

Bohuslav Brauner, Dr. filoz., Profesor p. z. chemii na Uniwersytecie czeskim w Pradze, Doctor of Science h. c. Uniwersytetu w Manchester, Kaw. ord. Żelaznej korony III kl., Kaw. ces. rosyj. ord. św. Stanisława II kl., Członek król. czeskiego Towarzystwa naukowego i czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, Członek honorowy „České chemické Společnosti“ w Pradze, Członek międzynarodowej Komisji dla wag atomowych, Late Berkeley Fellow of Owens College w Manchester, Członek honorowy Chemical Society tamże i dożywotni Członek Towarzystwa Owens College Union tamże, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Nowym Yorku. — Wybrany Członkiem czynnym dnia 21 maja 1909. ¹⁾

Praga II, ul. Sokolská 31

¹⁾ Bohuslav Brauner ur. 8 maja 1855 r. w Pradze. Studya odbył w Szkole politechnicznej i Uniwersytecie w Pradze, a następnie w Heilderberdze i Manchester (u Roscoe'go). W r. 1880 otrzymał doktorat fil. w Pradze, w r. 1882 mianowany adjunktem a 1883 docentem chemii na Uniwersytecie czeskim w Pradze, w 1890 profesorem nadzwyczajnym, a 1897 zwyczajnym.

Ogłosił drukiem:

1) Zur Bestimmung des Arsens als pyroarsensaure Magnesia 1877 (i po czesku); 2) Zur Bestimmung des Kobalts in salpêtresäurem Kobaltoxydkali (i po czesku) 1877; 3) Mach und Brauner, Versuche über Fluorescenz 1877; 4) Analýsa popele ze švédského filtravacího papéru 1877; 5) Über die direkte Umwandlung des Isobutyljodürs in Trimethylearbinolamin. 1878; 6) Über das Atomgewicht des Berylliums I. 1878; 7) Einwirkung von Isobutyljodid auf Silbercyanat. 1879; 8) Zur Kenntnis der Molekularumlagerung der Isobutylgruppe. 1879; 9) Brauner and Watts. On the Specific Volumes of Oxides. 1881; 10) On the Atomic Weight of Beryllium II. 1881; 11) Zur Frage über das Vorkommen und die Bildungsweise des freien Fluors. 1881; 12) Beitrag zur Chemie der Ceritmetalle, I. 1881; 13) Sur le didyme. 1882; 14) Beitrag zur Chemie der Ceritmetalle, II. 1882; 15) Contribution to the Chemistry of the Cerite Metals III. 1883; 14) Объ атомномъ вѣсѣ теллура. 1883; 15) Beitrag zur Chemie der Ceritmetalle, IV. 1885; 16) Remarkable Sunsets. 1883; 17) Nový oxyd olova jakožto příspěvek k seznání

c) *Zagraniczni:*

Edward Strasburger, Dr. filoz., med. i prawa, Profesor Uniw. w Bonn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Bonn, Uniwersytet.

Jan Schiaparelli, b. Dyrektor Obserwator. astronom. w Medyola- nie itd. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Medyolan, via Fatebenefratelli 7.

Juliusz Wilhelm Brühl, Dr. filozofii, Dr. of Science h. c., Człon. honor. „Royal Institution“ w Londynie, Człon. zagraniczny „British Association“, Człon. honor. „Physikalischer Verein“ w Frankfurcie n. M., Profesor chemii Uniwersytetu w Heidelbergu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1900.

Heidelberg, Rohrbacherstrasse 48.

Piotr Duhem, Dr. nauk matematycznych, Doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Profesor fizyki teoretycznej Uniwersytetu w Bordeaux, Korespondent „Institut de France“ w Paryżu, Członek zagraniczny król. Akademii Nauk w Brukseli, Członek

řěinku katalytického. 1887; 18) Density of Cerium Sulphate Solutions (i po czesku) 1888; 19) Brauner and Tomíček. Action of Hydrogen Sulphide on Arsenic acid (i po czesku), 1888; 20) The Standard of Atomic Weights, I. 1888; 21) Sun Columbus. 1888; 22) Die Basis der Atomgewichte II. 1889; 23) Constitution of the Chlorides of Aluminium and the Allied Metals. 1889; 24) Experimental-Untersuchungen über das periodische Gesetz. Atomgewicht des Tellurs. 1889. (i po czesku); 25) Sur l'Oclusion de l'Oxygène dans l'Argent. 1889; 26) Volumetrische Bestimmung des Tellurs I. 1890; 27) Volumetrische Bestimmung des Tellurs. II Teil (i po czesku); 28) Über das Atomgewicht des Lanthans. 1891; 29) Fluoplumbates and Free Fluorine. 1894 (i po czesku); 30) Some Remarks on Argon. 1895; 31) How to prepare Argon on a Large Scale. 1895; 32) Note on the Gases of the Helium and Argon Type 1895 (i po czesku); 33) Cerium. 1895; 34) Action of Hydrogen Sulphide on Solutions of Antimonic, Arsenic and Telluric Acids. 1895 (i po czesku); 35) On the Atomic Weight of Tellurium. 1895; 36) Action of Hydrogen Sulphide on Cupric Salt Solutions 1895 (i po czesku); 37) Argon, Helium and Prout's Hypothesis. 1896 (i po czesku); 38) Die Basis der Atomgewichte (III). 1897; 39) Contributions to the Chemistry of Thorium. Comparative Research on the Oxalates of the Rare Earths. 1898 (i po czesku); 40) Über die Gase des

korespondent „Société hollandaise des Sciences“ w Haarlem, Członek honorowy „Société scientifique“ w Brukselli. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1904 r.

Bordeaux, rue de la Teste 18.

Franciszek Kamiński, Dr. filozofii i botaniki, Profesor zwyczaj. botaniki i Dyrektor Ogrodu i gabinetu botanicznego Uniwersytetu w Odessie, Członek Tow. nauk przyrodniczych i matematycznych w Cherbourgu, Członek Akademii międzynarodowej geografii roślin w Le Mans, Członek noworosyjskiego Towarzystwa przyrodników w Odessie, Członek ces. Tow. geograficznego w Petersburgu i ces. Tow. przyrodników w Moskwie, Założyciel i Członek honorowy Tow. Krymskiego (Club Alpin de Crimée). Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1904 r.

Odessa, Uniwersytet.

Stanisław Kostanecki, Dr. filozofii, Profesor chemii organicznej i teoretycznej Uniwersytetu Berneńskiego, Kawaler Legii honorowej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 17 maja 1904 r.

Berno Szwajcarskie, Uniwersytet.

Argon-Helium Typus und das periodische System. 1899. (i po czesku); 41) Die Basis der Atomgewichte (IV) 1901 (i po czesku); 42) On the Place of Hydrogen in the Periodic System. 1901. (i po czesku); 43) On the Atomic Weight of Praseodymium, Neodymium. Contribution to the Chemistry of Thorium. 1901; 44) Brauner and Pavlíček. Revision of the Atomic Weight of Lanthanum. 1902. (i po czesku); 45) Über die Stellung der Elemente der seltenen Erden im periodischen System von Mendelejew. 1902. (i po czesku); 46) Das Atomgewicht des Lanthans. 1903; 47) Brauner i Batěk. Revision des Atomgewichtes des Ceriums. I Teil. 1903 (i po czesku); 48) Brauner. Revision des Atomgewichtes des Ceriums. II Teil. 1903. (i po czesku); 49) Brauner i Picok. Sauro Sulfate der seltenen Erden. 1904. (i po czesku); 50) Über einige Salze des komplexen Cerischwefelsäure mit den Elementen der seltenen Erden 1904. (i po czesku); 51) Brauner und Kuzma. Über die Trennung des Tellurs von den Schwermetallen 1907; 52) Über Atomgewichtsfragen 1907; 53) Über die Stellung der Elemente der seltenen Erden im periodischen System von Mendelejew, 1908; 54) On the Gases of the Ring Nebula in the Lyra, 1909; w Abegg'a Handbuch der anorganischen Chemie: Rozdziały o atomowych wagach elementów. 1904; w Mendělejewa: Основы Химии Элементы рѣдкихъ земель. 1903 do 1906.

B. Korespondenci.

1. Wydział filologiczny.

Adam Antoni Kryński, Magister nauk filolog-histor., Profesor zwyczaj, filologii słowiańskiej Uniwersytetu lwowskiego, Redaktor „Prac filologicznych“, Członek Towarzystwa naukowego warszawskiego, b. Przewodniczący Wydziału językoznawstwa i literatury tegoż Towarzystwa, b. Przewodniczący Sekcji humanistycznej Kursów naukowych w Warszawie. Wybrany dnia 13 listopada 1889. Lwów, Kochanowskiego 14 a.

JE. Karol z Brzezia Lanckoroński, c. k. Tajny Radca i Szambelan, dziedziczny członek Izby Panów, Kawaler orderu Złotego Runa i Kawaler honorowy orderu maltańskiego, Doktor praw i Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu berlińskiego, Obywatel honorowy miasta Aquileja, Członek austriackiego „Kunstrat“, Kuratori austriackiego Muzeum artyst.-przemysłowego i Muzeum handlowego w Wiedniu, Komisji centralnej dla zachowania zabytków sztuki w Austrii, Członek korespondent Akademii Umiejętności i Członek honorowy Akademii Sztuk pięknych i Towarzystwa geograficznego w Wiedniu, Członek Towarzystwa archeologicznego austriackiego w Wiedniu i archeologicznego niemieckiego w Rzymie i Rady nadzorczej Instytutu niemieckiego dla historii sztuki we Florencji itd. Wybrany dnia 31 października 1891.

Wiedeń III, Jacquingasse 18 i Rozdół (Galicya).

Adam Miodoński, Dr. filoz., Prof. p. z. filol. klasycznej Uniwer. Jagiellońskiego, Dyrektor Seminarium filologicznego Uniw. Jagiell., Członek c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych, b. Prof. Uniw. we Fryburgu, b. Dziekan Wydziału filoz. Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 9 maja 1893 r.

Kraków, ul. Loretńska 8.

Karol Ernest Muka, Dr. fil., Prof. gimnazjalny, Komandor i Oficer serbskiego orderu św. Sawy i Komandor czarnogórskiego ord. Daniła, Kawaler rosyjskiego orderu św. Stanisława, Prezes. Wydz. filolog. i etnograficznego „Maćicy Serbskeje“, Redaktor „Časopisa Maćicy Serbskeje“, Członek honorowy Maćicy Serbskeje w Budy-

szynie, Matice Srpske w Nowym Sadzie i łużyckiego Tow. kaznodziejskiego w Lipsku, Członek nadzwyczajny Tow. nauk w Zgorzelcu, Członek zagraniczny Akademii Umiejętn. w Pradze, Członek korespondent król. serb. Akademii Umiejętności w Belgradzie, Południowo-słowiańskiej Akad. w Zagrzebiu, Król. czeskiego Towarzystwa Nauk w Pradze i Społeczności Národopisného Musea Českoslavanského w Pradze. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Freiberg w Saksonii, ul. Wosyczańska 6, I.

Jan Bołoz Antoniewicz, Dr. filoz., Kawaler orderu Żelaznej Korony III klasy, Profesor p. z. historii sztuki nowożytnej w Uniwersytecie lwowskim, Korespondent c. k. Komisji centralnej dla zachowania zabytków historycznych i artystycznych, Wiceprezes rzeczoznawców dla dzieł sztuki. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów, ul. Zielona 7.

Zygmunt Winter, Dr. filozofii, Kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Rada szkolny, em. Prof. c. k. gimnazjum w Pradze, Członek Akademii Umiejętności w Pradze, Członek Król. czeskiego Towarzystwa naukowego w Pradze. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Praga-Vinohrady, Taborska ul. 88.

Jan Czubek, Rada szkolny, em. Profesor gimnaz. w Krakowie. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, ul. A. Grabowskiego 4.

Jerzy hr. Mycielski, Dr. filozofii, Profesor p. n. historii sztuki Uniwersytetu Jagiell. z tytułem i charakterem profesora zwyczajnego, Oficer. król. ord. Włoskiej Korony, Oficer król. ord. holenderskiego Orange-Nassau, Prezes „Towarzystwa opieki nad polskimi zabytkami sztuki i kultury“, Redaktor „Przeglądu Polskiego“. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, Rynek główny 43.

Bronisław Ignacy Kruczkiewicz, Dr. filoz., Profesor p. z. filologii klasycznej i Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego Uniwersytetu lwowskiego, Członek i Dyrektor c. k. Komisji egzaminacyjnej dla Kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Dyrektor c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatek na nauczycielki w liceach żeńskich we Lwowie, b. Dziekan i Rektor magnif. Uniw. lwow., Prezes

Towarzystwa filologicznego we Lwowie. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Lwów, ul. Kampiana 9.

Gustaw Bauch, Dr. filozofii, Profesor gimnazjalny. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Wrocław I, Ohlau-Ufer 32a.

Włodzimierz Józef Demetrykiewicz, Dr. praw., Kawaler orderu Franciszka Józefa, Profesor nadzwyczajny tytularny archeologii przedhistorycznej na Uniwersytecie Jagiellońskim, c. k. Konserwator zabytków starożytnych, Kustosz Muzeum antropologiczno-archeologicznego Akademii, Sekretarz Komisji antropologicznej, Członek koresp. austr. Instytutu archeologicznego w Wiedniu, Członek zakrajowy Sekcji archeologicznej Muzeum Królestwa czeskiego w Pradze, Członek Towarzystwa antropologicznego w Berlinie i Wiedniu i Towarzystwa starożytników w Królewcu. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Kraków, ul. Smoleńska 19.

Stanisław Jan Schneider, Dyrektor c. k. gimnazjum VIII we Lwowie, Wiceprezes Tow. nauczycieli szkół wyższych, Wiceprezes Towarzystwa filologicznego we Lwowie. Wybrany dnia 11 maja 1903 r.

Lwów, ul. Jabłonowskich 20.

Ludwik Fournier, b. Profesor, literat. Wybrany dnia 11 maja 1903 r.

Lyon, Quai St. Vincent 24.

Bolesław Erzepki, Dr. filozofii, Bibliotekarz i Konserwator zbiorów Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Członek zagraniczny archeologicznej Sekcji Muzeum Królestwa czeskiego w Pradze. Wybrany dnia 17 maja 1904.

Poznań, ul. Wiktoryi 26.

Stanisław Ptaszycki, Docent historii literatury i języka polskiego w Uniwersytecie petersburskim, Lektor języka rosyjskiego w rzym.-katol. Akademii Duchownej, Profesor Seminarium duchownego, Członek wielu Towarzystw naukowych polskich i rosyjskich, Ko-

respondent Towarz. Opieki nad pamiątkami histor. polskimi (na Petersburgu), Wiceprezes Macierzy polskiej w Petersburgu, Wiceprezes Tow. Bibliotekoznawstwa w Petersburgu. Wybrany dnia 17 maja 1904 r.

Petersburg, ul. Żukowskiego 88.

Wilhelm Bruchnalski, Dr. filozofii, Profesor zwyczaj. literatury polskiej Uniwersytetu lwowskiego, Wiceprezes Tow. ludoznawczego we Lwowie. Wybrany dnia 19 maja 1905 r.

Lwów, ul. Pełczyńska 4.

Ignacy Chrzanowski, literat w Warszawie, Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Wybrany dnia 11 maja 1906.

Warszawa, ul. Senatorska 88.

J.E. Kazimierz Chłędowski, Dr. praw., Rzeczywisty Tajny Radca, b. c. k. Minister, Komandor ord. Franciszka Józefa, Kaw. ord. ces. Leopolda, Członek Kuratorji c. k. austr. Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu. Wybrany dnia 6 maja 1907.

Wiedeń IV, Alleegasse 11.

Jan Łoś, Magister filologii słowiańskiej, Profesor zwyczajny tegoż przedmiotu w Uniwersytecie Jagiellońskim, Dyrektor Seminarjum sławistycznego tamże, Członek rzeczywisty ces. ros. Towarzystwa archeologicznego w Petersburgu, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych. Wybrany dnia 6 maja 1907.

Kraków, ul. Kapucyńska 7.

Piotr Bienkowski, Dr. filozofii, Profesor p. z. archeologii klasycznej w Uniwersytecie Jagiellońskim, Dyrektor Seminarjum archeologii klasycznej, Zastępca Dyrektora połączonych zbiorów sztuki i archeologii, Członek zwyczajny Instytutu archeologicznego, oraz Korespondent Centralnej Komisji dla konserwowania zabytków sztuki i pomników historycznych w Wiedniu, Członek Society for the promotion of hellenic studies w Londynie, Członek Towarzystwa „Verein der Altertumsfreunde im Rheinlande“ w Bonn, Członek Towarz. filologiczno-archeologicznego „Eranos“ w Wie-

dniu, Dziekan Wydziału filozoficznego w r. s. 1908/9. Wybrany dnia 21 maja 1909¹⁾.

Kraków, ul. Basztowa 5.

¹⁾ Piotr Ignacy Łada Bieńkowski, urodzony 28 kwietnia w Romanówce, pow. Brody (Galicya), ukończył gimnazjum im. Franciszka Józefa r. 1882, Uniwersytet r. 1886 we Lwowie, doktoryzował się tamże r. 1888; po ukończeniu Uniwersytetu lwowskiego studyował w Uniwersytecie berlińskim, w Seminarium archeologiczno-epigraficznym w Wiedniu, w Instytutach archeologicznych niemieckich w Rzymie i Atenach, odbywając liczne wycieczki naukowe aż do r. 1893, w którym to roku habilitował się do archeologii klasycznej w Uniwersytecie Jagiellońskim. Jako docent prywatny był czynny przez cztery lata, podróżując równocześnie po całej Europie, wybrzeżach Afryki i Azji Mniejszej. R. 1897, 9-go czerwca, mianowany nadzwyczajnym, 31 lipca 1901 zwyczajnym profesorem archeologii klasycznej, r. 1905 Dyrektorem Seminarium archeologicznego, a przedtem Wicedyrektorem Muzeum Uniwersyteckiego. Ogłosił drukiem następujące prace:

1) Krzysztofa Warszawickiego dzieła niewydane (Ateneum r. XII (1887), t. I, str. 106—137.

2) De fontibus et auctoritate scriptorum historiae Sertorianae (Pamiętnik Wydziału histor. filozof. Akad. Um. w Krakowie t. VIII (1890), str. 56—109); por. Sprawozd. z pos. Ak. Um. w Krakowie r. 1889 i Bulletin intern. de l'Ac. d. sc. de Crac. Avril 1889 p. XVII.

3) Z dziejów cywilizacji starożytnej (Kwartalnik histor. t. V, str. 261—289 i t. VIII, str. 201—229).

4) Studien über Chronologie und Geschichte des sertorianischen Krieges (Wiener Studien B. XIII, S. 129—58; 210—230).

5) Lo scudo di Achille (Röm. Mitteilungen B. VII, S. 183—207, tav. 4—6.

6) Najnowsze odkrycia na polu archeologii klasycznej i chrześcijańskiej (Przegląd Polski, rocznik XXV, t. 3, str. 629—634 i roczn. XXVI, t. 1, str. 506—513).

7) L. Cornelius Pusio (Röm. Mitteil. B. VII, S. 197—203, tav. 6).

8) Pizydy, przekład z niemieckiego II-go tomu dzieła hr. K. Lanckorońskiego p. t.: Miasta Pamfilii i Pizydy, Kraków 1906, str. 1—188 fol.

9) De perioches Homericæ exordio tegulæ inscripto (Analecta graeco-latina, Cracoviae 1893, str. 55—59).

10) Malocchio (Eranos Vindobonensis 1893, S. 285—303).

11) O stroju greckim (Eos, t. I, str. 75—87).

12) O najnowszych publikacjach niemieckiego Instytutu archeologicznego (Eos, t. I, str. 88—108).

13) Historia kształtów biustu starożytnego (Rozprawy Wydz. filol. Akad. Um. w Krakowie, t. XXIV (1895), str. 127—188, z 2 tabl.

Karol Hadaczek, Dr. filozofii, Profesor p. z. archeologii klasycznej i prehistorii na Uniwersytecie lwowskim, Kierownik Zakładu archeo-

Por. Sprawozd. z posiedzeń Wydz. fil. z d. 12 marca 1894 i Anzeiger der Krakauer Akad. d. Wiss., Dezember 1894, tudzież Revue archéolog. 1895, p. 293—7).

14) Deux oeuvres de l'école de Praxitèle (Revue archéol. 1895, p. 287—291, pl. VII—VIII).

15) A flying Eros from the school of Praxiteles (Journal of hellenic Studies, vol. XV (1905) str. 211—216, pl. VIII).

16) Der Fauno colla macchia und der junge Kentaur des Aristes und Papias (Serta Harteliana 1896, S. 193—6).

17) Impresyonizm w sztuce rzymskiej i starożytościjskiej (Przegląd polski, roczn. XXXI (1896), t. 2, str. 27—46 i str. 337—358).

18) Die Tarentiner Reliefs (Jahreshefte des österr. archäol. Institutes, B. I (1898), S. 17—27, Taf. II).

19) Zwei Sculpturen der praxitelischen Schule (Jahresh. des österr. arch. Inst. B. II (1899), S. 189—191, Taf. V.).

20) Über eine Statue polykletischen Stiles (Festschrift für O. Beundorf, 1898, S. 118—121, Taf. V.).

21) Zwei attische Amphoren in Madrid (Jahresh. d. österr. arch. Inst. B. III (1900), S. 62—72); to samo po hiszpańsku w Revista de archivos, bibliotecas y museos, vol. III, p. 604—611; por. Sprawozd. z posiedzeń Ak. Um. w Krakowie z lipca 1899).

22) O Sarmatach i Roxolanach w sztuce rzymskiej (Pamiętnik III-go Zjazdu historyków polskich r. 1900, sekcya III, str. 1—7).

23) De simulacris barbararum gentium. Corporis barbarorum prodromus adiuvente Academia litterarum Cracoviensi, Cracoviae 1900 (z 103 rycinami w tekście, który jest polski i niemiecki); por. Sprawozd. z pos. Ak. Um. w Krakowie z marca 1900.

24) Über skythische Wagen (Festheft der Wiener Studien zu Ehren von E. Bormann, B. XXIV (1902), S. 162—165, Taf. I); por. Anzeiger der Krakauer Ak. d. W. Juli 1901.

25) Wykopaliska francuskie w Delfach („Czas“ z 30 października 1901, fejeleton).

26) De praetorianorum monumentis sepulcralibus (Księga ku czci L. Cwiklińskiego, Lwów 1902, sekcya III, str. 1—4); por. Anz. d. Krakauer Ak. d. W. Juli 1901.

27) O ludach starożytnych z fryzurą kobiecą (Anz. d. Krakauer Ak. d. W. April 1902).

28) O wózkach terrakotowych z Kerczu (po rosyjsku w Izwestia imperatorskoj archeologiczeskoj Kommissyi, t. IX (1904), str. 1—10, tabl. 4—8).

29) Zu Tacitus' Germania c. 17 (Festschrift für O. Hirschfeld, S. 350—353).

30) Dalsze uwagi nad c. 17 Germanii Tacyta (Anz. d. Krak. Ak. d. W. April 1903, 66).

logicznego tamże, Członek zwyczajny c. k. Instytutu archeologicznego w Wiedniu, c. k. Konserwator dla utrzymania zabytków przeddziejowych, Współpracownik Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie. Wybrany dnia 21 maja 1909 ¹⁾

Lwów, ul. Dągoza 5.

31) O relievach w Giardino Boboli w Florencyi (Anz. d. Krak. Ak. d. W. April 1903, 66).

32) Nowe odkrycia na Forum w Rzymie (Eos, t. VIII (1902), str. 129—137 z plan.).

33) Fałszerstwa archeologiczne (Eos t. IX (1903), str. 11—16).

34) Relieffragment mit Barbarenkampf aus La Granja bei Segovia (Brunn-Bruckmaans Denkm. d. gr. u. röm. Sculptur, Taf. Nr. 590).

35) Nowe teorye o sztuce starochrześcijańskiej (Przegląd polski, roczn. XXXIX, t. 4, str. 249—266).

36) De aliquot Cracoviensis Musei principum Czartoryski monumentis (Stromata in honorem C. Morawski p. 49—67, tab. I—IV).

37) De Aeneia fabula im anaglypho quodam efficta (Eos t. XIII. (1908), p. 198—203, tab. I—III).

38) Die Darstellungen der Gallier in der hellenistischen Kunst. (Österr. arch. Institut in Wien 1908. Verlag A. Hölder). Por. Anz. d. Krak. Ak. d. W. Juli 1902; October 1904; April 1905.

39) Jak Grecy ustawiali pomniki? (Przegląd polski, roczn. XXXXIII, t. 4, str. 243—257).

40) De ephēbi Attici capite Cracoviensi (Eranos Vindobonensis 1909, S. 293—297, Taf. I).

Oprócz tego ogłosił recenzye w Kwartaln. histor. t. V (1891), str. 129—132; t. XIX (1905), str. 69—70 i t. d.

¹⁾ Karol Hadaczek urodzony dnia 24 stycznia 1873 r. w Grabowcach powiatu bohorodeczańskiego, uczęszczał do szkół elementarnych w Lachowcach i Bohorodeczanach, do gimnazjum w Stanisławowie, które ukończył w r. 1893. Studya uniwersyteckie odbywał najpierw przez cztery lata (189³/₄—189⁶/₇) we Lwowie, gdzie się zajmował filologią klasyczną i literaturą polską, następnie przez trzy lata (189⁷/₈—189⁹/₉₀₀) w Wiedniu, gdzie się poświęcał głównie archeologii klasycznej, historii starożytnej, prehistorii, numizmatyce i historii sztuki. Promowany na doktora filozofii w Wiedniu dnia 13 czerwca 1900 odbywał w trzech latach następnym (1900⁰/₉₀₁—1902³/₈) podróże naukowe po Grecyi, Włoszech i Niemczech jako stypendysta Uniwersytetu wiedeńskiego. Po powrocie do kraju habilitował się w lipcu r. 1903 na filozoficznym fakultecie Uniwersytetu we Lwowie do klasycznej archeologii i prehistorii; w r. 1905 został nadzwyczajnym profesorem; w r. 1903 członkiem-korespondentem, a w r. 1905 członkiem zwyczajnym c. k. Instytutu archeologicznego we Wiedniu. Od r. 1904 jest konserwatorem c. k. Centralnej Komisji

Tadeusz Grabowski, Dr. filozofii, Docent pryw. historii literatury polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim, Egzaminator fachowy z je-

serwatorem c. k. Centralnej Komisji dla zabytków sztuki we Wiedniu, od r. 1903 naukowym współpracownikiem Muzeum im. Dzieduszyckich. Jest kierownikiem Zbiorów archeologicznych c. k. Uniwersytetu we Lwowie.

Ogłosił drukiem: 1) Nowo odkryty dyplom żołnierski z czasów Domicjana, *Eos* t. IV (1897), str. 172—177.

2) Kilka uwag o czasach prehistorycznych Galicyi, *Eos* V (1897/8), str. 55—61.

3) Grób Neoptolemosa w Delfach, *Eos* VI, str. 167—170.

4) Z badań archeologicznych w dorzeczu Bugu, *Teka konserw.* II. (1900), str. 44—59.

5) Grabarka niesłuchowska, *Teka konserw.*, II (1900), str. 71—86.

6) Z badań archeologicznych w Dorzeczu Dniestru, *Materyały antrop.-archeologiczne* 1902, str. 1—9.

7) Rzeźba w usługach świątyni greckiej, *Bibl. warszawska* 1903 str. 137—153.

8) Mädchenstatuette mit Vogel im Vatikan, *Jahreshefte des österr. arch. Inst.* 1901, str. 203—212.

9) Zur Schmuckkunst des altgriechischen Mittelalters, *Jahresh. des österr. arch. Inst.* 1902, str. 207—213.

10) Die Fibel des Odysseus, Helikes und Kalykes, *Jahreshefte des österr. arch. Inst.* 1903, str. 108—122.

11) Zur Erklärung des Altars von Ostia, *Römische Mitteilungen des d. arch. Inst.* 1901, str. 395—396.

12) Zu einer neuen Marsyasgruppe, *Römische Mitteilungen des d. arch. Inst.* 1902, str. 173—178.

13) Der trunkene Silen, *Röm. Mitteilungen des d. arch. Inst.* 1903.

14) Zur Erklärung eines Votivreliefs aus Rhodos, *Wiener Studien* XXIV, 2.

15) Der Ohyschmuck der Griechen und Etrusker (Abhandl. des arch. epigr. Seminars in Wien, H. XIV, Wien 1903, Mit 157 Abb. str. 84, 8°).

16) Ślady epoki t. zw. archaiczno-mykeńskiej we wschodniej Galicyi, *Wiad. numizm.-archeol.*, t. IV, str. 378—382.

17) Światowid, Szkic archeologiczny, *Materyały antrop.-archeol.* t. VI (1903), str. 114—121.

18) Złote skarby mihałkowskie z 13 tabl. w heliografurze i 2 ryc. w tekście. Lwów 1904, 4°, str. II—30.

19) Zum Goldschatz von Michalków, *Jahreshefte des österr. arch. Inst.* IX (1906), str. 32—39.

Rocznik Akademii 1908/9.

3

zyka francuskiego w c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kand. na naucz. gimn. i szkół real. Wybrany dnia 21 maja 1909¹⁾.

Kraków, ul. Podwale 1.

20) Neolityczne cmentarzysko ze wsi Złotej w Sandomierskiem, Materiały antrop.-arch. IX (1907), str. 1—10 z 10 tabl.

21) Données prouvant l'influence de l'art étrusque sur l'Europe centrale, *Archaeologiai Értesítő*, XXVII (1907), str. 166—171.

22) Zur Geschichte der etruskischen Einflusses in Mitteleuropa, *Mitteilungen des d. arch. Inst.* XXI (1906), str. 387—393.

23) Marsyas Jahreshefte des österr. arch. Inst. 1907 (X), str. 312—325.

24) Ein neuer Bronzedepotfund aus Galizien, *Jahrbuch der k. k. Zentral-Kommission für Kunst und hist. Denkmale*. Band IV, I, 1906, str. 257—262.

25) Polygnotos, pierwszy klasyk malarstwa greckiego, *Eos* XIV (1908), str. 51—79.

26) Dział przedhistoryczny Muzeum im. Dzieduszyckich (odbitka z Katalogu) Lwów, 1907, str. 1—9.

27) Jugendlicher Asklepios, *Jahreshefte des österr. arch. Inst.* XI (1908), str. 111—114.

¹⁾ Tadeusz Grabowski, urodzony 29 października 1871 r. Studya gimnazyalne odbył we Lwowie i Krakowie. W r. 1891 wstąpił na Wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego, na którym słuchał wykładów i brał udział w ćwiczeniach praktycznych, kierowanych przez profesorów: Tarnowskiego, Malinowskiego, Kawczyńskiego. Po ukończeniu czteroletnia wyjechał, za stypendyum Ministerstwa Wyznań i Oświaty, w r. 1895 do Paryża, gdzie słuchał wykładów i brał udział w ćwiczeniach praktycznych w École des Hautes Etudes pod kierunkiem Profesora Gastona Paris. Wróciwszy do kraju, objął obowiązki nauczyciela w szkole realnej najpierw w Stanisławowie, potem w Krakowie, gdzie w r. 1896 zdawał egzamin kwalifikacyjny. W r. 1900 otrzymał na Uniwersytecie Jagiellońskim stopień Doktora filozofii, w r. 1901 habilitował się na docenta historii literatury polskiej, którą dotąd wykłada. W r. 1899, 1904, 1908, 1909 wyjeżdżał dla studyów i poszukiwań naukowych do Francji, Włoch, Hiszpanii, Holandyi, Anglii i Rosyi.

Ogłosił drukiem: 1) *Examen de la théorie dramatique et des drames de Diderot*. Stanisławów 1897.

2) Stanisław Staszic, jego pisma polityczne i pojęcia filozoficzne. Kraków 1898.

3) Wiktor Hugo i jego korespondencja. Kraków 1900.

4) Aleksander Dumas syn i współczesny teatr francuski. Kraków 1900.

5) Michał Grabowski, jego pisma krytyczne i pojęcia polityczne. Kraków 1900.

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

Tadeusz Pilat, Dr. praw, c. k. Radca Dworu, emer. Prof. p. z. statystyki, nauki administracji i austriackiego prawa administracyjnego Uniw. lwowskiego, Członek Wydziału krajowego i Zastępca Marszałka kraj. w Wydziale, Członek c. k. rządowej Komisji egzam. oddziału nauk politycznych, Członek korespondent c. k. centralnej Komisji statyst. w Wiedniu, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego, Członek Komitetu c. k. galicyjskiego Towarz. gospodar., Członek austriackiej Rady rolniczej i Rady dla dróg wodnych, Członek Rady wykonawczej „Macierzy Polskiej“, Poseł na Sejm kraj. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Mochnackiego 23.

Maksymilian Perlbach, Dr. filoz., b. Profesor, Dyrektor oddziału król. Biblioteki w Berlinie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Berlin W. 50, Regensburgerstr. 30.

Paweł Pierling, Kapłan T. J., Doctor honoris causa Uniwersytetu w Dorpacie, Członek cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Moskwie i Ces. Towarzystwa historii i starożytności przy Uniwersytecie moskiewskim. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Bruksella, Boulevard Saint-Michel, 22.

-
- 6) Karol ks. Orleański, jego życie i poezya. Kraków 1901.
 - 7) Ludwik Osiński i ówczesna krytyka literacka. Kraków 1901.
 - 8) Poezja polska po r. 1863. Kraków 1902.
 - 9) Balzac i pani Hańska. Kraków 1902.
 - 10) Petrarca i Du Belley, kartka z dziejów Renesansu we Francji. Kraków 1903.
 - 11) Anatol France, studjum literackie. Kraków 1904.
 - 12) Z dziejów literatury kalwińskiej w Polsce. Kraków 1906.
 - 13) Eliza Orzeszkowa, szkic jubileuszowy. Kraków 1907.
 - 14) Metodyka historii literatury ze szczególnem uwzględnieniem historii literatury w polskiej. Kraków 1907.
 - 15) Literatura aryańska w Polsce. Kraków 1908.
 - 16) Juliusz Słowacki, jego życie i charakter. Część I, II, III. Warszawa 1909. — Artykuły i recenzje znajdują się nadto od r. 1898 w Przeglądzie polskim, w Kwartalniku historycznym, w Bibliotece Warszawskiej, w Pamiętniku literackim, w Księżce pamiątkowej uczniów Stanisława Tarnowskiego, w Albumie biograficznym Polaków i Polek.

Antoni Prochaska, Dr. filoz., Adjunkt Archiwum krajowego we Lwowie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Kurkowa 5.

Aleksander Semkowicz, Dr. filoz., Dyrektor Biblioteki Uniwersytetu lwowskiego, Kawaler orderu Żelaznej Korony III kl., Redaktor „Kwartalnika historycznego“. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Zielona 15.

Michał Hruszewski, Magister historii ruskiej, Doctor honoris causa Uniwersytetu w Charkowie, Profesor p. z. hist. powszechnej z wykładem ruskim Uniwersyt. lwowskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych, Prezes Towarzystwa naukowego im. Szewczenki we Lwowie, Dyrektor Sekcji historycznej i Komisji archeograficznej i statystycznej tegoż Tow., Prezes Tow. naukowego ukraińskiego w Kijowie, Prezes Towarzystwa przyjaciół literatury, nauki i sztuki ukraińskiej, Prezes Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych „Uczytelska Hromada“, Prezes Spółki wydawniczej ukraińsko-ruskiej. Członek czynny lub honorowy kilku stowarzyszeń naukowych. — Wybrany dnia 3 maja 1895.

Lwów, Zofiówka, willa własna.

Józef Milewski, Dr. praw, emer. Prof. p. z. ekonomii politycznej Uniwer. Jagiellońskiego, Prof. honorowy Uniwersytetu lwowskiego, Członek korespon. Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, b. Poseł do Rady Państwa, Poseł na Sejm krajowy, b. Wiceprezes Tow. rolniczego w Krakowie, Dyrektor Banku krajowego. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Lwów, ulica Kościuszki 16.

Bronisław Łoziński, Dr. praw, Kawaler orderu Żelaznej Korony, c. k. emerytów. Rada Namiestnictwa. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Lwów, ulica Ossolińskich 3, parter.

Ernest Till, Dr. praw, Prof. p. z. austriackiego prawa cywilnego na Uniwersytecie lwowskim, Dziekan Wydziału prawa w r. 1906/7, Redaktor „Przeglądu prawa i administracji“. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów, ulica Pańska 4.

Bronisław Dembiński, Dr. filoz., Kawaler ord. Żelaznej Korony III klasy, Prof. p. z. historii powszechnej na Uniw. lwowskim, b. Dziekan, Rector magnif. w r. 1907/8, Dyrektor Seminarium historycz. dla historii powszechnej, Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, b. Docent Uniwersytetu Jagiell. w Krakowie, Członek koresp. Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Lwów, ulica Gosiewskiego 4.

Ludwik Finkel, Dr. filozofii, Kawaler ord. Żelaznej Korony III kl., Profesor p. z. historii austriackiej na Uniwersytecie lwowskim, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych i teoretycznych egzaminów oddziału prawno-historycznego na Wydziale prawa i administracji we Lwowie, Członek korespondent Muzeum Narodowego w Rapperswilu, Przewodniczący Rady wykonawczej Macierzy Polskiej, c. k. Konserwator sekcji II, Zastępca Przewodniczącego Kollegium rzeczoznawców dla literatury, Członek Komisji konkursowej Franciszka Kochmanna. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Lwów, ulica św. Mikołaja 9.

Iwan Andrzejewicz Linniczenko, Dr. filoz., Radca stanu, Profesor zw. historii rosyj. na Uniwersytecie w Odessie, Członek ces. Towarzystwa archeologicznego, Tow. historycznego, Tow. miłośników przyrodoznawstwa i antropologii i Tow. miłośników ruskiej literatury w Moskwie, Członek ces. Towarzystwa historii starożytności i Towarzystwa historyczno-filolog. w Odessie, oraz Członek wielu innych Towarzystw naukowych. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Odessa, Uniwersytet.

Wiktor Czermak, Dr. filozofii, Profesor p. z. historii polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w szkołach gimnazjalnych i realnych, Docent historii powszechnej i cywilizacji w Akademii sztuk pięknych w Krakowie. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, ulica Jabłonowskich 2.

Stanisław Krzyżanowski, Dr. praw i filozofii, Profesor p. z. nauk pomocniczych historycznych i historii średniowiecznej w Uniwer.

Jagiell., Dyrektor Archiwum aktów dawnych m. Krakowa, Paleograf-archiwista Stolicy św., Członek korespondent Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, c. k. Konserwator zabytków archiwalnych w Krakowie i W. Ks. Krakowskiem, Prezes Towarzystwa miłośników historii i zabytków Krakowa, Sekretarz Grona Konserwatorów Galicyi zachodniej. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, ulica Sławkowska 31.

Mikołaj Iwanowicz Kariejew, Dr. powszechnej historii, Radca stanu, b. Profesor na Uniwersytecie w Warszawie, obecnie Prof. na Uniwersytecie w Petersburgu, na Wyższych kursach dla kobiet i na Wydziale ekonomicznym Petersburskiej Politechniki, Prezes Towarzystwa historycznego przy Petersburskim Uniwersytecie, Prezes Uniwersytetu ludowego, Prezes Towarzystwa funduszków literackich oraz Członek wielu innych Towarzystw naukowych w Rosyi i za granicą, b. Członek pierwszego Sejmu państwowego w Rosyi („Gosudarstwennoj Dumy“). Wybrany dnia 13 maja 1902.

Petersburg, Wasiljewskij Ostrow, 10 linia, Nr. 9.

X. Jan Fijałek, Dr. teologii i prawa kanonicznego, Profesor p. z. historii kościelnej w Uniwersytecie lwowskim, Rektor magn. w r. 1903/4, b. Docent Uniw. Jagiell., Paleograf-archiwista Stolicy św., Członek korespondent c. k. Komisyi centralnej dla badania i zachowania zabytków sztuki i pomników historycznych w Wiedniu. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Lwów, ulica Pułaskiego 4.

Edmund Radwan Krzymuski, Dr. praw, Kawaler orderu Żelaznej Korony III kl., b. Rector magn., Profesor p. z. prawa i postępowania karnego Uniwersytetu Jagiell., Dyrektor Seminarium prawniczego tamże, Prezes c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału nauk politycznych, Wiceprezes i Członek jej oddziału sądowego i historyczno-prawniczego, Członek Komisyi dla egzaminów sędziowskich, Członek honorowy stowarzyszeń akademickich: „Pomoc wzajemna uczniów Uniwersytetu Jagiell.“, „Biblioteka uczniów Wydz. prawa“ i „Czytelnia Akademicka imienia Adama Mickiewicza“, Prezes Towarzystwa i Konserwatorium muzycznego w Krakowie. Wybrany dnia 17 maja 1904.

Kraków, ulica Karmelicka 31.

Zygmunt Celichowski, Dr. filozofii, Dyrektor Biblioteki Kórnickiej, Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Członek korespondent Tow. historyczno-literackiego w Paryżu. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Kórnik, W. Ks. Poznańskie.

Władysław Smoleński, Radca Prokuratury w Królestwie Polskiem. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Warszawa, ulica Hoża 24.

X. Stanisław Ksawery Chodyński, Dr. prawa kanonicznego, Kandydat św. Teologii, Protonotaryusz Apostolski, Prałat-Dziekan Kapituły Włocławskiej, Wikaryusz generalny biskupi i Oficyał Konsystorza we Włocławku, Członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Wybrany dnia 17 maja 1904.

Włocławek (Król. Polskie).

Fryderyk Papée, Dr. filoz., Kaw. ord. Franciszka Józefa, Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, Konserwator c. k. centralnej Komisji dla zabytków sztuki. Wybrany dnia 6 maja 1907.

Kraków, plac Groble 6.

Szymon Askenazy, Dr. filoz., Prof. zwyczaj. historii nowożytnej na Uniwersytecie lwowskim. Wybrany dnia 6 maja 1907.

Lwów, ulica Brajerowska 12.

Warszawa, ulica Włodzimierska 12.

X. Władysław Chotkowski, Dr. św. Teologii, Profesor p. z. historii kościelnej i Dyrektor Seminarium hist. kośc. w Uniwersytecie Jagiellońskim, Prałat domowy J. Św., Kanonik katedralny krakowski, Radca refer. ks. biskupiego Konsystorza, Obrońca węzła małżeńskiego w ks. biskupim Sądzie duch., Cenzor ksiąg treści relig., Delegat ks. biskupi do nauki religii w gimnazjum św. Jacka w Krakowie, Członek honorowy Towarzystwa naukowego w Toruniu, b. Deputowany do Rady państwa, b. Rektor Uniwersytetu, b. Radca m. Krakowa, Kawaler orderu Żelaznej Korony III kl., odznaczony krzyżem „pro Ecclesia et Pontifice”. Wybrany dnia 15 maja 1908.

Kraków, ul. Kanonicza 20.

Franciszek Ksawery Fierich, Dr. praw, Kawaler ord. Żelaznej Korony III kl., Profesor p. z. procesu cywilnego austriackiego,

Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej rządowej oddziału historyczno-prawniczego i sądowego, Wiceprezes oddziału politycznego, Członek Komisji dla egzam. sędziowskich, Przewodniczący Sądu polubownego bractw górniczych w Krakowie, naczelny redaktor „Czasopisma prawniczego i ekonomicznego“, Radca miejski krakowski, Dziekan Wydziału prawniczego w r. s. 1901/2 i 1906/7, Rektor Wszechnicy Jagiellońskiej w r. 1908/9. Wybrany dnia 15 maja 1908.

Kraków. ul. Batorego 21.

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

Edward Skiba, Dr. filozofii, b. Profesor fizyki matematycznej Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 6 lipca 1873.

Kraków.

Henryk Kadyi, Dr. wszech nauk lekarskich, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. anatomii, b. Rektor Uniwersytetu lwowskiego, Członek czynny c. k. krajowej Rady zdrowia we Lwowie, Członek Towarzystwa anatomicznego w Niemczech, Członek honorowy Towarzystwa weterynarzy w Austrii, Członek honorowy Towarzystwa lekarskiego w Wilnie, galicyjskiego Towarzystwa weterynarskiego i Tow. ratunkowego w Wiedniu, b. Profesor anatomii zwierząt domowych w c. k. Szkole weter. we Lwowie, Redaktor „Polskiego Archiwum nauk biologicznych i lekarskich“. Wybrany dnia 14 listopada 1888.

Lwów, ulica Zielona 15.

Władysław Gosiewski, Magister nauk matematyczno-fizycznych b. Szkoły Głównej warszawskiej, b. Członek b. Towarzystwa Nauk ścisłych w Paryżu, Członek polskiego Towarzystwa przyrodników im. Kopernika i polskiego Towarzystwa filozoficznego we Lwowie, Członek założyciel Towarzystwa naukowego warszawskiego. Wybrany dnia 31 października 1891.

Wołomin, (Stacya drogi żel. petersburskiej pod Warszawą).

Ludwik Birkenmajer, Dr. filozofii, Profesor matematyki i fizyki w krajowej Szkole rolniczej w Czernichowie, Docent fizyki matematycznej z tyt. Prof. historii nauk ścisłych Uniwersytetu Jagiell. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Czernichów, pod Krakowem.

Samuel Dickstein, Redaktor „Prac matematycz.-fizycznych“ i „Wiadomości matematycznych“, Współwydawca „Biblioteki mat.-fizycz.“ i publikacji „Fontes et commentationes“, Członek i Wiceprezes Tow. Naukowego Warszawskiego, Przewodniczący Komisji stałej meteorologicznej przy Wydziale mat.-przyr. tegoż Towarzystwa, Prezes Koła matem.-fizycz. w Warszawie, Prezes Komitetu Towarzystwa Biblioteki publicznej, Członek zagraniczny królewsko-czeskiego Towarzystwa Nauk w Pradze, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Niemieckiego Zjednoczenia matematyków, Petersburskiego Tow. matematycznego, Towarzystwa matematycznego francuskiego, Towarzystwa „Circolo matematico di Palermo“, Stowarzyszenia „International Association for promoting the study of quaternions etc.“, Towarzystwa włoskiego postępu nauk, Instytutu międzynarodowego bibliograficznego w Brukselli, Instytutu „Comité permanent des Congrès internationaux d'Actuaires“ itd. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Warszawa, ulica Marszałkowska 117.

Adam Prażmowski, Dr. filozofii. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Pędzichów 9.

Ernest Bandrowski, Dr. filozofii, Dyrektor Szkoły Przemysłowej w Krakowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Karmelicka 40.

Władysław Kulczyński, Doctor filozofii honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, c. k. Radca Rządu, Prof. gimn. św. Jacka w Krakowie, Członek honorowy Towarzystwa imienia Kopernika we Lwowie, Członek Towarzystwa zoologiczno-botanicznego w Wiedniu, Korespondent Nasawskiego Towarzystwa przyrodniczego w Wiesbaden. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Kopernika 36.

Hugo Zapalowicz, Dr. praw, c. i k. Major audytor w rezerwie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Lwów, ulica Kraszewskiego 25.

Jan Ptaszycki, Dr. matematyki, Profesor zwyczajny Uniwersytetu w Petersburgu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Petersburg, Nadieżdńska 11.

Julian Sochocki, Dr. matematyki, Profesor zw. Uniwersytetu petersburskiego, Prezes Towarzystwa matematycznego w Petersburgu, Członek Towarzystwa matematycznego przy Uniwersytecie moskiewskim, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Petersburg, Uniwersytet.

Leopold Adametz, Dr. filozofii, c. k. Radca Dworu, Profesor przy „Hochschule für Bodenkultur“ w Wiedniu, b. Profesor p. z. nauki hodowli zwierząt domowych i mleczarstwa Uniwersytetu Jagiell., Komandor orderu Daniła „mérite agricole“, Właściciel złotego medalu państwowego za zasługi w dziedzinie rolnictwa, Członek Tow. naukowego „Leopoldina“ w Halle, b. Członek Komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego. Wybrany dnia 2-go maja 1895.

Wiedeń XIX, Hasenauerstrasse 42.

Władysław Szajnocha, Dr. filozofii, Profesor p. z. geologii i paleontologii, Dyrektor gabinetu geologicznego, Komandor król. ord. Korony Rumunii, Członek krajowej Rady górniczej, Korespondent ces. król. państw. Zakładu geologicznego w Wiedniu, Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Członek król. czeskiego Towarzystwa Nauk w Pradze, Członek Towarzystwa badaczy przyrody w Petersburgu, polskiego Towarzystwa przyrodników im. Kopernika we Lwowie i c. k. Towarzystwa geograficznego w Wiedniu, Członek honorowy Polskiego Towarzystwa balneologicznego. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Kraków, ulica Kolejowa 4.

Stefan Niementowski, Dr. filozofii, Profesor p. z. chemii ogólnej i analitycznej w Szkole politechnicznej we Lwowie. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów, Politechnika.

Maurycy Rudzki, Dr. filozofii, Profesor p. z. astronomii i geofizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 2 maja 1899.

Kraków, ulica Kopernika 25.

Karol Władysław Rothert, Dr. botaniki, Profesor zw. botaniki i Dyrektor pracowni botanicznej na Uniwersytecie w Odessie. — Wybrany dnia 2 maja 1899.

Odessa, Uniwersytet.

Józef Książ Puzyna, Dr. filozofii, Profesor p. z. matematyki w Uniwersytecie lwowskim, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Lwów, ulica Kampiana 15 I.

Kazimierz Żorawski, Dr. filozofii, Profesor p. z. matematyki i Dyrektor Seminarium matemat. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Kraków, Bursa akademicka.

Maryan Raciborski, Dr. filozofii, Profesor botaniki w Akademii rolniczej w Dublinach, Profesor n. botaniki oraz Dyrektor Instytutu biologiczno-botanicznego Uniwersytetu lwowskiego, b. Przewodniczący Towarzystwa przyrodników polskich im. Kopernika, Korespondent Towarzystwa przyrodniczego Indyi holenderskich w Batawii. Wybrany dnia 17 maja 1900.

Dublany pod Lwowem.

Henryk Hoyer, Dr. medycyny, Profesor p. z. anatomii porównawczej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, ulica Kolejowa 3.

Jan Kowalczyk, Dr. filozofii, Magister astronomii i geodezyi, emerszary astronom przy Obserwatorium Uniwersytetu warszawskiego, Członek korespondent b. Towarzystwa naukowego w Krakowie, Członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Warszawa, ul. Koszykowa 5.

Józef Morozewicz, Dr. filoz., Prof. p. z. mineralogii w Uniw. Jagiell., Członek Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli w szkołach gimn. i realn., Rzeczyw. Członek ces. rosyjsk. Towarzystwa mineralogicznego w Petersburgu, Towarz. mineralog. w Wiedniu i Tow. przyrodników polskich im. Kopernika. Wybrany dnia 13 maja 1902.

Kraków, ulica Wolska 9.

Michał Siedlecki, Dr. filozofii, Profesor p. n. zoologii. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Kraków, ulica Warszawska 4.

Stanisław Zaremba, Dr. nauk matematycznych, Profesor p. z. matematyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, b. Profesor matematyki w Nimes i Cahors. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Kraków, ulica Biskupia 5.

Józef Nusbaum-Hilarowicz, Dr. filozofii i Magister zoologii i anatomii porównawczej, Profesor zwyczajny zoologii i anatomii porównawczej na Uniwersytecie lwowskim, b. Prezes Towarzystwa przyrodników im. Kopernika we Lwowie, Członek kilku Towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych. Wybrany dnia 17 maja 1904.

Lwów, ulica Zyblikiewicza 30.

Julian Talko-Hryncewicz, Profesor p. n. antropologii Uniw. Jag., Kawaler ros. orderów: św. Anny III kl. i św. Stanisława II kl., Radca kolegiálny, b. lekarz pow. Troickosawskiego, obwodu Zabajkalskiego, b. Zarządzający Troickosawsko-Kiachtyńskim oddziałem rosyjsk. geograficznego Towarzystwa w Troickosawsku i Członek honorowy tegoż, Posiadacz wielkiego złotego medalu od ces. ros. geograficznego Towarzystwa w Petersburgu i Premium Wiel. ks. Sergiusza Aleksandrowicza, złotego medalu i premium Razświetowa od ces. Towarzystwa miłośników przyrody, antropologii i etnografii w Moskwie i Członek stały tegoż, Członek korespondent Towarzystw antropologicznych przy wojskowo-lekarskiej Akademii w Petersburgu i przy petersburskim Uniwersytecie, rosyjskiego Komitetu dla badań Azji środkowej i wschodniej, polskiego Związku przyrodników i lekarzy w Petersburgu, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, Narodopisné společnosti Českoslavanske w Pradze i Towarzystw lekarskich: w Wilnie, Krasnojarsku, Irkucku i Czycie. Wybrany dnia 11 maja 1903.

Kraków, ul. Studencka 7.

Maryan Smoluchowski, Dr. filoz., Profesor p. z. fizyki teoretycznej Uniw. lwowskiego, Doktor praw honoris causa Uniwersytetu w Glasgowie, Członek Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, b. Docent Uniwersytetu w Wiedniu, Prezes pol. Tow. przyrodników im. Kopernika we Lwowie Wybrany dnia 15 maja 1908.

Lwów, ul. Długosza 8.

Stanisław Bądryński, Dr. med. i filozof., Profesor p. z. chemii lekarskiej Uniwersytetu lwowskiego, Dziekan Wydziału lekarskiego w r. 1907/8. — Wybrany dnia 21 maja 1909¹⁾.

Lwów, ul. 29 Listopada 37 A.

¹⁾ Stanisław Bądryński urodzony we wsi Czekanowie w Królestwie Polskiem w r. 1862, po odbyciu nauk uniwersyteckich w Warszawie i Lwowie, uczęszczał na Uniwersytet i pracował w Instytucie chemii fizyologicznej Marcellego Nonckiego w Bernie (Szwajcarya). Tamże uzyskał w r. 1887 promocję na doktora filozofii, poczem oddawał się dalej studjom w zakresie chemii biologicznej, pełniąc obowiązki asystenta w Bernie przy pracowni chemicznej Kantona, w Zürichu przy klinice chorób wewnętrznych H. Eichhorsta. W tym czasie rozpoczął też naukę medycyny, którą prowadził dalej, oddając się równocześnie studjom w Lipsku w instytucie fizjologii Karola Ludwiga, w Bazylei w pracowni chemii fizyologicznej G. Bunge'go oraz w Heidelbergu w instytucie farmakologii W. Schrödera. W roku 1895 uzyskał w Heidelbergu promocję na doktora wszech nauk lekarskich. W r. 1897 mianowany został starszym inspektorem państwowego zakładu powszechnego badania środków spożywczych w Krakowie; w r. 1899 nadzwyczajnym a w r. 1904 zwyczajnym profesorem higieny na Wydziale lekarskim Uniwersytetu we Lwowie; w r. 1906 zwyczajnym profesorem chemii na tymże.

Ogłosił drukiem: 1) „Ueber Rhodaninsäure und ihre Derivate“ von I. Ginsburg und St. Bondzyński. Berichte d. d. Chem. Ges. 1886; 2) „Ueber Sulphydrylzimmtsäure und einige ihrer Derivate“ von St. Bondzyński; Jahresber. d. Wiener Akad. d. Wiss. 1887; 3) „Beiträge zur Kenntnis der Labfermenteinwirkung und des Reifungsprozesses der Käse“ von Dr. F. Schaffen und Dr. St. Bondzyński; Landwirtschaftlicher Jahrbuch d. Schweiz Bd 2 (1888); 4) „Die Euterentzündungen der Rindviehes und ihre Bedeutung für die Landwirtschaft“ klinischer Teil von Prof. Hess, chemisch. Teil von Dr. Schaffer und Dr. Bondzyński Landwirthsch. Jahrb. d. Schweiz 1888; 5) „Ueber die Einwirkung der innerlich verabreichten Medikamente Amaca u. Aromatica auf die Milch“. Klinisch. Teil von Prof. Hess, chem. Teil von Dr. Schaffen und Dr. Bondzyński; Landwirthsch. J. d. Schweiz 1888; 6) „Zur Kenntnis des Butterfettes“ von Dr. Bondzyński und Dr. Ruf; Landwirthsch. Jahrb. d. Schweiz. 1889, także Zeitschrift f. anal. Ch. 1890; 7) „Ueber die Werner Schmid'sche Methode der Fettbestimmung in der Milch“ von St. Bondzyński. Landwirthsch. Jahrb. d. Schweiz, J. 1889 oraz Chemiker Zeitung 1889; 8) „Ueber die physikalischen und chemischen Veränderungen der Milch bei Milchfehlern und Euterentzündungen“, klinisch. Teil von Prof. Hess, chem. Teil von Dr. Schaffer und Dr. Bondzyński; Lanwirthsch. Jahrbuch d. Schweiz, 4 (1890); 9) „Ueber die Sjöqvist'sche Methode zur Bestim-

†
Z M A R L I.

Jan Kvičala, Dr. fil., Profesor filologii klasycznej Uniwersytetu czeskiego w Pradze, — Członek czynny zakrajowy Wydziału filologicznego od r. 1902, — zmarł w Pradze dnia 10 czerwca 1908.

Karol Estreicher-Rozbierski, Dr. fil., b. Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, — Członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od roku 1872, — zmarł w Krakowie dnia 30 września 1908.

Władysław Nehring, Dr. fil., Profesor p. z. filologii słowiańskiej Uniwersytetu wrocławskiego, — Członek czynny zagraniczny Wydziału filologicznego od r. 1885, — zmarł w Wrocławiu dnia 20 stycznia 1909.

Emanuel Henryk de Noailles, b. Ambasador francuski w Berlinie, — Członek-korespondent Wydziału historyczno-filozoficznego od roku 1873, — zmarł w Paryżu 16 lutego 1909.

mung der freien Salzsäure im Magensaft“ von St. Bondzyński, Zeitschrift f. anal. Chemie 32 (1892), także Gazeta lekarska 1892; — 10) „Aus dem Zinkpulver stammende Cadmiumspiegel bei der Untersuchung des Harns auf Quecksilber“ von St. Bondzyński, Zeitschr. f. analyt. Ch. 32 (1892); także Gazeta lekarska 1892; 11) „Ueber die fraktionierte Krystallisation des Eieralbumins“ von St. Bondzyński und L. Zoja, Zeitschr. f. physiol. Ch. 19 (1894); 12) „Ueber die Oxydation der Eiweissstoffe mit Kaliumpermanganat“ von St. Bondzyński und L. Zoja, Zeitschr. f. physiol. Ch. 19 (1894); 13) „O zmianach w składzie substancji mineralnej mleka, równoległe do zmian w czynnościach gruczoła mlecznego“ podał St. Bądryński Pamiętnik zjazdu polsk. lek. i przyr. z r. 1894; 14) „Ueber Methylxanthin ein Stoffwechselprodukt des Theobromins und Coffeins“ von St. Bondzyński und B. Gottlieb, Bericht. d. deutsch. chem. Gesellsch. 28 (1895) także: Archiv f. experim. Pathologie und Pharmakol. 36; 15) „Ueber das Verhalten einiger Salicylsäureester im Organismus“ von St. Bondzyński, Archiv. f. experim. Pathol. und Pharmakol. 38 (1895) także: Gazeta lekarska za r. 1895; 16) „Ueber die Constitution des nach Coffein und Theobromin im Harn auftretenden Methylxanthins“ von St. Bondzyński und R. Gottlieb, Archiv f. experim. Pathol. und Pharmakol. 37 (1896); 17) „Ueber das Cholesterin der menschlichen Faeces“ von St. Bondzyński, Berichte d. deutsch. Chem. Gesellsch. 29 (1896); 18) „Ueber das Schicksal des Cholesterins im thierischen Organismus“ von St. Bondzyński und V. Humnicki, Zeitschr. f. phy-

Leonard Piętak, Dr. praw, b. Profesor prawa rzymskiego tudzież austr. prawa handlowego na Uniwersytecie lwowskim, b. Minister dla Galicyi, — Członek-korespondent Wydziału historyczno-filozoficznego od roku 1883, — zmarł w Wiedniu dnia 25 lutego 1909.

Alwin Schultz, Dr. fil., b. Profesor p. z. historii sztuki na Uniwersytecie niemieckim w Pradze, — Członek-korespondent Wydziału filologicznego od r. 1894, — zmarł w Monachium dnia 10 marca 1909.

Wojciech hr. Dzieduszycki, Dr. fil., Poseł na Sejm krajowy i do Rady państwa, b. Minister dla Galicyi, — Członek-korespondent Wydziału filologicznego od roku 1887, — zmarł w Wiedniu dnia 23 marca 1909.

siol. Chem. 22 (1896); 19) „Ueber das sogenannte Stercorin“ von St. Bondzyński und V. Humnicki, Zeitschr. f. physiol. Ch. 24; 20) Ueber einen bisher unbekanntenen normalen Harnbestandteil die Oxyproteinsäure“ von St. Bondzyński und R. Gottlieb, Centralblatt f. die medizinischen Wissensch. 1897 Nr. 33, także „Przegląd lekarski“ 1898; 21) „O kwasie alloksoyproteinowym, prawidłowym składnika moczu ludzkiego“ podali St. Bądryński i K. Panek, Rozprawy Akademii Umiej. r. 1902 i Bulletin de l'Ac. d. sc. 1902, także Berichte d. deutsch. chem. Ges. 1902, Bd. 35; 22) „O grupie kwasów organicznych, zawierających azot i siarkę, składników prawidłowego moczu ludzkiego“ St. Bądryński, St. Dąbrowski i K. Panek, Rozprawy Akad. Umiej. z r. 1905 oraz Bulletin de l'Acad. d. sc. de Cr. także: Zeitschr. f. physiol. Chem. 46 (1905); 23) „Badania ilościowe nad zachowaniem się w ustroju salolu oraz glicerydu dwustearyllosali-cylowego“ St. Bądryński i W. Humnicki, Rozprawy Akademii Umiej. za r. 1908, po niemiecku Bulletin de l'Acad. d. sc. za r. 1908.

Rozprawy z zakresu higieny publicznej oraz sprawozdania. 1) „O współczesnym stanie nauki o prątku gruźliczym i zakażeniu gruźliczem“. Rozprawa ogłoszona w książce pod tytułem: Prace sekcji gruźliczej IX Zjazdu przyrodników i lekarzy polskich z r. 1890; 2) „O składzie chemicznym wódek sprzedawanych w kraju na podstawie rozbioru 200 prób wódek“. Memoriał przedłożony kraj. Radzie Zdrowia. Przegląd higieniczny 1902; 3) „O potrzebie ściślejszego stosowania izolacji i odkażania“. Memoriał przedłożony kraj. Radzie Zdrowia. Przegląd higieniczny 1903; 4) Parę set sprawozdań o pracach doświadczalnych polskich z zakresu chemii biologicznej i nauk pokrewnych, ogłoszonych w Rocznikach czasopisma „Jahresbericht über die Fortschritte der Thierhemie“ w latach od 1899 do 1908 włącznie.

Poczet członków nadzwyczajnych:

Maciej Leon Jakubowski, Dr. medycyny i chirurgii, Magister położnictwa, c. k. Radca Dworu, Kawaler ces. austr. orderu Żelaznej Korony III kl., em. Prof. p. z. pedyatryi, Obywatel honorowy miasta Krakowa, Członek honorowy i b. Prezes Tow. lekarskiego krakowskiego, Członek honorowy Tow. lekarskiego łódzkiego i warszawskiego, Członek Tow. lekarzy galic. we Lwowie, Prezydent Izby lekarskiej zach.-galicyjskiej w Krakowie od r. 1893 do 1896, Dziekan Wydziału lekarskiego w r. 1899/1900, Rektor Uniw. Jagiell. w r. 1900/1901.

Kraków, ul. Dunajewskiego 3.

Aleksander Stopczański, Dr. med., em. Prof. p. z. chemii lekarskiej na Uniwersytecie Jagiell., Członek koresp. Tow. lek. w Warszawie, przysięgły chemik sądowy.

Kraków, Piaski ad Grzegórzki 12.

WYKAZ STAŁYCH KOMISYJ AKADEMICKICH.

A) Na Wydziale filologicznym.

I. Komisja do badania historii sztuki w Polsce.

Przewodniczący:

Maryan Sokołowski¹⁾.

Sekretarz:

Julian Pagaczewski.

Członkowie:

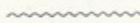
Władysław Abraham (Lwów)	Ks. Stanisław Chodyński (Włocławek)
Jan Bożoz Antoniewicz (Lwów)	Aleksander Czołowski (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)	Ludwik Ćwikliński (Wiedeń)
Władysław Bartynowski	Włodzimierz Demetryktewicz
Zygmunt Batoski (Lwów)	Józef Dziekoński (Warszawa)
Klemens Bąkowski	Herman Ehrenberg (Królewiec)
Piotr Bieńkowski	Władysław Ekielski
Ks. Józef Bilczewski (Lwów)	Wacław Fiedorowicz (Witebsk)
Adolf Szyszko-Bohusz (Petersburg)	Ks. Jan Fijałek (Lwów)
Ferdynand Bostel (Lwów)	Ludwik Finkel (Lwów)
Ks. A. Brykczyński (Goworów, pow. Ostrołęcki)	Ludwik Fournier (Lyon)
Stanisław Cercha	Zygmunt Gloger (Warszawa)
Adam Chmiel	Maryan Gumowski
Wilhelm Creizenach	Zygmunt Hendel
	Aleksander Janowski (Warszawa)

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

Wojciech Kętrzyński (Lwów)
Jerzy Kieszkowski (Wiedeń)
Feliks Kopera
Józef Korzeniowski
Stanisław Krzyżanowski
Ks. Ferdynand J. Lehner (Pra-
ga)
Leonard Lepszy
Andrzej ks. Lubomirski (Lwów)
Władysław Łoziński (Lwów)
Henryk Mańkowski (Winnogóra)
Gustaw bar. Manteuffel (Ryga)
Józef Muczkowski
Jerzy hr. Mycielski
Sławomir Odrzywolski
Julian Pagaczewski
Fryderyk Papée
Leon hr. Piniński (Lwów)
Jan Ptaśnik
Ludwik Puszet

Witold Rubeżyński (Lwów)
Kazimierz Skórewicz (Warsza-
wa)
Józef Smoliński (Kleck)
Stanisław Smolka (Niegoszow-
wice)
Maryan Sokołowski
Tadeusz Stryjeński
Stanisław Tomkowicz
Ks. Tadeusz Trzeciński (Gniezno)
Bolesław Ulanowski
Maryan Wawrzyniecki (War-
szawa)
Michał Witanowski (Łęczycza)
Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Stefan Zaborowski (Rawa Ma-
zowiecka)
Władysław Zahorski (Wilno)
Jan Zubrzycki.

Członkowie lwowsy Komisji historii sztuki stanowią osobne grono pod przewodnictwem czł. Jana Bożo Antoniewicza.

II. Komisya językowa.

Przewodniczący:
Jan Rozwadowski.

Zastępca przewodniczącego:
Jan Łoś.

Sekretarz:
Kazimierz Nitsch.

Członkowie:

Karol Appel (Warszawa)	Antoni Meillet (Paryż)
Jan Baudouin de Courtenay (Petersburg)	Józef Mikkola (Heisingfors)
Tytus Benni (Stara wieś)	Adam Miodoński
Eryk Berneker (Praga)	Kazimierz Morawski
Gerson Blatt (Lwów)	Ernest Muka (Freiberg w Sa- ksonii)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Kazimierz Nitsch
Aleksander Brückner (Berlin)	Piotr Parylak
Stanisław Ciszewski (Warszawa)	Zygmunt Paulisz
Jan Czubek	Holger Pedersen (Kopenhaga)
Ludwik Ówikliński (Wiedeń)	Wiktor Porzeziński (Moskwa)
Stanisław Dobrzycki (Fryburg szwajcarski)	Stanisław Ptaszycki (Peters- burg)
Bolesław Erzepki (Poznań)	Stefan Ramułt
Piotr Jaworek	Józef Rostafiński
Edward Klich (Dębica)	Jan Rozwadowski
Ks. Romuald Koppens (Chyrów)	Ignacy Stein
Władysław Kosiński	Tore Tornbiörnsson (Upsala)
Franciszek Krček (Lwów)	Józef Tretiak
Adam Antoni Kryński (Lwów)	Bolesław Ulanowski
Stefan Kulbakin (Charków)	Henryk Ułaszyn (Lipsk)
Jan Leciejewski (Lwów)	Jan Werchratski (Lwów)
Jan Łoś	Roman Zawiliński
Antoni Małecki (Lwów)	

III. Komisya do badań
w zakresie historii literatury i oświaty w Polsce.

Przewodniczący:

Józef Tretiak.

Sekretarz:

Józef Korzeniowski.

Członkowie:

Ludwik Bernacki (Lwów)	Ferdynand Hoesick
Józef Bieliński (Warszawa)	Alfred Jensen (Stockholm)
Ludwik Birkenmajer (Czernichów)	Józef Kallenbach (Lwów)
Bolesław Biskupski	Antoni Karbowski
Michał Bobrzyński (Lwów)	Ks. Władysław Knapieński
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Feliks Koneczny
Zygmunt Celichowski (Kórnik)	Feliks Kopera
Bronisław Chlebowski (Warszawa)	Józef Korzeniowski
Adam Chmiel	Aleksander Kraushar (Warszawa)
Ks. Władysław Chotkowski	Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)
Ignacy Chrzanowski (Warszawa)	Adam Antoni Kryński (Lwów)
Wilhelm Creizenach	Leon Kulczyński
Bronisław Czarnik (Lwów)	Antoni Kurpiel
Wiktor Czermak	Jan Leniek (Tarnów)
Jan Czubek	Leonard Lepszy
Antoni Danysz (Lwów)	Jan Łoś
Samuel Dickstein (Warszawa)	Franciszek Majchrowicz (Lwów)
Stanisław Dobrzycki (Fryburg)	Maurycy Mann
Maryan Dubiecki	Antoni Mazanowski
Bolesław Erzepki (Poznań)	Mikołaj Mazanowski
Stanisław Estreicher	Leopold Meyet (Warszawa)
Ks. Jan Fijałek (Lwów)	Kazimierz Morawski
Ludomił German (Lwów)	Jerzy hr. Mycielski
Tadeusz Grabowski	Ks. Stefan Pawlicki
Bronisław Gubrynowicz (Lwów)	Karol Petelenz (Lwów)
Korneli Heck (Lwów)	Roman Pleniewicz
	Stanisław Ptaszycki (Petersburg)

Maryan Reiter (Lwów)
Michał Rolle (Lwów)
Józef Rostafiński
Witold Rubczyński (Lwów)
Stanisław Siedlecki
Stanisław Smolka (Niegoszowice)
August Sokołowski
Maryan Sokołowski
Stanisław hr. Tarnowski
Stanisław Tomkowicz

Józef Tretiak
Bolesław Ulanowski
Zygmunt Wasilewski (Lwów)
Stanisław Windakiewicz
Konstanty Wojciechowski
(Lwów)
Wincenty Zakrzewski
Roman Zawiliński
Maryan Zdziechowski
Michał Żmigrodzki (Sucha).

B) Na Wydziale historyczno-filozoficznym.

I. Komisya historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw:

Wincenty Zakrzewski.

Zastępca Przewodniczącego: Stanisław Krzyżanowski.

Sekretarz:

Wiktor Czermak.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Eugeniusz Barwiński (Lwów)
Michał Bobrzyński (Lwów)
Ludwik Boratyński
Ferdynand Bostel (Lwów)
W. A. Bruchnalski (Lwów)
Franciszek Bujak
Zygmunt Celichowski (Kórnik)
Adam Chmiel
Ks. Władysław Chotkowski
Michał Chyliński
Ludwik Œwikliński (Wiedeń)
Bronisław Czarnik (Lwów)

Wiktor Czermak
Aleksander Czołowski (Lwów)
Adam Darowski (Rzym)
Bronisław Dembiński (Lwów)
Hubert Ermisch (Drezno)
Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek (Lwów)
Ludwik Finkel (Lwów)
Zygmunt Głogier (Warszawa)
Ks. Michał Godlewski (Peters-
burg)
Ks. Tadeusz Gromnicki
Ludwik Grossé (Wielkie, poczta
Kurów, Król. Polskie)

Alfred Halban (Lwów)
Waleryan Heck (Tarnopol)
Wojciech Kętrzyński (Lwów)
Stanisław Kętrzyński (Warszawa)
Ks. Władysław Knapieński
Feliks Koneczny
Józef Korzeniowski
Aleksan. Kraushar (Warszawa)
Stanisław Krzyżanowski
Ludwik Kubala (Lwów)
Ks. Stanisław Kujot (Grzybno)
Stanisław Kutrzeba
Jan Leniek (Tarnów)
Leonard Lepszy
Maurycy Maciszewski (Tarnopol)
Antoni Małecki (Lwów)
Kazimierz Morawski
Jerzy hr. Mycielski
Fryderyk Papée
Alfons Parczewski (Kalisz)
Maksymilian Perlbach (Berlin)
Ks. Ant. Petruszewicz (Lwów)

Antoni Prochaska (Lwów)
Jan Ptaśnik
Stanisław Ptaszycki (Petersburg)
Kaz. Pułaski (Warszawa)
Zygmunt Radziwiński (Lwów)
Henryk Sawczyński (Lwów)
Aleksander Semkowicz (Lwów)
Władysław Semkowicz (Lwów)
Stanisław Smolka (Niegoszowice)
Wacław Sobieski
August Sokołowski
Maryan Sokołowski
Alojzy Szarlowski
Stanisław hr. Tarnowski
Wacław Tokarz
Józef Tretiak
Bolesław Ulanowski
Kazimierz Wasilewski (Paryż)
Stanisław Windakiewicz
Wiktor Wittyg (Warszawa)
Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Stanisław Zakrzewski (Lwów)
Wincenty Zakrzewski.

II. Komisya prawnicza.

Przewodniczący:

Fryderyk Zoll.

Sekretarz:

Bolesław Ulanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Michał Bobrzyński (Lwów)
Tadeusz Bresiewicz (Wiedeń)
Józef Brzeziński
Franciszek Bujak

Włodzimierz Czerkawski
Maciej Czystczan (Skołyszyn)
Stanisław Estreicher
Ksawery Fierich
Alfred Halban (Lwów)
Leopold Jaworski

Edmund Krzymuski
Adam Krzyżanowski
Stanisław Krzyżanowski
Stanisław Kutrzeba
Kazimierz Laskowski (Lwów)
Juliusz Leo
Julian Makarewicz (Lwów)
Józef Milewski (Lwów)
Julian Prus Morełowski (Wiedeń)

Józef Rosenblatt
Michał Rostworowski
Wincenty Tarłowski (Wiedeń)
Bolesław Ulanowski
Alojzy Winiarz (Lwów)
Stanisław Wróblewski
Ignacy Zborowski
Fryderyk Zoll
Fryderyk Zoll (iun.).

C) Na Wydziale matem.-przyrodniczym.

I. Komisya fizyograficzna.

• Przewodniczący:
Szczęsny Kreutz.

Sekretarz:
Władysław Kulczyński.

Członkowie:

Leopold Adametz (Wiedeń)
Klaudysz Angerman (Jasło)
Ernest Bandrowski
Franciszek Bartonec (Wiedeń)
Andrzej Batycki (Stary Sambor)
Andrzej Berezowski (Kurzące
Łozy, p. Krzywe Jezioro, gub.
podolska)
Lud. Birkenmajer (Czernichów)
Jan Blauth (Lwów)
Franciszek Błocki (Lwów)
Franciszek Błoński (Spiczynce,
p. Lipowiec, gub. kijowska)
Józef Maryan Bocheński
Zygmunt Bośniacki (San Giu-
liano pod Pisą)
Julian bar. Brunicki (Podborce)
Andrzej Bryk (Chyrów)

Józef Brzeziński (Prądnik Czer.)
Odo Bujwid
Franciszek Chłapowski (Poznań)
Andrzej Chramiec (Zakopane)
Napoleon Cybulski
Bronisław Antoni Dębski (Wólka
Przybojewska, p. Zakroczym)
Emil Dunikowski (Lwów)
Władysław Dybowski (Niańków,
Litwa)
Henryk Dziedzicki (Warszawa)
Władysław Dziewulski
Józef Dziędzielewicz (Lwów)
B. Eichler (Międzyrzec, gub.
siedlecka)
Wilhelm Friedberg (Lwów)
Tadeusz Garbowski
Ks. Antoni Głodziński (Tarnopol)

- Emil Godlewski
Stanisław Goliński
Władysław Gorczyński (Warszawa)
Mieczysław Grochowski (Trościaniec, p. Zabłotów)
Józef Grzybowski
Leon Guńkiewicz (Wadowice)
Bronisław Gustawicz (Żywiec)
Roman Gutwiński
Franciszek Hann (Bochnia)
J. Hawryśiewicz (Ożydów, Galicya)
Ludwik Hildt (Warszawa)
Jan Holobek (Wiedeń)
Henryk Hojyer
Bolesław Hryniewiecki (Dorpat)
Leopold Jacobi (Pilzno)
Edward Janczewski
Stefan Jentyś
Franciszek Kamiński (Odessa)
Franciszek Karpiński (Lwów)
Andrzej Kędzior (Lwów)
Eugeniusz Kiernik
Waleryan Klecki
Stanisław Klemensiewicz (Nowy Sącz)
Mikołaj Kobryn (Jarosław)
Stan. Kontkiewicz (Dąbrowa)
Andrzej Kornella (Lwów)
Michał Kornella (Jasło)
Piotr Koroniewicz (Warszawa)
Ignacy Kosiński (Chojnowo, p. Przasnysz).
Mieczysław Kowalewski (Dublany)
Stefan Kreutz
- Szczęśny Kreutz
Seweryn Krzemieniewski
Władysław Kulczyński
Wiktor Kuźniar
Władysław Łaska (Lwów)
Jan Lewiński (Warszawa)
Henryk Lgocki (Rostów)
Mieczysław Limanowski (Lwów)
Michał Łempicki (Dąbrowa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Maryan Łomnicki (Lwów)
Walery Łoziński (Lwów)
Ks. Jan Markow (Smolnik ad Wola Michowa)
Wojciech Mączyński (Warszawa)
Romuald Merecki (Warszawa)
Józef Morozewicz
Konrad Mościcki
Bolesław Namysłowski
Edward Niezabitowski (Nowy Targ)
Julian Niedźwiedzki (Lwów)
Jan Nowak (Lwów)
Leon Nowakowski (Czernichów)
Aleksander Nowicki
Franciszek Nowosielski (Stanisławów)
Karol Olszewski
Stanisław Olszewski (Lwów)
Józef Orłowski (Łuczyńczyk, p. Niemiercze)
Józef Paczowski (Cherson)
Feliks Piestrak (Dolina)
Adam Piwowar (Ząbkowice)
Wilhelm Pokorny (Chyrów)
Józef Mikułowski-Pomorski (Dublany)

Wiktor Poźniak (Lwów)	Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)
Maryan Raciborski (Dublany)	Franciszek Tomaszewski (Sam- bor)
Bronisław Radziszewski (Lwów)	Józef Trzebiński (Śmiła, gub. Kijowska)
Antoni Rehman (Lwów)	Władysław Tyniecki (Lwów)
Wojciech Rogala (Lwów)	Seweryn Udziela (Podgórrze)
Kazimierz Rogóyski	Wiktor Uhlig (Wiedeń)
Eugeniusz Romer (Lwów)	Franciszek Vetulani
Józef Rostański	Henryk Walter
Zygmunt Rosen	Zygmunt Weyberg (Warszawa)
Maurycy Rudzki	Antoni Wierzejski
Ludomir Sawicki (Wiedeń)	Ferdynand Wilkosz
Fryderyk Schille (Podhorce obok Stryja)	Edward Windakiewicz (Stebnik)
Michał Siedlecki	Tad. Wiśniowski (Lwów)
Józef Siemiradzki (Lwów)	August Witkowski
Tadeusz Sikorski	Eustachy Wołoszczak (Lwów)
Ludwik Sitowski	Kazimierz Wójcik
Tomasz Słomski (Lwów)	Jan Wysogórski (Wrocław)
Jerzy Smoleński	Józef Zaborski (Horodenka)
Stanisław Smreczyński	Józef Zajączkowski (Sanok)
Jan Śnieżek	Edmund Załęski (Trzykosa, p. Klimontów, gub. Radomska)
Zygmunt Sobolewski (Jarosław)	Hugo Zapałowicz (Lwów)
Stefan Stobiecki	Bron. Znatowicz (Warszawa)
Leon Syroczyński (Lwów)	Rudolf Zuber (Lwów)
Władysław Szajnocha	Czesław Zubrzycki (Rzeszów)
Jan Sznabl (Warszawa)	K. Żukowski (Podmonasterek)
Jan Stolcman (Warszawa)	
Kazimierz Szule (Dublany)	

Prace tej Komisji są rozdzielone na 5 sekcji pod kierunkiem:

- 1) *meteorologiczna*, prof. Rudzkiego;
- 2) *geologiczna*, profesora Kreutza;
- 3) *botaniczna*, prof. Janczewskiego;
- 4) *zoologiczna*, prof. Kulczyńskiego;
- 5) *rolnicza*, prof. Godlewskiego.

II. Komisya antropologiczna.

Przewodniczący :

Napoleon Cybulski.

Sekretarze :

Włodzimierz Demetrykiewicz. Seweryn Udziela.

Julian Talko-Hryncewicz.

Członkowie :

Jan Baudouin de Courtenay (Petersburg)	Karol Hadaczek (Lwów)
Jan Biela (Drohobycz)	Henryk Hoyer
Piotr Bieńkowski	Julian Talko-Hryncewicz
Gerson Blatt (Lwów)	Jan Kantor (Jarosław)
Adam Bochenek	Feliks Kopera
Michał Brensztejn (Telsze, gub. kowieńska)	Władysław Kosiński
Franciszek Bylicki	Kazimierz Kostanecki
Stanisław Ciechanowski	Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Stanisław Ciszewski (Warszawa)	Leonard Lepszy
Napoleon Cybulski	Jan Łoś
Wiktor Czermak	Erazm Majewski (Warszawa)
Adolf Černý (Praga)	Leonard Masing (Dorpat)
Stan. Jan Czarnowski (Miechów)	Karol Mátyas (Bochnia)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Ernest Muka (Freiberg w Sa- ksonii)
Stan. Dobrzycki (Fryburg szwaj.)	Czesław Neymann (Winnica Po- dolska)
Tadeusz Dowgird (Plemborg, gub kowieńska)	Kazimierz Nitsch
Władysław Dybowski (Niańków na Litwie)	Zyg. Noskowski (Warszawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)	Wład. Olechnowicz (Lublin)
Michał Federowski (Podol, gub. wileńska)	Tadeusz Pilat (Lwów)
Zygmunt Gloger (Warszawa)	Zygmunt Radziwiński (Lwów)
Józef Grajner (Częstochowa)	Jan Rozwadowski
Michał Greim (Kamieniec Po- dolski)	Józef Rostański
Wojciech Grzegorzewicz (Lwów)	Maurycy Rudzki
Bronisław Gustawicz (Żywiec)	Leon Rutkowski (Płońsk, gub. warszawska)
	Jerzy Sauerwein (Chrystiania)
	Ludwik Stieda (Królewiec)
	Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)

Jan Świątek
Wandalin Szukiewicz (Nacza,
Ejszyski, gub. wileńska)
Włodz. Tetmajer (Bronowice)
Józef Tretiak
Maryan Udziela (Zaleszczyki)
Seweryn Udziela (Podgórze)
Leon Wachholz

Mar. Wawrzyniecki (Warszawa)
Zyg. Wierzchowski (Krosno)
Zygmunt Wolski (Warszawa)
Adam Zakrzewski (Warszawa)
Roman Zawiliński
Stanisław Zdziarski (Lwów)
Čeněk Zibrť (Praga czeska)
Michał Żmigrodzki (Sucha).

III. Komisya historii oraz bibliografii nauk matematycznych i przyrodniczych.

Przewodniczący:

Władysław Natanson.

Zastępca przewodniczącego:

Władysław Kulczyński.

Przewodniczący Sekcji historii nauk

Ludwik Birkenmajer.

Sekretarz:

Ludwik Bruner.

Członkowie:

Ernest Bandrowski
Adolf Beck (Lwów)
Józef Bieliński (Warszawa)
Ludwik Birkenmajer (Czernichów)
Adam Bochenek
Tadeusz Browicz
Ludwik Bruner
Franciszek Bujak
Franciszek Chłapowski (Poznań)
Stanisław Ciechanowski
Napoleon Cybulski
Włodzimierz Demetrykiewicz
Samuel Dickstein (Warszawa)
Stanisław Droba

Józef Eismond (Warszawa)
Tadeusz Estreicher (Fryburg szwajc.)
Jan Franke (Lwów)
Franciszek Giedroyć (Warszawa)
Emil Godlewski sen.
Emil Godlewski iun.
Władysław Gosiewski (Warszawa)
Lucyan Grabowski
Józef Grzybowski
Władysław Heinrich
Henryk Hoyer
Maryan Jakowski (Warszawa)
Edward Janczewski

Wład. Janowski (Warszawa)	Kazimierz Rogóyski
Stefan Jentys	Eugeniusz Romer (Lwów)
Antoni Karbowski	Józef Rostański
Leon Klecki	Maurycy Rudzki
Waleryan Klecki	Józef Rychter (Lwów)
Kazimierz Kostanecki	Bronisław Sawicki (Warszawa)
Szczęśny Kreutz	Julian Schramm
Seweryn Krzemieniewski	Michał Siedlecki
Feliks Kucharzewski (Warszawa)	Jan Sosnowski (Warszawa)
Antoni Kuczyński (Warszawa)	Władysław Szajnocha
Władysław Kulczyński	Stanisław Tołłoczko (Lwów)
Wacław Láska (Lwów)	Jan Tur (Warszawa)
Leon Marchlewski	Antoni Wierzejski
Stanisław Maziarski	August Witkowski
Józef Morozewicz	Stanisław Wroński (Warszawa)
Władysław Natanson	Władysław Zahorski (Wilno)
Julian Nowak	Jan Zaleski (Dublany)
Karol Olszewski	Stanisław Zaremba
Bronisław Pawlewski (Lwów)	Jan Zawidzki (Dublany)
Adam Prażmowski	Bronisław Znatowicz (Warszawa)
Jan Pruszyński (Warszawa)	Kazimierz Żorawski

Stacya Naukowa w Paryżu.

Biblioteka Polska (6, Quai d'Orléans).

Komitet miejscowy: Książę Adam Czartoryski — przewodniczący; Władysław Mickiewicz — sekretarz; Bronisław Kozakiewicz — podskarbi; Tadeusz Chojecki, Ks. Witold Czartoryski, Witold Hryniewicki, O. Ludwik Lescoeur, J. Skrochowski, Kazimierz Stryjeński, Władysław hr. Zamoyski.

Adjunkt: W. Strzembosz.

BIBLIOTEKA.

Bibliotekarz: Prof. Jan Czubek.
Zastępca Bibliotekarza: Prof. Jan Pawlica.
Amanuentka: Helena d'Abancourt.

BIURO AKADEMII.

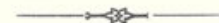
Według § 23 Statutu Biuro Akademii znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

(Godziny urzędowe od godz. 10—2).

SKŁAD:

Adjunkt: Józef Rydel.
Zastępcy Anjunkt: St. Korbela i Jan Kindelski.
Podskarbi: Kazimierz Gądomski.
Rachmistrz: Edward Pompa.
Woźny: Ludwik Słowiński.

Sprzedaż wydawnictw znajduje się
w Księgarni Spółki Wydawniczej Polskiej w Krakowie (Pałac Spiski).

BIBLIOTEKA

Instytut Fizyki
Akademii Nauk
ul. Sienkiewicza 170, 01-142 Warszawa

BIURO AKADEMII

Wydawnictwo Akademii Nauk
ul. Sienkiewicza 170, 01-142 Warszawa

SKŁAD

Wydawnictwo Akademii Nauk
ul. Sienkiewicza 170, 01-142 Warszawa

Spis treści

Wydawnictwo Akademii Nauk
ul. Sienkiewicza 170, 01-142 Warszawa

POSIEDZENIE PUBLICZNE
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

dnia 22 maja 1909.

POSIEDZENIE PUBLICZNE
AKADEMII UMIEJETNOŚCI

404-22 m. 1905

I.

PRZEMÓWIENIE

PREZESA J. E. STANISŁAWA Hr. TARNOWSKIEGO.

Z polecenia Jego Ces. i Król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Protektora mam zaszczyt otworzyć posiedzenie.

Zagajam je, jak zawsze, wyrazem gorącej wdzięczności dla wszystkich, co je obecnością swoją, a Akademię swoją stałą życzliwością zaszczycają: dla Waszej Eminencyi naprzód, dla Ekselencyi Pana Namiestnika i Pana Marszałka, którzy podjęli dla nas trud podróży: dla wszystkich bliższych i dalszych, miejscowych i zamiejscowych; wszystkim podziękowanie za już, a prośba o jeszcze, o dalsze dobre uczucia dla Akademii.

Od ostatniego naszego posiedzenia publicznego poniosła Akademia bolesne straty przez śmierć niektórych członków, ale prócz tego nie spadło na nią nic złego, owszem nie jedno dobre, z chlubą i radością dla niej, z pożytkiem dla nauki i dla społeczeństwa.

Mam tu przedewszystkiem na myśli fundacyę ś. p. Erazma Jerzmanowskiego.

Polak, przez długie lata osiadły w Ameryce, tam zbogacony, powrócił do kraju, zamieszkał pod Krako-

wem, a hojną ręką wspierał wielorakie potrzeby rolnictwa, przemysłu, oświaty, ubóstwa. Umarł, a ostatnią wolą przeznaczył swój bardzo znaczny majątek na cele publicznego pożytku. Utworzył fundację na poparcie prac i starań, na wynagrodzenie zasług naukowych i społecznych, humanitarnych. Kapitał 1,200.000 koron: roczny procent od niego (po odtrąceniu kosztów administracji) ma służyć co roku za nagrodę jakiejś znacznej, niezwyklej, znakomitej zasługi. Może taką być dzieło naukowe, może być dzieło dobroczynne, może być społecznej i ekonomicznej natury.

Oświata, miłość bliźniego, podniesienie dobrego bytu i bogactwa krajowego, wszystkie te kierunki życia i formy pracy, w których wyraża się miłość publicznego dobra, poświęcenie dla niego, obywatelska i chrześcijańska cnota, mają prawo do nagrody. Jest to więc na mniejszą skalę, w mniejszych cyfrach (bo środki mniejsze), podobna do światowej sławy fundacji Nobla: a celem jest tu, jak tam, tu jeszcze wyraźniej jak tam, wspierać i nagradzać to co prawdziwie szlachetnem, co wysokie, co społeczeństwu pomaga i podnosi je wyżej przez rozum czy przez cnotę. Nagroda roczna (43.000) jest jedna tylko i nie taka bogata jak tam: ale znaczna jest. To nie małe stypendyjne wsparcie, to już choć niewielka, ale okrągła suma. Każdego roku zaś ma się dostać w inne ręce, po pewnym lat przeciągu rozejdzie się szeroko, rozsieję i pamięć dawcy i ten pożytek, którego pragnął. Co za piękna myśl, co za piękny, dobry czyn!

Fundacja wejdzie w życie dopiero po — daj Boże — jak najdłuższem życiu pani Jerzmanowskiej. Zawiadowanie swego dzieła powierzył szlachetny Fundator Akade-

mii. Nie wahała się ani chwili, uważała za swój obowiązek podjąć się, przyjąć odpowiedzialność, pełnić śmiało i wiernie wolę Fundatora. Materyalnych kosztów jej to nie przysporzy, skoro Fundator z góry opatrzył koszta administracyi. Trudu, pracy, nieraz może trudności i kolizyi w wyborze, w przysądzeniu nagrody, może być nie mało. Ale to przyjmuje Akademia z gotowością, z wdzięcznością za zaufanie Fundatora, ze stałym postanowieniem, żeby tę sprawę prowadzić podług Jego myśli, na chwałę Jego pamięci, na pożytek i zasłużonym i społeczeństwu.

Pomyślny krok naprzód w sprawie Stacyi naukowej paryskiej. Zbytecznie mówić, jak potrzebne są takie zakłady; świadczą o tem instytuty w Rzymie: austriacki, niemiecki. Paryż jest szczególnie ważnym punktem dla nauki i kultury, a Biblioteka polska przekazana Akademii przez Towarzystwo historyczne, ułatwia pracę, zaprasza do niej i Polaków i cudzoziemców. Ważną i trudną była sprawa jej umieszczenia. Dom potrzebował dużo naprawy, a sala tak mała, że nie mówiąc o urządzeniu porządnej czytelnii, wiele książek leżało w pakach. Obecnie znalazły wygodne pomieszczenie i Biblioteka sama, choć nie cała i czytelnia, jedna i druga urządzona podług ostatnich wymagań i potrzeb naukowej pracy. Ta szczęśliwa zmiana dała się osiągnąć dzięki pomocy Sejmu, który na wniosek i przy poparciu Wydziału krajowego uchwalił 6.000 K subwencyi na Stację paryską. Za to wyrażając najżywszą wdzięczność Sejmowi, Wydziałowi i J. E. Marszałkowi, możemy z radością zapewnić, że już się ten nakład opłaca, że liczba pracujących w Bibliotece Polaków i Francuzów już od tego czasu wzro-

sła: mamy zaś nadzieję, że po dokonanej restauracji domu, po zupełnem przeniesieniu Biblioteki, przez najem jednego piętra zwiększą się jej dochody, i że z pomocą funduszu zapisanego na ten cel przez ś. p. Gadona, Biblioteka i Stacya będą rozwijać się pomyślnie pomimo nieuniknionego wzrostu wydatków.

Przewodnictwo w miejscowym Komitecie objął w ślad swego ojca, i jeszcze dawniejszy ślad dziada prezesów Towarzystwa historyczno-literackiego ksiązę Adam Czartoryski.

Przed rokiem mówiłem tu o potrzebach naszego Wydziału matematyczno-przyrodniczego. Na pozór niby najlepiej uposażony ze wszystkich, naprawdę jest w położeniu najtrudniejszym. Nie ma, jak tamte dwa Wydziały, pomocy w osobnych funduszach, przeznaczonych przez dawców na ich wydawnictwa, a ma w swoich badaniach i pracach koszta nierównie wyższe. Przedewszystkiem badania eksperymentalne wymagają znacznych wydatków, a są podstawą, warunkiem koniecznym pewnych rezultatów i nowych odkryć. Prace tego Wydziału zaś roznoszą sławę Akademii i podnoszą jej stanowisko w świecie uczonych szybciej i szerzej, niż rozprawy historyków lub prawników. Nauki przyrodnicze są kosmopolityczne z natury, służą zarówno wszystkim krajom i językom. Kwestya historyczna lub filozoficzna ta lub owa, może być obojętną dla uczonych zagranicznych; nowe odkrycie na polu fizyki lub chemii należy do wszystkich, musi zwrócić uwagę, nie może nie być znanem wszystkim pracującym gdziekolwiek na tem polu. Jaka jest pod tym względem różnica prac przyrodniczych od innych, można poznać z tego, że biuletyny

tego Wydziału rozsyłają się do ciał naukowych w tysiąc egzemplarzach, a drukują się w czterech różnych językach. Znak to, że są potrzebne, poszukiwane, wysoko cenione: to zaś, co one zawierają nowego, co wnoszą do wspólnego skarbcza nauki całego świata, to wychodzi na ozdobę i chlubę nie samej Akademii tylko, ale imieniu polskiemu.

Jeżeli zaś tak jest już dziś, przy środkach bardzo ograniczonych, o ileż więcej mogłoby tego pożytku być, gdyby zwiększono środki. Tymczasem na to, co najpilniejsze, co najkonieczniejsze, na badania eksperymentalne, ani Wydział sam, ani Akademia swoimi funduszami wystarczyć nie mogą. Wynaleźć jakie środki, to jest i powinność i troska i usilne starania Akademii. Ma ona nadzieję, że starania może będą uwieńczone pomyślnym skutkiem, bo dzięki opiece Pana Ministra skarbu — naszego w Akademii kolegi — jest nadzieja, że w preliminarz budżetu na rok 1910, wstawiona będzie pewna kwota na badania eksperymentalne Wydziału trzeciego.

Za to wyrażając należną wdzięczność, a tę naszą potrzebę polecając uwadze społeczeństwa samego, szczęśliwy jestem, że mam do doniesienia z ubiegłego roku pomyślne dobre wiadomości. Oby dalej tak. Trzydzieści sześć lat życia kończy Akademia i idzie tą samą drogą, tym samym rozważnym krokiem. Patrzy na swoje horyzonty, robi to, co do niej należy i to stara się robić jak można najlepiej i jakoś ta praca idzie, postępuje. Z obrachunkiem każdego roku pokazuje się, że przecież w każdym coś przybyło, coś się dokonało dla dobra nauki, oświaty, społeczeństwa. Ogólna suma z tych

lat trzydziestu sześciu okazałaby się może dobrze pokazaną. Ale o tem sądzić, z tego się chlubić, nie do nas należy: co zaś zrobiło się i postąpiło naprzód w roku ostatnim, to wykaże sprawozdanie Pana Sekretarza Generalnego.

II.

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

z czynności Akademii

od kwietnia 1908 do kwietnia 1909.

W roku zeszłym z grona członków Akademii ubył, podobnie jak w roku 1907, siedmiu. Z tych pięciu z Wydziału filologicznego, a dwóch z Wydziału historyczno-filozoficznego. — Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej Karol Estreicher, członek Akademii od pierwszego roku jej założenia, był osobistością w całej Polsce tak znaną i dla swych niespożytych zasług oddawna tak cenioną, że mówić o Nim jako o bibliotekarzu, uczonym, bibliografie i wielkim znawcy teatru jest zupełnie zbyteczne, ale w tej chwili i z tego miejsca nie wolno nie zaznaczyć, że nauka polska i Akademia Umiejętności zawdzięcza Mu dzieło pomnikowe „Bibliografię polską“ — niestety w druku nieskończoną, ale w rękopisie do wydawnictwa do tego stopnia przygotowaną, że jeszcze przez długie lata instytucya nasza dalsze tomy publikacyi tej pod redakcyą Prof. Stanisława Estreichera ogłaszać będzie. Dzieło to z całym pietyzmem ukończone będzie, ale człowieka nie łatwo będzie zastąpić. Wartość Jego działalności z dniem każdym rośnie a postać cała zasługuje na osobną, wyczerpującą monografię, która będzie zarazem wybitną kartą w historii nauki i kultury polskiej.

Jan Kvičala, Prof. Uniwersytetu w Pradze, mąż wielkiej nauki i pilności, znakomity badacz filologii klasycznej, szczególnie greckiej, zwłaszcza w zakresie krytyki i egzegezy autorów klasycznych, składni oraz historii

literatury greckiej i rzymskiej, należał do naszej Akademii od roku 1902. W swych studiach o Wirgiliuszu, oraz o Annalach Enniusza, częściowo w lwowskiem czasopiśmie „Eos“ drukowanych, złożył dowody wielkiej bystrości umysłu i znakomitych zdolności interpretacyjnych, a temi i innemi pracami zyskał sobie imię w nauce europejskiej.

Władysław Nehring, członek naszej instytucji od roku 1885, był znakomitym znawcą języka staropolskiego i średniowiecznej literatury polskiej oraz wybornym wydawcą zabytków staropolskich. Jego wydanie „Psałterza Floryańskiego“ i „Kazań gnieźnieńskich“ na długo jeszcze zostanie wzorem dla przyszłości. Liczne artykuły, drukowane w czasopismach zawodowych, rzuciły jasny snop światła na historyczny rozwój naszej mowy a dokonana z wielkim nakładem pilności praca „Altpolnische Sprachdenkmäler“ ma wielką wartość zarówno dla językoznawców, jako też i dla badaczy historii piśmiennictwa polskiego. Obok studyów nad historycznymi pisarzami polskimi (Heidensteinem, Bielskim, Solikowskim), wymienione powyżej prace stanowią największą zasługę zmarłego Uczzonego.

Hr. Wojciech Dzierżuszycki połączył w swej osobie działalność naukową na polu filozofii, literacką i polityczną. Stać Go było, aby w każdej z tych dziedzin zajął przodujące stanowisko. W ostatnich jednak latach zajęcia parlamentarne stanowczo przeważały. Dla swych naukowych zasług od roku 1887 zaliczony został do członków Akademii krakowskiej. Później działalność polityczna w całości niemal zajęła Jego uwagę, ale i na tem polu zasłynął jako pierwszorzędnny mówca a tak,

jak mowy Juliana Dunajewskiego doczekały się zbiorowego wydania, tak niewątpliwie i liczne przemówienia Wojciecha Dzieduszyckiego zasługują na książkową edycję, z której dopiero wszystkie zalety Jego politycznego krasomowstwa na pierwszy plan wystąpią. Podobnym on jest do statystów angielskich, którzy tak często obok zawodowej polityki uprawiali naukę, a w oratorskich swych występach pozostawili ślady głębokiego wykształcenia i wszechstronnego interesu dla wszystkich kulturalnych zagadnień.

Alwin Schultz, członek Akademii od roku 1894, dał się poznać w szerokich kołach naukowych jako wybitny znawca historii sztuki, oraz jako niezwykle zasłużony badacz w dziedzinie cywilizacji średniowiecznej. Niegdyś osiadły we Wrocławiu, zetknął się z dawnymi dziejami Polski i położył znaczne zasługi na polu syngillografii śląskiej. Później jako Profesor w Pradze ogłaszał obszerne i bogato ilustrowane dzieła o życiu i kulturze średniowiecznej w Niemczech. Dzieła te i dla historii polskiej mają wielką wartość.

Margrabia de Noailles, członek-korespondent Wydziału historyczno-filozoficznego od roku 1873, znanym jest w Europie głównie jako wybitny dyplomata, który w Ameryce, we Włoszech, w Konstantynopolu i Berlinie zajmował stanowisko reprezentanta dyplomatycznego Rzeczypospolitej Francuskiej. Ale oprócz zajęć zawodowych Margr. de Noailles był niepoślednim historykiem. Dzieło jego o Henryku Walezym dostarczyło wielkiej ilości nieznanych dotąd źródeł i zajmuje dotychczas w historycznej literaturze polskiej wybitne miejsce.

Leonard Pięta k, członek-korespondent Wydziału historyczno-filozoficznego od roku 1883, zajmował na Uniwersytecie lwowskim przez długie lata katedrę prawa rzymskiego oraz austriackiego prawa handlowego i wekslowego. Później poświęcił się polityce i zdobył sobie uznanie w szerokich sferach społeczeństwa polskiego. Jako Minister dla Galicyi oddał krajowi swemu znaczne usługi i zostawił pamięć szlachetnego i prawego człowieka. Jako romanista zajął stanowisko bardzo wybitne, a dzieło Jego o „Prawie spadkowym rzymskiem“ dotychczas wysoko jest cenione. Ujęcie przedmiotu, którym się najbardziej zajmował, było na wskrós naukowe i wyrobiło Mu w świecie prawniczym opinię bardzo przenikliwego i głębokiego badacza.

Z funduszów pozostających pod bezpośredniem kierownictwem Zarządu Akademii, czynnym był w ubiegłym roku administracyjnym tylko fundusz na wydawnictwo podręczników przyrodniczych. Kosztem tego funduszu ukazało się dzieło Prof. M. P. Rudzkiego: „Fizyka Ziemi“ (str. XII i 538), oraz prowadzony był druk I tomu podręcznika „Anatomia Człowieka“ Prof. A. Bochenka; książka ta jest na ukończeniu i ukaże się na widok publiczny jeszcze w ciągu czerwca b. r.

Komitet dla dziejów Polski porozbiorowych prowadził w dalszym ciągu rozpoczęte wydawnictwa według planu ustalonego poprzednio, a w szczególności:

a) Dyaryusza Sejmu z r. 1830—1831, wydawanego przez Prof. M. Rostworowskiego, tom III, doprowadzony do 25 maja 1831, ukazał się w druku.

b) Korespondencyi X. Lubeckiego z Ministrami Sekretarzami Stanu, powierzonej Prof. Smolee — cztery tomy są na ukończeniu.

c) Notaty do Pamiętnika Władysława Daniłowskiego wydał w r. 1908 Prof. J. Czubek.

d) Pamiętnik J. U. Niemcewicza z r. 1830 i 1831, wydany przez Prof. Maryana Antoniego Kurpiela, ukazał się na widok publiczny.

e) Pamiętniki Generała Prądyńskiego, których wydania i opracowania dokonał z ramienia Komitetu p. Bronisław Gembarzewski, na zasadzie układu, zawartego z właścicielem manuskryptu, hr. Jerzym Mośzyńskim, zostały temuż odstąpione za zwrotem wyłożonych przez Akademię kosztów — wyjdą też poza obrębem wydawnictw Komitetu.

Encyklopedia polska. Przygotowawcze prace nad tem wydawnictwem posunęły się już znacznie naprzód. W ciągu roku ubiegłego nadesłano kilkadziesiąt prac, przeznaczonych dla Encyklopedyi polskiej, a nadesłanie wielu innych jest już na najbliższy czas zapowiedziane, tak, że Komitet będzie mógł rozpocząć niebawem druk dzieła. Tom I, obejmujący Geografię fizyczną ziem polskich, jest już niemal w zupełności gotowy i rozpocznie wydawnictwo. Ze zmarłych w ubiegłym roku współpracowników ś. p. K. Estreicher pozostawił niemal w całości wykończony manuskrypt swojej pracy (Teatr w Polsce porobiorowej), zaś ś. p. Dr. K. M. Górski bardzo doniosłe i liczne materyały (historia malarstwa, rzeźbiarstwa i architektury w Polsce w XIX wieku). W miejsce innych zmarłych współpracowników (ś. p. Wł. Nehring i Em. Świekowski) postarano się o nowe siły.

Wydawnictwo Greckich Ojców Kościoła IV wieku postępuje naprzód. W ubiegłym roku kolaconował rękopisy wiedeńskie dla mów Grzegorza z Nazyanu prof. Seweryn Hammer, a prof. Leon Sternbach zebrał materyał rękopiśmienny paryski do poematów Grzegorza; obecnie tenże studyuje Kodeks w Cues, zawierający część poematów wraz z ważnemi scholiami.

Wydział filologiczny wydał w roku ubiegłym dwa tomy Rozpraw, XLIV i XLV, i rozpoczął druk tomu XLVI, na który złożono już arkuszy 11. Prócz tego w zakresie Wydziału filologicznego wydano następujące rzeczy: 1) Grabowski Tadeusz: Literatura Aryańska w Polsce 1560—1660, 8°, str. VIII i 498; 2) Biblioteka przekładów z literatury starożytnej T. III: M. Walerjusza Marcialisa Epigramów Ksiąg XII, przekładał Jan Czubek, 8°, str. XV i 459; 3) Materyały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, wydane staraniem Komisji antropologicznej Akademi Umiejętn., 8°, T. X, str. XIII+178+344, z 35 tablicami i 13 rysunkami w tekście; 4) Estreicher: Bibliografia Polska, T. XXIII (Zeszyt 1, N—OK).

Na posiedzeniach Wydziału filologicznego przedstawiono w ubiegłym roku następujące prace:

Z zakresu językoznawstwa. J. Łoś: „O niektórych funkcyjach mianownika i wołacza“. — J. Rozwadowski: „Paralele semazyologiczne“. — Tenże: „O nazwie Tatr“.

Z zakresu filologii klasycznej. L. Sternbach: „Glossarium Parisinum in Gregorii Nazianzeni carmina“. — Tenże: „Studia Hesychiana“.

Z zakresu historyi literatury i oświaty.

J. Tretiak: „Nieznany utwór poetycki Bohdana Zaleskiego z czasów młodzieńczych“. — T. Sinko: „Polski głosiciel „stanu natury“ z początku XVIII w.“ — T. Grabowski: „Skarga na tle sporów religijnych XVI w. Część III“. — L. Mańkowski: „O najnowszych wynikach studyów nad Pańczatantrą“. — T. Grabowski: „Nieznany dyalog polski z wieku XVI“. — Tenże: „Krytyka literacka za czasów romantyzmu. Część I. (1818—1830)“. J. Reinhold: „Berte aus grans pies w literaturach germańskich i romańskich, a Berta w mitologii“. — J. Tretiak: „Seweryn Goszczyński jako konspirator“. — W. Bruchnalski: „O drugiej części Dziadów“.

Z zakresu historyi sztuki. St. Tomkowicz: „Benedykt Sandomierzanin, budowniczy zamku królewskiego w trzecim dziesiątku lat XVI w.“ — J. Myciel-ski: „Pierwszy obraz Rubensa w Polsce“. — Tenże: „Nieznany obraz Van Dycka“.

Komisya do badania historyi sztuki w Polsce.

Badania nad architekturą w Polsce posunęły się w ciągu 1908/9 r. znacznie naprzód.

Do tego działu odnoszą się komunikaty i referaty pp. Franciszka Kleina, Nikodema Pajzderskiego, prof. Dra Maryana Sokołowskiego i Jana Tarczałowicza.

P. Nikodem Pajzderski przedłożył referat o zamku w Tenczynie. Z pierwotnego zamku gotyckiego, zbudowanego prawdopodobnie przez Andrzeja Tenczyńskiego, wojewodę krakowskiego, za czasów Kazimierza W., pozostały zaledwie reminiscencye w planie kaplicy i niektórych basztach okrągłych. Dzisiejsze rozmiary otrzymał zamek tenczyński około r. 1570, dzięki zabiegom

Jana Tenczyńskiego. Do późniejszych nieco zmian należy rozszerzenie murów od strony południowej i uzupełnienie fortyfikacyami. Zamek, zniszczony w 1655 r. przez Szwedów, odnowiony przez Lubomirskich, był jeszcze zamieszkały w 1703 r. W roku 1787 Stanisław August mógł już tylko podziwiać monumentalne ruiny. Prof. Dr. Maryan Sokołowski zwrócił uwagę na zabytki Zamościa. Zamość, fundacyi Jana Zamoyskiego na przełomie XVI i XVII w., posiada z tych czasów ratusz, szereg kościołów, zwłaszcza piękną późnorenesansową kolegiatę, domy o ciekawej ormiańskiej ornamentyce i t. p. Referaty prof. Sokołowskiego, dotyczące zabytków architektonicznych w Zamościu, ilustrowane były dobrymi planami, wykonanymi przez p. Bogdana Krausego i fotografiami p. Stefana Zaborowskiego. Komisya, pragnąc wszystkie te zabytki opublikować jako całość, przewiduje opracowanie osobnej monografii. W tym dziale wymienić należy pracę ś. p. Józefa Czekierskiego o zabytkach sztuki w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. P. Franciszek Klein przedstawił rezultaty swojej wycieczki, podjętej w celach studyów nad barokiem, a subwencyonowanej przez Komisję historii sztuki. Objęła ona miasta: Lwów, Przemyśl, Złoczów, Tarnopol i Mikulińce. Istniejące w nich kościoły można podzielić na dwie główne grupy: na budowle podłużne i koncentryczne. Pierwsza, znacznie liczniejsza, z kościołem Jezuitów we Lwowie na czele, wykazuje typ trójnawowej świątyni. Daleko więcej interesującą jest druga grupa, do której należą: kościoły OO. Dominikanów we Lwowie i Tarnopolu, katedra św. Jura i kościół w Mikulińcach. Obydwa kościoły OO. Dominikanów z połowy

XVIII w. są pierwszorzędnymi pomnikami architektury, wzorowanymi na wiedeńskich kościołach św. Piotra i Karola Boromeusza. Kościół w Mikulińcach z połowy XVIII w. posiada plan o kształcie wydłużonej elipsy i przypomina żywo drezdeński kościół t. zw. „Hofkirche“.

P. Jan Tarczałowicz referował o cerkwiach w Buczaczu, Husiatynie, Gródku i Nowosiółce. Cerkiew w Buczaczu jest fundacją Maryi Mohylanki, żony Steiana Potockiego. Pochodzi z pocz. XVII w. Na portalu widnieją herby Mohylów i Pilawa Potockich. Jednonawowa cerkiew w Nowosiółce pochodzi z końca XVI wieku, cerkiew zaś w Gródku ma dużo cech wspólnych z architekturą lwowską. Tu wymienić należy także komunikat p. Jana Tarczałowicza o drewnianej dzwonnicy kościoła parafialnego w Bochni..

Do historii rzeźby odnosiły się badania Prof. Dra Sokołowskiego, który podał wiązaną ciekawych szczegółów, dotyczących włoskich źródeł do sarkofagu Kazimierza W. w katedrze krak., oraz włoskich rzeźb Padovana, bliżej nam znanego z całego szeregu pomników w naszym kraju, jak również Bartłomieja Ridolfiego, cenionego we Włoszech stiukatora, który bawił na dworze Zygmunta Augusta.

Z rzeźbą w drogocennych kamieniach wiązał się komunikat Prof. Dra M. Sokołowskiego o kamei, odkrytej przez referenta w medyolańskiej Ambrozyanie, a przedstawiającej popiersie królowej Bony. Zdaniem referenta piękny ten klejnot jest najprawdopodobniej dziełem włoskiego złotnika, nazwiskiem Jacobo Caraglio, który pracował na dworze Zygmunta I. Tu również wymienić należy referat Prof. Sokołowskiego o przešli-

cznym medalionie marmurowym w kolegiacie w Łasku. Medalion, przedstawiający Madonnę z Dzieciątkiem, jest dziełem słynnego Andrea della Robbia.

Panu kapitanowi Władysławowi Hicklowi zawdzięcza Komisya wiadomość o rzeźbie z końca XV wieku, znajdującej się w kościele w Bystrzycy, w półn. Węgrzech, a przedstawiającej Ogrojec. Zdaniem p. Hickla rzeźba ta — o ile nie jest dziełem Wita Stwosza — to w każdym razie pochodzi z jednego z krakowskich warsztatów.

Historję malarstwa w Polsce posunęły naprzód badania p. Konstancyi Stępowskiej, Prof. Dra Maryana Sokołowskiego, Prof. Dra Jerzego hr. Mycielskiego i p. Macieja Szukiewicza. Pani K. Stępowska przedstawiła drugą część swojej pracy p. t. „Przyczynki do stosunków Kulmbacha z Polską i do jego działalności w Krakowie“. Pani Stępowska zwróciła również uwagę Komisji na tryptyk św. Mikołaja z kościoła św. Leonarda w Lipnicy Murowanej, który, zdaniem referentki, jest dziełem krakowskiego malarza cechowego, pracującego przez jakiś czas w warsztacie Kulmbacha. Prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski mówił o obrazie Madonny z klasztoru OO. Cystersów w Szczyrzycu. Obraz ten, przedstawiający Madonnę z Dzieciątkiem w otoczeniu Aniołów, powstał w jednym z krakowskich cechowych warsztatów w latach 1510—1515 i należy do grupy, którą tworzą znane obrazy z Przeworska, Nowosielec i Dębna. W grupie tej zajmuje on pierwsze miejsce ze względu na subtelne wykonanie. Prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski przedstawił referat p. t. „Pierwszy romans i pierwszy obraz Aleksandra Orłowskiego (1794)“. W r. 1794, w lecie, 17-letni

Orłowski bierze udział w powstaniu Kościuszki. Ranny pod Zegrzem wraca pod Warszawę, ale znika u jej bram, a mistrz jego Norblin i architekt Lebrun odnajdują go po pewnym czasie w karczmie podmiejskiej, spędzającego mile czas z piękną szynkarką. Wesoły ten epizod ze swojego życia uwiecznił młodzieńki artysta w rodzajowym obrazku, którego oryginał referent odnalazł w zbiorach p. Eugeniusza Sokołowskiego w Sieprawkach pod Lublinem.

Prof. Dr. J. hr. Mycielski podał również wiadomość o nieznanym dotychczas malarzu polskim, który odbywał studia w Holandyi w pierwszej połowie XVII wieku. Artystą tym był Krzysztof Tretkowski, ur. w r. 1622, a w r. 1642 bawiący w Amsterdamie na studiach u sławnego malarza Eliasza Voncka.

Prof. Dr. M. Sokołowski zbadał dokładnie na miejscu modlitewnik Krzysztofa Szydłowieckiego, znajdujący się w Medyolanie. Modlitewniki Zygmunta I w Londynie, Bony Sforzy w Oxfordzie, modlitewnik biskupa Choińskiego w Monachium, zdają się pochodzić z jednego czasu i z tego samego warsztatu. Na dworze króla pracował w tych czasach Stanislaus Capellanus ex Mogila, który zdołał również kodeks biskupa Tomickiego. Żywoty biskupów, znajdujące się w bibliotece Krasieńskich, jak wszystkie wyżej wymienione prace, noszą cechy warsztatu Stanisława.

Z tym działem sztuki wiąże się komunikat Prof. M. Sokołowskiego o biblii hebrajskiej, ozdobionej miniaturami, którą Dr. Tilles odnalazł w starej krakowskiej synagodze. Jest to zabytek z końca XIV lub początku XV w., najprawdopodobniej hiszpańskiego pochodzenia.

Dr. Jan Ptaśnik przedłożył obszerny referat o kodeksach miniaturowych kapituł plockiej, wrocławskiej i sandomierskiej, a p. Maciej Szukiewicz podał wiadomość o nieznanym graduale, roboty krakowskiej z 1642 r., sporządzonym przez brata Błażeja, cognomento Derey, dla zakonu Dominikanów w Łucku. Graduał ten znajduje się w bibliotece Seminarium duchownego w Żytomierzu.

W dziedzinie badań nad przemysłem artystycznym w Polsce wymienić należy referaty i komunikaty pp. Stanisława Turczyńskiego, Konstancyi Stępowskiej, Henryka Mańkowskiego, Dra Juliana Pagaczewskiego i Dra Maryana Gumowskiego.

P. Konstancya Stępowska zbadała relikwiarz ze statuetką św. Jana Ew. w skarbcu maryackim i na podstawie analizy stylowej starała się wykazać, że został on wykonany w Norymberdze dla kaplicy Bonerów, według rysunku Kulmbacha. P. Henryk Mańkowski nadesłał fotografię pięknej monstrancyi z pocz. XVI w., znajdującej się w kościele paraf. w Winnogórze.

P. St. Turczyński mówił o fabryce porcelany i fajansu w Baranówce na Wołyniu. Założycielem jej jest jeden z kierowników fabryki Koreckiej, Michał de Mezer. Wyroby były zaopatrzone z małym wyjątkiem w marki, z których najczęściej spotykamy trzy niebieskie gwiazdki z napisem „Baranówka“, lub bez nich, dalej tylko napis „Baranówka“, lub litera „B“, zaś po 1829 roku rosyjski herb państwa i napis Baranówka. Od r. 1829 datuje się stopniowy upadek fabryki pod względem doskonałości wyrobów. W r. 1896 nabył fabrykę dzisiejszy jej właściciel p. M. Gripari.

Dr. Julian Pagaczewski przedłożył komunikat o

pięknej makacie z XVIII wieku, haftowanej jedwabiem różnokolorowym. Haft pod względem technicznym jest doskonały. Cenny ten zabytek polskiego haftarstwa jest nader interesującym przykładem charakterystycznej mieszczaniny motywów zachodnich, wschodnich i lokalnych. Tło makaty zahaftowane srebrną nicią. W środku, wśród ornamentów roślinnych, kosz z bukietem tulipanów i gwoździków, tak często pojawiający się na polskich haftach i tkaninach, a stylizacją przypominający tego rodzaju motywy na skrzyniach chłopskich. Bordiurę tworzy wijący się ornament z szeroko stylizowanych kwiatów. Na całej makacie rozrzucone gęsto zwierzątka, ptaszki i owady, wykonane ścięciem płaskim.

Dr. M. Gumowski przedłożył reprodukcję antepedium z XVIII w. z figurami w strojach kozackich. Haft ten pochodzi z zamku Wiśniowieckich w Wiśniowcu.

Ważne przyczynki do dziejów sztuki i kultury w Polsce zawierały komunikaty pp. Dra Jana Ptaśnika, Dra Fryderyka Papée'go, Dra Józefa Korzeniowskiego i Dra L. Kolankowskiego, oparte na materyale archiwalnym. Dr. Jan Ptaśnik przedstawił materyały, odnoszące się do historii budowy kolegiaty w Pułtusku, oraz szereg zapisków archiwalnych do sprzętów kościelnych i naczyń, z tego względu ciekawych, że niektóre z nich u krakowskich mistrzów były zamawiane, lub też przez biskupów, Erazma Ciolka, Dunina, Wolskiego, Baranowskiego, Szyszkowskiego i innych kollegiacie pułtuskiej zostały podarowane. Dr. Ptaśnik zwrócił również uwagę Komisji na rewizję wieży Zygmuntońskiej z 1555 r., grożącej ruiną. Pokazuje się z tej rewizji, że już wówczas wiedziano o braku fundamentów. Dr. Józef Korzeniowski podał

treściwą wiadomość o niektórych rękopisach Biblioteki Publicznej w Petersburgu, odnoszących się do Marcellego Bacciarellego, a objaśniających zarówno działalność artystyczną St. Augusta, jakoteż stosunki Bacciarellego z królem i z wybitniejszymi artystami ówczesnymi. W jednym z rękopisów znajdują się interesujące szczegóły do dziejów dekoracyi wewn. Zamku królewskiego w Warszawie, plany, kosztorysy, rachunki etc. Ważny jest również rękopis, zawierający materiały i studia do spraw założenia Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

Komisya językowa kończy pracę nad wydaniem czwartego tomu „Materiałów i Prac“, do którego weszły dotychczas artykuły pp. Steina, Benniego, Torbiörnssona, Ułaszyna, Iljińskiego, Rozwadowskiego, Łosia, Nitscha. Komisya rozpatrywała nadesłane jej prace p. Jaworka o gwarach ludowych w Libiążu i Sułkowicach i zamierza je drukować w najbliższym tomie „Materiałów“, a nadto otrzymała propozycyę od Dra Muki w sprawie wydania dwu rzadkich druków łużyckich z XVI w.: Möllera „Śpiewnika“ z katechizmem, oraz Tareusa „Enchiridion Vandalicum“, wreszcie wzięła pod uwagę myśl wydania pozostałego po ś. p. J. Bystroniu słownika do średniowiecznego przekładu Statutów. Subwencyonowanego przez Komisję „Rocznika Slawistycznego“ wyszedł tom I, obejmujący recenzye z prac pp. Vondrąka, Ułaszyna, Szachmatowa, Brücknera, Lorentza, Kulbakina, Czambela, Jagića, Sewerjanowa, Nitscha, Buddego, Babiaczyka, Rešetara, Estreichera, Kurka i Krčeka, napisane przez pp. Mikkolę, Nitscha, Torbiörnssona, Kulbakina, Ułaszyna, Baudouina de Courtenay, Vondrąka, Łosia, Rozwadowskiego i Belića, oraz bibliografię ksią-

żek, wydanych w r. 1907 w zakresie działu ogólnosłowiańskiego, i oddzielnych języków słowiańskich. Ostatni VI tom „Słownika gwar polskich“ Jana Karłowicza przygotowuje się do druku.

Praca nad Słownikiem staropolskim w roku ubiegłym posuwała się systematycznie i nieustannie naprzód. Prof. Jan Łoś po wyczerpaniu głównych zabytków z w. XIV, przeszedł do stulecia następnego i zajął się przedewszystkiem kazaniami gnieźnieńskimi, a następnie glosami i tekstami polskimi, wyjętymi przez Prof. Aleksandra Brücknera ze średniowiecznych tekstów łacińskich kaznodziejskich i poetyckich. Jednocześnie Prof. Józef Rostafiński zaczął opracowywać dla słownika staropolskiego materiał, zawarty w jego „Symbola ad historiam naturalem medii aevi“.

Biblioteka pisarzy polskich. Po dłuższej bezczynności, wywołanej wyczerpaniem funduszków, na nowo ukonstytuował się Komitet redakcyjny Biblioteki pisarzy polskich, do którego weszli przedstawiciele nauk, uprawianych przez wszystkie trzy Wydziały Akademii. Wydawnicza działalność Komitetu będzie znowu teraz wydatniejsza: w najbliższej przyszłości ukaże się nowy tom Biblioteki pisarzy polskich, obejmujący „Bajki Ezopa“ w opracowaniu Prof. Ignacego Chrzanowskiego, a następnie Komitet uchwalił wydać: pisma Jurkowskiego, niepospolitego satyryka XVII wieku, w opracowaniu Dra Bernackiego; „Pieśń“ Joachima Bielskiego o bitwie pod Buczyną, razem z broszurą Bartosza Paprockiego, przeciw tej pieśni zwróconą, w opracowaniu Prof. Jana Czubka, a wreszcie „Geometrię“ Grzebskiego. Nadto uchwalono w zasadzie wydanie „Peregrynacyi do Ziemi

św.“ Radziwiłła Sierotki polskiego z oryginału i dzieła Maryckiego „De scholis seu academiis“; postanowiono też wziąć pod uwagę wydanie niektórych broszur politycznych, drukowanych podczas rokoszu Zebrzydowskiego i tegoż rokoszu dotyczących, oraz pism Dzwonowskiego, które już przygotował do druku p. Badecki.

Komisyja literacka. Rozpoczęte w końcu ubiegłego roku sprawozdawczego starania około pozyskania Archiwum Filaretów Wileńskich, dzięki trudom i zabiegom Prof. Józefa Kallenbacha, zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem i sprawa wydawnictwa drogocennych materyałów, w niem zgromadzonych, nie zeszła z porządku dziennego obrad Komisyji. Archiwum to da się podzielić na dwie główne części. Część pierwsza, oficjalna, obejmuje pisma, odnoszące się do całości Związku i różnych jego odłamów, do czynności zarządu Towarzystwa, oraz do czynności Towarzystwa, jako takiego, objętych zakresem jego statutu, do organizacyi, prac członków i t. d. Część druga jest nieoficjalnym zbiorem pism przyjaciół, objaśniającym przedewszystkiem wzajemne stosunki wybitniejszych Filomatów i Filaretów między sobą, głównie więc ich korespondencya wraz z alegatami. W części pierwszej fascykuł I odnosi się do początków Towarzystwa Filomatów; fasc. II zawiera ich ustawodawstwo; fasc. III „rząd“ (tajemny) Towarzystwa; fasc. IV czynności Wydziału pierwszego, literacko-historycznego (tutaj znajdują się głównie prace Mickiewicza, Zana, Czeczota, Kowalewskiego i innych); fasc. V czynności Wydziału drugiego matematycznego; fasc. VI protokoły z posiedzeń powszechnych, ogólnych; fasc. VII czynności „Związku

Przyjaciół“ i Komitetu statystycznego; fasc. VIII organizacja Związku, Promieniści, Filareci i inne koła odrębne. Wszystko razem nie jest zbiorem suchych, bezbarwnych ustaw, pism urzędowych lub protokołów, przeciwnie, ilustrowane rozprawami krytycznymi i polemicznymi, przeplatane poezją, odpowiedziami na zagadnienia ogólniejszej natury, jest jedynym w swoim rodzaju obrazem wewnętrznego życia jednego z najszlachetniejszych pokoleń polskiej młodzieży. Część II zwłaszcza, zawierająca wzajemne korespondencye Filomatów w głównym zrubie aż do 1823 r. (aczkolwiek są i późniejsze dodatki, mianowicie Zana i Czeczota), uwydatnia i wypukła wyraziście każdą z osobna postać. Dla dziejów literatury jest to materiał i przyrost pierwszorzędnym. Komisya postanowiła powierzyć wydanie nieznanych dzieł i listów Mickiewicza Prof. Kallenbachowi, jako tomu osobnego. Cały pozostały wielki zrub korespondencyi (668 listów), obejmujący listy głównie Czeczota, Zana, Jeżowskiego, Malewskiego, Pietraszkiewicza i innych byłby zawarty w sześciu tomach. Protokoły posiedzeń rozmaitych ciał w obrębie Związku wraz z przemowami, sprawozdaniami i t. d., dalej prace naukowe i literackie i recenzje o dziełach, wreszcie utwory koleżeńsko-humorystyczne, imienninowe, t. zw. jamby, t. j. kipiące humorem i werwą wiersze, zajęłyby razem około pięciu tomów. Całość zatem wydawnictwa Archiwum Filaretów należy obliczyć na mniej więcej 12 tomów. Materiał cały przestudyowali pp. Kallenbach i Tretiak, przygotowywanie odpisów postępuje raźnie naprzód pod dozorem Prof. Czubka. Publikacya ta, skoro do skutku przyjdzie, będzie jednym z największych przedsięwzięć Akademii

na polu historii literatury, a wiadomość o podjęciu tej pracy wszędzie obudziła słuszne zainteresowanie. Wyrazem tego jest uchwała „Towarzystwa popierania wydawnictw Akademii Umiejętności“, które postanowiło tytułem zapomogi udzielać Komisji od 1910 r. po 1000 K. rocznie na wydanie Archiwum Filaretów Wileńskich.

Prof. Tad. Grabowski zdawał sprawę ze swych badań nad nieznanymi drukami z XVI w. Biblioteki Ordynacyi hr. Krasińskich w Warszawie. Wśród nich zwracają przede wszystkim uwagę druki Wojewódki w Brześciu litewskim z 1553 r., mianowicie „Katechizmy“, mniejszy i większy Brentiusza w polskiej przeróbce, dalej „Summaryusz dziesięciorg[a] przykazania“, wreszcie „Sposoby i obyczaje niektore“. P. Grabowski wykazuje, że autorem tych dzieł był Szymon Zacyusz z Proszowa przy współudziale A. Trzecińskiego; wymienia wreszcie szereg innych dzieł z XVI w., nabytych przez tęż Bibliotekę, zwłaszcza druki siedmiogrodzkie Blandraty (De regno Christi z 1569 r., oraz De mediatore Jesu Christo z 1568 r.), tudzież katolickie pieśni, jak „Nowe lato“ z 1556 r. i „Różnice sekty luterowej“ b. r.

Prof. Jan Łoś przedstawił do ogłoszenia w Archiwum Komisji interesujący zabytek z XV-go w., t. zw. Cisiojanus, w języku polskim. Jest to jedyny dotychczas znany przykład istnienia i u nas tego rodzaju pamięciowych kalendarzy, zwykłych i rozpowszechnionych w niemieckiej i czeskiej literaturze. Przyjęto również do ogłoszenia w publikacjach Komisji „Księgi peregrynackie“ braci Kryskich, oraz Dyaryusz Stanisława Reszki, w opracowaniu prof. Jana Czubka.

Księgi peregrynackie — jest to dziennik podróży po Włoszech Szczęsnego (późniejszego kanclerza wielkiego koronnego) i Wojciecha Kryskich, synów Stanisława, wojewody mazowieckiego, — podróży, odbytej pod nadzorem Macieja Rywockiego, przez którego też ten dziennik jest spisany. Podróż trwała przez trzy lata, od 1584 do 1587 r., wojewodzice zwiedzają Padwę, Wenecję, Florencję, Sienę, Rzym i Neapol; dłużej bawią w Padwie, Sienie i Rzymie, gdzie obok zwiedzania oddają się naukom. Rękopis w języku polskim, bardzo zaniedbanym, pochodzi ze zbiorów po ś. p. Hieronimie Łopacińskim, który go przygotował do druku. Dyaryusz Stanisława Reszki, z lat 1584—1589, nosi zupełnie odmienny charakter; jako dzieło wybitnego literata i dygnitarza duchownego, zasiedziałego w Rzymie i posiadającego znakomite stosunki, zawiera liczne i ważne szczegóły historyczne, literackie i obyczajowe.

Druk tomu XI Archiwum Komisji, wstrzymany dla koniecznego dodatku o Zbiorze Autografów i Dokumentów Ces. Biblioteki Publicznej, będzie wreszcie ukończony i tom ogłoszony. Kończy się również druk pracy Dra Lachsa „Kronika lekarzy krakowskich do końca XVI w.“ w tomie XII Archiwum, w którym znajdują miejsce wydania Cisiojanusa, Ksiąg peregrynackich, oraz korespondencji Brodzińskiego w opracowaniu pp. Łosia, Czubka i Łuckiego. W druku znajduje się poza tem osobny tomik nieznanych poezji Brodzińskiego, zebrany i wydany przez Dra Aleks. Łuckiego.

Komisja bibliograficzna. W maju ubiegłego roku (1908) ukazała się druga część XXII tomu „Bibliografii polskiej“ Karola Estreichera, obejmująca do-

kończenie litery M (wiek XV—XVIII w układzie alfabetycznym). W dniu 30 września zmarł autor „Bibliografii“, pozostawiając jednakże w całości zebrany — a nawet w znacznej części do druku przygotowany — materiał do dalszych tomów Bibliografii. Wydawnictwo objął syn zmarłego, Dr. Stanisław Estreicher, będący już od dłuższego czasu współpracownikiem ojca, tak, że dalsza praca wydawnicza nie doznała żadnej przerwy. W marcu 1909 wyszła z druku pierwsza część XXIII tomu, obejmująca literę N—OK (stron 312), a druk drugiej części tegoż tomu, obejmującej dokończenie litery O, jest w toku, tak, że prawdopodobnie będzie się mógł cały tom XXIII ukazać z końcem roku bieżącego.

W marcu b. r. dokonaniem też zostało reaktywowanie Komisji bibliograficznej, której przewodniczącym wybrano Prof. J. Tretiaka, zastępcą Dra J. Korzeniowskiego, a sekretarzem Prof. St. Estreichera. Komisya zatwierdziła program wydawnictwa dalszych tomów „Bibliografii polskiej“, przedłożony przez Prof. Estreichera.

Wydział historyczno-filozoficzny. Z publikacyi Wydziału ukazały się: tom Rozpraw LI (str. nl. 4 i l. 371) z pracami pp. Waszyńskiego, Fiericha, Ptaśnika, Borałyńskiego i Gumowskiego, oraz tom LII (str. nl. 4 i l. 311) z rozprawami pp. Sobieskiego, Rubczyńskiego, Zachorowskiego i W. Zakrzewskiego.

W toku jest tom LIII z pracami pp. Heinricha, Kętrzyńskiego, Waszyńskiego i Bergera.

Z fundacyi Dra Nestora Buczewicza ukazała się dwutomowa monografia Dr. Antoniego Prochaski „Król Władysław Jagiello“ (T. I. str. VIII i 414; T. II. str. nl. 4 i l. 433) oraz prace Dra Adama Szelałowskiego:

„Najstarsze drogi z Polski na Wschód w okresie bizantyńsko-arabskim“ (str. X i 145), Dra Franciszka Dudy: „Rozwój terytoryalny Pomorza polskiego, wiek XI — XIII“ (str. nl. 4 i l. 170) oraz Dra Wacława Tokarza: „Galicya w początkach ery Józefińskiej w świetle ankiety urzędowej z r. 1783“ (str. nl. 4, l. 400).

Nadto kończy się druk obszernego dwutomowego dzieła ks. Prałata Wł. Chotkowskiego: „Historya polityczna kościoła w Galicyi za rządów Maryi Teresy (1772 — 1780)“, na które Wydział hist.-filozof. udzielił autorowi subwencji w kwocie 1500 Kor.

Rozprawy czytane lub streszczone na miesięcznych posiedzeniach Wydziału odnoszą się do następujących przedmiotów.

Najdawniejszy okres historii Polskiej ilustruje, na szerszą skalę zakreślona praca p. J. Rostafińskiego: „Z dziejów przedhistorycznych Polski“; rozprawa p. A. Szelańskiego: „Najstarsze drogi z Polski na Wschód“, poświęcona jest niezwykle ciekawemu zagadnieniu, które autor usiłuje rozwiązać przy pomocy źródeł arabskich i numizmatyki; p. Fr. Duda rozpoczyna szereg studyów nad dziejami Pomorza pracą o „Rozwoju terytoryalnym Pomorza polskiego w XI—XIII stuleciu“; do historii formowania się społeczeństwa polskiego w XIV i XV w. odnosi się rozprawa p. Wł. Semkowicza: „Władcy w Polsce na tle porównawczem słowiańskim“; praca p. St. Zachorowskiego: „Węgierskie i polskie osadnictwo Spiżu do połowy XIV w.“ porusza doniosły temat z dziejów kolonizacji; p. Fr. Bujak w artykule: „Kilka szczegółów z przeszłości gospodarczej ziemi oświęcimsko-zatorskiej“ daje ważny przyczynek do historii stosunków agrarnych w tej części państwa polskiego.

W zakres numizmatyki polskiej wchodzi wyczerpująca rozprawa p. M. Gumowskiego: „O grzywnie i monecie Piastowskiej“.

Artykuł p. W. Zakrzewskiego: „Stanisław Górski i jego prace historyczne, propozycja i zarys programu na ten temat“ porusza kwestye, pozostające w najbliższym związku z „Acta Tomiciana“, ten sam badacz podaje wiązkę ciekawych faktów w referacie: „O nieznanym liście Skargi do generała Jezuitów w sprawie drugiego małżeństwa Zygmunta III z siostrą pierwszej żony“; artykuł p. St. Zakrzewskiego: „Z badań archiwalnych nad nuncyaturą Caligarięgo w latach 1578—1581“ pozostaje w bezpośrednim związku z wydawnictwem nuncyatur polskich, przygotowywanem przez Komisję historyczną Akademii; p. L. Boratyński w pracy: „Przyczynek do dziejów pierwszych stosunków handlowych Gdańska z Włochami a w szczególności z Wenecją“ podaje wiele bardzo wiadomości do historii handlu zbożowego w Polsce.

Do dziejów Polski w XVIII stuleciu odnoszą się następujące prace i komunikaty: p. M. Skibińskiego: „Polska w dobie wojen śląskich (1740—1745)“; p. J. Kindelskiego: „Polska po pokoju Hubertsburskim“; p. W. Tokarza: „Galicya w początkach ery Józefińskiej w świetle ankiety urzędowej (1783)“; p. K. M. Morawskiego: „Pogląd na opozycję magnacką między pierwszym rozbiorem a Sejmem czteroletnim“, oraz p. A. Skalkowskiego: „Polacy w Egipcie“.

Stosunkom kościelnym w Galicyi poświęcona jest monografia ks. Prałata Wł. Chotkowskiego: „Historja polityczna kościoła w Galicyi za rządów Maryi Teresy (1772—1780)“.

W sprawozdaniu o: „Katalogu krajowego Archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie“ p. St. Kutrzeba podaje wyczerpującą wiadomość o zawartości bogatego archiwum dawnych sądów ziemskich i grodzkich województwa krakowskiego; p. St. Estreicher zajmuje się w artykule: „O nieznanym zbiorze średniowiecznym przywilejów i wilkierzy miasta Krakowa“ ciekawym, przez siebie po raz pierwszy opracowanym, rękopisem, a p. St. Tomkiewicz streszcza w swym komunikacie: „O drugiej części wydawnictwa Grona Konserwatorów Galicyi Zachodniej o Wawelu“ rezultat dalszych swych badań nad historią Zamku królewskiego w Krakowie.

Praca p. W. Jaskłowskiego: „Żarnowiec i jego okolica“ ma charakter szkicu historyczno-etnograficznego, opartego na źródłach miejscowych.

W zakres filozofii średniowiecznej wchodzi referat ks. St. Pawlickiego: „O najnowszych badaniach nad Witelonem“; prace zaś p. Adama Krzyżanowskiego: „Prawo Greshama“ i p. St. Grabskiego: „Klasyfikacya zjawisk społeczno-gospodarskich“ poświęcone są zagadnieniom z teorii nauk społecznych.

Komisya Historyczna nie wydała w roku ubiegłym żadnego tomu swoich publikacyi i dopiero za kilka tygodni wyjdzie ten ich tom, który jest na ukończeniu, t. j. część 3 tomu II „Praw i przywilejów miasta Krakowa“, w którym już wydrukowano cały indeks osobowy, lecz jeszcze nie ukończono druku indeksu rzeczowego, ułożonych (do wszystkich trzech części) przez wydawcę, prof. Stanisława Krzyżanowskiego z pomocą p. W. Barana.

Prof. Krzyżanowski, podobnie jak w latach dawniejszych, także i w roku ubiegłym przedsięwziął podróż archiwalną w celu pomnożenia nowemi zdjęciami fotograficznemi najdawniejszych dyplomów polskich tego wielkiego zbioru, o którym podano obszerniejszą wiadomość w Roczniku poprzednim (str. 86), a na którym opiera się wydawnictwo „*Monumenta Poloniae palaeographica*“. Ostatnia podróż ta, tym razem do Królewca, Gdańska, Pelplina, Berlina, Drezna i Pragi, przyniosła kilkadziesiąt fotografii dyplomów z wieku XIII i konsygnacyę znacznej ich liczby celem przygotowania badań późniejszych. Obok dyplomów polskich uwzględniano także pomorskie, konieczne dla poznania wzajemnych wpływów jednej i drugiej dyplomatyki i historii klasztorów na Pomorzu gdańskim. Na uwagę zasługuje poznanie dyplomów Templaryuszów w Berlinie, a szczególnie zbadanie mało znanego archiwum Zakonu Maltańskiego w Pradze, gdzie odnalazł się drugi nieznaný dotąd dokument biskupa wrocławskiego Żyrosława z XII wieku.

Drugą podróż archiwalną: do Nieświeża, Wilna, Warszawy i Poznania, odbył Dr. Eugeniusz Barwiński, który prowadził w dalszym ciągu prace przygotowawcze około publikacyi „*Dyaryuszów sejmowych z czasów Zygmunta III*“, w szczególności z lat 1590 do 1592, i w tej podróży bądźto zgromadził nowe materiały, bądźto skolacyonował odpisy dawniej zrobione dla tego wydawnictwa. Zebrany już niemal zupełnie i skolacyonowany materiał wypełni dwa tomy. Jeden wypadnie poświęcić sprawom obu sejmów i zjazdów z roku 1590; lecz wydanie tego tomu musi uleż jeszcze zwłoce

(z powodu niemożliwości otrzymania na razie odpisów z rękopisu Biblioteki Sztabu generalnego w Petersburgu, zawierającego dyaryusz sejmu 1590/1 i rzeczy do zjazdów z tegoż roku). Zato jest już zupełnie kompletny materiał do tego tomu, drugiego, który ma objąć lata 1591 i 1592. Są to mianowicie akty, odnoszące się do pięciu zjazdów: chmielnickiego i radomskiego w r. 1591 i radomskiego, lubelskiego i jędrzejowskiego w r. 1592, a więc: zwołania zjazdów, mowy tam wygłoszone, sprawozdania o obradach, listy i poselstwa z nich wysyłane. Następnie idą instrukcje 22 sejmików ze wszystkich ziem Polski, poprzedzających sejm inkwizycyjny, a w końcu dwa dyaryusze samego tego sejmu: jeden wrocławski, bardzo obszerny i wyczerpujący, drugi, z Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu, krótszy; a nadto uzupełnienia wyjęte z relacji wysłańców gdańskich. Tego tomu druk będzie można rozpocząć w bieżącym roku.

Podróż ta Dra Barwińskiego dała mu sposobność do napisania po powrocie na życzenie Komisji referatu p. t.: „Archiwum Książąt Radziwiłłów w Nieświeżu, rys jego historyi i sprawozdanie z poszukiwań“, który jako pierwszą obszerniejszą wiadomość polską o tem archiwum wydrukowano teraz na czele nowego tomu Archiwum Komisji Historycznej. Ponieważ bowiem zebrano w ostatnich czasach sporo drobniejszych materiałów źródłowych, przygotowanych do wydania, przeto Komisya postanowiła, obok nieukończonego jeszcze tomu X-go, rozpocząć druk tomu XI-go swego Archiwum, w którym po wspomnianym już referacie Dra Barwińskiego pomieszczono wydany przez Dra Majera Bałabana „Spis Żydów i Karaitów

Ziemi Halickiej i powiatów Trembowelskiego i Kolo-
myjskiego z r. 1765“, dalej opracowane przez p. Dra
Helenę Polaczkową „Materyały do heraldyki pol-
skiej“, wydawane przez prof. Krzyżanowskiego
„Rachunki podwód królewskich z początku XV wieku“
i „Rachunki wielkorządców krakowskich z czasów Ka-
zimierza Jagiellończyka“, oraz inne rzeczy drobniejsze.

Wspomnieć wreszcie należy, że po długiej przerwie
podjęto na nowo pracę około jednego z zamierzonych
od bardzo dawna wydawnictw, mianowicie zbieranych
jeszcze przez ś. p. Szujskiego „Aktów króla Alexandra“,
przerwaną wskutek bądźto śmierci (ś. p. prof. A. Lewi-
ckiego), bądź też cofnięcia się wydawców, którzy się tą
pracą dawniej zajmowali. Teraz podjął się tego wyda-
wnictwa Dyrektor Fryderyk Papée, który zebrane
już odpisy uporządkował ściśle chronologicznie i opa-
trzył w niektóre objaśnienia (nagłówki); jednakże skom-
pletowanie materyału, a zwłaszcza ustalenie i skontrolo-
wanie tekstów będzie jeszcze wymagało wiele czasu
i pracy i dlatego druk tego wydawnictwa jeszcze nie-
rychło będzie można rozpocząć.

W t. zw. Ekspedycyi rzymskiej w r. 1908/9
brała udział większa, niż w latach ostatnich, liczba ucze-
stników. Dr. Edmund Długopolski pracował do końca
czerwca 1908, prof. Dr. Stanisław Zakrzewski przez
wrzesień i październik, obecnie zaś przebywają w Rzy-
mie Dr. Stanisław Zachorowski od października i Dr.
Jan Ptaśnik od lutego. Nadto kierownik Ekspedycyi,
prof. Abraham, bawił w Rzymie w końcu marca i po-
czątku kwietnia b. r. Członkowie Ekspedycyi częścią
prowadzili dalsze systematyczne poszukiwania w obrębie

materyału średniowiecznego Archiwum watykańskiego, częścią zaś zajmowali się rozpoczętymi już wydawnictwami aktów średniowiecznych i aktów nuncyatury. W pierwszym kierunku pracował zwłaszcza Dr. Długopolski, poszukując w dalszym ciągu aktów do Polski się odnoszących, w dziale regestów suplik Sykstusa IV, a przejrział i wyzyskał w czasie swego pobytu w Rzymie tomy regestów 703—830; prof. Abraham zaś studyował dział aktów skarbowych „*Diversa Cameralia*“ z wieku XV, tudzież regesta brewiów z czasów Leona X i Klemensa VII, aby ułożyć plan dalszych poszukiwań aż do końca pierwszej połowy wieku XVI. W aktach „*Diversa Cameralia*“ natrafił niespodzianie na odpis dłuższego listu Władysława Warneńczyka do Eugeniusza IV z 18 sierpnia 1444, który rzuca wiele nowego światła na zapatrywania króla na sprawę unii florenckiej i stosunek do Soboru Bazylejskiego, jak również na sprawę zjazdu piotrkowskiego w końcu sierpnia 1444 r. — Dr. Ptaśnik przebywa w Rzymie jako wydawca średniowiecznych *Monumenta Vaticana Poloniae*, których pierwsze tomy obejmą akta skarbowe kuryi aż po koniec epoki awiniońskiej. Druk tomu I, rozpoczęty jeszcze zeszłej jesieni, posunął się już dość daleko i zapewne w roku obecnym ten będzie mógł się ukazać. W pracy nad tem wydawnictwem pomaga Drowi Ptaśnikowi Dr. Zachorowski, pomocny zarazem i przy wydawnictwie aktów nuncyatury Caligarięgo przez prof. St. Zakrzewskiego, który w ostatniej podróży naukowej do Wenecyi, Werony, Medyolanu i Rzymu znalazł w Ambrosianie oryginalny dyktat Caligarięgo, próbę opisu stosunków, za jego przyczynieniem się nawiązanych między

św. Karolem Boromeuszem a Portugalią i Polską; w Rzymie zaś znalazł w aktach nuncyatury hiszpańskiej kopiaryusz korespondencyi tegoż nuncyusza z Stefanem Batorym, nieuwzględniony przy dawniejszych poszukiwaniach. Teraz, po tak ważnem uzupełnieniu materyałów dawniej zgromadzonych, druk tomu aktów nuncyatury Caligarięgo, 1578—1581, będzie mógł się wkrótce rozpocząć.

Komisya prawnicza. Druk IV-go tomu *Corpus iuris Polonici* w opracowaniu Prof. Oswalda Balzera już się rozpoczął. Tom ten obejmie zabytki ustawodawstwa polskiego z okresu lat 1523—1534; w nagromadzonym materyale znalazło się wiele aktów dotąd zupełnie nieznanych, często pierwszorzędnej doniosłości; także zabytki poprzednio już drukowane ukażą się tu w nowem, krytycznem wydaniu, ustalającem tekst autentyczny. Dotąd wydrukowano 15 form nowego tomu; ukończenie druku całego woluminu wymagać będzie około dwu lat czasu.

Praca nad „Zróżdłami do prawa niemieckiego“, mającemi objąć dwa tomy i pomieścić w sobie prawo miejskie magdeburskie, zwierciadło saskie (w tekście używanym w Polsce wieków średnich), orzeka Magdeburga oraz Krakowa i kilku innych miast polskich (Lwowa, Sandomierza etc.) — prowadzona była w dalszym ciągu przez wydawcę Dra Stan. Estreichera. Wydawca odszukał w roku bieżącym kilka nowych, dotąd nie opisanych bliżej rękopisów (np. w bibliotece Branickich i Dzikowskiej), tak, że obecnie rozporządza materyałem blisko stu rękopisów średniowiecznych, przeważnie zupełnie dotąd nieznanych lub niezbadanych.

Praca nad wydawnictwem pism rokoszowych (1606—1608) postępuje bez przerwy dalej i przekroczyła już liczbę 100 numerów; mimo to jednak wymaga uzupełnienia jeszcze w dwóch kierunkach: 1) dalszego porównania odpisanych broszur z rękopisami, których do każdego niemal numeru jest znaczna ilość, i 2) przejrzenia jeszcze rękopisów kilku bibliotek zagranicznych. Przy sprzyjających warunkach druk mógłby się rozpocząć w roku przyszłym.

Druga część VIII tomu Archiwum, której druk jest obecnie w toku, pomieści: 1) zbiór aktów do historii ustroju sądów prawa polskiego i kancelaryi sądowych województwa krakowskiego z w. XVI—XVIII, 2) Dokumenty objaśniające przepis statutu Toruńskiego z r. 1520 o robociźnie chłopów; jedno i drugie w opracowaniu Prof. St. Kutrzeby.

Ponadto prowadzone są nieustannie prace nad gromadzeniem materiałów tak do Starodawnych Pr. Pol. Pomników, jak do następujących tomów Archiwum Komisji.

Wydział matematyczno-przyrodniczy wydał w roku sprawozdawczym tom XLVIII „Rozpraw“ swoich, w dwóch działach:

A) Nauki matematyczno-fizyczne, 1908, str. 229.

B) Nauki biologiczne, 1908, str. 529.

Ukazywały się nadto miesięcznie zeszyty wydawnictwa „Bulletin International de l'Académie des Sciences de Cracovie, Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles“; celem tego wydawnictwa jest podawanie prac matematyczno-przyrodniczych polskich do wiadomości powszechnej świata naukowego; z tego powodu

7*

prace, w niem ogłaszane, są pisane w języku angielskim, francuskim, łacińskim lub niemieckim. Objętość „Buletynu“ rośnie z roku na rok. W roku 1908-ym tom „Buletynu“ liczy stronice 1093 dużej ósemki i zawiera tablic osobnych 32, nie licząc rycin w tekście. W roku 1909 ukazało się, do końca kwietnia, zeszytów cztery.

Na posiedzeniach, odbytych w przeciągu okresu sprawozdawczego, Wydział M. P. rozbiierał ogółem 79 prac i rozpraw, z pomiędzy których 73 postanowił ogłosić w swych wydawnictwach.

Z zakresu analizy matematycznej i geometrii ogłoszono trzy prace: czł. Wł. Gosiewskiego „O średniej arytmetycznej i o prawie Gaussa prawdopodobieństwa błędu“; czł. St. Zaremby „Liczbowe rozwiązanie zagadnienia Dirichleta i zagadnienia hydrodynamicznego“; czł. K. Żorawskiego „O podobnych odwzorowaniach powierzchni“.

Przechodząc do nauki fizyki, spotykamy w tym dziale prace następujące w roku sprawozdawczym: czł. K. Olszewskiego „Skraplanie gazów; szkic historyczny“; Prof. J. Kowalskiego „Przyczynki do badań nad luminescencyą“; czł. Wład. Natansonu dwie prace „O eliptrycznej polaryzacji światła, przepuszczonego przez ciało naturalnie skręcające i pochłaniające“ (część I i II), oraz p. Stanisława Lorii dwie prace p. t. „Badania nad dyspersyą światła w gazach. Część I. Dyspersya acetylenu i metanu. Część II. Dyspersya etylenu i etanu“. Nadto ogłoszono pracę czł. F. Kamińskiego „Nowe ułatwienie w badaniach mikroskopowych i mikrografii stereoskopowej“, należąca do zakresu techniki instrumentalnej.

Z zakresu chemii fizycznej, nieorganicznej i organicznej, mamy do wymienienia prace: pp. J. Bieleckiego i A. Koleniewa „O wpływie grup metylowych na własności farbiarskie barwików zasadowych trójfenylmetanowych“; p. K. Jabłczyńskiego trzy prace: a) „Kataliza w układzie niejednolitym; rozkład chlorku chromawego przy blaszce platynowej“, b) „Kinetyka reakcyj następczych: redukcya kwasu chromowego przez kwas szczawiowy“, c) „Zależność pomiędzy szybkością mieszania a szybkością reakcji w układach niejednolitych“; p. M. Dziurzyńskiego „O międzycząsteczkowej przemianie dwufenylhydrazofenyłu pod wpływem chlorowodoru“; p. Z. Klemensiewicza „Chlorek antymonawy, jako rozczynnik ionizujący“; p. A. Korczyńskiego „O solach anormalnych“; pp. J. Buraczewskiego i T. Koźniewskiego „Jodowe pochodne strychniny i brucyny“; p. K. Klinga „O alkoholach tolyloetylowych“; czł. Br. Radziszewskiego „O glyoxalinach“; czł. St. Niementowskiego i p. Z. Jakubowskiego „O kwasach 8.8' - dwuchinolyłu“, wreszcie Prof. L. Brunera i p. J. Vorbrodta „O wpływie środowiska na tworzenie się izomerów“.

Praca czł. Morozewicza „Wyodrębnianie ziem rzadkich z mariupolitu“ wchodzi w zakres zarówno chemii analitycznej, jak petrografii; druga praca tegoż badacza p. t. „O haczetynie z Bonarki pod Krakowem“ należy do dziedziny mineralogii. Zagadnieniom geografii fizycznej poświęcone są rozprawy: p. Wal. Łozińskiego „O wietrzeniu mechanicznem piaskowców w klimacie umiarkowanym“, oraz p. Lud. Sawickiego „Causses, szkic krasu zgrzybiałego“.

Powróćmy do chemii organicznej. Pomędzy tą

rozległą nauką a naukami już niemal biologicznymi rozciąga się dziedzina chemii fizyologicznej lub biologicznej, której doniosłość w całokształcie nauki dzisiejszej rośnie nieustannie. Ten dział badań jest reprezentowany w naszych tegorocznych pracach przez rozprawy: czł. Marchlewskiego i p. St. Piaseckiego „Uproszczona metoda otrzymywania filoporfiryny“; czł. Marchlewskiego i p. T. Koźniewskiego „Przemiana filotaoniny w fitordyny“; czł. Marchlewskiego oraz pp. Wł. Hildta i J. Robla „O przemianie chlorofilu pod wpływem kwasów“; przez dwie rozprawy p. J. Dunin-Borkowskiego „O zjawisku Gürbera“ i „O działaniu hemolitycznym soli rtęciowych“; przez prace: Prof. Bądryńskiego oraz p. W. Humnickiego nad zachowaniem się salolu i glicerydu dwustearylu-salicylowego w ustroju; p. Gawińskiego nad wydzielaniem kwasów proteinowych w moczu; pp. Wilenki i Motylewskiego nad działaniem sodu na cholesterynę; wreszcie p. St. Kozłowskiego „O stosunkach zasad mineralnych do kwasów w prawidłowym moczu ludzkim“.

Geologia stratygraficzna jest reprezentowana przez pracę p. J. Lewińskiego, poświęconą utworom jurajskim około St. Chęciny. Paleontologia — przez badania: czł. J. Niedźwiedzkiego nad nowym gatunkiem ostryg miocenskich; p. W. Friedberga nad rodzajem *Turritella* w miocenie ziem polskich; czł. M. Raciborskiego „Pangium z miocenskich warstw Jawy“.

Z zakresu botaniki systematycznej wymieniamy: dwa kolejne studia czł. H. Zapałowicza, stanowiące część XIII i XIV „Przeglądu krytycznego roślinności Galicyi“; dalej prace: p. Namysłowskiego „Wawelia

regia“; p. Roupperta „Discomycetum species novae tres“; p. Gutwińskiego „Flora glonów tatrzańskich“; wreszcie dwie prace czł. M. Raciborskiego „Opisy kilku rdzy Jawy“, oraz „Nalistne i pasorzytne grzyby Jawy“. — Anatomii roślin poświęcone są prace: czł. E. Janczewskiego „O jałowych pylnikach w porzeczkach“, oraz p. Z. Woycieckiego obserwacye nad zjawiskami wzrostu, regeneracyi i rozmnażania się wśród niektórych wodorostów zielonych w hodowlach pracownianych i pod wpływem gazu świetlnego. Do fizjologii roślin zaliczone być muszą prace: p. Wiśniewskiego nad wpływem warunków zewnętrznych na sposób owocowania *Zygorhynchus Moelleri*; dalej notatka p. Krzemieniewskiej „w sprawie żywienia się azotobaktera“ i p. S. Krzemieniewskiego obszernie i wyczerpujące „Studia nad azotobakterem“; te dwie ostatnie prace wchodzą jednocześnie w zakres bakterjologii.

Przechodzimy do nauk zoologicznych. Z zakresu zoologii systematycznej wymieniamy pracę czł. Wł. Kuleczyńskiego „Symbola ad Faunam aranearum Javae et Sumatrae cognoscendam (Pars I)“. W zoologii działu pierwotniaków mamy do zanotowania: p. E. Kiernika „Chilodon hexastichus“. Do embryologii dostarczają w naszych tegorocznych wydawnictwach nowych wyników: czł. Kostanecki „O sztucznem pobudzaniu jajek *Aricii* do rozwoju partenogenetycznego“; pani Kono-packa „Wpływ przyspieszenia ośrodkowego na rozwój zarodków żaby“; p. K. Białaszewicz „Badania nad wzrostem zarodków płazów“; p. St. Kopeć „Badania doświadczalne nad rozwojem cech płciowych u motyli“; p. J. Hirschler „O rozwoju zarodkowym chrząszczy“;

oraz „O rozwoju listków zarodkowych i jelita u *Gastroidea Viridula Deg.*“; p. H. Wielowieyski „Badania nad histologią i historią rozwoju jajnika u owadów, Część III“. Rozprawa prof. E. Godlewskiego iun. „Tworzenie się substancji jądrowej z substancji plazmatycznej w czasie normalnego i sztucznie zmienionego rozwoju jeżowców“, przedstawiona na jednym z dawniejszych posiedzeń Wydziału, również w roku sprawozdawczym została ogłoszona.

W dziale anatomii zwierząt i człowieka spotykamy rozprawy: czł. H. Hoyera „Badania nad układem limfatycznym kijanek. Część II“; czł. J. Nusbauma „Rzeczony potylicy oraz kostek Webera u ryb karpowatych“; czł. M. Siedleckiego „O budowie, sposobie życia i rozwoju jawańskiej żaby latającej“; p. Ad. Macieszy: „O wrodzonych, nadmiernie rozszerzonych otworach ciemieniowych u ludzi“; p. A. Tysowskiego „Stosunek narządu słuchu do pęcherza pławnego u ryb śledziowatych“.

Jedna rozprawa tyczy się nauki histologii, mianowicie p. A. W. Jakubskiego „Badania nad tkanką gliową układu nerwowego pijawek na przednim i tylnym końcu ciała“.

Z zakresu fizjologii człowieka i zwierząt ogłoszono: p. R. Minkiewicza „Studia nad synchronizmem *Hippolyte varians Leach.*“; p. St. Weleckiego „Studia nad wpływem adrenaliny na wydzielanie CO² i moczu“; oraz z zakresu fizjologii (i psychologii) zmysłów p. L. Chwistka „O peryodycznych zmianach treści obrazów widzianych“.

Patologia jest reprezentowana przez dwie prace: p. Ad. Macieszy „Znaczenie przewodu pokarmowego

w powstawaniu pylicy płuc i organów jamy brzusznej“, oraz pp. Prof. St. Ciecchanowskiego i Dra L. K. Glinńskiego „O wrodzonych przetokach przełykowo-przełykowych“. Bakteryologia wreszcie przez rozprawy: p. E. Rosenhaucha „O powstawaniu flory w fizyologicznym worku spojówkowym noworodków“ oraz p. Dra Nitscha „Poszukiwanie bakteryj przeciwcholerycznych w powietrzu“.

O konkursach, ogłaszanych lub rozstrzyganych przez Wydział matematyczno-przyrodniczy, wspomniano już w innym dziale Rocznika.

Komisya fizyograficzna ze Sprawozdań swoich, zawierających materyały do fizyografii kraju, wydała dwa tomy, mianowicie opóźniony tom 40 i tom 42, a z Atlasu geologicznego Galicyi zeszyty: 21-szy z mapą Dobromila, opracowaną przez Prof. Dra T. Wiśniowskiego, i 23-ci złożony z dwóch, przez Prof. Dra W. Szajnochę wykonanych, map: Dydiowa i Smorze. Z tegoż Atlasu były w druku trzy inne zeszyty, z których 22-gi zawierać będzie mapy Dra W. Teisseyrego: Komarno i Rudki, Bóbrka i Mikołajów, Przemyślany, Żydaczów i Stryj, Rohatyn, Kałusz i Halicz, 24-ty trzy mapy opracowane przez Prof. Dra W. Uhliga: Nowy Targ i Zakopane, Szczawnica, Tatry, wreszcie 25-ty trzy mapy, wykonane przez Prof. Dra J. Grzybowskiego: Turka, Ustrzyki Dolne, Bolechów. Wydawnictwo to zbliża się do końca: po wydaniu wymienionych zeszytów i wydrukowanego już dodatku do 15-go zeszytu z południowo-wschodnią częścią mapy „Kraków“, opracowaną przez Dra K. Wójcika, brakować będzie do

ukończenia Atlasu geologicznego Galicyi jeszcze tylko dwóch map: Wadowice i Stary Sambor.

Sekeya meteorologiczna Komisji fizyograficznej otrzymała spostrzeżenia z własnych 18 stacyj i z 10 stacyj Towarzystwa Tatrzańskiego. Ze stacyj czynnych w r. 1907 odpadły dwie, mianowicie w Iwoniezu z początkiem roku 1908, a w Rzeszowie z początkiem lipca tegoż roku. Jak w latach poprzednich Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie dostarczyło Sekcyi dat, dotyczących się gradobić w Galicyi w r. 1908. Spostrzeżenia fenologiczne prowadził p. J. Hawrysiwicz w Ożydowie. W krakowskiem Obserwatorium astronomicznem robione były co dwa tygodnie pomiary magnetyczne; zajmowali się nimi: przewodniczący Sekcyi Prof. Dr. M. Rudzki, asystent Obserwatorium p. J. Ryzner i stypendysta p. J. Schulmann. Przy pomocy pp. Schulmanna i J. Gładysza Przewodniczący Sekcyi zestawił i opracował doniesienia, zebrane z Galicyi o trzęsieniu ziemi w dniu 6-tym października z. r. Sprawozdanie o tem trzęsieniu ogłoszone będzie przez Centralny Zakład dla meteorologii i geofizyki w Wiedniu.

W Sekcyi geologicznej prowadzone były dalej, pod kierunkiem Prof. Dra J. Morozewicza, rozpoczęte w r. 1905 badania skał wybuchowych, tym razem w okolicach Nowego Iczyna na Morawach. Nowoczyńskie skały wybuchowe przerywają i pokrywają piaskowce i łupki neokomskie, przeobrażając je w sposób widoczny i wytwarzając charakterystyczne minerały kontaktowe; sposobem występowania, jako żyły, lakkolity i pnie, przypominają najzupełniej cieszyńskie, zwiedzone przez Prof. Dra Morozewicza z pp. Rozenem i Ka-

meckim w r. 1907, a petrograficznie należą do trzech typów: pikrytowego, diabazowego i teralitowego. Pomniejsze wycieczki, podjęte przez p. Rozena, celem re-wizyi cieszynitów, zaznaczanych na mapach geologicznych w okolicach Andrychowa, Żywca, Białej, Bielska i Grodzca, wykazały niewątpliwy cieszynit tylko na górze hałnowskiej i lipnickiej. Nader obfity i z wielu względów ciekawy materiał petrograficzny, zgromadzony w r. 1907 i 1908 na całym niemal terenie formacji cieszynitowej, będzie w niedalekiej przyszłości opracowywany monograficznie. P. Kamecki badał szczegółowo andezyty w okolicy Krościenka, zebrał przytem ciekawy materiał mineralogiczny i stwierdził występowanie jeszcze jednej żyły andezytowej w dolinie potoku Zakijowskiego. Dr. W. Kuźniar zajął się eocenem tatrzańskim, mającym dla ogólnej tektoniki Tatr pierwszorzędne znaczenie. Pod Furkaską odnalazł odkrytą przez Prof. Dra M. Raciborskiego wśród warstw ze skamieniałą florą warstwę ze ślimakami, której późniejsi badacze napróżno szukali, a w większej nieco głębokości odkrył nową warstwę z roślinami; bogatą, a nieznaną, skamieniałą florę znalazł też na północnym stoku Hrubego Regła, tem ciekawszą, że wiek jej jest ściśle oznaczony przez skamieniny zwierzęce, znajdujące się w samej warstwie z roślinami, a nadto w jej spągu i stropie. Po południowej stronie Tatr zwiedził Dr. Kuźniar wszystkie wystąpienia eocenu, wreszcie od południowej strony Skalek zbadał kontakt fliszu podhalskiego ze Skalkami, oznaczył wiek zlepieńców ze skamielinami pod Szaflarami i ich stosunek mechaniczny do Skalek, nadto przez odkrycie warstewki ze skamielinami dolno-oligocenijskimi, ciągnącej

się na znacznej przestrzeni, zdołał oddzielić tam warstwy eoceńskie od oligoceńskich. — Badania cenomanu podolskiego, podjęte z polecenia Sekcyi przez p. S. Weignera, doprowadziły do stwierdzenia nieznanego dotąd na Podolu najniższego poziomu cenomańskiego. Do poziomu tego należą rozwinięte nad Złotą Lipą, Koropcem i w części doliny Dniestru szare i zielonawe piaski i piaskowce, tudzież krzemieniste zlepienie, zaliczane dotąd (przez Prof. Dra Zaręcznego) do poziomu z *Acanthoceras Rhotomagense*. W faunie, którą p. Weignerowi udało się w tych warstwach odszukać, znalazły się gatunki przewodnie dla poziomu Tourtia, przedewszystkiem *Belemnites ultimus* i *Aucellina gryphaeoides*; oprócz tego występują gromadnie ostrygi (z gat. *Exogyra canaliculata*, *E. conica*, *E. haliotoidea*, *Ostrea carinata*, *O. hippopodium*), kilka gatunków Brachiopodów, *Plicatulae*, *Aviculae*, Pekteny, gąbki, zęby i kręgi ryb i t. d.; nowym gatunkiem jest *Belemnites podolicus*, forma zbliżona do *B. ultimus*. Skład tej fauny jest niepodobny do żadnej ze znanych dotąd z Podola faun cenomańskich, z powodu jej charakteru ostrygowej ławicy. P. Weigner zajmował się też gromadzeniem materyałów paleontologicznych ze zlepieńców i margli cenomańskich nad Strypą i Seretem; w opracowanej dotąd części (Cephalopoda, część Gastropodów) znalazło się już wiele gatunków nowych dla cenomanu podolskiego i ważnych dla stratygrafii tych warstw. — Dr. K. Wójcik przeprowadził dalszy ciąg swych studyów nad głazami i skałkami egzotycznymi we fliszu na obszarze mapy Wadowice, a rezultaty tych i przeszłorocznych swoich poszukiwań przedłożył Komisyi fizyograficznej w ciągu bieżącego roku. — Prof. J. Jarosz pracował

w Muzeum Komisji nad oznaczeniem, względnie rewizją materiałów paleontologicznych z krakowskiego wapienia węglowego. — Do wydania w Sprawozdaniach Komisji otrzymała Sekcja pięć prac, przeprowadzonych bez pomocy z jej strony: Dra W. Łozińskiego „O usuwaniu się gliny w Tymowej w brzeskim powiecie“ i „Kilka uwag o powstawaniu niżowych jezior“, Prof. Dra J. Siemiradzkiego „Zbiory Zejsznera z kieleckiego dewonu“, Dra W. Kuźniara „Przyczynki do znajomości geologicznej W. X. Krakowskiego“ i Prof. Dra E. Niezabitowskiego „Gąsienice wyślabiające kamienie“.

Z polecenia Sekcji botanicznej Dr. H. Zapałowicz zwiedził różne grupy Karpat wschodnich (część gór Czywczyńskich, Trojadzkich, Rodneńskich i i.) w Galicyi, Bukowinie i Węgrzech, celem studyów botanicznych. Zebrane rośliny złożył Dr. Zapałowicz w Muzeum Komisji fizyograficznej; pewną część rzadszych gatunków zestawił w wykazie p. t. „Ze strefy roślinności karpackiej, część III“; pozostałe uwzględnione zostaną w „Krytycznym przeglądzie roślinności Galicyi“, wydawanym w Rozprawach Wydziału matematyczno-przyrodniczego, a podającym rezultaty rewizji zielnika krajowego Komisji, rozpoczętej przez Dra H. Zapałowicza w r. 1903. — P. K. Hankiewicz złożył Sekcji zebrane przez siebie w r. 1907 rośliny naczyniowe z okolic Skały nad Zbruczem i zajął się, przy pomocy zasiłku ze strony Sekcji, zgromadzeniem materiałów florystycznych w okolicach Jaktorowa i Uniowa pod Przemyślanami. — Do wydania w Sprawozdaniach Komisji otrzymała Sekcja trzy prace, mianowicie: pp. K. Rouperta i Dra B. Namysłowskiego „Galicyjskie podstawczaki zbioru G. Bobiaka“ i „Żmujdz-

kie grzyby, zebrane przez Prof. Dra E. Janczewskiego“, tudzież p. K. Szteinboka „Flora okolic Kazimierza nad Wisłą“; prace te wykonane zostały bez pomocy Sekcyi.

Podjęta w r. 1900 myśl wydania opisowej „Flory Polskiej“ okazała się — mimo starań podjętych początkowo przez Sekcyę botaniczną, a następnie przez Prof. Dra F. Kamińskiego w Odessie, jako redaktora „Flory“, trudniejszą do przeprowadzenia, niż się tego można było spodziewać. Szczegółowa „Flora Polska“ pozostanie dla Sekcyi nadal jednym z najważniejszych celów; na razie jednak, wobec dającej się gwałtownie odczuć potrzeby podręcznika, wydało się Sekcyi stosownem szczegółową „Florę“ odsunąć na nieco dalszy plan, a postarać się o książkę, któraby zajmującym się florą krajową umożliwiła przynajmniej oznaczanie gatunków i ważniejszych odmian. Zabiegi o taką „Florę“ w uszczuplonym zakresie poleciła Sekcyja osobnemu Komitetowi, który zwrócił się z prośbą o jej napisanie do p. J. Paczoskiego i otrzymał od niego odpowiedź przychylną, a nawet już i część manuskryptu. Jeżeli p. Paczoski zechce w pracy swojej przeprowadzić pewne, mniejszego znaczenia zmiany, które Komitetowi wydały się pożądanymi, to wydanie „Flory“ będzie mogło dojść do skutku w przeciągu trzech lub czterech lat. Książka taka będzie niewątpliwie bardzo znacznym krokiem ku uzyskaniu szczegółowej „Flory“ dla naszej literatury przyrodniczej, zwiększy bowiem według wszelkiego prawdopodobieństwa znacznie ilość krajowych florystów i przyczyni się wielce do poznania roślinności w okolicach kraju pod tym względem bardzo albo nawet i zupełnie zaniedbanych.

Sekcyja zoologiczna poleciła Prof. S. Smreczyńskiemu

poszukiwania orto- i hemipterologiczne w galicyjskich Karpatach zachodnich, rozkładając tę pracę na trzy lata. W r. 1908 przeszukał p. Smreczyński Gorce i zebrał 28 gatunków szarańczaków (5 nowych dla okolicy), tudzież około 400 gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych i skoczaków, w czym 15 nowych dla fauny galicyjskiej. Wykaz zebranych gatunków i odpowiedni zbiór złożył p. Smreczyński Komisji w maju b. r. — P. S. Stobiecki uzupełniał zgromadzone poprzednio materiały koleoptero- i hemipterologiczne na Podolu i w Woroniakach. Opracowanie zebranych pluskwiaków jest na ukończeniu; oznaczenie chrząszczów wymagać będzie dłuższego czasu. — Prof. J. Śnieżek, któremu Sekcyja poleciła w r. 1905 badanie błonkówek pszczołowatych w okolicach Krakowa, oznaczył materiały zebrane w owym roku i następnych i jako rezultat swojej pracy złożył Sekcyji wykaz p. t.: „Błonkówki pszczołowate okolic Krakowa i innych okolic Galicyi“. — Prof. Dr. E. Niezabitowski zbierał błonkówki w okolicach Nowego Targu, w Tatrach, a także koło Gródka Jagiellońskiego i Żurawna, uzupełniając tym sposobem swoje badania prowadzone w latach 1902, 1903, 1905—1906 z polecenia Sekcyji zoologicznej. Część zebranych materiałów Dr. Niezabitowski oznaczył już, a obecnie opisuje nowe gatunki z działu *Braconidae* i pracę tę ukończy w przeciągu paru tygodni. — P. F. Schille, któremu Sekcyja poleciła w r. 1907 badania motyli, przyłżeńców i skoczogonek w okolicy Żurawna, zbierał te owady także w r. 1908; z powodu zmiany stosunków osobistych zmuszony był rozpoczęte przygotowania do zestawienia wykazu zebranych gatunków przerwać, niewątpliwie jednak wykaz taki złożył Sekcyji w roku bie-

żącym. — P. J. Momot z zebranego w r. 1907 na Podolu z polecenia Sekcyi materiału planktonicznego opracował dział skorupiaków *Entomostraca* i zestawił w wykazie, przeznaczonym do Sprawozdań Komisyi; z działu tego znalazł p. Momot gatunków 136 (dotąd znanych było z Galicyi 125), w czem 35 nowych dla naszej fauny. Pozostają do opracowania wrotki (*Rotatoria*) w ilości kilkunastu gatunków. — Do wydania w Sprawozdaniach Komisyi otrzymała Sekcyja, oprócz wymienionej wyżej, pięć prac, mianowicie: Prof. S. Smreczyńskiego „Uwagi o dotychczasowych spisach pluskwiaków galicyjskich“ i „Dodatek do spisu pluskwiaków ś. p. Prof. B. Kotuli“, pp. J. Hirschlera i J. Romaniszyna „Motyle większe z okolic Lwowa“, p. Kędzierskiego „Kilka słów o pojawieniu się w Galicyi pustynnika w r. 1908“, p. Bar. J. Brunickiego „Spis motyli zebranych w powiecie stryjskim, część II“.

Z polecenia Sekcyi rolniczej badał p. S. Miklaszewski gleby w Okocimiu i dziesięciu wsiach w powiatach bocheńskim i wielickim. Gleby te, przeważnie lössowe, opracowane i porównane zostaną przez p. Miklaszewskiego z podobnymi glebami, znanymi mu z Królestwa Polskiego. — Jako częściowy rezultat badań prowadzonych od dłuższego czasu, otrzymała Sekcyja rolnicza od Prof. Dra W. Kleckiego pracę p. t. „Studia nad rasami i odmianami była rogatego w Polsce, serya II“; zbieraniem dalszych materiałów z tego zakresu w różnych okolicach Polski zajmowali się pod kierunkiem Prof. Dra Kleckiego uczniowie Studium rolniczego Uniw. Jag., pp. S. Chodnikiewicz, W. Horczak, H. Kotkowski, S. Massalski, Z. Rdułtowski i J. Sznydt; tak te, jak

i dawniej zgromadzone, obfite materiały ogłaszane będą w Sprawozdaniach Komisji fizyograficznej po opracowaniu ich przez Prof. Dra Kleckiego.

Do Muzeum Komisji fizyograficznej przybyły, oprócz wspomnianych roślin, złożonych przez pp. Dra H. Zapalowicza i K. Hankiewicza: 1) zbiory lub okazy zwierząt, roślin, minerałów i skamielin, podarowane przez pp. J. Baygera we Lwowie, T. Biborskiego, barona J. Brunickiego w Podhorcach, Dra W. Dybowskiego w Niańkowie, Prof. Dra E. Janczewskiego, Drową A. Kirschnerową, W. Kownackiego, S. Lubińskiego w Sierczy, J. Popka, K. Roupperta, S. Stobieckiego, p. J. Warchałowską w Curitibie, Dra F. Wilkosza, A. Żmudę, Zakład anatomii porównawczej Uniw. Jag., 2) Rośliny zakupione, 3) Książki zakupione i podarowane przez: Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Krajowe Towarzystwo rybackie, Towarzystwo Tatrzańskie, c. k. Państwowy Zakład geologiczny w Wiedniu, tudzież przez pp. Kheka w Wiedniu, J. Paczoskiego w Chersonie i A. Żmudę.

W Muzeum Komisji fizyograficznej oznaczyli pp. Dr. B. Namysłowski i K. Rouppert zbiór hub litewskich, podarowany przez Dra W. Dybowskiego w Niańkowie, Prof. S. Smreczyński ukończył krytyczną rewizję krajowych szarańczaków i oznaczał w dalszym ciągu pluskwiaki w zbiorze ś. p. Prof. A. Wagi, Prof. J. Śnieżek zrewidował, a po części oznaczył krajowe błonkówki w zbiorze Prof. Dra A. Wierzejskiego, oznaczył krajowe gatunki z rodziny *Apidae*, zebrane przez ś. p. Prof. B. Kotulę, wreszcie porządkował dalej rodzaj *Andrena* w zbiorze ś. p. O. Radoszkowskiego. Jak wyżej wspomniano, Prof. J. Jarosz przejrzał krytycznie i oznaczył

częściowo skamieliny z Krakowskiego wapienia węglowego. — Konserwacją, porządkowaniem i spisywaniem zbiorów zajmowali się zastępca kustosza Prof. Dr. W. Kulczyński, Prof. S. Smreczyński, p. H. Pruszyńska, stypendyści Akademii Umiejętności pp. J. Popek i S. Udziela, wreszcie przez pewną część roku pp. D. Wieluch i A. Żmuda.

Komisji antropologicznej przedłożono w dziale czysto-antropologicznym 2 prace, t. j.:

Dra Edwarda Lotha z Bonn: „Przyczynek do kranologii polskiej“ i Dra Leona Rutkowskiego z Płońsk: „Charakterystyka antropologiczna ludności żydowskiej w Płońsku“.

W dziale archeologii przedhistorycznej przedstawiono następujące prace:

Hr. Zofia Szembekówna z Siemienic w Poznańskiem nadesłała metodycznie opracowany i licznymi rysunkami ilustrowany „Opis cmentarzyska żarowego z epoki brązu w Lipiu, — oraz kilkunastu urn znalezionych w Gwoźdzu pod Słupią, w Kuźnicy Trzeńskiej i Wysocku w Poznańskiem“.

P. Wandalin Szukiewicz z Wilna przedłożył: a) „Opis dalszego ciągu wykopalisk na cmentarzysku szkieletowym w Sałapiaciszkach w gub. Wileńskiej“, oraz b) „Opis poszukiwań archeologicznych w kurhanie ciałopalnym przy wsi Wersoce w pow. Lidzkim gub. Wileńskiej“.

P. Maryan Wawrzeniecki z Warszawy nadesłał: 1. „Opis grobów neolitycznych szkieletowych w Nałęczowie w Lubelskiem“; 2. „Opis wykopalisk w Brwinowie w pow. Błońskim gub. Warszawskiej“, oraz 3. „Wiado-

mość o grodzisku koło Łochowa nad Liwcem w gub. Siedleckiej“.

Wreszcie rodzina zmarłego lekarza w Witebskiej gubernii, Dra Franciszka Wereńki, złożyła Komisyi materiały rękopiśmienne, przygotowane przez tegoż do opisu wykopalisk, dokonanych w kurhanach wsi Pucilkowice w tejże gubernii i przyrzekła odnośne zabytki ofiarować do Muzeum Akademii.

Dr. Demetrykiewicz prowadził w dalszym ciągu poszukiwania archeologiczne w Ziemi Krakowskiej, a w szczególności wspólnie z geologiem, Drem W. Kuźniarem, badał szczątki siedziby człowieka paleolitycznego, odkryte przy okazji robót fortyfikacyjnych w okolicy kopca Kościuszki.

Następnie badał Dr. Demetrykiewicz, wspólnie z członkiem Komisyi p. M. Wawrzenieckim, grodziska w Łapczycy i Chełmie nad Rabą koło Bochni i stwierdził, że pierwsze z nich należy bezwarunkowo do okresu na granicy czasów wczesno-historycznych, natomiast grodzisko w Chełmie, którego plan zdjęto, sięga swymi początkami jeszcze epoki kamiennej.

Ciż sami badacze stwierdzili następnie, że w Czerlichowie, wbrew podaniom ludu, niema wcale grodziska, oraz że wały, istniejące w Mnikowie, pochodzą z czasów historycznych.

W Krakuszowicach, koło Niegowieci, w Bocheńskiem, badał Dr. Demetrykiewicz w towarzystwie p. M. Wawrzenieckiego ogromny kopiec (rozkopany po barbarzyńsku przed laty) i znalazł ślady, pozwalające wnioskować, że nasyp ten, okraszony legendami, może sięgać początku czasów historycznych.

W Krzyszkowicach koło Wieliczki rozkopywał Dr. Demetrykiewicz dwa kopce na szczycie wzgórza, lecz nie znalazł materiału do sądu archeologicznego.

W Karniowie za Mogiłą badał Dr. Demetrykiewicz reszty zrujnowanego cmentarzyska i osady z końca neolitu.

We wsi Budy Łańcuckie, nad Wisłokiem, robił Dr. Demetrykiewicz poszukiwania archeologiczne na cmentarzysku ciałopalnym z urnami z epoki Hallstatskiej.

Wskutek inicjatywy, danej przez Zarząd Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem, badał Dr. Demetrykiewicz szczegółowo kości, wydobyte z namuliska jaskini Magury w Tatrach przez Dra Eliasza oraz p. Zaruskiego, przechowane w temże Muzeum i doszedł do przekonania, że nie mogą one dostarczyć dowodu o bytności człowieka przedhistorycznego w tejże jaskini.

Dr. Demetrykiewicz odbył następnie, wspólnie z Drem Eugeniuszem Kiernikiem, asystentem Prof. Hoyera i p. St. Weignerem, geologiem, wycieczkę do wsi Przewłoka pod Buczaczem, dla zbadania odkrytego tamże cmentarzyska szkieletowego i stwierdził, że pochodzi ono z XVII wieku i jest pamiątką jakiejś zarazy, lub rzezi.

Przy tej sposobności mógł Dr. Demetrykiewicz zbadać pionowo stojący głaz, z wrytym znakiem, we wsi Ossowce pod Buczaczem, zwany „babą“ i stwierdzić, że nie wyobraża on postaci ludzkiej.

Do Muzeum archeologicznego przybył, oprócz wykopalisk z wycieczek Dra Demetrykiewicza, jeszcze: Skarb bronzowy z Roźnowa (w pow. Nowosądeckim), cenny dar pozyskany za staraniem konserwatora p. M. Dydyńskiego i hr. Aug. Brezy.

Porządkowanie w Muzeum wykopalisk z Bilcza Złotego, a mianowicie ostatniej grupy największych naczyń, prowadzone przez Kustosza Dra Demetrykiewicza, przy pomocy stypendysty p. S. Turczyńskiego i posługacza z uniwersyteckiego Gabinetu archeologicznego, postępuje tylko zwolna naprzód, gdyż nadzwyczajna szczupłość i ciasnota lokalu ogromnie pracę utrudnia; nie pozwala bowiem na należyte rozłożenie i rozpatrzenie tego olbrzymiego materiału wykopaliskowego.

Komisya antropologiczna w dziale ściśle etnologicznym. Oprócz tomu X „Materiałów“, obejmującego w dziale etnologicznym na 334 str. druku trzy prace: Heleny Windakiewiczowej „Katalog pieśni polskomorawskich“ — Franciszka Gawelka „Czarownik w Rząchowy“ — i Aleksandra Saloniego „Lud Rzeszowski“, wydała Komisya Antropologiczna dawno oczekiwany zeszyt II „Ubiorów ludu polskiego“, opracowany, podobnie jak zeszyt I, przez p. Włodzimierza Tetmajera. Zeszyt ten obejmuje w tekście kilkanaście cynkotopii z fotografią Kriegera, przedstawiających charakterystyczne stroje ludu krakowskiego i sześć tablic kolorowych z krakowskimi strojami. Ponieważ materiał do dalszych zeszytów jest już przygotowany, przeto Komisya antropologiczna może przystąpić do wydania zeszytów następnych „Ubiorów ludu polskiego“, skoro tylko pozyska potrzebne fundusze na to kosztowne wydawnictwo.

Komisya otrzymała do druku rękopisy nowych prac, a mianowicie przedłożył:

1. Dr. Władysław Kosiński: Parodye i żarty w rzeczach religijnych“.

2. Dr. T. Węclewski: „Pieśni huculskie z Pistynia koło Kosowa i z okolicy“.

3. Hr. Zofia Szembekówna: „Dalsze przyczynki do etnografii Wielkopolski“ z licznymi rysunkami i fotografiami.

Wogóle stwierdzić tu wypada, że ruch na polu etnografii krajowej wzmógł się w ostatnich czasach znacznie, a Komisya posiada już tyle przeznaczonego do druku materyału, że mogłaby podwoić swoje roczne wydawnictwa, gdyby tylko pozwoliły na to jej środki finansowe.

Komisya bibliograficzna prac matematyczno-przyrodniczych pracowała w roku ubiegłym normalnie, odbywając zwykłe swe posiedzenia, na których klasyfikowano materyał naukowy. Dnia 26 października 1908 odbyło się posiedzenie administracyjne, na którym wybrano Prof. Dra W. Natansona przewodniczącym na rok 1909, sekretarzem zaś na dwulecie 1909 — 1910 Prof. Dra Lud. Brunera.

Wydawnictwo Katalogu Liter. Naukowej Polskiej posuwało się naprzód: wydano zeszyt za 2-gie półrocze 1907 i zeszyt za 1-sze półrocze 1908. Zeszyt za 2-gie półrocze 1908 r. znajduje się w druku. Zestawienie, umieszczone w zeszycie końcowym z r. 1907, wykazuje 457 prac naukowych polskich w r. 1907. Liczba tych prac jest więc prawie identyczną z liczbą za rok 1906, w którym ukazało się prac 450.

Biblioteka Akademii. Inwentarz biblioteczny liczy dzieł 60.044 (oprócz zbiorów Walewskiego i Lubomirskiego).

W roku ubiegłym otrzymała biblioteka książki i broszury od 63 dawców (dzieł 106 w 368 tomach). Znaczniejsze dary pochodzą od p. Maryi Ludwikowskiej (30 dzieł w 32 tomach, 12 map), od ks. Jana Kwiatkowskiego, prob. w Witkowicach pod Kętami 20 dzieł i broszur emigracyjnych (1833—1862) i od dra Władysława Zahorskiego (11 dzieł w 13 tomach).

Z czytelní, otwartej od godz. 10—2 i od 6—8 wieczorem, korzystało oprócz członków Akademii i współpracowników Komisji 185 osób 1147 razy; dzieł czytano 854, sprowadzonych 23, rękopisów Akademii 423, sprowadzonych 54. Na zewnątrz wypożyczono 105 osobom 432 dzieł w 900 tomach, rękopisów (zakładom) 16.

Zbiór rękopisów liczy obecnie numerów 1640, dyplomów uporządkowanych 138, złożonych w depozycie 9.

Sprawozdanie Stacyi Naukowej Polskiej w Paryżu za r. 1908. Pomimo trudnych warunków materyalnych działalność Stacyi wciąż się rozwija, ilość czytających, pracujących i wogóle korzystających z pomocy Biblioteki, wciąż rośnie, jak to widać zresztą z załączonej tablicy, gdzie dane r. 1908 zestawiono z odpowiednimi liczbami r. 1907-go. I Zarząd i czytelnicy z niecierpliwością oczekują chwili, w której nowe sale oddane zostaną do użytku publicznego.

Miesiące	Dni otwarcia	Osób czytających
Styczeń	25 (23)	372 (214)
Luty	25 (21)	371 (220)
Marzec	22 (22)	320 (224)
Do przeniesienia	72 (65)	1063 (658)

Z przeniesienia .	72 (65)	1063 (658)
Kwiecień	16 (20)	212 (233)
Maj	24 (24)	288 (275)
Czerwiec	25 (26)	239 (210)
Lipiec	11 (12)	89 (93)
Sierpień	biblioteka zamknięta	
Wrzesień	13 (13)	113 (115)
Październik . . .	26 (27)	283 (278)
Listopad	24 (23)	311 (258)
Grudzień	20 (18)	253 (283)
Razem	231 (229)	2851 (2403)

Korzystając z tego, że w Paryżu przebywa obecnie zawsze większa ilość młodych uczonych polskich, stypendystów Akademii i innych, Zarząd Stacyi, z inicjatywy Akademii, urządził szereg prywatnych zebrań odczytowych. Na pierwszym w dniu 14 marca Dr. Edward Dubanowicz mówił o „Podstawach prawnych wywłaszczenia“; na drugim w dniu 12 kwietnia Dr. Przemysław Dąbkowski o „Dawnem prawie prywatnem polskiem“, i na trzecim w dniu 14 czerwca Dr. Kazimierz Maryan Morawski o „Opozycyi magnatów po pierwszym rozbiore“.

Z początkiem roku 1909 odbyła się nowa seryja zebrań odczytowych. Pierwszy odczyt wygłosił dnia 28 stycznia b. r. Dr. Wacław Tokarz p. t.: „Polska i Rewolucya francuska“; drugi dnia 11 lutego Dr. Wiktor Kuźniar p. t.: „Zagłębie krakowskie“; trzeci dnia 25 lutego p. Marcelli Handelsman p. t.: „Napoleon a Polska“; czwarty dnia 11 marca p. Stanisław Szpotański p. t.: „Maurycy Mochnacki na Emigracyi“ i piąty dnia 25 marca Dr. Mirosław Kernbaum p. t.: „Rzut oka na substancye promieniotwórcze“.

W dniu 3 maja odbyło się wobec licznie zebranej publiczności doroczne posiedzenie Stacyi. Przewodniczył Władysław hr. Zamoyski, członek Komitetu miejscowego. Po sprawozdaniu z działalności Instytucyi za rok poprzedni (1907), odczytanem przez p. Władysława Mickiewicza (zob. Rocznik Akademii za rok 1907/8, str. 109—116), Dr. Maurycy Mann wygłosił odczyt p. t. „Poezya przeszłości“.

W dniu 21 maja odbyło się w Montmorency doroczne nabożeństwo żałobne za Niemcewicza, Kniaziewicza i innych rodaków naszych, zmarłych na wychoźstwie. Mszę św. odprawił ks. Leon Postawka, kapelan kościoła polskiego w Paryżu; kazanie w języku francuskim, ogłoszone następnie drukiem w oddzielnej broszurze, wypowiedział ks. C. Dumas. Zarząd Kolei Północnej, na skutek starań Stacyi, obniżył cenę biletów do połowy.

W miesiącu wrześniu Stacya przedstawiła dwu kandydatów do stypendyum im. Faucher, na wydziale medycznym Uniwersytetu Paryskiego, obu ze skutkiem pomyślnym.

Listów w sprawach Stacyi i Biblioteki wyprawiono w ciągu roku 192.

W kasie podręcznej Stacyi obrót pieniężny wynosił w dochodach sumę 6909·60 fr. (o 139·05 mniej, niż w roku poprzednim); powstała ona z pozycyj następujących: pozostałość kasowa: 246·55; złożone przez podskarbiego z ogólnych dochodów Stacyi 4200·— (o 500·— mniej); nadzwyczajna dotacya Akademii 1000·—, subweneya doroczna Akademii 600·—; dary jednorazowe

265.—; ze sprzedaży dubletów i nakładów 506·50; zwroty osób trzecich 91·55.

Wydatki wynosiły ogółem 6574 fr. 70 ct. (o 227·40 mniej, niż w roku poprzednim) Pojedyncze pozycye przedstawiają się w sposób następujący: *A*) Pensye urzędników i służby 4734.—; *B*) Zakupno książek, rycin i gazet 220·45; *C*) Porządki biblioteczne: 1) oprawy książek, czasopism i rycin 495·65; 2) porto książek, czasopism i korespondencya 178·50; 3) przybory biurowe 76·30; 4) druki biblioteczne 117.—. Razem 868·45. *D*) Porządki domowe: 1) opał 283·10; 2) ubezpieczenia 95·10; 3) naprawy i inne 78·25. Razem 456·45; *E*) Ciężary Stacyi: 1) obchody 3 maja, 21 maja i zebrania odczytowe 226·20; 2) utrzymanie grobów 45.—. Razem 271·20; *F*) Drobne, kolendy i t. p. 24·15. Pozostało na 1909 rok fr. 334·90.

Inwentarz biblioteczny powiększył się w roku ubiegłym o 281 pozycyi, nie rachując dubletów i dalszych tomów lub zeszytów wydawnictw, dawniej posiadanych. Z tego zakupiono 62, reszta zaś pochodzi z daru od różnych osób i instytucyj.

Były to: Akademia Umiejętności w Krakowie, Akademia Rumuńska, Akademia Serbska, Kasa im. Mianowskiego, Matica Serbska w Nowym Sadzie, Muzeum Przemysłu i Handlu w Warszawie, Muzeum Narodowe w Rapperswilu, Polska Sztuka Stosowana, Skarb Narodowy, Smithsonian Institution, Szkoła Polska w Paryżu, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Towarzystwo Naukowe w Warszawie, Towarzystwo Popierania Nauki Polskiej, Uniwersytet Ludowy w Krakowie, i panie i panowie: J. Artwiński, K. Belmont, W. Bartynowski, A.

Boniecki, spadkobiercy ś. p. Julii Bośniackiej, G. Braun, Burchard Belavary, C. hr. Charencey, T. Chojecki, I. Chrzanowski, S. Cyrankiewicz, A. X. Czartoryski, H. Dobrzycki, L. Drexlerówna, C. Dumas, L. Fournier, H. Gaidoz, W. Gąsiorowski, Gebethner i Wolff, Br. Gubrynowicz, M. Handelsman, L. Haukówna, J. Hempel, A. Hertzówna, St. A. Kempner, J. Kindelski, W. Kiślańska, E. Korytko, B. Kozakiewicz, S. Kruszewski, J. Lacour, S. Laudynowa, J. Lorentowicz, E. Majewski, J. Malewski, S. Markus, L. Meyet, W. Mickiewicz, K. M. Morawski, W. Oryng, L. Płoński, A. Potocki, Z. Przesmycki, J. i F. Regamey, Z. Riedelski, M. Sandozówna, A. Schürr, J. Sieniawski, A. Skalkowski, K. Stryjeński, S. Tomkowicz, W. Trojanowski, S. Turowski, F. Warrain, L. Wellisch, H. Welschinger, Wende i Sp., K. Woznicki, I. Zielińska, J. Zimocki.

Prócz tego Biblioteka otrzymywała darmo, lub za zwrotem tylko kosztów przesyłki, 56 czasopism polskich i obcych. Były to: Biblioteka Dzieł Chrześcijańskich, Biblioteka Warszawska, Biesiada Literacka, *Bluszcz*, Buletyn Dzieła Miłosierdzia Chrześcijańskiego, Bulletin intern. de l'Académie de Cracovie, Bulletin Polonais, Courrier Européen, Czas, Dziennik Kijowski, Dziennik Poznański, Ekonomista, Fotograf Warszawski, Gazeta Lwowska, Gazeta Polska w Chicago, Głos Warszawski, Goniec Poranny i Wieczorny, Goniec Wileński, Kraj, Krytyka, Książka, *Kultura*, *Kultura Polska*, Kuryer (Lublin), Kuryer Litewski, Kuryer Warszawski, Kwartalnik Historyczny, Letopis Matice Srpske, Lud, *Nasza Przyszłość*, Nowa Gazeta, Pamiętnik literacki, Polski Przegląd Emigracyjny, Poradnik językowy, Prawda,

Przegląd filozoficzny, Przegląd historyczny, Przegląd narodowy, Przegląd lekarski, Przegląd Polski, Przewodnik bibliograficzny, Przewodnik naukowy i literacki, *Sfinks*, Slovansky Přehled, Słowo, Słowo Polskie, Sprawozdanie Akademii w Krakowie, Świat, Świat Słowiański, *Sztuka Bronzownicza i Pozłotnicza*, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Matematyczne, Wiadomości Salezyjańskie, Zgoda, Życie Robotnicze. *Kursywą* oznaczono czasopisma, które przybyły w roku sprawozdawczym.

Dary w gotówce na rzecz Biblioteki złożyli, oprócz wyżej wymienionych nadzwyczajnej dotacji i dorocznej subwencji Akademii: anonim na ręce P. Wł. Mickiewicza fr. 150, P. Br. Sopoćko fr. 50, P. M. T. za pośrednictwem P. M. Mickiewiczowej fr. 25, P. Wł. Strzemborz (resztę z rachunków z P. L. Meyetem) fr. 25, P. K. Jurkiewiczowa fr. 10, P. F. Wagner fr. 5.

Dary, przeznaczone specjalnie dla Muzeum Mickiewiczowskiego, złożyli PP. K. Belmont, K. Bartkowska, A. Górski, H. Mościcki, J. Olszewski, A. Onegin, S. Posner, Russkij Archiw.

Bezinteresowną pomocą w robotach bibliotecznych służyli w roku ubiegłym PP. Leon Dębicki, Dr. Przemysław Dąbkowski, Dr. Maurycy Mann, Dr. Kazimierz M. Morawski, Ignacy Zauerman.

Zarząd Stacyi poczuwa się do miłego dlań obowiązku złożenia na tem miejscu gorącego podziękowania wszystkim wyżej wymienionym instytucyom i osobom za ich pamięć o zbiorach naszych.

Muzeum Mickiewiczowskie w zasadzie otwarte raz tylko na tydzień w czwartki, zazwyczaj i w inne dni bywa pokazywane; zwiedziło je w ciągu roku osób 229.

Sprawozdanie o pracach naukowych, dokonanych w ubiegłym roku w łonie Akademii, zostało już ogłoszone i znajduje się w odbite w rękach Dostojnych Gości i Szanownej Publiczności. Na końcu tego sprawozdania pomieszczono bibliografię wydawnictw Akademii, które się pojawiły od ostatniego posiedzenia publicznego. Pod prasą znajduje się kilkanaście tomów, których część ukaże się niebawem na widok publiczny.

Stosunki finansowe Akademii, o ile to dotyczy normalnych dotacji rządowych i krajowych, nie uległy w roku bieżącym żadnej zmianie. Podnieść jednak należy, że tytułem nadzwyczajnej subwencji Akademia uzyskała od Wysokiego Rządu 50000 koron na wydawnictwo „*Monumenta Poloniae palaeographica*“ i na badanie wzgórza Wawelskiego, że nadto z tego samego źródła, tak jak w latach zeszłych, pobrała subwencję 2000 koron na wydawnictwo Greckich Ojców Kościoła IV wieku. Wysoki Sejm galicyjski przyznał nadto Akademii 6000 koron rocznie, na przeciąg dwóch lat, na utrzymanie Biblioteki polskiej w Paryżu. Jest nadzieja, że subwencya ta przedłużoną zostanie i na lata następne. Podjęto nadto starania o uzyskanie nadzwyczajnej subwencji na badania doświadczalne, przedsiębrane w zakresie prac Wydziału matematyczno - przyrodniczego. Akademia żywi przekonanie, że Wysoki Rząd nie odmówi w tym kierunku swego poparcia.

Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego z dochodów Drukarni Uniwersyteckiej przekazał łącznie, tak jak w roku zeszłym, 25000 koron, a to 20000 koron na fundusz „Encyklopedyi polskiej“, a 5000 koron na wydawnictwo podręczników przyrodniczych. Ogólna kwota,

którą Akademia zawdzięcza darom Senatu Uniw. Jagiell. wynosi obecnie 115000 koron.

Proces w sprawie legatu ś. p. Mireckiego wypadł na korzyść Akademii. Cały zapis zostanie niewątpliwie zrealizowany w ciągu roku bieżącego i wpłynie do funduszu żelaznego. Z samych odsetek nagromadził się dotychczas kapitał wynoszący około 20000 koron.

Legat ś. p. Dra Nestora Bucewicza przyniósł w dalszym ciągu w gotówce kwotę 72500 koron. Pozostaje jeszcze do ściągnięcia kwota 47000 Rs., zahipotekowana na nieruchomości w Warszawie, a syndyk Akademii Mecenase Osuchowski robi wszelkie starania, ażeby ten fundusz jak najprędzej wpłynął do Kasy Akademii. Z odsetek tego legatu ogłoszono już cały szereg monografii historycznych a w przyszłości fundusz ten będzie zawsze należał do najbardziej dla prac Akademii pożytecznych.

Pan Radca Tomkiewicz z Rygi złożył ciepłą ręką 10000 Rs. jako fundusz „im. Jadwigi i Zofii Tomkiewiczówien“. Odsetki od tego funduszu używane są na razie na pomnożenie dotacyi Komisji językowej.

Ofiarodawca, który pragnie zachować swoje incognito, złożył za pośrednictwem Prof. Karola Olszewskiego kwotę 140000 koron w rozmaitych papierach wartościowych i wyraził pewne życzenia co się tyczy użycia odsetek od tego kapitału po swej śmierci. Odnośna uchwała Akademii zamieszczoną będzie w jednym z Roczników Akademii.

Ś. p. Otton Staszewski zapisał Akademii kwotę 25000 Rs. Z tego, po odtrąceniu na należytość skarbową 3000 Rs., wpłynęło do Kasy Akademii 22000 Rs.

Kwota ta włączona została do funduszu żelaznego Akademii.

Ś. p. Erazm Jerzmanowski zapisał Akademii 1200000 koron, od których odsetki po śmierci Wdowy Ofiarodawcy będą używane na nagrody za działalność literacką, naukową i humanitarną. Akademia prowadzi obecnie rokowania, ażeby fundacya przyszła jak najszybciej do skutku, z zawieszeniem naturalnie jej funkcyonowania do terminu przez Testatora zakreślonego.

W ostatniej chwili doszła Akademii wiadomość, że ś. p. Konstanty Wołodkowiez zapisał 20000 kor. na utrzymanie Stacji Naukowej w Rzymie.

Wymienione daty wskazują, że finansowe środki Akademii ciągle wzrastają a co za tem idzie rozszerza się także zakres jej działalności. Pocieszającym jest, że prócz funduszków legowanych Akademii na cele specjalne, przybyły w ostatnim roku dwa, które można było włączyć do funduszu żelaznego. Są to zapisy Mireckiego i Staszewskiego. Akademia musi się troszczyć o to, ażeby jej fundusz żelazny dorósł do poważnej kwoty, tak, ażeby odsetki od niego stanowiły pozycję pozwalającą naszej instytucji rozwijać normalną działalność nawet na wypadek, gdyby dotacje rządowe i krajowe nie dopisywały. Zarząd Akademii robi wszelkie starania, ażeby tak trwała podstawa dla prac Akademii jak najszybciej została stworzoną.

Co się tyczy dawnych legatów i darowizn wypada nadmienić, że: Fundusz ś. p. Włodzimierza Spasowicza osiągnie wysokość 250000 koron jeszcze przed 1 lipca b. r. i stanie się czynnym; fundusz im. Książąt Jerzego Romana z Rozwadowa i Adama z Miżyńca Lu-

bomirskich i fundusz Adama Szajkie wicza wejdą w życie w początku roku 1910. Fundusz Dra Władysława Kretkowskiego został w całości zrealizowany. Dom w Warszawie, stanowiący część przekazanego Akademii majątku, został korzystnie sprzedany, tak, że cały kapitał tego imienia został już sfinansowany.

W poprzednich sprawozdaniach kilkakrotnie było podnoszonym, iż sprawy szczawnickie wymagają radykalnego załatwienia. Usiłowania Zarządu zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem i sprzedaż Szczawnicy dokonana. Z końcem czerwca b. r. kontrakt kupna-sprzedaży zostanie podpisany i Akademia ma przekonanie, że nowonabywca potrafi znakomitemu temu zdrojowisku zapewnić należyte warunki rozwoju. Znaczna część odsetek od kwoty, którą z tego tytułu Akademia otrzyma, przekazana została na cele Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Wydawnictwo „*Encyklopedyi polskiej*“ rokuje najlepsze nadzieje. Rękopisy artykułów, przeznaczonych do tej publikacji, wpływają obficie. Prawdopodobnie z początkiem roku 1910 rozpocznie się druk kilku tomów a całość, jeżeli nie zajdą nieprzewidziane okoliczności, ukończoną zostanie w ciągu roku 1911. Akademia do tej publikacji przywiązuje wielką wagę jako do pierwszej próby ujęcia całokształtu nauk do Polski się odnoszących w jedno syntetyczne dzieło.

„*Monumenta Poloniae palaeographica*“, których zeszyt pierwszy ukazał się w roku zeszłym, zyskały w całym świecie naukowym zupełne uznanie. Obecnie wydawca, Prof. Stanisław Krzyżanowski, przygotowuje dwa dalsze

zeszyty, które obejmą kilkadziesiąt reprodukcji dokumentów XIII stulecia.

Prof. Jan Łoś, jak w latach ubiegłych, pracuje nadal nad *Słownikiem staropolskim*. Mimo największej skrzętności praca ta posuwa się powoli. Akademia jednak nie pragnie przez zbyt ni pospiech utrudnić wyczerpania przedmiotu, świadoma, że tego rodzaju wydawnictwa tem większą mają wartość, im bardziej są wyczerpujące.

Wydawnictwo *Źródeł porozbiorowych* rozwija się niespodziewanie pomyślnie. Prócz wydawnictw, które już się ukazały, bądź w najbliższym czasie na widok publiczny wyjdą — Komitet nieustannie się stara o zgromadzenie rękopiśmiennego materiału z rozmaitych archiwów i bibliotek. Dotychczas społeczeństwo nasze mało jeszcze Akademii w tym kierunku pomaga, dlatego ponawiamy prośbę, ażeby rodziny prywatne, będące w posiadaniu materiałów do historyi porozbiorowej, zechciały materiał ten Akademii komunikować, bądź o istnieniu jego donosić. Tylko dzięki kooperacyi szerokich warstw społecznych Komitet będzie w możności opanować materiał niezwykle rozproszony i trudno dostępny. *Pamiętniki Generała Prądzyńskiego*, których ogłoszeniem zajął się Komitet, zostały odstąpione właścicielowi rękopisu, hr. Jerzemu Moszyńskiemu, i ukazały się jako wydawnictwo pozaakademickie. Nie mniej jednak zaznaczyć należy, że cały kierunek naukowy przy publikacyi tego pierwszorzędnego zabytku spoczywał wyłącznie w rękach Komitetu.

Towarzystwo popierania wydawnictw Akademii Umiejętności będzie się prawdopodobnie nadal rozwijać. Dotychczas odsetki od funduszu tego Towar-

rzystwa były używane na wydawnictwo Źródeł poro-
zbiorowych. Począwszy od roku 1910 koron 1000 z tego
źródła będzie corocznie przeznaczane na ogłoszenie Archi-
wum Filomatów.

Ekspedycya naukowa w Rzymie pracowała,
tak jak w roku zeszłym, pod kierunkiem Prof. Abra-
hama i W. Zakrzewskiego. W charakterze stypendystów
Akademii przebywają w Rzymie Dr. Jan Ptaśnik i Dr.
Stanisław Zachorowski. Druk materyałów, zebranych
przez Ekspedycyę, już się rozpoczął; jedna część, t. j.
materyał średniowieczny, ukaże się w opracowaniu pp.
Abrahama i Ptaśnika; wydawnictwo Nuncyatur spoczywa
w rękach Prof. Stanisława Zakrzewskiego.

Prace nad wydawnictwem pism Greckich Ojców
Kościoła posuwają się naprzód. Do druku jednak nie
było można jeszcze przystąpić z powodu wielkiej ilości
rękopisów, które poprzednio wypada opracować i po-
równać.

Fundacya ś. p. Wiktora Osławskiego oddaje
te same, co w latach zeszłych, usługi. Nie można zamil-
czeć, że interpretacya statutu nasuwa od czasu do czasu
pewne trudności, które jednakowoż Akademia stara się
w sposób z intencyą Ofiarodawcy najbardziej zgodny
usuwać.

O Bibliotece Polskiej w Paryżu i jej reorganizacyi
przed chwilą mówił Prezes Akademii. Dodać należy, że
Zarząd Akademii kładzie głównie nacisk na to, ażeby
tej instytucyi na przyszłość byt zabezpieczyć. Wysoki
Sejm Krajowy przyszedł w tym kierunku Akademii
z wydatną pomocą. Można się spodziewać, że i szersze
sfery naszego społeczeństwa należycie ocenią, jakie ko-

rzyści uzyskać można pod względem kulturalnym z utrzymywania i pielęgnowania tego zakładu. Obecny Komitet miejscowy ożywiony jest najlepszymi chęciami, a pomyślną wróżbą na przyszłość jest okoliczność, że obok Przewodniczącego Komitetu Ks. Adama Czartoryskiego, także i brat Jego, Ks. Witold Czartoryski, wszedł w skład Komitetu i obiecał wobec Biblioteki Polskiej najżyyczliwsze współdziałanie.

Posiedzenie uroczyste Stacyi Naukowej paryskiej odbyło się pod przewodnictwem Ks. Adama Czartoryskiego jak corocznie 3 maja. Dr. Wacław Tokarz wygłosił na niem odczyt o „Konstytucyi Księstwa Warszawskiego“.

Obowiązek wdzięczności nakazuje poświęcić gorące wspomnienie pamięci niedawno zmarłego naczelnego rachmistrza Akademii ś. p. Bolesława Woysym Antoniewicza. Pozornie funkcyja prowadzenia ksiąg rachunkowych w dalekiej jest styczności z zadaniami Akademii, nie należy jednak zapominać, że funkcyonowanie normalne instytucyi tak bogato uposażonej, jak Akademia krakowska, zależnem jest od wzorowego utrzymywania ksiąg rachunkowych i ewidencji tak licznych pojedynczych funduszków. Personal pomocniczy zakładów naukowych, jeżeli natchniony jest tą samą idealną tendencją, która powinna kierować naukowymi ich członkami, ma zadanie niesłychanie doniosłe i pomyślność prac przez Akademię przedsięwziętych w wysokim stopniu jest zależną od równomiernego współdziałania wszystkich czynników przy Akademii zatrudnionych. Ś. p. Antoniewicz, mimo ciężkiej od kilku lat choroby, zadanie swe i odpowiedzialność należycie rozumiał — a to, co mu Akademia

zawdzięcza, znane jest tylko szczupłemu gronu ludzi, tem bardziej wypada publicznie podnieść Jego zasługę i uczcić Jego przedmiotową i niegłośną działalność.

Na posiedzeniu administracyjnym, które się odbyło wczoraj, dokonane zostały następujące wybory.

Na **Wydziale filologicznym** Członkami-korespondentami wybrani zostali :

Dr. Piotr Bieńkowski, Prof. archeologii klasycznej na Uniwersytecie Jagiell. ; Dr. Tadeusz Grabowski, Docent historii literatury polskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim i Dr. Karol Hadaczek, Prof. archeologii klasycznej i prehistorji na Uniwersytecie lwowskim.

Na **Wydziale matematyczno-przyrodniczym** Członkiem czynnym zakrajowym wybrany został Dr. Bohuslav Brauner, Prof. chemii na Uniwersytecie czeskim w Pradze, Członkiem-korespondentem zaś Dr. Stanisław Bądryński, Prof. chemii lekarskiej na Uniwersytecie lwowskim.

Nadto na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wybrano jeszcze członka czynnego zagranicznego, którego nazwisko będzie podane do publicznej wiadomości po uzyskaniu zatwierdzenia przez Cesarza.

Na tem zamykamy niniejsze sprawozdanie, a prelegent na ten rok zaproszony, Prof. August Witkowski odczyta swoją pracę p. t. : „*O zasadzie względności*“.

O zasadzie względności

napisał

August Witkowski.

Rzecz czytana na publicznem posiedzeniu Akademii Umiej. w dniu
22 maja 1909 r.

Stało się zwyczajem w ostatnich latach, że odczyty z zakresu fizyki, wygłaszane wobec szerszego grona słuchaczy, przybierają cechę hymnów, sławiących wielkopomne odkrycia i wynalazki, dokonane w ubiegłych dwudzięciu lat. I nie dziw; zdobycze nauki tak doniosłe dla teorii, a zarazem tak płodne w zastosowaniu praktycznym, jak fale elektromagnetyczne i telegrafowanie bez drutów, jak odkrycie elektronów i promienie Röntgena, jak rad i zdumiewające jego własności — pomijając wiele, wiele innych — budzą słuszne zaciekawienie szerokich kół i stanowiłyby wdzięczny temat odczytu.

Nie pójde jednak tą drogą. Nie o tryumfach, lecz o troskach nauki zamierzam dziś mówić; o wytężonej pracy, zmierzającej do zdobycia harmonijnego poglądu na świat zjawisk; o rozpaczliwych usiłowaniach wyrwania się z kręgów sprzeczności, w jakie się popada, chcąc

pogłębić i pogodzić z sobą najprostsze nawet, najbardziej podstawowe pojęcia nauki. Walki te nie bywają na szczęście dla niej groźnymi; przeciwnie, one zapowiadają zazwyczaj doniosły zwrot, nowe rozszerzenie horyzontu myślowego.

Przedmiot, o którym zamierzam dziś mówić, odnosi się do prastarego problemu względności ludzkiego poznawania, a w szczególności do względności pojęć przestrzeni i czasu. Nie jest to temat nowy. Od początku rozwoju nauk ścisłych i filozoficznych rozbierany, albo, żeby lepiej powiedzieć, ostrożnie omijany, wystąpił obecnie na plan pierwszy rozważań teoretycznych. Wystąpił z taką siłą, że nie omijać go, ale stanowczo, oko w oko, rozprawić się z nim należało. Okazało się raz jeszcze, że i w zakresie zjawisk fizycznych, tajemniczy absolut osłonięty jest szczelnie i wszechstronnie szrankami względności.

Ażeby doprowadzić Szanownych Słuchaczy najkrótszą drogą do środka subtelnych rozważań, któremi mamy dziś się zajmować, pozwolę sobie rozpocząć od prostego przykładu. Proszę o wyobrażenie sobie zamkniętego pocisku, albo wagonu, rzuconego w pustą przestrzeń wszechświata, lecącego w linii prostej, z prędkością doskonale jednostajną. Przyjmijmy, że wagon ten posiada załogę, złożoną z badaczy przyrody, uzbrojonych we wszelkie, do ścisłych spostrzeżeń potrzebne narzędzia naukowe — załogę, której zadaniem będzie sprawdzić, czy i o ile ruch tej pędzącej w przestrzeni pracowni naukowej wywiera wpływ jakikolwiek na przebieg zjawisk fizycznych, które odbywają się w jej wnętrzu. Inaczej mówiąc, postawmy sobie proste pytanie, czy

z rodzaju i przebiegu zjawisk fizycznych badacze owi zdolni będą poznać, że poruszają się w przestrzeni, w jakim kierunku lecą i jak szybko.

Przykład, który tu wybrałem, nie jest zresztą tak fantastyczny, jakby się zdawało. Nie zapominajmy przecież, że wszystkie nasze pracownie naukowe, że sala, w której obecnie się znajdujemy, związane trwale z kulą ziemską, unoszone są przez nią dokoła słońca z zawrotną prędkością 4 mil w sekundzie, z prędkością, która dorównywa dziesięciotysięcznej części prędkości rozchodzenia się światła. Ruch ziemi dokoła słońca nie jest, co prawda, dokładnie prostoliniowy, ani ściśle jednostajny, jakiego nam potrzeba do naszych rozważań. Jednakże, zamknięty okrąg, jaki ziemia zatacza dokoła słońca, ma rozmiary tak olbrzymie, że przez dobrą chwilę nie dostrzegłoby się zmiany kierunku, ani prędkości ruchu naszej pędzącej w przestrzeni pracowni.

Ktokolwiek przywykł zwracać uwagę na to, co się około niego dzieje, w otaczającym świecie materii, nie będzie miał wątpliwości, jak wypadnie odpowiedź owych badaczy na postawione wyżej pytanie. Czy sam fakt posuwania się układu ciał w przestrzeni ma wpływ, i czy może mieć wpływ, na rozgrywające się między temi ciałami zjawiska fizyczne, o tem może sądzić każdy, kto zwrócił uwagę choćby na zachowanie się przedmiotów w wagonie kolejowym, podczas jazdy po torze prostym, ruchem jednostajnym. Wiadomo dobrze, że w obrębie poruszającego się wagonu wszystko dzieje się tak samo, jak się dzieć zwykło, przypuśmy, w nieruchomym pokoju. Wtedy tylko, gdy ruch wozu staje się niejednostajnym, np. w chwili nagłego zahamowania pociągu,

zaczynają dziać się rzeczy niezwykle: pakunki spadają z półek, jak gdyby strącone niewidzialną ręką i t. p.

Zresztą jest to rzeczą niemal oczywistą a priori, że spólny, jednostajny ruch w przestrzeni, jakkolwiekby on był szybki, nie może mieć wpływu na przebieg zjawisk fizycznych, wśród poruszających się ciał. Zważmy bowiem, że załoga pędzącej w przestrzeni pracowni fizycznej, odcięta od reszty świata, nie byłaby zgoła świadomą swego ruchu. Wszakże przestrzeń pusta jest doskonale jednostajna; niema w niej ani znaków przydrożnych, ani kamieni milowych, po których jedna jej część dałaby się odróżnić od innych. Istotnie też, podróżnik na statku, poruszającym się szybko, cicho, a jednostajnie po rzece, albo po jeziorze, nie odczuwa bynajmniej swego ruchu; nie byłby nawet zdolny ocenić, bez pomocy refleksyi i poprzednich przeżyć, czy sam mknie naprzód, czy też wybrzeża rzeki uciekają wstecz.

Wszystko to są rzeczy doskonale znane i rozumiane od bardzo dawna. Są to te właśnie spostrzeżenia i rozważania, które od początków racjonalnej filozofii przyrody kazały wykreślić z nauki pojęcie bezwzględ- nego ruchu w przestrzeni, jako pojęcie puste, jako wyraz bez treści.

Pomimo jednak, że zajmuję czas i uwagę Szanownych Słuchaczy stosunkami tak prostymi, tak bardzo elementarnymi, nie zawadzi jednak uprzytomnić sobie, na paru przykładach, jakie spostrzeżenia uczynią badacze nasi w ruchomej pracowni, albo raczej, czego oni nie dostrzegą.

Owoż naprzód, nie dostrzegą oni żadnej zmiany w rozmiarach, ani w geometrycznym ustosunkowaniu

otaczających przedmiotów. Nie dowodzi to zresztą, żeby zmian takich wcale nie było. Gdyby one nawet zachodziły, ale w taki sposób, iżby wszystkie przedmioty były równomiernie niemi dotknięte, łącznie z ciałami samych obserwatorów, łącznie z podziałkami, używanymi do mierzenia — byłyby widocznie niepoznawalne.

Nie dostrzegą oni też żadnej zmiany w stosunkach czasu. Gdyby n. p. struna na skrzypcach była nastrojona do pewnej częstości drgań w sekundzie, przed rozpoczęciem ruchu, według zegarka nieruchomego, częstość jej drgania, zmierzona podczas podróży, zegarkiem wspólnie się poruszającym, okazałaby się niezmienną. Nie dowodzi to znowuż, żeby zmian podobnych nie było wcale. Gdyby one nawet zachodziły, ale w taki sposób, iżby wszelkie stosunki czasu były równomiernie zmienione, łącznie z rytmem wahadła zegarowego, łącznie z tętnem serca samego obserwatora — byłyby widocznie niepoznawalne.

Jeszcze jeden przykład. Wyobraźmy sobie w naszym pędzącym wagonie dwu graczy w bilard. Jeden z nich trąca kulę podłużnie, w kierunku ruchu wagonu; drugi czyni to samo w kierunku wprost przeciwnym. Nie znaczy to nic, że pierwszą, zdawałoby się, unosi ruch wozu, drugiej się przeciwi; obie biedz będą na stole dokładnie jednakowo. Nie dostrzeże się najmniejszej różnicy biegu, która mogłaby zdradzić, że wagon jest w ruchu.

Wszystko to jest zupełnie jasne i proste, zgodne z pojęciem ruchu, jako objawu na wskrós względnego i zgodne z poglądem doskonałej jednostajności i jednorodności przestrzeni. Trudności zaczną się dopiero, gdy

od ruchów materji zwrócimy się do tych objawów fizycznych, które według utartego poglądu, mają siedlisko swe w t. zw. eterze powszechnym: do objawów elektrycznych i optycznych. Gdyby nasi podróżni, zamiast kul bilardowych, ciskali ku sobie promienie światła. czy i wtedy ruch tych promieni byłby zgoła niezależny od ruchu wozu? Czy promień światła puszczonej w tym kierunku, w którym kula ziemiska właśnie się porusza, idzie prędzej, czy wolniej, od promienia przeciwnego?

Sprawa ta wymaga dokładniejszej rozważki. Gdy w pamiętnym w dziejach filozofii przyrody roku 1675 Olaf Römer odkrył skończoną prędkość rozchodzenia się promieni świetlnych, należało rozstać się z naiwnym poglądem, jakoby zjawiska działy się w tejże właśnie chwili, gdy je dostrzegamy. Światło biegnie od słońca do ziemi minut 8, a w przeciągu jednej sekundy przebywa drogę 40.000 mil. Na odległościach ziemskich, choćby największych, spóźnienie, wynikające stąd, jest istotnie drobne, niedostrzegalne. Wszelako na odległościach niebieskich dosięgać ono może całych dni, lat, a nawet stuleci. Wiadomo np., że od czasu do czasu astronomowie zapisują zjawisko pojawienia się nowej gwiazdy na niebie. Świecąc żywym blaskiem przez kilka tygodni, albo miesięcy, gwiazda taka przygasa stopniowo, często znika niemal bez śladu. Wszelkie dane przemawiają za tem, że ciche to i łagodne zjawisko jest tylko sygnałem optycznym nieopisanej grozy kataklizmu, zderzenia się dwu światów, dwu wygasłych brył niebieskich. Owoż chwila, gdyśmy dostrzegli nową gwiazdę, będzie zawsze odległa od chwili jej narodzin o dziesiątki, albo

setki lat. Wszakże astronomowie liczą odległość gwiazd na lata światła.

Odkrycie tak niezmiernej wagi, jak to, które uczynił Römer, musiało, rzecz prosta, rozpocząć nową epokę w rozwoju nauki. Od tej chwili poczynają kształtować się teorye zjawisk świetlnych: „Światło jest czemś materialnem, co leci przez próżnię z prędkością 40.000 mil w sekundzie“, to była pierwsza myśl teoretyczna, której hołdował Newton i jego następcy, aż do niedawnych stosunkowo czasów. Nie ostała się jednak w nauce, nie okazała się zdolną ogarnąć całej różnorodności zjawisk świetlnych. Musiała też ustąpić miejsca innej formule: „Światło jest czemś, co rozchodzi się w ośrodku przewodzącym je, na podobieństwo fali“. Ta formuła druga stanowi też istotnie rdzeń panującej po dziś dzień w nauce t. zw. undulacyjnej teoryi światła. Jedna z najpiękniejszych i najdoskonalszych, jakie fizyka teoretyczna stworzyła, teorya ta opierała się od początku na pewnej hipotezie niezmiernie śmiałej, a doniosłej. Należało przecież znaleźć jakieś podłoże, czyli ośrodek, dla tych fal, których bieg stanowić miał bieg światła, które trafiając nerw nasz wzrokowy, dają nam wrażenie jasności. Wtedy powstała też koncepcya substancyi niezmiernie subtelnej, nieważkiej, zalegającej cały wszechświat, zdolnej przewodzić drgania świetlne z prędkością 40.000 mil w sekundzie — koncepcya t. zw. eteru powszechnego.

Przez chwilę mogło się wówczas zdawać, że pojęcie ruchu bezwzględnego może być przecież w pewnej mierze utrzymane — ruchu nie w odniesieniu do przestrzeni, gdyż przestrzeni pustej nie było już odtąd nigdzie, lecz w odniesieniu do oceanu eterowego, zalegającego cały

jej bezmiar. Moglibyśmy wtedy, wracając do naszego przykładu, porównać rzuconą w przestrzeń pracownię fizyczną do statku na bezbrzeżnym oceanie. Nie dostrzegłby on, co prawda, własnego ruchu w przestrzeni, aleć przepływa niezawodnie przez coraz to inne cząstki wody; możnaby tedy mówić o ruchu statku względem wody, a podobnież o ruchu np. kuli ziemskiej względem eteru.

Sofistyczność takiego wykładu jest jednak aż nadto widoczna. O ruchu materji względem eteru możnaby mówić słusznie wtedy tylko, gdyby substancya ta obecność swą w przestrzeni czemśkolwiek jeszcze zdradzała; gdyby było można jakkolwiek jedną jej część od drugiej odróżnić, słowem, gdyby ona była czemś więcej, jak plenum włożonem w pustkę po to tylko, żeby fale świetlne miały w czem się poruszać. Nie trzeba też było długo czekać, żeby doświadczenie zadało kłam wszelkim próbom podstawienia eteru zamiast przestrzeni.

Przypuszczam istotnie, że jeden z obserwatorów ruchomej pracowni puszcza promień światła wzdłuż wozu, od tylnej ku przedniej jego ścianie, w tę stronę zatem, w którą wóz jednocześnie pędzi. Z chwilą, gdy promień opuści swe źródło, przestanie niejako należeć do układu ruchomego, zawiśnie w eterze i biedz w nim będzie z prędkością 40.000 mil w sekundzie, niezależnie od ruchu wozu, dopóki nie dopadnie przedniej jego ściany. Ależ wóz umyka przed światłem z pewną prędkością. Widoczna tedy, że przelot promienia przez wóz ruchomy trwałoby powinien cokolwiek dłużej, aniżeli by trwał w wozie względem eteru nieruchomym. Przeciwnie znowu, promień światła puszczoney w przeciwnym kierunku, od

przedniej ku tylnej ścianie wozu, powinienby przebiegać swą drogę w czasie krótszym, gdyż ściana tylna idzie naprzeciw niego.

Otóż mielibyśmy gotową metodę sprawdzenia, czy statek nasz na bezbrzeżnym oceanie eteru leży nieruchomy, czy płynie naprzód, w jakim kierunku i jak szybko płynie.

Dwaj uczeni amerykańscy, Michelson i Morley, przed dwudziestu dwu laty mieli istotnie odwagę podjąć się wykonania takiego experimentum crucis, nie na statku wprawdzie, ani na wozie, lecz na kuli ziemskiej, lecącej w przestrzeni z ogromną szybkością. Należało puścić promień światła w tę stronę, w którą odbywa się właśnie ruch ziemi, drugi w kierunku przeciwnym. Gdyby się okazało, że ten odbywa swą drogę w czasie krótszym, niż pierwszy, ruch ziemi względem eteru byłby wykazany.

Nie tu miejsce wchodzić w szczegóły tego głośnego doświadczenia. Wystarczy wiedzieć, że uczonym Amerykanom udało się porównać niezmiernie dokładnie czasy przebiegu promieni, idących naprzód i wstecz, z czasem przebiegu promienia poprzecznego, puszczonego w kierunku prostopadłym do linii ruchu kuli ziemskiej. Każdy nieuprzedzony, nie oplątany teoryami eteru, byłby wynik tego pomiaru z góry przewidział. Wynik ten był rzeczywiście ujemny. Okazało się, że czasy przebiegu promieni nie zależały wcale od orientacji przyrządu względem stron świata. Objawy dostrzegane, na podstawie których porównywano te czasy, a były niemi prążki interferencyjne, nie zmieniały się zgoła, czy ustawiono

oś przyrządu w kierunku ruchu kuli ziemskiej, czy jakkolwiek inaczej.

Stanęliśmy tedy wobec nierozwikłanej sprzeczności. Teorya fal eterowych, kształtowana na wzór i podobieństwo teorii fal głosowych, wypróbowana na niezliczonych zjawiskach świetlnych, kusi nas do pogodzenia się z ideą ruchu bezwzględnego — gdyż takim, a nie innym byłby w gruncie rzeczy ruch względem eteru. Doświadczenie atoli przeciwstawia tym pokusom stanowcze veto. Możliwość wprawdzie ominąć trudność, sprawioną przez ujemny wynik doświadczeń Michelsona i Morleya. Wystarczyłoby przyjąć, że oś użytego przez nich przyrządu stawała się, sama przez się, odrobinę krótszą, za każdym razem, gdy ją zwracano w stronę ruchu ziemi. W tem założeniu wyrównywanie się czasów przebiegu promieni, idących podłużnie i poprzecznie, byłoby istotnie możliwe. Wystarczyłoby w tym celu skracanie się osi przyrządu o mniej, niż jedną stumilionową część jej długości. Łatwo to sprawdzić, skoro się uwzględni, że prędkość ruchu ziemi równa się jednej dziesięciotysięcznej części prędkości światła. Głośny uczony holenderski Lorentz, któremu zawdzięczamy tę bystrą uwagę, wygłosił istotnie hipotezę, że wszelka bryła, poruszająca się w eterze, zwęży się, czy skraca zawsze, sama przez się, w tym właśnie rozmiarze, który jest równoległy do kierunku jej ruchu — skraca się tem więcej, im prędzej się porusza. W myśl tej hipotezy kula ziemska, odpowiednio do swej prędkości, stawałaby się o 6 centymetrów węższą w kierunku średnicy wskazującej linię jej biegu. W tym samym stosunku zwężyłyby się wszystkie przedmioty unoszone przez ziemię. Nikt nie dostrzegłby zre-

szą tej zmiany, nie tylko dlatego, że jest niesłychanie drobna, ale i dla tej przyczyny, że wszelkie podziałki, używane do mierzenia, skracająby się w tym stosunku, jak cała ziemia, w stosunku, który nazywać tu będziemy „stosunkiem Lorentza“.

Trudno zaprzeczyć, że pomysł Lorentza, jakkolwiek mógłby wybawić nas chwilowo z trudności, posiada wyraźne cechy hipotezy, ukutej ad hoc, luźnej i niezwiązanej z całokształtem naszej wiedzy przyrodniczej. Była też ta hipoteza zawsze przyjmowana z pewnem niedowierzaniem i nie zadawała w gruncie rzeczy nikogo. Nie zadawała ona też widocznie i samego Lorentza, gdyż od niego właśnie wyszedł impuls do nowego zwrotu w nauce, do postawienia całej zajmującej nas sprawy na zgoła odmiennej podstawie. Zwrot ten, sięgający doniosłością swoją daleko poza obręb rozważań, które mu dały początek, wkracza tak głęboko w najistotniejsze zagadnienia metafizyki i teorii poznawania, że mając wybrać przedmiot dzisiejszego odczytu, nie wahałem się podjąć tego tematu, jakkolwiek jest trudny, zawiły i ledwo rozpoczęty. Mam bowiem silne przekonanie, że poruszone tu myśli wskazywać będą kierunek przyszłego rozwoju filozofii przyrody na długie lata.

Wobec nieudanych prób wykazania ruchu ziemi na podstawie zjawisk optycznych — a należy dodać, że obok doświadczeń Michelsona i Morleya, próby takie były wielokrotnie podejmowane przez innych, i to nie tylko na drodze optycznej, lecz także elektrycznej — należało postawić sobie pytanie, która z zasad posiada wyższą dla nauki cenę, zasada substancyjalnego eteru, czyli też zasada przecząca możliwości wykrycia ruchu

bezwzględnego; która z nich posiada wyższy stopień oczywistości i wybitniejsze znamiona naukowego pewnika. Wybór nie mógł być wątpliwy. Skorośmy zgodzili się tak łatwo na wniosek, że zjawiska ruchu ciał materialnych w obrębie wozu pędzącego jednostajnie, w linii prostej, nie zależą wcale od ruchu tego wozu, i nawzajem, że one żadną miarą nie są zdolne o ruchu takim zaświadczyć, uczynimy bez wahania się krok następny. Powiedzmy: Żaden objaw fizyczny, dotyczący czy to materii, czy światła lub ciepła, czy elektryczności lub magnetyzmu, nie może zależeć od wspólnego ruchu, jakiby ciała, biorące udział w zjawisku, wykonywały jednostajnie w przestrzeni; nawzajem też, żaden objaw fizyczny, nie wyłączając tych, które przypisujemy spółdziałaniu eteru, nie może o ruchu takim świadczyć. Obserwator, biorący również udział w tym ruchu wspólnym, dostrzegać będzie zawsze taki przebieg zjawisk, jakiby mu się przedstawił, gdyby on sam był nieruchomy, a cały otaczający go układ materialny nie zmieniał również położenia swego w przestrzeni. Nie wynika stąd oczywiście, żeby spostrzeżenia innego obserwatora, nie należącego do składu poruszającej się pracowni, były konieczne zgodne ze spostrzeżeniami tamtego; obaczymy niebawem, że one nie będą istotnie zgodnemi.

Zgodziwszy się na określone właśnie stanowisko, musimy żądać, żeby mu się podporządkowywały wszelkie teorie i hipotezy naukowe. Za niedopuszczalną winiśmy uważać odtąd każdą teorię, która mogłaby wskazywać drogę do wykrycia ruchu bezwzględnego, choćby w najdalszych swych konsekwencyach. Wygłoszona właśnie zasada staje się zatem zasadą kierowniczą wszelkich

rozważań przyrodniczych. W tem rozumieniu dano jej nazwę zasady, albo lepiej, postulatu względności. Do wygłoszenia jej w całej ogólności utorowały drogę badania Lorentza; najdobitniej i najogólniej wygłosił ją przed trzema laty szwajcarski uczony Einstein.

Przyjęcie tej zasady narzuca się nam z niezwykłą siłą, z siłą, której dorównywa przeświadczenie, że odrzucający ją, doszlibyśmy do wniosków, zostających w rażącej sprzeczności z najgłębszą naszą i najbardziej wrodzoną wiedzą o świecie fizycznym. Zasadę tę należy zatem uważać za pewnik. Owoż, jeżeli rozbierzemy ściśle konsekwencye, do których ona prowadzi, wyjdzie na jaw osobliwy wniosek, że zasada względności obala cały szereg innych prawd, które przywykliśmy również za pewniki uważać. Okaze się, że bardzo istotne znamiona, przywiązywane intuicyjnie do pojęć czasu i przestrzeni, wymagać będą gruntownego przeobrażenia, żeby dały się z tą zasadą pogodzić. Tej stronie naszego tematu musimy poświęcić baczniejszą uwagę.

Pierwsze padnie ofiarą proste i niewzruszone, zdawałoby się, pojęcie społeczności. Od czasów Römera wiedzieliśmy, że żadne zjawisko nie jest społeczne z chwilą, kiedy je dostrzegamy. Przypominam przytoczony wyżej przykład gwiazd nowych. Nie o to jednakże tu chodzi. Społeczność dwu zjawisk, zredukowanych już do prawdziwych swych epok, t. j. po uwzględnieniu czasu przebiegu światła, okaże się równie względną, jak względnym jest sam czas, albo przestrzeń. Jeśli np. powiemy, że ta lub owa gwiazda nowa pojawiła się w chwili śmierci Juliusza Cezara, to orzeczenie takie mieć będzie znaczenie określone tylko w stosunku do pewnego okre-

ślonego obserwatora, mającego pewien określony ruch względem tych miejsc, gdzie wspomniane dwa zdarzenia się przytrafiły. Inny obserwator, znajdujący się, dajmy na to, za obrębem ziemi, na jakiej planecie, mającej ruch bardzo różny od ruchu ziemi, oceniałby zjawienie się tej gwiazdy jako spólczesne może z chwilą urodzin Ramsesa Wielkiego, albo Napoleona.

Ażeby uwydatnić konieczność tego osobliwego wniosku prostym przykładem, przyjmijmy, że sala, w której obecnie się znajdujemy, unoszona jest razem z kulą ziemską w kierunku swej dłuższej osi. Z punktu, leżącego dokładnie pośrodku sali, puśćmy jednocześnie dwa promienie światła, albo dwa telegramy bez drutu, ku obu jej ścianom; jeden ku przedniej, w kierunku ruchu ziemi, drugi ku tylnej, w kierunku przeciwnym. Zapomocą tych promieni zapalmy dwa sygnały optyczne u obu ścian, np. dwie lampy elektryczne. Nikt z obecnych w sali nie będzie wątpił, że oba te sygnały pojawiły się ściśle jednocześnie, jakkolwiek może nie dostrzeże ich jednocześnie, chyba, że znajduje się w jednakowej odległości od obu lamp. Domaga się tego zasada względności; zresztą doświadczenia Michelsona i Morleya pouczyły nas, że promienie światła rozchodzą się na ziemi z jednaką prędkością na wszystkie strony.

Jakże przedstawiłyby się te dwa zdarzenia obserwatorowi, znajdującemu się poza ziemią, np. na słońcu? W myśl tejże samej zasady dostrzeże on ruch obu promieni, tak, jak i my, jednakowo szybki w obie strony, z tą samą prędkością 40.000 mil w sekundzie, jaką i my dostrzegamy. Ponadto jednak dostrzeże on coś więcej, czego my nie widzimy. Ujrzy on, że sala ta

porusza się w przestrzeni, że przednia jej ściana umyka przed promieniem światła, a tylna biegnie naprzeciw światła. Rzecz prosta, że według jego oceny, sygnał optyczny u tylnej ściany pojawi się wcześniej, aniżeli u przedniej. Widać tedy, iż sama zmiana stanowiska obserwatora, przerzucenie go z jednego układu ruchomego w inny, zmienia natychmiast ocenę współczesności. Wystarczyłoby przyjąć, że ziemia w swym ruchu, ocenianym ze słońca, umyka przed światłem z prędkością nie 40 mil, lecz z prędkością, dosięgającą bez mała prędkości światła, żeby chwilę zjawienia się drugiego sygnału — zawsze wedle oceny obserwatora słonecznego — opóźnić o całe wieki.

Weźmy inny jeszcze przykład. Nocą przejeżdża obok nas pociąg kolejowy. Służba zapala lampy jednocześnie we wszystkich wagonach. Posługuje się przytem zegarami, rozstawionymi w pociągu i regulowanymi tak, iżby wszystkie wskazywały jednocześnie ściśle tę samą godzinę. (Rzecz godna wzmianki, że tej zgodności zegarów nie możnaby sprawdzić przez przenoszenie ich z jednego wagonu do drugiego, gdyż ruch, jak widzieliśmy przed chwilą, zmienia stosunki współczesności. Jedynym probierzem zgodności mogłyby być znowu tylko promienie światła). Owoż, obserwator, stojący nieruchomo obok plantu kolejowego, nie uzna bynajmniej oświetlenia okien wagonów za jednoczesne. Według jego oceny okna ostatniego wozu zajaśnieją wcześniej, aniżeli pierwszego. Gdyby go zapewniono, iż wszystkie wozy mają być oświetlone ściśle o tej samej godzinie, doszedłszy do wniosku, że zegary różnych wozów nie idą zgodnie. Każdy wóz, według jego rozumienia, miałby właściwy

sobie „czas lokalny“; najwcześniejszy w tylnym wozie, w przednim najpóźniejszy.

Jednakże nie tylko ocena godziny, lecz zarówno ocena szybkości biegu zegarów okaże się zależną od stanowiska obserwatora, od ruchu, w jakim on pozostaje względem zegara, czy też zegar względem niego. Ażeby to okazać, powołam się znowu na przykład, wzięty z astronomii i z akustyki. Jadąc szybko pociągiem kolejowym, można często zauważyć, że ton piszczałki, na lokomotywie stojącej nieruchomo na stacyi, wydaje się wysoki, dopóki się do niej zbliżamy; natomiast, skoro minimy lokomotywę i zaczniemy oddalać się od niej, ton obniży się wyraźnie. Ciekawe to zjawisko dostrzegł pierwszy i wytłómaczył Doppler w r. 1842. Wyjaśnienie jest nader proste. Fale akustyczne, wywołane w powietrzu przez drganie piszczałki, lecą naprzeciw nas, dopóki zbliżamy się do tego źródła dźwięku; oddalając się natomiast, my uciekamy przed nimi. Skutek jest ten, że ucho nasze doznaje w pierwszym przypadku częstszych wstrząśnień, aniżeli w drugim; słyszy też wyższy ton.

Zupełnie podobny objaw dostrzeżemy i wtedy, gdy stojąc nieruchomo obok toru, wsłuchiwać się będziemy w ton lokomotywy przejeżdżającej szybko obok nas. Znowu podczas oddalania się lokomotywy ton obniży się cokolwiek. Biorąc jednak rzecz ilościowo, te dwa przypadki nie są dokładnie równoważne. Nie chodzi tu bowiem o ruch względny lokomotywy w stosunku do naszego ucha, lecz o to, czy ucho, czy lokomotywa porusza się względem powietrza, które samo jest nieruchomym przewodnikiem fal głosowych. Bardzo elementarny ra-

chunek przekonałby nas natychmiast, że zmiana wysokości tonu będzie cokolwiek inna, gdy ucho zbliża się, albo oddala od lokomotywy, aniżeli w tym przypadku, gdy lokomotywa się porusza, a ucho jest nieruchome. Ściśle tedy biorąc, po zmianie wysokości tonu możnaby rozpoznać, czy my się zbliżamy do lokomotywy, czy też ona do nas.

Taż sama zasada akustyczna Dopplera znalazła ważne i rozległe zastosowanie w optyce, a zwłaszcza w astronomii fizycznej. Wszakże światło rozchodzi się również falami; przeto znowu oko nasze, jeśli biegnie naprzeciw tym falom, będzie przez nie częściej trafiane, odczuje wrażenie barwy cokolwiek odmienne od tego, jakiegoby doznało, gdyby było nieruchome, albo gdyby umykało przed falami. W celu ścisłego określenia barwy uzbrajamy oko spektroskopem. Przyrząd ten również, o ile się zbliża albo oddala od źródła światła, powinien odczuwać zmianę barwy; istotnie też odczuwa. Są gwiazdy, na których płonie wodór, wydający światło, złożone z trzech, czy czterech odrębnych barw; tyleż linii kolorowych okazuje nam spektroskop, zwrócony ku takiej gwiazdzie. Owoż zupełnie podobne linie okazuje także wodór, palony na ziemi. Jednakże w świetle gwiazd linie te bywają odrobinę przesunięte, bądź to ku czerwonemu, bądź ku fioletowemu końcowi widma. Astronomowie wiedzą, że w pierwszym razie odległość między ziemią a gwiazdą powiększa się, w drugim się pomniejsza. Można nawet obliczyć bardzo dokładnie, ile kilometrów zmiana ta wynosi w każdej sekundzie.

Szczegóły te nie obchodzą nas jednak w tej chwili; obchodzi nas raczej pytanie zasadnicze i arcyważne: czy

nie możnaby na tej drodze dociec, czy gwiazda oddala się od nas, czy też my oddalamy się od niej? Przykład akustyczny pouczył nas bowiem, że dostrzeżona zmiana częstości drgania nie jest bynajmniej jednakowa w tych dwu przypadkach. A jednak ona musi być ściśle jednakową; wymaga tego kategorycznie zasada względności. Wszakże nam nie wolno nawet postawić podobnego pytania: czy gwiazda oddala się od nas, czy też my oddalamy się od niej; byłoby to bowiem pytanie próżne! Jakże wybrnąć z tej sprzeczności? Jedno jedyne wyjście narzuca się nam z koniecznością. Oto drgająca cząsteczka wodoru, czy innego światła, oddalając się od nas, albo też zbliżając się ku nam, musi zwalniać rytm swego drgania, przez sam fakt ruchu; musi go zwalniać tem więcej, im prędzej się porusza. Na założenie takie, pomimo jego niezwykłości, musimy przystać, ono jedno bowiem, jak zaraz obaczymy, zdolne jest uratować zasadę względności.

Należy dodać, że zwolnienie rytmu drgających cząstek, jakiego zasada ta się domaga, zależy jedynie od szybkości ruchu, jaki źródło światła wykonywa względem nas; nie zależy bynajmniej od tego, czy drganie samo odbywa się szybko, czy wolno. Owoż taka cząstka drgająca — jest to zegar naturalny, bijący w pewnym określonym rytmie, zależnym od jego wewnętrznej budowy. Stąd wniosek, że nie tylko ten zegar naturalny, ale każdy zegar, czy chronometr, ilekroć zbliża się, albo oddala od nas, musi przedstawiać się nam tak, jak gdyby rytm jego był zwolniony — gwoi konieczności, nie mechanicznej bynajmniej, a logicznej.

Czy rytm ten zmienia się „na prawdę“ i dlaczego

się zmienia, byłoby to pytanie próżne, skoro doświadczenie nie mogłoby na nie odpowiedzieć. Obserwator, mający zegar taki w kieszeni, i poruszający się razem z nim, nie dostrzegłby tej zmiany wcale, gdyż przez fakt ruchu zmieniłyby się dla niego równomiernie wszelkie stosunki czasowe. Zmiana ta mieć będzie walor rzeczywisty tylko w ocenie obserwatora nieruchomego, t. j. takiego, który nie bierze udziału w ruchu zegara, czy też cząsteczki świecącego wodoru. O ile cząsteczka taka, albo zegar, oddziaływa nań jakkolwiek, oddziaływać będzie tak, jak gdyby rytm jej był w określonym stosunku zwolniony.

Widać natychmiast, że to osobliwe, ale nieuchronne założenie usuwa całkowicie sprzeczność, na jaką natrafiliśmy, postawiwszy pytanie, czy gwiazda oddala się od nas, czy też my od niej. Oczywiście będzie to zupełnie obojętne, gdyż żaden objaw, dostępny obserwacyi, nie zdoła rozstrzygnąć pomiędzy temi dwiema możliwościami. Jeżeli się nam podoba utrzymywać, że gwiazda się porusza, a my jesteśmy nieruchomi, wtedy światło od niej otrzymywane mieć będzie częstość drgania zwolnioną przez jej ruch. Jeśli natomiast powiemy, że gwiazda jest nieruchomą, a my oddalamy się od niej, albo zbliżamy ku niej, wtedy skutek dostrzeżony będzie dokładnie ten sam. Gwiazda przysyła nam wtedy swoje światło naturalne, ale za to my odliczamy częstość jego drgania na zegarze poruszającym się. Rytm zegara będzie jednakowoż zwolniony w tym samym właśnie stosunku, w jakim poprzednio zwolniony był rytm drgania gwiazdy. Prosty rachunek przekonałby nas, że to zwolnienie rytmu zegarów poruszających się, dzieje się w tym właśnie

stosunku, który nazwaliśmy wyżej „stosunkiem Lorentza“¹⁾).

Na trzecią jeszcze konsekwencyę zasady względności chcę tu zwrócić uwagę, niemniej osobliwą od poprzednich. Objaśnię ją znowu przykładem. Pociąg kolejowy przejeżdża z wiadomą prędkością przez pewną długość toru, odznaczoną znakami milowymi. Podróżny, zaopatrzony w zegar, liczy sekundy i ocenia długość przebytej drogi według czasu jazdy. Jednakże zegar jego, jak się wyżej okazało, idzie wolniej, aniżeli zegar, tak samo zresztą urządzony, drugiego obserwatora, stojącego nieruchomo obok plantu kolejowego. Widoczna tedy, że dwie oceny tej samej długości, dokonane przez tych dwu obserwatorów, nie będą się zgadzały. Którego z nich uważać będziemy za nieruchomego, jest rzeczą obojętną; zasada względności nie dopuszcza przecież takiego odróżnienia. Jeżeli pierwszy z nich sądzić się będzie nieruchomym, wtedy umykający pod nim tor kolejowy wydawać się mu będzie skróconym; jeśli drugi, wtedy ten znowu oceniać będzie długość pociągu pędzącego jako krótszą, aniżeli mu się przedstawiała w stanie spoczynku. Okazuje się tedy ogólnie, że każde ciało, poruszające się względem nas, wydawać się będzie skróconem w tym kierunku, w którym się porusza i to znowuż w stosunku Lorentza. W tym bowiem stosunku zmienia się ocena biegu zegarów²⁾. Dzieje się tedy automatycznie, pod naciskiem konieczności logicznej, to właśnie, co Lorentz usiłował wprowadzić tytułem hipotezy.

¹⁾ Patrz przypis 1.

²⁾ Patrz przypis 2.

Nie będę mnożył przykładów. Poprzestanę na tych trzech wnioskach, wypływających z zasady względności; a trzeba przyznać, że one są dość niezwykle, żeby pobudzić do poważnych refleksji. Za punkt wyjścia przyjęliśmy tę zasadę, rozumiejąc doskonale, że narzuca się ona nam z niezwalczoną siłą, jako aksyomat, nie dopuszczający dyskusji. Stosując jednak do tej zasady kryteria ściśle logiczne, doszliśmy do wniosków, które, na pierwszy rzut oka przynajmniej, wydają się sprzecznymi ze wszystkim, co wiedzieliśmy dotychczas o czasie i przestrzeni. Chcąc uniknąć głębokiej sprzeczności, jaką nastrocza pojęcie ruchu absolutnego, wpadliśmy w kolizję z prawdami starymi, jak świat, a pewnemi, zdawałoby się, jak sama oczywistość.

Czy wolno jednakże dowierzać zawsze oczywistości? Jakże oczywistym wydaje się nam np. znany postulat Euklidesa, iż przez punkt dany można poprowadzić jedną tylko prostą równoległą do innej prostej! A jednak wiemy dobrze, że istnieją systemy geometryczne, nie posiadające się tym postulatem, a mimo to ściśle i logiczne. Głęboki znawca geometrii i jej filozofii, Henryk Poincaré, uzasadnia wziętość geometrii Euklidesowej, w przeciwstawieniu do innych możliwych systemów geometrycznych, tem tylko, że jest nam ona najdogodniejszą, a przytem najprostszą; aksjomaty zaś geometryczne uważa za proste konwencyonalne umowy. Owóż, jak geometria jest tylko teorią, przystosowaną do ujęcia dostępnych nam faktów geometrycznych, tak też systemat określeń czasu i przestrzeni, oparty na zasadzie względności, uważać należy tylko jako teorię, przystosowaną do ujęcia faktów fizycznych.

Każdy zapyta jednak niewątpliwie, czem się to dzieje, że dotychczasowe nasze przekonania o bezwzględnej wartości pojęcia spólczesności, o niezmienności miar czasu i tam dalej, odbiegają tak daleko od tego, w co każe nam wierzyć zasada względności. Odpowiedź jest prosta. W dotychczasowym doświadczeniu naszym nie spotykaliśmy się nigdy z faktami, któreby tym przekonaniom naszym przeczyły. Ukuliśmy tedy systemat teoretyczny, który wystarczał na dotychczasowe nasze potrzeby — ale może i powinien być zmieniony, skoro się okaże, że nie nadaje się już do ujęcia rozszerzonego zakresu naszych doświadczeń. Zasada względności i wypływające z niej wnioski stanowią znakomitą przestrożę, że nawyczkom myślenia nie należy przypisywać znaczenia aksjomatycznego, ani też uważać je jako niewzruszone, aprioryczne prawdy.

Ażeby stało się jaśniejszem, dlaczego popolite nasze sądy, wiążące się z pojęciami czasu i przestrzeni, nie wprowadziły nas nigdy w kolizyę z doświadczeniem, podam kilka liczb. Przytoczyłem poprzednio przykład dwu sygnałów optycznych, zapalonych jednocześnie na dwu końcach tej sali. Wspomniałem, że w myśl zasady względności, zdarzenia te, dla nas jednoczesne, nie byłyby jednoczesnemi dla obserwatora, nie biorącego udziału w ruchu ziemi. Rzeczywiście, obserwator znajdujący się np. na słońcu, oceniłby, że jeden z tych sygnałów wyprzedził drugi o ułamek sekundy, wynoszący jedność podzieloną przez sto miliardów! Przyjąłem w tym rachunku, że długość sali wynosi 30 metrów¹⁾.

¹⁾ Patrz przypis 3.

Liczba ta jest dostatecznie wymowną, a należy pamiętać, że ruch ziemi, względem słońca, przewyższa olbrzymio, co do prędkości, wszystkie ruchy, z jakimi spotykamy się na ziemi. Nie ma tedy najmniejszej obawy, żeby zwyczajne nam oceny stosunków czasowych i przestrzennych stanęły kiedykolwiek w praktycznej sprzeczności z doświadczeniem. Jednakże nie chodzi tu o wielkość popełnianego błędu, chodzi o sprawę nierównie ważniejszą, o ściśle logiczną konstrukcję teorii naukowej i o doskonale jej dostosowanie do faktów. Prędkość kuli ziemskiej względem słońca, 4 mile zaledwie w sekundzie, jest drobna wobec 40.000 mil, jakie w tymże czasie przebiega światło. Gdyby jednak obok kuli ziemskiej przeleciała kiedy jaka bryła kosmiczna z prędkością, powiedzmy, 38 albo 39 tysięcy mil w sekundzie, wydałaby się ona nam spłaszczoną, jak opłatek. Wierzę w to mocno, gdyż wierzę w trafność teorii względności.

Nie jest zresztą beznadziejnym oczekiwaniem, że i na ziemi spotkamy się kiedy ze zjawiskami, które mogłyby stanowić probierz teorii względności, dostępny doświadczeniu. Wśród wielu nadzwyczajnych własności, jakie okazuje radium, ten dar wspaniały, którym p. Curie-Skłodowska obdarzyła świat naukowy, najważniejszą zapewne jest zdolność wyrzucania drobniutek, naelektryzowanych ciałek, t. zw. elektronów. Niektóre z nich wylatają z atomów radu wolniej, inne prędzej; są jednak między nimi i takie, których prędkość dochodzi do 38 tysięcy mil w sekundzie, dorównywa tedy bez mała prędkości światła. W obecnej chwili jest to jedyny znany nam przykład ruchu tak szybkiego, że różnica między

dawnymi teoryjami, a teorią, opartą na zasadzie względności, mogłaby już zaważyć. Dotychczasowe doświadczenia nad temi subtelnymi zjawiskami zdają się przemawiać rzeczywiście za teorią względności.

Nie mógłbym zakończyć dzisiejszego odczytu, nie poruszywszy bodaj krótko stosunku teorii względności do teorii eteru powszechnego. Przed paru laty miałem sposobność przedstawić z tego miejsca szczególne i pouczające dzieje tej hipotetycznej substancji; jest to zarazem jedna z najciekawszych kart historii rozwoju nauki samej. W pierwszych dziesiątkach ubiegłego stulecia optyka święciła prawdziwe tryumfy. Postawiwszy zasadę, że cząsteczki ciał świecących wykonywają niezmiernie szybkie drgania, które, udzielając się otaczającemu eterowi, rozchodzą się w nim sposobem falowania, optyka zdołała wyjaśnić w najdrobniejszych szczegółach najzawilsze zjawiska świetlne; przepowiadała nawet nowe, nieznanne jeszcze oku ludzkiemu, kierowała odkryciami. Eter przedstawiano sobie w owej epoce w sposób grubo-materyalny, jako ciało bardzo wprawdzie subtelne, ale sprężyste i masowe, jak zwykła materya — zdolne przewodzić szybkie drgania, mniej więcej tak, jak powietrze przewodzi drgania dźwięczącej struny.

Przyszły następnie epokowe odkrycia z dziedziny elektromagnetyzmu. One utrwaliły tylko teorię eteru, gdyż ten sam ośrodek, zdolny przewodzić promienie światła, okazał się zarazem sposobnym do wytłumaczenia objawów elektromagnetycznych. Zmieniły się jednak, pod wpływem tych odkryć, zapatrywania na istotę drgań świetlnych w eterze. Zaprzestano wtedy uważać je jako bardzo szybkie ruchy cząstek eteru; unieruchomiono

eter, a drganie świetlne stało się szybką zmiennością jego stanu elektrycznego i magnetycznego. Istota teorii falowej pozostała jednak nietkniętą; fale ruchu zamieniły się tylko na fale elektromagnetyczne.

Jakże to wszystko pogodzić z teorią względności? Wyznaczam bieg promieni światła na ziemi i znajduję, że one poruszają się na wszystkie strony z jednaką prędkością 40.000 mil w sekundzie. Jednocześnie wykonywa ktoś podobne doświadczenie w pędzącym wagonie kolejowym, albo zgoła na innej jakiej planecie, poruszającej się całkiem inaczej, niż ziemia i znajduje znowu 40.000 mil na wszystkie strony. Widać tedy, że jeden eter przywiązany jest do kuli ziemskiej i leci z nią razem w przestrzeni, drugi eter wiezie z sobą podróżny w wagonie, trzeci, czwarty, dziesiąty przywiązane są do różnych ciał niebieskich, gdziekolwiek podobałoby się komu czynić doświadczenia nad ruchem światła. Dochozimy widocznie do absurdu. Przekonywamy się dowodnie, że teoria substancjalnego eteru i teoria względności nie dadzą się pogodzić z sobą żadną miarą.

Ale teoria falowa światła jest niewątpliwie prawdziwą; mamy na to tysiączne dowody. Są zatem fale, ale niema podłoża, w któremby one się poruszały. Jakież pozostaje wyjście z tego dylematu?

Różne są drogi, któremi duch ludzki dochodzi do zrozumienia przyrody. Jedne polegają na spostrzeganiu faktów, drugie wiodą przez koncepcye teoretyczne, których zadaniem jest uszeregować i powiązać niezmierną mnogość zjawisk. Do rzędu tych drugich należą hipotezy naukowe, takie, jak hipoteza eteru. Eter był nam potrzebny dopóty, dopóki bez jakiejś nici przewodniej

bylibyśmy zblądzili wśród lasu różnorodnych luźnych faktów. Skorośmy raz przejrzeni i zrozumieli ich związek, poprzestaśmy na konkluzyi, że zjawiska świetlne przedstawiają się nam tak, jak gdyby polegały na ruchu fal, lecących z miejsca na miejsce z wiadomą ogromną szybkością. Nie pytajmy o więcej, gdyż nic nadto nie dowiemy się. Z szeregu bytów metafizycznych należy eter ostatecznie i stanowczo wykreślić. Nie zniknie on zresztą z nauki. Podręczniki optyki ciał nieruchomych nie zmieniają się ani o jotę. Zachowają one eter, jak sądzę, na zawsze, wszelako tylko jako pojęcie raczej dydaktycznej natury, jako środek do uzmysłowienia, a nie do wytłumaczenia praw przyrody.

Tak tedy, w miarę swego rozwoju i pogłębienia, i nauka wyzbywa się złudzeń, a zdąża krokiem pewnym do swego celu: do utrwalenia wiary w rząd prawa w przyrodzie i do zrozumienia związku zjawisk. Cel zaprawdę godzien trudu.

Kraków, w lutym 1909.

PRZYPISY.

1) Źródło dźwięku wykonywające n drgań w sekundzie, oddalając się od ucha nieruchomego z prędkością v , przesyła nam liczbę

$$n' = \frac{n}{1 + \frac{v}{c}}$$

wstrząśnień w sekundzie, w czem c oznacza prędkość głosu w powietrzu nieruchomem. Jeśli natomiast ucho oddala się z tą prędko-

ścią v od nieruchomego źródła dźwięku, liczba wstrząśnień słyszanych będzie

$$n'' = n \left(1 - \frac{v}{c}\right).$$

Ażeby wyniki te przystosować do ruchu światła w próżni i pogodzić je z teorią względności, przyjmijmy, że częstość n drgania źródła światła oddalającego się, albo zbliżającego się, z prędkością v do obserwatora (którego uważamy za nieruchomego) przedstawia się n . p. β razy zmniejszoną. Pierwszy wzór będzie wtedy:

$$n' = \frac{n}{\beta \left(1 + \frac{v}{c}\right)};$$

drugi natomiast:

$$n'' = \beta n \left(1 - \frac{v}{c}\right),$$

gdyż liczba n jest w tym przypadku mierzona zegarem, na którym sekunda wydaje się β razy dłuższą. Zasada względności wymaga, żeby było $n' = n''$, skąd wypada:

$$\beta = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

jakąkolwiek byłaby liczba n .

2) Jeśli l oznacza długość odcinka toru, po którym pędzi pociąg kolejowy, z prędkością v , wiadomą zarówno podróżnym w pociągu, jak obserwatorowi stojącemu obok toru, wtedy obserwator ten obliczy tę długość według wzoru $l = vt$. Podróżny w pociągu oceni ją natomiast jako mniejszą:

$$l' = v \cdot t \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}},$$

gdyż zegar jego wybija tylko

$$\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}$$

sekund w czasie, gdy takież zegar nieruchomy wybija jedną. Nawza-

jem obserwator nieruchomy oceni długość pociągu jako mniejszą od odmierzonej przez podróżnego, i to również w stosunku $1:\beta$.

3) Oznaczmy przez $2l$ długość sali zmierzoną na ziemi. Ze słońca ona byłaby oceniana jako

$$2l\sqrt{1-\frac{v^2}{c^2}}.$$

Obserwator słoneczny obliczyłby czas t_1 przebiegu światła, ze środka, do przedniej ściany, według wzoru

$$ct_1 = l\sqrt{1-\frac{v^2}{c^2}} + vt_1;$$

do tylnej natomiast według

$$ct_2 = l\sqrt{1-\frac{v^2}{c^2}} - vt_2.$$

Stąd różnica:

$$t_1 - t_2 = 2l \cdot \frac{v}{c^2} \cdot \frac{1}{\sqrt{1-\frac{v^2}{c^2}}}.$$

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Wydawnictwa Akademii Umiejętności
od 1 maja 1908 do 30 kwietnia 1909.

I. Wydział filologiczny.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, tom XXIX. Ogólnego zbioru tom 44, 8-o, str. 396. Cena 8 kor.

Treść: Ludwika Trzecińska: Szkolnictwo ludowe w Rzeczypospolitej Krakowskiej (1815—1846), str. 1—111. — Wilhelm Bruchnalski: Rozwój twórczości pisarskiej Mikołaja Reja, str. 112—196. — Konstanty Wojciechowski: Pierwsze naśladownictwo „Nowej Heloizy“ w romansie polskim (Ks. Krajewskiego „Pani Podczaszyna“ 1786), str. 197—210. — Zbigniew Kniaziolucki: Do genezy poematu Mikołaja Reja „Wizerunek Żywota Poczciwego Człowieka“, str. 211—328. — Ferdynand Hoesick: Ze studyów nad Kochanowskim, str. 329—396.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II. Tom XXX. Ogólnego zbioru tom 45, 8-o, 20 tablic, str. 358. Cena 12 kor.

Treść: Maksymilian Kawczyński: Amor i Psyche w baśniach, str. 1—161. — Witold Klinger: Jajko w zabobonie ludowym u nas i w starożytności, str. 162—190. — Regina Lilientalowa: Święta żydowskie w przeszłości i teraźniejszości (20 tablic), str. 191—288. — Tadeusz Sinko: Polski głosiciel „stanu natury“ z początku XVIII wieku, str. 289—358

Biblioteka przekładów z literatury starożytnej. III. 8-o, str. XV i 459. Cena 7 kor. 50 hal.

Treść: M. Waleryusa Marcyalisa Epigramów Ksiąg XII—przekładał Jan Czubek.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Serya II. Tom XXVI. Ogólnego zbioru tom 51, 8-o, str. 371. Cena 8 kor.

Treść: Stefan Waszyński: Laokryci i τὸ κοινὸν (v) δικαστήριον) czyli „Sędziowie ludu“ i „Wspólny sąd“, str. 1—21. — Franciszek Ksawery Fierich: Prawo wekslowe w Polsce na podstawie Konstytucyi sejmowych (1775, 1776, 1778 i 1780), str. 22—132. — Jan Ptaśnik: Denar św. Piotra obrońcą jedności politycznej i kościelnej w Polsce, str. 133—218. — Ludwik Boratyński: Przyczynek do dziejów pierwotnych stosunków handlowych Gdańska z Włochami, w szczególności z Wenecją, str. 219—277. — Maryan Gumowski: O grzywnie i monecie piastowskiej, str. 278—371.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Serya II. Tom XXVII. Ogólnego zbioru tom 52, 8-o, z portretem, str. 311. Cena 7 kor.

Treść: Wacław Sobieski: Zabiegi Dymitra Samozwańca o koronę polską, str. 1—60. — Witold Rubczyński: O filozoficznych poglądach Sebastjana Petrycego z Pilzna w jego „Przestrofach“ i „Przydatkach“ a w szczególności w dołączonych do pierwszych pięciu ksiąg przekładu etyki Nikomachejskiej Arystotelesa (z portretem Petrycego), str. 61—190. — Stanisław Zachorowski: Węgierskie i polskie osadnictwo Spiżu do połowy XIV wieku, str. 191—283. — Wincenty Zakrzewski: Stanisław Górski i jego prace historyczne. Propozycja i zarys programu konkursu, str. 284—311.

Akta historyczne do objaśnienia rzeczy polskich służące

od roku 1508 do roku 1795 (*Acta historica res gestas Poloniae illustrantia ab anno 1508 usque ad annum 1795*), duże 8-o, tom XIII, str. 360. Cena 8 kor.

Treść: Akta Kapituł z wieku XVI wybrane. 1519 — 1577. (*Acta Capitulum saeculi XVI selecta*), tom I, część I — wydał Bolesław Ulanowski.

Pomniki dziejowe wieków średnich do objaśnienia rzeczy polskich służące (*Monumenta mediae aevi res gestas Poloniae illustrantia*), duże 8-o, tom XVIII, str. 388. Cena 8 kor.

Treść: Akta Kapituł i sądów biskupich (*Acta Capitulum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta*), tom III, część I — wydał Bolesław Ulanowski.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego Akad.

Umiej. Serya III. Tom 8. Dział A. Ogólnego zbioru tom 48. Dział A. — Nauki matemat.-fizyczne. — 8-o, 4 tabl. i 8 ryc. w tekście, str.229. Cena 6 kor.

Treść: Jan Lewiński: Pasma Przedborskie (1 tabl.), str. 1—28. — Zygmunt Motylewski: Dwuhydroksychinoksalin i jego pochodne, str. 29—42. — Jan Bielecki: O trójaldehydzie mezytylenowym (1. 3. 5-trójmetylalbenzenie), str. 43—59. — Józef Browiński: O obecności kwasów proteinowych we krwi, str. 61—74. — Kazimierz Jabłczyński: Kataliza w układzie niejednolitym: Rozkład chlorku chromowego przy blaszce platynowej, str. 75—106. — Mieczysław Dziurzyński: O międzycząsteczkowej przemianie dwufenylhydrazofenylu pod wpływem chlorowodoru w roztworze benzolowym, str. 107—117. — Karol Olszewski: Skraplanie gazów. Szkic historyczny (3 tabl.), str. 119—141. — Zygmunt Klemensiewicz: Chlorek antymonawy jako roztwórnik jonizujący (5 ryc.), str. 143—163. — Kazimierz Jabłczyński: Kinetyka reakcji następczych: redukcya kwasu chromowego przez kwas szczawiowy, str. 165—168.—

11*

Franciszek Kamiński: Nowe ułatwienie w badaniach mikroskopowych i mikrofotografii stereoskopowej (stolik wahający się) (2 ryc.), str. 169—179. — Antoni Korczyński: O solach anormalnych (1 ryc.), str. 181—193. — J. Buraczewski i Tadeusz Koźniewski: Jodowe pochodne strychniny i brucyny, str. 195—199. — Kazimierz Kling: O alkoholach tetyloetylowych, str. 201—206. — Kazimierz Jabłczyński: Zależność pomiędzy szybkością mieszania i szybkością reakcji w układach niejednorodnych, str. 207—210. — Stanisław Bądryński i W. Humnicki: Badania ilościowe nad zachowaniem się w ustroju salolu oraz glicerydu dwustearyllosalicylowego, str. 211—223. — G. G. Wilenko i Zygmunt Motylewski: O działaniu sodu na cholesterynę w wyskoku amylovym, str. 225—229.

Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego Akad.

Umiej. Serya III. Tom 8. Dział B. Ogólnego zbioru tom 48. Dział B. — Nauki biologiczne. — 8-o, str. 529, z 14 tabl. i 26 ryc. w tekście. Cena 15 kor.

Treść: Kazimierz Stołyhwo: Czaszka z Nowosiółk jako dowód istnienia w okresie historycznym kształtów pokrewnych z *Homo primigenius* (4 ryc.) str. 1—28. — J. Młodowska: Z histogenezy mięśni szkieletowych (2 tabl.), str. 29—40. — Hugo Zapałowicz: Krytyczny przegląd roślinności Galicji. Część XII, str. 41—90. — Karol Klecki i Adam Wrzosek: O przechodzeniu do moczu mikrobów, we krwi krążących, str. 91—122. — Jan Nowak: Badania w zakresie głównogów z górnej kredy w Polsce. Część I. Rodzaj *Baculites* Lamarck (1 tabl. i 8 ryc.), str. 123—154. — Józef Browiński i Stefan Dąbrowski: O metodzie ilościowego określenia żółtego podstawowego barwika moczu (urochromu), str. 155—164. — Henryk Wielowieyski: Dalsze badania nad histologią i historią rozwoju jajnika u owadów. Część II. (3 tabl.), str. 165—186. — Hugo Zapałowicz: Krytyczny przegląd roślinności Galicji. Część XIII, str. 187—256. — J. Dunin-Borkowski: O t. zw. „zjawisku Gürbera“ (2 ryc.), str. 257—268. — Borys Pieczenko: O budowie i rozwoju *Bacilopsis stylopygae*, nov. gen., nov. spec. (1 tabl. i 5 ryc.), str. 269—300. — Edmund Ro-

senhauch: O powstawaniu flory w fizyologicznym worku spojówkowym noworodków (1 ryc.), str. 301—330. — Hugo Zapłowiec: Krytyczny przegląd roślinności Galicji. Część XIV, str. 331—336. — J. Dunin-Borkowski: O działaniu hemolitycznym soli rtęciowych (2 ryc.), str. 337—354. — Piotr Wiśniewski: Wpływ warunków zewnętrznych na sposób owocowania u *Zygorhynchus Moelleri* (2 ryc.), str. 355—362. — Henryk Wielowieyski: Dalsze badania nad histologią i historią rozwoju jajnika owadów. Część III. *Coleoptera* (2 tabl.), str. 363 do 388. — Br. Konopaeka: Wpływ przyspieszenia odśrodkowego na rozwój jaj żaby (3 tabl.), str. 389—404. — Witold Gawiński: O wydzielaniu kwasów proteinowych w moczu osób zdrowych oraz w przypadkach chorób, str. 405—418. — Kazimierz Białaszewicz: Z badań nad wzrostem zarodków płażów (3 ryc.), str. 418—438. — Adolf Maciesza: O wrodzonych, nadmiernie rozszerzonych otworach ciemieniowych (*foramina parietalia*) u ludzi (2 ryc.), str. 439—452. — Wilhelm Friedberg: Rodzaj *Turritella* w miocenie ziem polskich (2 tabl.), str. 453—482. — Adolf Maciesza: Znaczenie przewodu pokarmowego w powstawaniu pylicy płuc i organów jamy brzusznej, str. 483—518. — Stanisław Kozłowski: O stosunkach zasad mineralnych do kwasów w prawidłowym moczu ludzkim, str. 519—529.

Sprawozdanie Komisji fizyograficznej, obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1907 oraz Materiały do fizyografii krajowej, 8-o, tom 42, str. XXV + 77 + 69 + 98 + 48, 4 tabl. i 12 rys. w tekście. Cena 9 kor.

Treść: Sprawozdanie z czynności i spis członków, str. I—XXV. — Część I. — Materiały do klimatografii Galicji zebrane przez Sekcję meteorologiczną w roku 1907. — Wyniki spostrzeżeń meteorologicznych w Galicji w 1907 roku, zestawione w c. k. Obserwatorium astronomicznym w Krakowie, str. 3—61. Gradobicia w r. 1907, str. 62—66. — Julian Hawrysiwicz: Spostrzeżenia pojavów w świecie roślinnym i zwierzęcym, wykonane w r. 1907 w Ożydowie, str. 67—77. — Materiały do fizyografii krajowej. — Część II. — Materiały zebrane przez Sekcję

zoologiczną i botaniczną. — Hugo Zapałowicz: Ze strefy roślinności karpackiej, str. 3—7. — Mieczysław Kowalewski: Materiały do fauny helmintologicznej pasorzytniczej polskiej, V, str. 8—12. — Józef Dziędzielewicz: Sieciarki (*Neuroptera genuina*) i Prasiatnice (*Archiptera*), zebrane w ciągu lat 1904 i 1905, str. 13—25. — Julian br. Brunicki: Spis motyli zebranych w powiecie stryjskim, str. 26—59. — Hugo Zapałowicz: Ze strefy roślinności karpackiej II, str. 60—59. — Część III. — Materiały zebrane przez Sekcję geologiczną. — Kazimierz Wójcik: Exotica fliszowe Kruhela Wielkiego koło Przemyśla (9 rys.), str. 3—24. — Wiktor Kuźniar: Eocen tatrzański (3 rys.), str. 25—57. — Wilhelm Friedberg: Drobnny przyczynek do fauny warstw inoceramowych (1 tabl.), str. 28—63. — Wiktor Kuźniar: Warstwy graniczne liasu-jury (Toarcien) na północ od Przedniej Kopy Sołtysiej w Tatrach (1 tabl. podw.), str. 64—98. — Część IV. — Materiały zebrane przez Sekcję rolniczą. — Konrad Mościcki: Gleby okolicy Miłkowa w powiecie lubaczowskim (1 mapa i tabl.), str. 3—48.

Atlas geologiczny Galicyi, zeszyt XXI, tekst i mapy opracował Prof. Dr. T. Wiśniowski, 8-o, 1 tabl. i 5 ryc. w tekście, str. 104. Cena map wraz z tekstem 4 kor. 50 hal., sam tekst 2 kor. 50 hal., pojedyncza mapa 2 kor.

Zawiera: Dobromil (słup VIII, pas 6).

Atlas geologiczny Galicyi, zeszyt XXIII¹⁾, tekst i mapy opracował Dr. Władysław Szajnocha. 8-o, str. tekstu 23. Cena map i tekstu 3 kor., sam tekst 1 kor., pojedyncza mapa 2 kor.

Zawiera mapy: Smorze, Dydiowa.

Atlas geologiczny Galicyi. Dodatek do zeszytu XV. Tekst i mapę opracował Dr. Kazimierz Wójcik. 8-o, str. 3 i 2 nl. z mapą. Cena 1 kor.

Zawiera: Wschodnia część arkusza Kraków (słup III, pas 4).

¹⁾ Zeszyt XXII w druku.

Katalog literatury naukowej polskiej wyd. przez Komisję bibliograficzną Wydziału mat.-przyr. Akad. Um. 8-o, tom VII, zeszyt III i IV, rok 1907. Cena roczna 3 kor.

Katalog literatury naukowej polskiej wyd. przez Komisję bibliograficzną Wydziału matem.-przyr. Ak. Um., tom VIII, rok 1908, zeszyt I—II. Cena roczna 3 kor.

Hugo Zapalowicz: Krytyczny przegląd roślinności Galicyi (*Conspectus florum Galiciae criticus*), 8-o, tom II, str. 315. Cena 6 kor.

Materyały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne wyd. staraniem Komisji antropologicznej Akad. Um. tom X, 8-o, str. XIII + 178 + 344, 35 tablic i 13 rys. w tekście. Cena 18 kor.

Treść: Sprawozdania z czynności i spis członków, str. VII—XIII. — I. Dział antropologiczno-archeologiczny. — S. J. Czarnowski: Wykopaliska miechowskie (w gubernii kieleckiej). Sprawozdanie z badań paleoetnologicznych w r. 1897—1905 (9 tabl.), str. 3—24. — Wandalin Szukiewicz: Poszukiwania archeologiczne w powiecie lidzkim, gubernii wileńskiej (7 tabl. i 2 rys.), str. 25—45. — Maryan Wawrzeniecki: Poszukiwania archeologiczne w Królestwie Polskiem dokonane w lipcu, sierpniu i wrześniu 1904 roku przez Maryana Wawrzenieckiego i Szczęsnego Jastrzębskiego (4 tabl. i 3 rys.), str. 46—68. — Maryan Wawrzeniecki: Poszukiwania archeologiczne w Królestwie Polskiem dokonane w roku 1905 i 1906 (10 tabl. i 5 rys.), str. 64—98. — Julian Talko-Hrynciewicz: Przyczynek do antropologii dzieci chrześcijańskich i żydowskich na Ukrainie, str. 99—158. — Wiktor Kuźniar: Zabytki przedhistoryczne z Witkowic pod Krakowem (1 tabl. i 1 rys.), str. 159—172. — Maryan Wawrzeniecki: Grodzisko w Stradowie w powiecie pińczowskim, gminie Chroberz, gubernii kieleckiej

Sprawozdanie z wycieczki archeologicznej (4 tabl.), str. 173—178.—
II. Dział etnograficzny. — Helena Windakiewiczowa: Katalog pieśni polsko-morawskich zestawiała i w przypisy zaopatrzyła..., str. 3—43. — Franciszek Gawełek: Czarownik w Rząchowy w powiecie brzeskim, str. 44—49. — Aleksander Saloni: Lud rzeszowski. Materyały etnograficzne, str. 50—344.

Rocznik Akademii Umiejętności. Rok 1907/8. 8-o, 10 tablic, str. 207. Cena 2 kor.

Treść: Wiadomości administracyjne, str. 1—64, 153—209.—
Bronisław Dembiński: Szujski i jego synteza dziejów (odczyt), str. 123.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności. Rok 1908, Nr. 5—10; rok 1909, Nr. 1—4. (Cena zeszytu 50 hal.).

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie. I. Classe de philologie. II. Classe d'histoire et de philosophie. Rok 1908. Nr. 1—10, 8-o, str. 152. (Cena zeszytu 80 hal.).

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie. III. Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Rok 1908. Nr. 1—10, 8-o, str. 1093, 32 tablic i liczne rysunki w tekście. (Cena zeszytu 80 h.).

Nadto ukazały się następujące odbitki:

a) Wydział filologiczny:

Ferdynand Hoesick: Ze studyów nad Kochanowskim. 8-o, str. 68. Cena 1 kor. 30 hal.

Regina Lilientalowa: Święta żydowskie w przeszłości i teraźniejszości, 8-o, 20 tablic, str. 98. Cena 6 kor.

Joachim Reinhold: Berte aus grans pies w literaturach germańskich i romańskich, 8-o, str. 194. Cena 4 kor.

Tadeusz Sinko: Polski głosiciel „stanu natury“ z początku XVIII w., 8-o, str. 70. Cena 1 kor. 40 hal.

b) Wydział historyczno-filozoficzny:

Ludwik Boratyński: Przyczynek do dziejów pierwszych stosunków handlowych Gdańska z Włochami, a w szczególności z Wenecją, 8-o, str. 59. Cena 1 kor. 20 hal.

Maryan Gumowski: O grzywnie i monecie piastowskiej, 8-o, str. 96. Cena 2 kor.

Jan Ptaśnik: Denar św. Piotra obrońcą jedności politycznej i kościelnej w Polsce, 8-o, str. 87. Cena 1 kor. 70 hal.

Stanisław Zachorowski: Węgierskie i polskie osadnictwo na Spiżu do połowy XIV wieku. 8-o, str. 92. Cena 2 kor.

Wincenty Zakrzewski: Stanisław Górski i jego prace historyczno. Propozycja i zarys programu konkursu, 8-o, str. 28. Cena 60 hal.

c) Wydział matematyczno-przyrodniczy:

Władysław Kulczyński: Symbola ad faunam araneorum Javae et Sumatrae cognoscendam. I. Mygalomorphae et Cribellatae, (osobne odbicie z Biuletynu matem.-przyrodn. 1909, czerwiec), 8-o, str. 527—581, jedna tablica. Cena 1 kor. 30 hal.

Karol Olszewski: Skraplanie gazów. Szkic historyczny, 8-o, str. 23, trzy tablice. Cena 1 kor.

Karol Olszewski: Die Verflüssigung der Gase. Eine historische Skizze (osobne odbicie z Biuletynu mat.-przyr. 1908, maj), 8-o, str. 375—398, trzy tablice. Cena 1 kor.

d) Dzieła osobno wydane:

Franciszek Duda: Rozwój terytoryalny Pomorza polskiego (wiek XI—XII). 8-o, str. 170, 1 mapa i 1 tabl. genealogiczna. Cena 3 kor. 60 hal. (Nakład fund. Nestora Bucewicza).

Antoni Prochaska: Król Władysław Jagiełło. 8-o, tom I, str. VIII i 414. tom II, str. 413. Cena za oba tomy 15 kor.

M. P. Rudzki: Fizyka ziemi. 8-o, str. XI i 538, z jedną mapą w tekście, 4 tabl. i 59 rys. Cena 10 kor.

Adam Szelągowski: Najstarsze drogi z Polski na Wschód w okresie bizantyjsko-arabskim. 8-o, 1 mapa, str. IX i 147. Cena 3 kor.

Wacław Tokarz: Galicya w początkach ery Józefińskiej w świetle ankiety urzędowej z roku 1783. 8-o, str. 400. Cena 7 kor. 50 h. (Nakład fund. Nestora Bucewicza).

Źródła do dziejów Polski porozbiorowych:

I. — Dyaryusz Sejmu z r. 1830—1831 — tom III — od 19 kwietnia do 25 maja 1831, wydał Michał Rostworowski. 8-o, str. XXIII i 717. Cena 10 kor.

IV. — J. U. Niemcewicz a Pamiętniki z 1830—1831 r. — wydał Maryan Antoni Kurpiel. 8-o, str. V i 161. Cena 3 K. 40 hal.

VI. — Władysława Daniłowskiego Notatki do Pamiętników wydał Jan Czubek, 8-o, z portretem autora, str. XV i 510. — Cena 10 kor.

III.

Nagrody i Konkursy.

Akademia Umiejętności przyznała następujące nagrody na posiedzeniu dnia 21 maja 1909:

Nagrodę z fundacyi ś. p. Probusa Barczewskiego w kwocie 2250 koron za pracę historyczną przyznano p. Drowi Stanisławowi Tomkowiczowi za pracę p. t. „*Wawel*“.

Taką samą nagrodę w kwocie 2250 koron za dzieło malarskie przyznano p. Jackowi Maleczewskiemu za obraz „*Grosz czynszowy*“.

Nagrodę konkursową z fundacyi ks. Adama Jakubowskiego w kwocie 1400 koron na temat „*Monografia jednej z wybitnych osobistości polskich z epoki porozbiorowej*“ — przyznano p. Drowi Adamowi Wrzoskowi w Krakowie za pracę p. t.: „*Jędrzej Śniadecki*“.

Nagrodę konkursową z fundacyi im. Mikołaja Kopernika w kwocie 1000 koron na temat „*Zbadać metodą wskazaną przez A. Schustera lub podobną, czy okresy zmian szerokości geograficznych podane przez Chandlera, Kimurę i innych są istotne, czy nie*“ — przyznano p. Janowi Krassowskiemu w Krakowie.

Nagrodę z fundacyi Konstantego Simona, za prace napisane w języku polskim z dziedziny fizyki i matematyki, w kwocie 900 koron, przyznano Prof. Stanisławowi Zarembie za książkę p. t.: *„Zarys pierwszych zasad teoryi liczb całkowitych“*.

Co podając do publicznej wiadomości, przypomina się zarazem konkursy, ogłoszone przez Akademię Umiejętności, a mianowicie:

1) **Konkurs z zapisu ś. p. jenerała Oktawiusza Augustynowicza:**

„Dzieje zniesienia zależności poddańczej i uwłaszczenia włościan w krajach, które niegdyś w skład byłej Rzeczypospolitej Polskiej wchodziły, poprzedzone historycznym poglądem na wytworzenie się klasy włościańskiej w dawnej Polsce, jej rozwój i stopniowy upadek, z uwzględnieniem wszelkich objawów tak w literaturze naszej jak i w samym społeczeństwie, mających na celu polepszenie losu tej klasy“.

Temat powyższy rozdziela się na następujących pięć części:

1) Dzieje ludności włościańskiej w dawnej Polsce Piastowskiej, mianowicie w Wielkopolsce, Małopolsce, na Mazowszu, Kujawach i na Śląsku;

2) Dzieje ludności włościańskiej na Rusi i Litwie;

3) Dzieje zniesienia zależności poddańczej w krajach byłej Rzeczypospolitej, przyłączonych do cesarstwa rosyjskiego, z uwzględnieniem także Inflant i Kurlandyi;

4) Dzieje zniesienia tejże zależności w krajach przyłączonych do Królestwa pruskiego, mianowicie w Prusach królewskich i w W. Ks. Poznańskim; wreszcie

5) Dzieje zniesienia tejże zależności w krajach przyłączonych do Cesarstwa austriackiego.

W części czwartej i piątej należy uwzględnić także Śląsk jako integralną część Polski Piastowskiej.

W części pierwszej i drugiej, obejmującej historię ludności wieśniaczej w dawnej Polsce, winny być dokładnie wyjaśnione fakty, z których wywiązała się zależność poddańcza, oraz stosunek wieśniaka do gruntu przezeń posiadanego, jaki istniał pierwsiastkowo. Literaturę, odnoszącą się do kwestyi rozwiązania i uregulowania stosunków włościańskich, należy uwzględnić w trzech ostatnich częściach.

Temat powyższy może być opracowany bądź w całości, bądź też każda część osobno. Jednolite opracowania, bądź całego tematu, bądź też pierwszych dwóch lub trzech ostatnich części razem, przedewszystkiem zaś pierwszych dwóch razem, będą mieć pierwszeństwo do nagrody przed równie dobrymi opracowaniami osobnemi pojedynczych części.

Za najlepsze opracowania uznane będą tylko takie, które nie tylko celować będą między innymi pracami nadesłanemi, ale nadto będą odpowiadać dzisiejszym wymaganiom nauki.

Nagrody ustanawia się, jak następuje :

- a) za część 1 i 2-gą po 2.000 koron;
- b) za część 3-cią 3.200 koron;
- c) za część 4-tą 2.400 koron;
- d) za część 5-tą 2.800 koron.

Nagrodzone opracowania winny być ogłoszone drukiem. Na ten cel przeznaczona się fundusz 2.600 koron; gdyby ten fundusz nie wystarczał na pokrycie kosztów

druku, autorowie winni pokryć nadwyżkę ze swego, w stosunku do objętości swoich prac.

Opracowania należy nadsyłać do Akademii Umiejętności najdalej do końca grudnia 1909.

2) Akademia Umiejętności ogłasza **konkurs im. Lindego**.

Do konkursu tego dopuszcza się prace z zakresu języka polskiego a mianowicie: prace leksykograficzne z zakresu gramatyki, historii języka i dyalektologii polskiej, oraz rozprawy odnoszące się do związku języka polskiego z innymi słowiańskimi. Prace te mogą być, według aktu fundacyi, drukowane lub też w rękopisie nadesłane do Akademii; powinny odznaczać się metodą ściśle naukową i każda ma stanowić zaokrągloną i skończoną całość.

Nagroda 675 rubli.

Termin konkursu 31 grudnia 1909.

3) Akademia Umiejętności w Krakowie ogłasza niniejszem **konkurs im. Józefa Majera** na następujący temat: „*Monografia krakowskiej jury brunatnej*“.

Nagroda wynosi 2.000 koron.

Termin konkursu upływa dnia 31 grudnia 1909 r. (Nr. Dz. pod. 156/08).

4) Akademia Umiejętności ogłasza niniejszem **konkurs im. Mikołaja Kopernika** a mianowicie:

a) „*Opracować stosunki klimatyczne jednej z większych dzielnic Ziemi polskiej, albo porównać pod względem klimatycznym którąkolwiek z kolonii zamorskich, do których emigruje gromadnie ludność polska, z klimatem rodzinnym*“.

Nagroda wynosi 1.200 koron.

Termin konkursu 31 grudnia 1913. (Nr. Dz. pod. 388/07, 98/08 i 410/09).

Autor pracy uwieńczonej nagrodą zatrzymuje jej własność. Gdyby jednak w przeciągu roku od wypłacenia mu nagrody pracy uwieńczonej drukiem nie ogłosił, natenczas uczynić to może sama Akademia, ale autor traci prawo własności swej pracy na rzecz Akademii.

Zarówno autor, jak i Akademia, składają po cztery egzemplarze wydrukowanej pracy gminie miasta Krakowa.

5) Akademia Umiejętności w Krakowie przedłuża niniejszem **konkurs im. Czerwińskiego** na napisanie „*Historyi sztuki w Polsce*“. Warunki konkursu są następujące

1. *Historya sztuki w Polsce* ma uwzględnić wszystkie Ziemie dawnej Polski łącznie z Litwą i Rusią.

2. Powinna objąć czas od przyjęcia chrześcijaństwa przez Polskę aż po koniec stylu empire.

3. Ma być syntezą dotychczasowych badań na tem polu; samodzielnych rezultatów się nie wymaga, są jednak pożądane.

4. Układ i rozmiary dzieła pozostawia się autorowi.

5. Fotografii ani rysunków autor nie jest obowiązany dołączyć do rękopisu.

6. Do konkursu dopuszczone mogą być prace zbiorowe, ewentualnie przez kilku autorów wykonane, jednakże jednolitej redakcyi.

7. Termin konkursu upływa z dn. 31 grudnia 1909 r.

Nagroda wynosi 1.000 rubli (Nr. Dz. p. 2828/04, 119/08 i Nr. 390/09).

6) Akademia Umiejętności przedłuża niniejszem **konkurs im. Juliana Ursyna Niemcewicza** na dwa następujące tematy:

1. „*Historya ustroju Królestwa Kongresowego*“ (1815—1830).

Nagroda 2.500 franków.

Termin: 31 grudnia 1909 roku.

2. „*Historya obyczajów społeczeństwa szlacheckiego w Polsce w końcu XVI i na początku XVII w. w obrębie obranego terytorjum (co najmniej województwa) Rzeczypospolitej*“.

Nagroda 2.500 franków.

Termin: 31 grudnia 1909 roku.

Nagroda może być podzieloną na dwie, niekoniecznie równe części. (Nr. Dz. podaw. 2944/04, 120/08 i Nr. 391/09).

7) Akademia Umiejętności w Krakowie przedłuża niniejszem **konkurs z fund. Ks. Adama Jakubowskiego** na następujące dwa tematy:

1. „*Historya ustroju Księstwa Warszawskiego*“.

2. „*Monografia jednej z wybitnych osobistości polskich z epoki porozbiorowej*“.

Nagroda wynosi 1.400 koron i może być podzieloną na dwie, niekoniecznie równe części.

Termin konkursu 31 grudnia 1909. (Nr. Dz. pod 121/08 i Nr. 392/09).

8) Akademia Umiejętności ogłasza niniejszem **konkurs im. Dra Władysława Kretkowskiego** na rozwiązanie następującego zadania:

„Znaleźć zastrzeżenia konieczne, dostateczne, różne między sobą i w najmniejszej liczbie, aby m równań różniczkowych pomiędzy n zmiennymi były całkowalnymi przez p całek. Równania są kształtu:

$$\sum_{l=1}^{=n} Z_k dz_l = 0 \quad (k = 1, 2, \dots, m).$$

gdzie z_l ($l = 1, 2, \dots, n$) są zmiennymi, zaś $Z_{k, l}$ ($k = 1, 2, \dots, m; l = 1, 2, \dots, n$) są funkcjami zmiennych powyższych. Znalezienie liczby najmniejszej, jest koniecznym warunkiem otrzymania nagrody“.

Nagroda wynosi 1.500 koron.

Termin konkursu 31 grudnia 1909. (Nr. Dz. pod. 130/07, Nr. 95/08 i Nr. 393/09).

9) W celu uczczenia 60-letniego Jubileuszu Najjaśniejszego Cesarza Franciszka Józefa — Akademia Umiejętności w Krakowie rozpisuje niniejszem konkurs na napisanie „*Historji Galicyi w okresie lat 1848—1908*“.

Termin konkursu upływa dnia 31 grudnia 1910.

Nagroda wynosi 1200 koron; objętość dzieła co najmniej 20 arkuszy druku.

Akademia Umiejętności zastrzega sobie prawo własności nagrodzonego rękopisu. Po wydrukowaniu autor otrzyma jako honorarium — oprócz nagrody — dalsze 1.200 koron.

Autor winien zwrócić przedewszystkiem uwagę na rozwój wewnętrznych stosunków Galicyi i wszechstronnie przedstawić wszystko, co w tym kierunku w czasie 60-letniego okresu do skutku przyszło.

Uczeni, zamierzający pracy tej podjąć się, mogą po bliższe informacje zgłaszać się do Sekretaryatu Generalnego Akademii (Nr. Dz. p. 338/08).

Prace konkursowe należy nadsyłać do Akademii Umiejętności w Krakowie bezimiennie, pod godłem,
Rocznik Akademii 1908/9. 12

obranem przez autora, z dołączeniem koperty opieczętowanej, zawierającej wewnątrz nazwisko autora i jego adres a opatrzonej tem samem godłem.

Według § 18. Regulaminu Akademii wypłata wszelkich nagród konkursowych następuje dopiero po ogłoszeniu drukiem pracy uwiecznionej nagrodą.

Zarząd Akademii Umiejętności ogłosił nadto konkursy na stypendya w celu dopełnienia studyów za granicą. Stypendya przeznaczone wyłącznie dla mających stopień naukowy:

1) Stypendyum im. Śniadeckich z fundacyi ś. p. Seweryna Gałęzowskiego w kwocie 5000 franków.

2) Stypendyum z fundacyi ś. p. Zenona Pileckiego w kwocie 2400 koron.

Podają o powyższe dwa stypendya wpłynęło 34. Komitet stypendyjny na posiedzeniu dnia 9 lipca 1909 roku przyznał stypendyum im. Śniadeckich p. Drowi Julianowi Pagaczewskiemu, a stypendyum z fundacyi ś. p. Zenona Pileckiego p. Drowi Nikodemowi Pajzderskiemu.

3) Pięć stypendyów po 5000 koron z fundacyi ś. p. Wiktora Osławskiego z terminem do 29-go czerwca 1909; przyznanie stypendyów nastąpi w październiku 1909.

W roku 1908/9 z powyższej fundacyi otrzymali stypendya następujący petenci:

1) Dr. Stefan Dąbrowski; 2) Dr. Antoni Hoborski; 3) Dr. Jan Łukasiewicz; 4) Dr. Kazimierz Nitsch; 5) Dr. Wacław Tokarz.

Z tejże samej fundacyi, z funduszu obrotowego wspólnego, otrzymali na rok 1908/9 subwencye — na badania lub na wyjazd za granicę — następujący petenci:

1) Prof. Dr. Lüdwik Bruner — 1000 kor.; 2) Prof. Dr. Włodzimierz Demetrykiewicz — 200 kor.; 3) Prof. Dr. Emil Godlewski (iunior) — 1200 kor.; 4) Prof. Dr. Tadeusz Grabowski — 300 kor.; 5) Prof. Dr. Władysław Heinrich — 300 kor.; 6) Dr. Stanisław Loria — 1200 kor.; 7) Prof. Dr. Józef Morozewicz — 300 kor.

Nadto w lipcu b. r. ogłoszono na rok 1909/10 konkurs na dwa stypendya, po 900 koron każde, z fundacyi im. bł. p. Henryka Wohla.

W r. 1908/9 stypendya powyższe posiadali: pp. Józef Sarapata, uczeń Wydz. prawn. i Dawid Silbiger, uczeń Wydz. filozof. U. J.

Ważniejsze akta urzędowe.

Uchwała Pełnego Zgromadzenia Członków Czynnych Akademii Umiejętności w sprawie funduszu „im. ś. p. Jadwigi i Zofii Tomkiewiczówien“, powzięta dnia 5 grudnia 1908 r.

Dnia 16 czerwca 1908 p. Radea Stanu Franciszek Tomkiewicz złożył ciepłą ręką jako darowiznę na rzecz Akademii Umiejętności w Krakowie kwotę 10.000 (dziesięć tysięcy) Rubli nominalnej wartości w 4% Rencie państwowej rosyjskiej z prośbą, ażeby odsetki od podarowanego kapitału używane były na druk wydawnictw

12*

i opracowań w zakresie historii, literatury, prawa i językoznawstwa polskiego.

Czyniąc zadość życzeniu Ofiarodawcy Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi, ażeby wspomniany fundusz w księgach i wykazach Akademii umieszczany był jako „Fundusz im. ś. p. Jadwigi i Zofii Tomkiewiczówien“, oraz ażeby odsetki z tego funduszu używane były stosownie do życzenia, objawionego przez p. Franciszka Tomkiewicza.

Od odsetek od powyższego kapitału będzie się pobierać rocznie 5% na koszt administracji Akademii. (Nr. Dz. pod. 374/08).

SPRAWOZDANIA I WNIOSKI

co do nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego.

1. Za pracę historyczną.

W r. 1908, podobnie jak w latach poprzednich, ukazała się niemała ilość dzieł historycznych, które ze względu na treść i rozmiary mogłyby ubiegać się o nagrodę ś. p. Probusa Barczewskiego. Komitet rozpatrywał więc dzieła następujące: Prof. Szymona Askenazego „Łukasiński“, Dra Stanisława Tomkowieza „Wawel“, p. Stanisława Witkiewicza „Jan Matejko“, Ks. Prof. Gromnickiego „Świętopietrze w Polsce“, p. Henryka Radziszewskiego „Skarb i organizacya władz skarbowych w Królestwie Polskiem“, p. Dra Tadeusza Grabowskiego „Literatura aryańska w Polsce“, p. Włodzimierza Szuchiewicza „Huculszczyzna“, p. Marcelego Handelsmana „Prawo karne polskie“. Wśród wyliczonych tu książek już na pierwszy rzut oka musiały koniecznie zwrócić uwagę członków Komitetu obie wymienione na czele, a to rozległością włożonych w nie badań i doniosłością treści, tak, że kwestya, komu w roku 1908 należałoby przyznać nagrodę Barczewskiego, przede wszystkim musiała polegać na ocenie tych obu publikacyi. Komitet jednak uznał za stosowne zastanowić się

także i nad innemi, wyżej wyliczonemi i zaznaczyć w swem sprawozdaniu ich zalety.

„Matejko“, książka p. St. Witkiewicza, napisana jest z wielkim talentem i ze szczerą werwą pisarską. Przewaga subiektywizmu jest w niej nad miarę widoczna. W objaśnieniach twórczości Matejki autor nie zawsze stara się bezstronnie ocenić jego założenie, ale przeciwnie, obrawszy punkt widzenia własny, mówi to, co sam czuje, poucza, jak Matejko powinien był komponować i malować. Praca Witkiewicza, w której odzwierciedla się stan obecny duszy pisarza, jest bezwzględnie utworem niepowszednim, zawierającym szereg niezwykle bystrych i trafnych uwag co do malarskich zalet genialnych dzieł Matejki. — „Świętopietrze w Polsce“ Ks. Prof. Gromnickiego stanowi cenny przyczynek do historii stosunków polskich ze Stolicą Apostolską. Autor zna dobrze najnowszą literaturę europejską a przystem tak z nieużytkowanych, jak nawet z nieogłoszonych dotychczas źródeł nagromadzony w dziele ten materiał zapewnia mu trwałą wartość. — Dwutomowe dzieło p. Henryka Radziszewskiego należy zaliczyć do najpoważniejszych prac naszej literatury historycznej z lat ostatnich. Przedmiot niemałej wagi, opracowany przed 25 laty z grubszą w 13 tabelach Blocha, oraz poprzedzającym je krótkim wstępem i w dołączonych do tablic objaśnieniach, doczekał się tu wyczerpującej monografii, opartej na obfitych materiałach Archiwum Komisji przychodów i skarbu. Sumienne spożytkowanie tego bogatego materiału i przejrzyste ugrupowanie głównych rezultatów mozolnego badania, jasne uwydatnienie istotnie ważnych faktów i spostrzeżeń — oto zalety, które zapewniają

cennemu temu dziełu poczesne miejsce w rzędzie coraz liczniejszych prac nad historią czasów porobiorowych. — Praca Dra Tadeusza Grabowskiego wiąże się swoją treścią bezpośrednio z rozprawą tegoż autora, wydaną przed dwoma laty, p. t. „Z dziejów literatury kalwińskiej w Polsce“. Dr. Grabowski w tych badaniach zwrócił się na pole bardzo mało dotychczas uprawiane i z wielką energią zabrał się do studyowania obfitego a rozproszonego w krajowych i zagranicznych bibliotekach i archiwach materiału. Jeżeli pod względem metody można tym pracom poczynić pewne, słuszne zarzuty, to jednak nieda się zaprzeczyć, że wskutek niezwykłej skrzętności autora torują one drogę przyszłym badaczom, przynosząc mnóstwo szczegółowych wiadomości, a przede wszystkim zupełnie nowych wskazówek bibliograficznych. — Z ukazaniem się tomu IV ukończone zostało obszerne dzieło p. Szuchiewicza p. t. „Huculszczyzna“. Jest to praca sumienna i przedmiot wyczerpująca. Przedstawia kraj i najrozmaitsze obyczaje z życia Huculów. Konstrukcyja jest mniej zadowalniająca; niema zestawienia, dającego całość obrazu. Traktowanie rzeczy jest nierównomierne, przy pieśniach nie oznaczono miejscowości, skąd są zebrane. W każdym razie wydawnictwo to przynosi wiele cennych i pożytecznych szczegółów. — Praca p. Marcelego Handelsmana zasługuje na szczególne podniesienie, jako rzecz sumienna, na znajomości źródeł i literatury oparta. Po przedstawieniu systematu kar i stosunku kary do przestępstwa po koniec wieku XIII, autor rozszerza swój temat i przechodzi, w tomie II, do skreślenia obrazu prawa karnego w Statutach Kazimierza Wielkiego. Praca

nie jest jeszcze ukończona, autor zamierza w dalszym ciągu opracować wiek XV i XVI. Doprowadzenie dzieła do końca będzie bardzo pożądanem dla historii prawa polskiego. — „Łukasiński“ p. Askenazego jest dziełem pierwszorzędного znaczenia. Dzięki olbrzymiemu bogactwu materiału, które nagromadziła niezmordowana skrzętność autora, jeden z doniosłych punktów porobiorowej historii polskiej: historia spisków w Królestwie Kongresowem, przestaje być legendą a staje się historią, niełatwą wprowadzić do skontrolowania, zarówno w szczegółach, jak i w sądzie autora o ludziach i wydarzeniach, w każdym razie jednak historią opracowaną gruntownie przez wytrawnego znawcę epoki; ogólne jej rysy nie ulegną zapewne zasadniczym zmianom, choćby materiał, spożytkowany w tej książce przez p. Askenazego, stał się dostępnym i dla innych badaczy. Istotną i niespożyłą wartość dzieła stanowi szerokie tło najważniejszego okresu w biografii Łukasińskiego, tych siedmiu lat po Kongresie Wiedeńskim, w których autor roztacza niezmiernie ciekawą a tak niejasną dotychczas historię wolnomularstwa narodowego, wyjaśnia jego genezę na gruncie ogólnych losów masonerii polskiej i litewskiej w czasach porobiorowych, następnie zaś wykrywa tajemne nici, które łączyły tę organizację z Towarzystwem patriotycznym. Wszystko tu nowe, albo przynajmniej nowe, z nieznanymi materiałami dobytymi odkryciami oświetlone w tak oryginalny sposób, iż nawet znane dotychczas szczegóły nabierają odmiennego znaczenia. Niezwykły talent pisarski autora, jasne, przejrzyste ugrupowanie przedmiotu, barwne opowiadanie, przykuwające uwagę czytelnika, oto powszechnie uznane zalety tej nowej książki,

jak i dawniejszych prac Prof. Askenazego. Mimo wszelkich możliwych zastrzeżeń co do technicznej, metodycznej strony jego prac historycznych, należy uznać w Łukasińskim jedno z najcenniejszych dzieł naszej literatury historycznej ostatnich czasów. Pośród dotychczasowych prac zasłużonego autora najdojrzalsze podobno, najlepsze dzieło. — „Wawel“ St. Tomkowicza jest owocem poważnych, długoletnich studyów. W monografii tej ukazał się po raz pierwszy całokształt historyi o Wawelu: dziejów Zamku, gmachów świeckich i budowli kościelnych, o ile nie dotyczą Katedry, opracowanej już przez Prof. Wojciechowskiego. Autor dał więc wyczerpujący obraz zdarzeń i losów, jakie Wawel przechodził, i przeobrażeń, jakim podlegał. Opracował zaś ten przedmiot sumiennie, wyczerpująco i metodycznie, potrafił zebrać bardzo obfity, różnolity a przytem rozrzucony w licznych i drobiazgowych zapiskach materiały. Wobec tego rozproszenia luźnych wiadomości, praca konstrukcyjna wymagała wielu mozolnych dociekań; autor skutecznie podolał temu trudnemu zadaniu i opłynał przedmiot. W żmudnej tej pracy leży główna jego zasługa. Nie pominął żadnej znaczniejszej wiadomości, umiał oddzielić ziarno prawdy od bezpodstawnych podań lub błędów kronikarskich. Krótkość terminu, w którym dzieło miało powstać, musiała naturalnie wpłynąć na to, że publikacya p. Tomkowicza nie we wszystkich kwestiach daje zupełne wyjaśnienie. Znajdą się bowiem tu i ówdzie niezalutowane pytania, wnioski, które mogą być sporne, wszakże we wszystkich tych wypadkach czytelnik otrzymuje zasób podstawowych wiadomości, oczyszczony z błędów i zestawiony umiejętnie.

Dzieło p. Tomkowieza będzie odąd podwaliną wszelkich przyszłych badań nad Wawelem a jest rezultatem sumiennej pracy i wielkiej znajomości rzeczy.

Wobec tych wielkich zalet obu prac tak p. Tomkowieza, jak i p. Askenazego, z których każda zasługiwałyby w zupełności na nagrodę Barczewskiego, Komitet byłby w bardzo wielkim kłopotcie, której z nich przyznać pierwszeństwo, skoro jest do przyznania tylko jedna nagroda. Od tego kłopotu dokonania wyboru uwolniła Komitet okoliczność zewnętrzna: wyraźna wola fundatora tej nagrody i na niej oparte brzmienie § 1 aktu fundacyjnego co do jej przyznawania („za pracę napisaną po polsku przez Polaka katolika“ — zob. Rocznik Ak. Um., 1886 str. 25); dlatego Komitet jednomyślnie uchwalił przedstawić Walnemu Zgromadzeniu wnioszek, aby nagrodę historyczną im. Barczewskiego przyznało p. Stanisławowi Tomkiewiczowi za książkę p. t. „Wawel“.

2. Za dzieło malarskie.

O nagrodę z fundacyi ś. p. Probusea Barczewskiego mogą ubiegać się dzieła malarstwa polskiego, w ciągu ostatniego roku wykonane i w Krakowie wystawione. Mimo takiego ograniczenia, do jednego tylko działu twórczości artystycznej, Komitet pozwala sobie podnieść na tem miejscu także wybitniejsze dzieła rzeźby polskiej, pragnąc choć przez to uznanie działać zachęcająco na rozwój i tej gałęzi sztuki w kraju naszym, zapewne wskutek niekorzystnych warunków okazującej mało żywotności.

Takimi wyróżnienia godnymi były w r. 1908 przede wszystkim utwory prof. Konstantego Laszczki, który nie od dzisiaj doszedł, zwłaszcza w zakresie popiersi ludzkich, do wysokiej stylowej doskonałości i umie głowom swoim nadać razem wyraz prawdy i poezji. Między niemi odznaczał się portret pani P., a po nim portret Wyspiańskiego, nazwany „Wspomnienie“ i wreszcie „Madonna“. Dalej wymienić należy z młodszych p. Bronisława Pelezarskiego, którego „Śpiące dziecko“ i „Chłopczyk“ uderzały zdrowym realizmem i wdziękiem w wyższym jeszcze stopniu, niż utwory z lat poprzednich. P. Ludwika Puszeta rzeźba „Pies“ zyskała sobie słuszenie ogólne uznanie, jako studyum, świadczące o niepospolitej obserwacji natury i szczerem oddaniu nie tylko postaci, ale i psychologii zwierzęcej, a układem i szlachetnem wykonaniem wkraczające w zakres prawdziwej kompozycji artystycznej.

Na czele szeregu młodszych talentów malarskich kroczy od lat kilku p. Wojciech Weiss, w portretach i wnętrzach zwracając uwagę nie tylko wyborną charakterystyką zewnętrznego fizyognomii postaci ludzkich, ale subtelnem odczuciem atmosfery materialnej i duchowej, w której żyją i tego świata mieszczańskiego, w którym zwykł szukać swoich tematów, a także delikatnością odcieni barw i efektów oświetlenia, wytwarzającą nastrój kolorystyczny, który udziela się widzowi. Te zalety, już dawniej zaznaczane w sprawozdaniach, posiada również obraz nazwany „Stół rodzinny“, a żałować tylko wypada, że artysta w r. 1908 więcej swoich prac nie wystawił. Następnie wyróżnić należy p. Władysława Jarockiego typy Gruzińskie i Ukraińskie, w któ-

rych jednak prawda obserwacji i energia wykonania zyskałaby na wartości, gdyby szła w parze z większą miękkością modelowania i szlachetnością kolorytu.

Znaczny zastęp pejzażystów zasilą w ubiegłym roku wystawy licznymi obrazami, z których przemawia sumienna praca i miłość krajobrazu polskiego. P. Stefana Filipkiewicza widoki z Tatr, z nad Dunajca, studia ogrodowe i kwiaty, stanowią dalszy ciąg działalności lat dawniejszych, ale zarazem wykazują postęp i dążność artysty do samodzielności. P. Kazimierz Siehulski zwrócił się w ostatnim czasie do pejzażu, dając nam „Gęsi“, „Dwór“, „Wiosnę“ i „Ryby“, w których to obrazach okazał zdolność kompozycyjną i w porównaniu z pełnymi siły, ale nieco bezwzględnie przedstawionymi typami huculskimi z lat dawniejszych, umiejętność odtworzenia także delikatniejszych i poetycznych wrażeń. Zajmujące widoki Tatrzańskie p. Stanisława Gałka i krajobrazy p. Stanisława Kamockiego, zdają się dobrze wróżyć o przyszłości tych malarzy, z wytrwałością studujących pejzaż kraju ojczystego; idą oni obaj za wzorem przedwcześnie dla sztuki polskiej zmarłego prof. Stanisławskiego, lecz w dzieła swoje wnoszą także cechy indywidualne. P. Teodor Grot próbował sił w różnych kierunkach; zalety jego techniki pastelowej uwydatniają się najlepiej w kwiatach i martwych naturach.

Wśród pokolenia starszego Dyr. Julian Fałat przykładem niestrudzonej pracy artystycznej i płodności przyświeca i budzi podziw. Wzbogacał on wystawę szeregiem ślicznych krajobrazów i widoków architektonicznych, z których przed innymi wybijały się na pierwszy plan znakomicie odczute i barwnymi plamami oddane

wrażenia: wewnątrz zameczku „Dębno“, oraz „Barbakan“, „Z Kalwaryi“, „Karczma w polu“ i „Wnętrze lasu“. Są to ogniwa działalności nieraz już chlubnie przez Komitet podnoszonej i zaszczyt przynoszącej sztuce polskiej.

Również znanymi już drogami postępuje dalej p. Włodzimierz Tetmajer; jego obrazy zeszłoroczne: „Jastrząb“, „Wiosna“, „Piastowi goście“, „Ganek“ i wreszcie ilustracje do Betleem, zarówno pomysłem i pojęciem, jak żywym kolorytem, przemawiają silnie do polskiej duszy, bo natchnęły je miłość i głębokie zrozumienie naszej wsi i naszego ludu, wyrażające się z właściwym tylko temu artyście temperamentem i posługujące się wielką techniczną umiejętnością.

P. Wojciech Kossak, obok kilku utworów z lat dawniejszych, wystawił w r. 1908 jeden mały obraz najnowszy „Fragment z wojny r. 1812 na Litwie“; uwydatniają się w nim zalety uznanego talentu zasłużonego malarza. Żałować jednak wypada, że ograniczył się do sceny poniekąd rodzajowej, a nie dał nam żadnej z tych kompozycji drgających życiem, w których w latach poprzednich podziwiać musieliśmy wysokie uzdolnienie jego do odtwarzania tłumu i ruchu, zwłaszcza w epizodach wojskowych i szarżach konnicy, w czym mu żaden z polskich malarzy nie dorównał.

P. Piotr Stachiewicz od lat wielu obdarza nas cennymi kompozycjami, w których umiejętność układu i poprawność rysunku łączy się z wdziękiem, szlachetnością i zrozumieniem patryotycznych i religijnych ideałów narodu. Nowym tego dowodem był w r. 1908 wystawiony cykl scen z obrony Częstochowy, przegna-

czonych do reprodukcji, a ilustrujących księdza Kordeckiego Kraszewskiego.

Zbiorowa wystawa utworów prof. Józefa Pankiewicza, z różnych lat pochodzących, dała w roku przeszłym Krakowowi sposobność poznania jego niepospolitego talentu z różnych stron. O ile portrety jego, pod wielu względami znakomite, wykazują wpływ dawnych mistrzów i dla dzisiejszego poczucia może niedosyć posiadają siły i szczeroci kolorytu, czasem zaś wpadają w pewną drobiazgowość, o ile odznaczającemu się poetycznym nastrojem i delikatnością zestawień barw, olejnemu widokowi podwórza klasztoru Bożego Ciała w Krakowie niedostawało siły kolorystycznej i kontrastów — o tyle żywą barwnością, subtelnością efektów światła i harmonią ogólną uderzają niektóre widoki starych miast i budynków, a zwłaszcza znakomity pod tym względem widok akwarelowy katedry w Chartres i przewyższający go siłą tonów i oświetlenia, głębokie wywierający wrażenie artystyczne, olejny widok „Teatru Marcellusa“.

Oprócz nich zwracały uwagę wyborne martwe natury, przedewszystkiem piękne olejne „Wazony z kwiatami“, w których jednak może niedość zaznaczoną była różnica materiału różnych przedmiotów. W najwyższym stopniu uwydatnia się jednak rodzaj talentu artysty w zakresie akwaforty. Tę u nas zaniedbaną gałąź sztuki podniósł p. Pankiewicz odrazu na wysoki poziom, stając na tem polu obok pierwszorzędných mistrzów zachodu. W pejzażach, widokach nadmorskich i grupach drzew podziwiać trzeba doskonałość techniki, tudzież umiejętność odtwarzania różnorodnych wrażeń i wywoływania

przez zręczne traktowanie światła zamierzonego nastroju. Artysta rozszerza obszar i widnokreśli sztuki polskiej, uszlachetnia ją, wnosząc do niej pierwiastek wytwornej kultury europejskiej i w tem ma zasługę ogromną. Uznając te liczne chlubne strony ogólnej działalności p. Pankiewicza, Komitet zaznaczyć tu jednak musi, że najwybitniejsze z wystawionych jego dzieł nie należały do twórczości r. 1908 i jako takie nie mogły stanowić przedmiotu nagrody.

Również na czoło plonu artystycznego wysunęły się w roku ubiegłym w Krakowie obrazy p. Jacka Malczewskiego. Jeżeli w utworach epoki ostatniej szedł on przeważnie utartymi już przez siebie szlakami, to wśród dzieł z r. 1908, niepospolitych jak zwykle, było jedno, w którym talent ten wyjątkowy objawił się z nową siłą, i które świadczy, że twórca jego nie zatrzymał się, lecz ciągle postępuje naprzód. Jest niem tryptyk olejny, złożony z 3 obrazów, nazwany „Groszem czynszowym“. W czasach, kiedy w malarstwie polskiem zaprzeczyć się nie da bezwzględne prawie panowanie studyum malarzkiego, Komitet w tym utworze wita zwrot do kompozycyi, przez inteligencyę artystyczną obmyślanej i dającej też widzowi do myślenia, a wykonanej z takim zasobem środków technicznych, jakim dziś mało kto, nie tylko u nas, ale w całej sztuce europejskiej rozporządza. Obraz środkowy przedstawia znaną scenę z faryzeuszem, przynoszącym Chrystusowi denara z wizerunkiem cesarza. Jeśli kompozycya ta może budzić wątpliwości niektórych osób pod względem nastroju religijnego i nie odpowiada ich poczuciu, pochodzi to ztąd, że nie liczy się z tradycyą i odstępuje od pojęcia obrazu religijnego

z epoki, kiedy sztuka religijna stała na największej wyżyźnie. Niemniej przyjąwszy raz nowy punkt wyjścia, musimy obrazowi obok oryginalności pomysłu przyznać cenne i liczne zalety. Rzecz jest jakby wycięta z życia realnego. Według Ewangelii Chrystus otoczony był tłumem, któremu opowiadał przypowieści, gdy przystąpili doń faryzeusze nasłani, by go za słowa podchwycić i zgubić. Na obrazie widzimy jedynie półfigury Chrystusa i faryzeusza z denarem, a za nimi głowy tłumu. Wskutek tego układ wydaje się nieco zbity, między głowami pierwszego planu a głębi mało jest odstępu. Same wszakże głowy wykonane są nader plastycznie. Osoby pojęte są nie konwencyonalnie, przeciwnie bardzo realistycznie. Twarze ich tryskają życiem, pełne charakterystyki indywidualnej i wyrazu odpowiedniego sytuacji. Treść tłumaczy się dobitnie przez przeciwstawienie postaw, typów, gestu i wyrazu. Obok znakomitego opracowania głów uderza niezwykła siła kolorystyczna, z którą w parze idzie doskonała harmonia barwnego akordu. Jeszcze wyższe zalety mają boczne skrzydła tryptyku, na których artysta wymalował swój portret w dwóch odmiennych postawach i pojęciach. O ile słusznie możnaby zarzucić brak wewnętrznego związku między sceną środkową a bokami, o tyle skrzydła wartością swoją podnoszą doniosłość całości, a zwłaszcza portret skrzydła lewego (od widza) wznosi się wytwornością pomysłu i wykonania do wyżyn dzisiejszemu malarstwu portretowemu rzadko kiedy przystępnych i przypomina przy całej różnicy środków technicznych najlepsze czasy sztuki odrodzenia. Już ten portret sam przez się jest dziełem wprost znakomitem. Na

to wyjątkowe jego znaczenie składa się układ, rysunek, wyraz, oświetlenie i wyborne traktowanie strony kolorystycznej.

To wszystko rozważywszy, Komitet przedstawił Walnemu Zgromadzeniu do nagrody malarskiej Barczewskiego za r. 1908 „Grosz czynszowy“ p. Jacka Malczewskiego.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

IV.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMII
z innymi instytucjami naukowymi.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMII

z innymi instytucjami naukowymi.

WYKAZ

dotychczasowych stosunków Akademii z zakładami naukowymi.

(W.) oznacza, że Akademia przesyła wszystkie swoje wydawnictwa; (1.) wydawnictwa Wydziału filologicznego; (2.) historyczno-filozoficznego; (3.) matematyczno-przyrodniczego; (Kl.) Komisji literackiej; (Kj.) Komisji językowej; (Khs.) Komisji historii sztuki; (Kh.) Komisji historycznej; (Kp.) Komisji prawniczej; (Kan.) Komisji antropologicznej; (Kf.) Komisji fizyograficznej; (Ag.) Atlas geologiczny; (B.) Bulletin international; (Kb.) Komisji bibliograficznej.

-
- Aix.** Bibliothèque de l' Université. B. Kp. Kh.
Amsterdam. Koninklijke Akademie van Wetenschappen. B. Kb.
Arcachon. Laboratoire zoologique maritime. B. Kb.
Ateny. Bibliothèque Nationale. B. Kb.
— École française d' Athènes. B.
— K. deutsches archäologisches Institut. B. Kb.
Baltimore. Johns Hopkins University. 3. B. Kb.
— American Journal of Philology. B.
— Maryland Geological Survey. B. Ag. Kb.
Barcelona. Real Academia de buenas letras. B. Kb.
— Real Academia de ciencias y artes. B. Kb.
Batavia (Jawa). Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. 1. 3. Kj. B. Kb.
Bazylea. Universitätsbibliothek. B. Kb.
— Naturforschende Gesellschaft. Kf. B. Kb.
Belgrad. Кр. Српска Академија. W.
— Српско археолошко друштво. Kan. B. Kb.
Bergamo. „La Geographia per tutti“. B.
Berlin. Königl. Akademie der Wissenschaften. W.
— Königliche Bibliothek. W.
— Centralbureau der internationalen Erdmessung. B. Kb.

- Berlin.** Deutsche geologische Gesellschaft. B. Kb.
— Deutsche botanische Gesellschaft. B. Kb.
— Deutsche Literaturzeitung. B. Kb.
— Deutsche chemische Gesellschaft. B. Kb.
— Geologische Landesanstalt und Bergakademie. B. Kb.
— Gesellschaft für Anthropologie. Kan. B. Kb.
— Gesellschaft naturforschender Freunde. B. Kb.
— Gesellschaft für Erdkunde. B. Kb.
— K. Deutsches archäologisches Institut. B. Kb.
— K. preuss. geologische Gesellschaft. B.
— Naturwissenschaftliche Wochenschrift. B.
— Physikalischer Verein. B. Kb.
— Universitätsbibliothek. B. Kb.
— Deutsche physikalische Gesellschaft. B.
— Chemisches Zentralblatt. B. Kb.
- Berno szwajcarskie.** Schweizerische Gesellschaft für Naturwissenschaft. 3. Kf. Ag. Kb.
— Naturhistorischer Verein. B. Kb.
— Universitätsbibliothek. B. Kb.
- Berno.** Maticе Moravská. W.
— Knihovna Bohoslavcu brnenskyeh. Kp. Kl. Kh. Khs. B. Kb.
— Museum Francisceum. B. Kb.
— Moravská Knihovna zemská. 2. B.
— Naturforschender Verein. 3. Kf. Ag. B. Kb.
— Papezka knihtiskarna rajhradskyeh Benediktinu. B. Kb.
— Landwirtschaftliche Landes-Versuchsstation für Pflanzenkultur. B.
- Bochnia.** C. k. Gimnazjum. W.
- Bolonia.** Accademia Adamo Mickiewicz di storia litteraria polacca. B. Kb.
— R. Deputazione di storia patria per le provincie di Romagna. B.
- Bombay.** Educational Department. B.
- Bonn.** Universitätsbibliothek. B. Kb.
— Naturhistorischer Verein des preuss. Rheinlandes. B. Kb.
- Bordeaux.** Académie des sciences, belles lettres et arts. B. Kb.
— Société Linnéenne des sciences physiques et naturelles. 3. B. Kb.
- Boston.** American Academy of arts and sciences. B. Kb.

- Boston.** Society of natural history. B. Kb.
- Braunsberg.** Historischer Verein für Ermeland. Kh. B.
- Braunschweig.** Verein für Naturwissenschaft. 3. Kf. Kb.
- Brody.** C. k. Gimnazyum. W.
- Brooklyn.** The Brooklyn Institute of Arts and Sciences. B.
- Bruksella.** Académie royale de Belgique. W.
- Musée royal d'histoire naturelle de Belgique. B. Kb.
 - Société royale de botanique. B. Kb.
 - Société belge de microscopie. B. Kb.
 - Société belge de géologie. 3. Kf. Ag. B. Kb.
 - Société des Bollandistes. B.
 - Institut Salvey. B. Kb.
 - Société belge d'Astronomie. Kf. Kb. B.
- Brzeżany.** C. k. Gimnazyum. W.
- Bucarest.** Academia Romana. W.
- Laboratorul de Botanica. B. Kb.
 - Institut géologique de Roumanie. Kf. Ag.
- Buczacz.** C. k. Gimnazyum. W.
- Budapeszt.** Magyar Tudományos Akadémia. W.
- Magyar nemzeti Muzeum. B. Kb.
 - Königl. ungar. geologische Anstalt. 3. Kf. Ag. B. Kb.
 - K. M. Termesztudományos Társulat. 3.
 - Magyar történelmi Társulat. 3.
 - Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn. Kan.
 - Ungar. Landesbibliothek im National-Museum. Kan.
 - Naturwiss. Abteilung des National-Museums. B.
 - Société des sciences naturelles. B.
 - Magyar Ornithologiai Központ. Kf.
- Budziszyn.** Matica Serbska. 1. 2. Kp. Kh. Khs. Kl. Kj. B. Kb.
- Buenos Aires.** Universidad. B. Kb.
- Buffalo.** Society of natural sciences. B. Kb.
- Buitenzorg (Jawa).** Département de l'agriculture. B. Kh.
- Bytom.** Redakcyja „Katolika“. W.
- Cambridge (Anglia).** University. B. Kb.
- (U. S. N. A. Massachusetts). Library of Harvard University. B. Kb.
 - Muzeum of Comparative Zoology. B.

- Catania.** Società degli spettroscopisti italiani. 3. B. Kb.
— Accademia Gioenia di Scienze naturali.
- Charków.** Uniwersytet. B. Kb.
- Cherbourg.** Société de Sciences naturelles. 3. Kf. B. Kb.
- Chicago.** Academy of Sciences. W.
— The Journal of geology. B.
- Christiania.** Académie des Sciences. W.
— Uniwersytet. B. Kb.
— Videnskabselskabet. B. Kb.
— Norsk Folkenmuseum. B. Kb.
- Chyrów.** Gimnazjum OO. Jezuitów. W.
- Cieszyn.** C. k. Gimnazjum polskie. W.
- Cincinnati.** The Lloyd Museum and Library. B. Kb.
- Coimbra.** Universidade. B. Kb.
- Colima.** Mex. Observatorio meteorológico y vulcanológico del Seminario. B.
- Cordoba (Argentina).** Academia nacional de ciencias. 3. Kf. B. Kb.
- Cöthen.** Chemiker-Zeitung. B. Kb.
- Czasław (Czechy).** Musejni archeologický Spolek „Věela Čaclavska“.
Kan. B.
- Czernichów.** Szkoła rolnicza. 3. Kf. Ag. Kan. Kb. B.
- Czerniowce.** Uniwersytet. W.
— Czytelnia polska. 2. Kan. B. Kb.
— Bukowiner Landes-Museum. Khs. B. Kb.
— Tow. akademików polskich „Ognisko“. Kb.
— C. k. Gimnazjum niższe. W.
- Dębica.** C. k. Gimnazjum. W.
- Dorpat.** Uniwersytet. 2. Kh. B. Kb.
— Naturforschende Gesellschaft bei der Universität. 3. Kf. B. Kb.
— Gelehrte estnische Gesellschaft. 1. 2. Kj. B. Kb.
— Bulletin biologique. B.
- Dublany.** Akademia rolnicza. 3. Kf. Ag. B. Kb. Kan.
— Krajowa Stacya doświadczalna chem.-roln. B.
- Dublin.** Royal Irish Academy. B. Kb.
- Edynburg.** Royal Society. 1. 2. 3. Kf. Khs. Kl. Ag. Kj. B. Kb.
— Botanical Society. Kf. B. Kb.
- Erlangen.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.

- Filadelfia.** Academy of Natural Sciences. B. Kb.
— The American philosophical Society. 2. B. Kb.
- Florenca.** Accademia della Crusca. 1. 2. 3. Kj. B. Kb.
— Biblioteca Nazionale (Uffizzi). B. Kb.
— Società italiana d'antropologia. Kan. B. Kb.
— Sovrintendenza degli Archivi di Stato. B.
— R. Istituto di studi superiori pratici e di perfezionamento B. Kb.
— Archivio storico italiano. B.
- Frankfurt a/M.** Seckenbergische naturforschende Gesellschaft. B. Kb.
- Frankfurt a/O.** Naturwissenschaftlicher Verein. 3. B. Kb.
- Fryburg Bryzgowski.** Biblioteka Uniwersytetu. B.
- Fryburg Szwajcarski.** Uniwersytet. W.
- Gandawa.** Uniwersytet. B. Kb.
- Gdańsk.** Naturforschende Gesellschaft. 3. B. Kb.
— Westpreussischer Geschichtsverein. Kh. B.
- Genewa.** Uniwersytet. B. Kb.
— Institut national genevois. 3. B. Kb.
— Société de physique et d'histoire naturelle. B. Kb.
- Genua.** Uniwersytet. B. Kb.
— Società liguistica di Scienze naturali e geografiche. 3. Ag.
— Archivio di stato. B.
— Società di lettere e conversazioni scientifiche. B. Kb.
— Società ligura di storia patria. B.
- Getynga.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— K. Gesellschaft der Wissenschaften. W.
- Giessen.** Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Oberhessischer Geschichtsverein. B.
— Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde. B. Kb.
- Glasgów.** Uniwersytet. B. Kb.
- Gothenburg.** Kongl. Vetenskaps-och Vittershetssamhället. B. Kb.
- Graz.** Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Historischer Verein für Steiermark. 1. 2. Kb. Khs. Kp. Kl. Kj. B.
— Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark. B. Kb.
- Groningen.** Bibliotheek der Rijks Universiteit. B.
- Grossbothen.** Zeitschrift für physikalische Chemie. Kb.

- Gr. Lichterfelde.** Red. des Zoologischen Zentralblattes. B.
Gryfia. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Beiblätter zu den Annalen der Physik. B.
Haarlem. Musée Teyler. 3. Kf. Kan. B. Kb.
— Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. 3. B. Kb.
Halle. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Naturforschende Gesellschaft. B. Kb.
— Kais. Leopoldino-Carolinische Akademie der Naturforscher.
3. B. Kb.
Hamburg. Museum für Völkerkunde. Kan.
Harrisburg. (N. America). Geological Survey of Pennsylvania. B. Kb.
Heidelberg. Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Naturhistorisch-medicinischer Verein. B. Kb.
Helsingfors. Sällskapet pro fauna et flora fennica. 3. Kf. B. Kb.
— Finska Vetenskaps-Societeten. B. Kb.
— Geografiska Föreningen. B. Kb.
Innsbruk. Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Ferdinandum. 1. 2. 3. Ag. Kj. B. Kb.
Iruck. Восточно-сибирский Отдѣлъ имп. русск. географич.
Общества. B. Kb.
Ithaca (N. Y. U. S. N. A.). Cornell University. B.
— Journal of physical chemistry. B. Kb.
Jarosław. C. K. Gimnazjum. W.
— C. K. Szkoła realna. W.
Jasło. C. K. Gimnazjum. W.
Jena. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Verein für thüringische Geschichte und Altertumskunde. Kh. B.
— Jenaische Gesellschaft für Medizin u. Naturwissenschaft. B. Kb.
Kassel. Verein für Naturkunde. 3. B. Kb.
Kazań. Uniwersytet. B. Kb.
— Société physico-mathématique à l'Université Impériale. 3. B. Kb.
— Redakcyja „Ukraina“ na Uniwersytecie. 1. Kj.
Kijów. Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Кіевское общество естество-испытателей. 3. B.
— Redakcyja „Uczenyja Zapiski“. 1. 2. Kj. Kan.
— Musée d'Antiquites et Beaux-Arts. Kan.
Kilonia. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.

Kilonia. Naturwissenschaftlicher Verein von Schleswig-Holstein.
3. Kf. Ag. B. Kb.

— Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte.
2. Kh. B.

Klausenburg. Siebenbürgischer Museum-Verein. 3.

Knin (Dalmacya). Staro-Hrvatska-Prosvjeta. Khs. Kan.

Kołomyja. C. k. Gimnazjum polskie. W.

— C. k. Gimnazjum ruskie. W.

Kopenhaga. K. Danske Videnskaberne Selskab. W.

— Société royale des antiquaires du Nord. Khs. B.

— Société d'histoire naturelle. B. Kb.

Kórnik. Biblioteka K rnicka. W.

Kraków. Archiwum krajowe. Kh. Kp.

— Archiwum aktów dawnych m. Krakowa. Kh. Kp. Khs. Kl.

— Biblioteka XX Czartoryskich. W.

— Biblioteka Ks. Misyonarzy. 1. 2. Kh. Khs. Kl. Kj.

— Czytelnia alumnów książęco-biskupiego seminaryum. 2.

— C. k. Urząd górniczy okręgowy. Kf.

— Gabinet geologiczny. U. J. 3. Kf. Ag. Kb.

— Gabinet historii sztuki. U. J. Khs.

— Redakcja „Przeglądu powszechnego“. 1. 2. Kh. Kl. Kj.

— Seminaryum filologiczne s wia nskie. U. J. 1. Kl. Kj. B.

— Seminaryum historyczne. U. J. 2. Kh. Khs. Kp.

— Stowarzyszenie nauczycielek. Kl.

— Towarzystwo lekarskie krakowskie. 3. Kf. Kan. Kb.

— Towarzystwo numizmatyczne. Khs. Kan.

— Towarzystwo rolnicze. B. Kb.

— Towarzystwo tatrza nskie. Kf. Kb.

— Towarzystwo techniczno-przemys owe. 3. Kf. B. Kb.

— Zak ad kliniczny. 3. Kb.

— „Architekt“. Kb.

— „Kronika farmaceutyczna“. Kb.

— „Ogrodnictwo“. Kb.

— „Okólnik Tow. Rybackiego“. Kb.

— „Postęp okulistyczny“. Kb.

— Biblioteka uczniów prawa U. J. 2. Kh. Kp.

— „Krytyka“. W.

- Kraków.** „Czas“. Kl. Kb. B.
— „Głos Narodu“. Kl. Kb. B.
— Biblioteka medyków. 3.
— „Nowa Reforma“. Kl. Kb. B.
— Zakład anatomii porównawczej. B.
— Szkoła przemysłowa. W.
— Kółko przyrodników. U. J. 3. Ag. Kf.
— Kółko filologiczne. U. J. 1.
— Gabinet mineralogiczny. U. J. Ag.
— C. k. Gimnazjum św. Anny. W.
— C. k. Gimnazjum św. Jacka. W.
— C. k. Gimnazjum III. W.
— C. k. Gimnazjum IV. W.
— C. k. Gimnazjum V. W.
— C. k. Szkoła realna I. W.
— C. k. Szkoła przemysłowa. W.
— C. k. Seminarium nauczycielskie męskie. W.
— C. k. Seminarium nauczycielskie żeńskie. W.
- Krosno.** C. k. Seminarium nauczycielskie. W.
- Królewiec.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Staatsarchiv. Kp. Khs.
— Altertums-gesellschaft „Prussia“. B. Kb.
— Physikalisch-ökonomische Gesellschaft. 3. B. Kb.
— Altpreussische Monatschrift. B.
- Lancaster.** The physical Review. B. Kb.
- Lausanne.** Société Vaudoise des Sciences naturelles. Kf. B. Kb.
- Lavrence.** (Kansas, U. S. A.). University of Kansas. B. Kb.
- Leide.** Rédaction des Archives d'éthnographie. Kan. Kb.
— Universiteit. B. Kb.
- Leoben.** Czytelnia polskich akademików górniczych. Kf. Ag. B. Kb.
— Towarzystwo akademickie „Czarnohora“. Ag.
- Liège.** Uniwersytet. B. Kb.
— Société royale des sciences. B. Kb.
- Lille.** Société de Géographie. B.
- Lima.** Escuela especial de Ingenieros y de Minas. 3. B. Kb.
- Linc.** Verein der Techniker in Oberösterreich. B. Kb.
- Lipsk.** K. Sächsische Gesellschaft der Wissenschaften. W.

- Lipsk.** Museum für Völkerkunde. Kan. B. Kb.
— Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Naturforschende Gesellschaft. 3. B. Kb.
— Akadem. Verein „Unitas“. B. Kb.
— Literarisches Centralblatt. B. Kb.
— Beiblätter zu den Annalen der Physik. B.
— Zoologischer Anzeiger. B.
- Lizbona.** Academia real das Sciencias. 1. 2. 3. Ag. Kj. B. Kb.
— Direcção dos trabalhos geologicos de Portugal. Kf. Ag. B. Kb.
— Real Observatorio astronomico. B. Kb.
- Londyn.** British Museum. W.
— British Museum of natural history. B. Kb.
— British Association for the Advancement of Science. B. Kb.
— Antropological Institute. Kan. B. Kb.
— Chemical Society. B. Kb.
— Geological Society of London. 3. B. Kb.
— Physical Society. B. Kb.
— Zoological Society. Kf. B. Kb.
— Royal astronomical Society. B. Kb.
— Royal botanic Society. B. Kb.
— Royal geographical Society. Kf.
— Royal Museum. B. Kb.
— Royal Society. 3. Kb.
— The Royal Institution of Great Britain. B. Kb.
— „Nature“. B.
— „The Atheneum“. B. Kb.
— „Science abstracts“. B. Kb.
- Louvain.** Université Catholique. 1. 2. 3. Kh. Ag. Kj. B. Kb.
— „La Cellule“. 3. B. Kb.
- Löcse.** Ungarischer Karpathen-Verein. Kf.
- Lötzen.** Literarische Gesellschaft „Masovia“. B. Kb.
- Lublana.** Rudolphinum. Kf. B. Kb.
- Lublin.** Tow. Biblioteki publicznej im. H. Łopacińskiego. W.
- Lucca.** R. Accademia lucchese di scienze, lettere et arti. B. Kb.
- Lugdun.** Bulletin historique du Diocèse de Lyon. B.
- Lund.** Uniwersytet. W.
— Société royale physiographique. B. Kb.

Lwów. Archiwum krajowe. W.

- Biblioteka Szkoły politechnicznej. W.
- Biblioteka Uniwersytetu. W.
- Biblioteka Ossolińskich. W.
- Czytelnia Akademicka. B. Kb.
- Kółko historyków. 2.
- Krajowa szkoła gospodarstwa leśnego. 3. Ag. Kf. B. Kb.
- Czasopismo techniczne. Kb.
- „Hodowca drobiu“. Kb.
- „Łowiec“. Kb.
- „Przegląd weterynarski“. Kb.
- „Rolnik“. Kb.
- „Sylwan“. Kb.
- Redakcja „Dziennika polskiego“. B. Kl. Kb.
- Redakcja „Gazety lwowskiej“. Kl. B. Kb.
- Redakcja „Gazety Narodowej“. B. Kb.
- Redakcja „Kwartalnika historycznego“. 1. 2. Kh. Khs. Kl. Kj. B.
- Redakcja „Muzeum“. 1. 2. 3. Kl. B. Kb.
- Redakcja „Przeglądu“. Kl.
- Redakcja „Przeglądu sądowego i administracyjnego“. 2.
- Akademia weterynaryjna. 3. B. Kb.
- Biblioteka Poturzycka. 1. 2.
- Towarzystwo ludoznawcze. Kf. Kan. Kb.
- Towarzystwo Bratniej pomocy słuchaczy politechniki. 2. 3. Kb.
- Towarzystwo naukowe im. Szewczenki. W.
- Towarzystwo prawnicze. Kb.
- Zakład fizyczny c. k. Uniwersytetu. 3. Kf. Kb.
- Галицько-русска Матица. B. Kb.
- C. k. Gimnazjum akademickie. W.
- C. k. Gimnazjum Franc. Józefa. W.
- C. k. Gimnazjum II. W.
- C. k. Gimnazjum IV. W.
- C. k. Gimnazjum V. W.
- C. k. Gimnazjum VII. W.
- C. k. Szkoła realna I. W.

Lwów. C. k. Szkoła realna II. W.

— C. k. Seminaryum naucz. męskie. W.

— C. k. Seminaryum naucz. żeńskie. W.

— Kółko chemików Tow. Bratniej Pom. słuch. Politechniki. B.

Madison. (Wis. U. S. A.). Wisconsin Academy of Sciences, arts and letters. B. Kb.

Madryd. Real Academia de la historia. Kh. B.

— Comision del mapa geologico de España. B. Kb.

— Real Academia de ciencias morales y politicas. B.

— Sociedad Española de historia natural. B. Kb.

— Universidad. B. Kb.

Marburg. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.

Marsylia. Bibliothéque de la faculté des Sciences. B. Kb.

Medyolan. R. Istituto lombardo di scienze e lettere. W.

— Archivio storico lombardo. B.

— Archivio di Stato. B.

— Biblioteca Ambrosiana. B. Kb.

— Società storica lombarda. B.

Melbourne. The public library of Victoria. B. Kb.

Mexico. Academia Mexicana de ciencias exactas físicas y naturales. B. Kb.

— Museo Nacional. B. Kb.

— Observatorio meteorologico-magnetico central. B. Kb.

— Sociedad científica „Antonio Alzate“. 3. B.

— Sociedad Mexicana de Historia natural. B. Kb.

Mielec. C. k. Gimnazyum. W.

Milwaukee. (Wis. U. S. A.). Public Museum. B. Kb.

Minneapolis. (U. S. A.). Minnesota Academy of Natural Sciences. 3.

Missoula. (Mont. U. S. A.). The University of Montana. B.

Mitawa. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst. Khs. Kh. B.

Modena. R. Accademia delle scienze, lettere ed arti. B. Kb.

— R. Deputazione di storia patria per le provincie dell'Emilia. B.

— Società dei naturalisti. B. Kb.

Monachium. Akademie der Wissenschaften. W.

— Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.

— Historische Kommission bei der Akademie der Wissenschaften. B.

- Monachium.** Sybel's historische Zeitschrift. B.
— Chemische Gesellschaft. B.
- Montevideo.** Museo Nacional. B. Kb.
- Montreal.** (Kanada). Royal Society of Canada. B. Kb.
— Société de numismatique et d'archéologie. B.
- Moskwa.** Ces. moskiewskie Towarzystwo archeologiczne. 1. 2. Kb.
Kl. Kj.
— Redakcyja „Uczenyja Zapiski“. 1. 2. Kj. Kb. B.
— Muzeum Rumiancowa. B. Kb.
— Société Imp. des naturalistes. 3. B. Kb.
— Société d'antropologie. B.
— Observatoire magnétique et météorologique. Kf.
— Redakcyja „Russkij Archiv“. B.
— Етнографическій Отдѣлъ Импер. Общества любителей есте-
ствознания, антропологии и етнографии. Кан. Kb.
Московское психологическое Общество. B.
— Istoryczeskij Muzej. Kj.
- Mulhouse.** Société industrielle de Mulhouse. B. Kb.
- Münster i. W.** Król. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst.
3. Khs. Kan. B. Kb.
- Nancy.** Académie de Stanislas. 1. 2. 3. Kj. B. Kb.
— Société des sciences. B. Kb.
- Neapol.** Accademia di scienze morali e politiche. B.
— Accademia delle scienze fisiche e matematiche. 3. Kf. B. Kb.
— Biblioteca Nazionale. B. Kb.
— Deputazione neapolitana di storia patria. B.
— R. Sovraintendenza degli Archivi di Stato. B.
— Società di storia patria. B.
— Stazione zoologica. 3. B. Kb.
— Istituto zoologico R. Università. 3. B.
- Neuchâtel.** Société de Géographie. B. Kb.
- New Haven.** (U. S. A.). Yale psychological Laboratory. B. Kb.
- New York.** Academy of Sciences. B. Kb.
— Academy of Medicine. B. Kb.
— The American Muzeum of Natural history. 3. B. Kb.
— American Geographical Society. B.

- New York.** American Mathematical Society. B.
— New-York Botanical Garden. B. Kb.
- Nieżyn.** Istoriko-filologiczeskij Institut Kniazia Bozborodko. 1. 2. B.
- Nowy Sącz.** Kollegium OO. Jezuitów, W.
— C. k. Gimnazjum. W.
- Nowy Targ.** C. k. Gimnazjum W.
- Norymberga.** Germanisches Nationalmuseum. 2. Kh. B. Kb.
- Odessa.** Uniwersytet. B. Kb.
— Société des naturalistes de la nouvelle Russie. 3. Kan. B. Kb.
- O-Gyalla.** Bibliothèque du l'observatoire météorologique et magnétique de l'Institut royale météorologique. Kf. B.
- Oliwa.** Physikalische Zeitschrift. B.
- Ołomuniec.** Selský archiv. B.
- Omsk.** Société géographique. B. Kb.
- Opawa.** Czeskie gimnazjum. W.
— K. Franz Josefs-Museum für Kunst und Gewerbe. B. Kb.
— Zeitschrift f. Geschichte u. Kulturgeschichte oesterr. Schlesiens. Khs. B.
- Oxford.** University Museum. B. Kb.
— Bodleian Library. B. Kb.
- Padwa.** Accademia di scienze, lettere et arti. B. Kb.
— Accademia scientifica Veneto-Trentino-Istriana. 3. B. Kb.
- Palermo.** R. Accademia di Scienze, lettere e belle arti. 1. 2. 3. Kj. B. Kb.
— Circolo matematico. 3. B. Kb.
— Società siciliana per la storia patria. Kp. Kl. Kh. Khs. B.
- Para** (Brazylia). Museu Paraense. B. Kb.
- Parma.** Deputazione di storia patria per le provincie di Parma e Piacenza. B.
- Paryż.** Institut de France: Académie des Sciences. 3. Kf. Kan. Ag. B.
— Institut de France: Académie des inscriptions et belles lettres. 1. Kl. Kj. B.
— Institut de France: Académie des Sciences morales et politiques. 2. Kh. Khs. Kb. B.
— Association française pour l'avancement des sciences. B. Kb.
— Biblioteka polska. W.
— Bibliothèque Nationale. B. Kb.

- Paryż.** Bulletin Polonaise littéraire, scientifique et artistique. B.
— École nationale des chartes. B.
— Gazette archéologique. B. Kb.
— Gazette des beaux-arts. B.
— Institut Pasteur. B. Kb.
— „La Nature“. B. Kb.
— Ministère de l'instruction publique. W.
— Museum d'histoire naturelle. 3. Kf. Kan. B. Kb.
— Société nationale des Antiquaires de France. Khs.
— Société d'anthropologie. Kan. B. Kb.
— Société astronomique. B. Kb.
— Société centrale d'horticulture. 3. Kf. B. Kb.
— Société entomologique de France. 3. Kf. B. Kb.
— Société géologique de France. 3. Kf. B. Kb.
— Société d'histoire diplomatique. B.
— Société mathématique de France. B. Kb.
— Société française de physique. 3. B. Kb.
— Société zoologique de France. Kf. B. Kb.
— La Revue. B. Kb.
— Revue de deux mondes. B. Kb.
— Revue de la Science Nouvelle. B.
— Revue critique d'histoire et de littérature. B.
— Revue française. B. Kb.
— Revue générale des sciences pures et appliquées. B. Kb.
— Association pour l'enseignement des sciences anthropologiques. B.
— „Le Radium“. B.
— La Revue d'électrochimie et d'électrometallurgie. B.
- Peradeniya.** Royal Botanic Gardens. B.
- Petersburg.** Akademia nauk. W.
— Ces. biblioteka publiczna. W.
— Redakcyja „Kraju“. W.
— Rédaction du Journal du Ministère de l'instruction publique. 2. Kp. Kh. Khs. Kl.
— Uniwersytet. 1. 2. 3. Kf. Kh. Kj. Kl. B. Kb.
— Instytut medycyny doświadczalnej. 3. B. Kb.
— Археологическая Коммисія. 2. Kp. Kl. Khs. B. Kb.

Petersburg. Общество любителей дневной письменности. 1. Kl. Kj.

— Имп. Русск. Географ. Общество. Kf. Kan. B.

— Физическое Общество. B. Kb.

— Антропологическое Общество. B. Kb.

— Ogród botaniczny. 3. Kf. B. Kb.

— Comité géologique. 3. Kf. Ag. B. Kb.

— Археологический Институтъ. Kan. B.

— Имп. минералогическое Общество. 3. B. Kb.

— Société de l'ancienne littérature. B.

— Книжный Вѣстникъ. B.

— Observatoire physique central Nicolas. B. Kf.

— Société entomologique de Russie. 3. Kf.

Pisa. R. Università. B. Kb.

— Società Toscana di scienze naturali. 3. Kf. B. Kb.

— Reg. Scuola normale superiore. B. Kb.

— Biblioteca della Scuola Normale. B.

— Il Nouvo Cimento. B. Kb.

Płock. Towarzystwo naukowe. W.

Podgórze. Przewodnik ceramiczny. Kb.

— C. k. Gimnazjum. W.

Pola. K. u. k. Marine-Technisches Comité. B. Kb.

Portici (Napoli). Laboratorio di zoologia e agraria della R. Scuola superiore d'agricoltura. B.

Poznań. Towarzystwo Przyjaciół Nauk. W.

— „Dziennik Poznański“. Kl. B. Kb.

— Königl. Staatsarchiv. B. Kh. Kp.

Praga. Akademia Umiejętności im. ces. Franciszka Józefa. W.

— Česka společnost nauk. W.

— Biblioteka Uniwersytetu. 1. 2. 3. B.

— Czeskie Archiwum ziemskie. Kh. Kp. B.

— Společnost přátel starožitnosti českých. Kan. Khs.

— Jednota českých matematiků. 3. B. Kb.

— Redakcyя „Listu filologických“. 1. Kl. Kj. B.

— „Český Lid“. Kan.

— Český Časopis historický. Kh.

— Historický seminář. Kh.

— Narodopisné Muzeum česko-slovanské. Kan.

- Praga.** „Slovanský Préhled“. B. Kb.
— Časopis Lékařu českých. B. Kb.
— Lese- und Redehalle der deutschen Studenten. B. Kb.
— Museum Kraloství Českého. 1. 2. 3. Khs. Kh. Kan. B.
— Česká Společnost entomologická. 3. Kf.
- Preszburg.** Orvos természettudományi Egyesület. B. Kb.
- Princeton** (N. Jersey, U. S. A.). The American Journal of Archeology. B.
- Przemyśl.** Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza. 1. 2. Kl.
— C. k. Gimnazyum polskie. W.
— C. k. Gimnazyum ruskie. W.
— C. k. Seminaryum nauczycielskie. W.
— Rz.-katol. Seminaryum duchowne. B.
- Quaracchi-Brozzi** (près Florence). Archivum historicum. B.
- Przybram.** Czytelnia polska akademików górniczych. Kf. Kb.
— Tow. ruskich akademików górniczych „Watra“. Ag.
- Raigern** (pod Bernem mor.). Redakcyja „Studien und Mitteilungen“. B. Kb.
- Rapperswil.** Muzeum Narodowe. W.
- Rio Janeiro.** Observatoire. 3. B. Kb.
- Rjeka** (Fiume). Naturwissenschaftlicher Club. B.
- Rostock.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
- Rovereto.** J. R. Accademia di scienze, lettere et arti degli agiati. B. Kb.
- Ryga.** Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen. Kp. Kh. Khs. B.
— Arconia. 3. B. Kb.
- Rzeszów.** C. k. Gimnazyum I. W.
— C. k. Gimnazyum II. W.
— C. k. Seminaryum nauczycielskie. W.
- Rzym.** Reale Accademia dei Lincei. W.
— Accademia di conferenze storico-giuridiche. Kp. Kh. B.
— Accademia pontificia dei nuovi Lincei. B. Kb.
— Archivio segreto della Santa Sede. Kh. B.
— Biblioteca Vaticana. 2. Kp. Kh. B.
— Biblioteca Casanatense. B. Kb.
— Biblioteca Vittorio Emanuele. B. Kb.
— École de Rome. B.

- Rzym.** Istituto di diritto Romano. B.
— Rassegna delle scienze geologiche. Ag. B. Kb.
— „La Cultura“. Rivista di scienze, lettere et arti. B. Kb.
— R. Comitato geologico d'Italia. B. Kb.
— Specola Vaticana. 3.
— Società italiana d'antropologia. B. Kb.
— R. Società Romana di Storia patria. Kl. Kp. Kh. Khs. B.
— Società geologica italiana. B. Kb.
— Società geografica italiana. B. Kb.
- Sambor.** C. k. Gimnazjum. W.
— C. k. Sernaryum nauczycielskie. W.
- San Francisco.** Academy of Sciences. B. Kb.
- Santiago.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
- San José.** Museo Nacional. B. Kb.
- Saint Louis (M. O. U. S.).** Academy of Sciences. 3. B. Kb.
- Sanok.** C. k. Gimnazjum. W.
- Saragosse.** Annales de la facultad de ciencias. B.
- Sassari.** Studi Sassaresi. B. Kb.
- Schwerin.** Verein für Meklenburgische Geschichte. Kh. B. Kb.
- Sarajewo.** Zemaljski Muzej za Bosnu i Hercegowinu. W.
- Siena.** R. Accademia dei fisiocratici. 3.
- Soalheira (Portugalia).** „Broteria“. B.
- Sofia.** Rédaction de l'Annuaire de l'Université. B.
- Sokal.** C. k. Gimnazjum W.
— C. k. Sernaryum nauczycielskie. W.
- Spalato.** Museo Archeologico. Khs.
- Sredec.** Bułgarsko knižowno družestwo. 1. Kj. Kl. Khs. B. Kb.
- Stanisławów.** Filia „Proświty“. Kan.
— C. k. Gimnazjum I. z jęz. polskim. W.
— C. k. Gimnazjum II. z jęz. polskim. W.
— C. k. Szkoła realna. W.
— C. k. Sernaryum nauczycielskie. W.
- Stokholm.** Kongl. Svenska Vetenskaps-Akademien. W.
— Geologiska Föreningen. Kf. Ag. B. Kb.
— Kongl. Vitterhets-Historie-och-Antikwitets-Akademien. B. Kb.
— Nordiska Museet. 1. 2. Kj. Kl. Kh. Khs. Kp. B. Kb.
— Société d'antropologie. B.

- Stokholm.** Sv. Sällskapet för Antropologi och Geografi. B. Kb.
— Svenska Turistföreningen. B. Kb.
- Strassburg.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
— Kommission für die geologische Landesuntersuchung von Elsass-Lothringen. 3. Kf. Ag. B. Kb.
— Société des Sciences, agriculture et arts de la Basse Alsace. B. Kb.
- Stryj.** C. k. Gimnazjum. W.
- Sucha.** Biblioteka Hr. Branickich. 1. 2. Kan. Khs. Kh. Kp. Kl.
- Sydney.** Australian Museum. B. Kb.
— Geological Survey of New-South-Wales. Departement of mines. 3. Ag. B. Kb.
— Royal Society of New-Sout-Wales. B. Kb.
— Australian Association for the advancement of sciences. B. Kb.
- Tarnopol.** C. k. Gimnazjum. W.
— C. k. Szkoła realna. W.
— C. k. Seminaryum nauczycielskie. W.
- Tarnów.** C. k. Gimnazjum I. W.
— C. k. Gimnazjum II. W.
— C. k. Seminaryum nauczycielskie. W.
- Tyflis.** Commission archéologique. B.
— Société archéologique. B.
- Tylża.** Tevynes Sargas. B.
- Tókyó.** The imperial University. B. Kb.
- Torino.** R. Accademia delle Scienze. 1. 2. 3. Kj. B. Kb.
— Deputazione sopra gli studi di storia patria. B.
— Società di archeologia e belle arti. B. Kb.
— Revue des mathématiques. B.
- Toronto.** (Kanada). The Canadian Institute. 1. 2. 3. Kj. B. Kb.
- Toruń.** Towarzystwo przyjaciół nauk. W.
— Copernicus-Verein für Kunst und Wissenschaften. Kh. Kl. B. Kb.
- Toulouse.** Académie des Sciences, belles-lettres et inscriptions. 1. 2. Kj. B. Kb.
— Société des sciences physiques et naturelles. B. Kb.
- Troickosawsk** (Syberya). Société géographique. B. Kb.
- Tromsø** (Norwegia). Museum. 3. Kf. B. Kb.
- Trondjem.** Kgl. norske Videnskabers Selskabs. B. Kb.

- Tufst** (U. S. A.). College Mass. B. Kb.
- Turciansky Sv. Martin.** Museálna Slovenska Spoločnosť. 1. 2. 3.
Kf. Kan. B. Kb.
- Redakcyja „Slovenskych Pohľadov“. 1. Kj. Kan. B. Kb.
- Tybinga.** Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
- „Der Naturforscher“. B. Kb.
- Upsala.** Biblioteka Uniwersytetu. W.
- Svenska Landsmaelen. 1. Kj. Kl. Khs. B. Kb.
- Société royale des Sciences. B. Kb.
- Utrecht.** Rijsk-Universiteit. B. Kb.
- Institut royal météorologique. B. Kb.
- Wadowice.** C. k. Gimnazjum. W.
- Warszawa.** Biblioteka Krasieńskich. W.
- Biblioteka Uniwersytetu. W.
- Biblioteka Ord. Zamojskich. W.
- Czytelnia Naukowa. 1. 2. 3. Kj.
- Komitet Kasy imienia Mianowskiego. W.
- Pracownia fizyczna. 3. Kf.
- Przegląd filozoficzny“. B.
- Redakcyja „Biblioteki Warszawskiej“. W.
- Redakcyja „Gazety polskiej“. Kl.
- Redakcyja „Kuryera codziennego“. Kl.
- Redakcyja „Kuryera warszawskiego“. Kl.
- Redakcyja „Pamiętnika fizyograficznego“. 3. Kf.
- Redakcyja „Prac filologicznych“. 1. Kj. Kl. Kan.
- Redakcyja „Prac matematyczno-fizycznych“. 3.
- Redakcyja „Słowa“. Kl.
- Redakcyja „Wszehświata“. 3. Kf.
- Towarzystwo lekarskie. 3.
- Towarzystwo ogrodnicze. B. Kb.
- Ежегодникъ по геологiи и минералогiи Россiи W.
- Towarzystwo Biblioteki publicznej. W.
- „Chemik polski“. B. Kb.
- „Książka“. W.
- „Gazeta lekarska“. B.
- Centralna Stacya meteorologiczna przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. 3. Kb. B. Rocznik.

- Warszawa.** Biblioteka Instytutu politechnicznego. 3. B. Kb. Kf.
— Redakcyja „Ginekologii“. Kb.
— Redakcyja „Farmacyi“. Kb.
— Towarzystwo naukowe warszawskie. W.
— Czasop. „Wychowanie w domu i szkole“. B.
— Przegląd techniczny. Kb.
— Pracownia antropologiczna przy Muzeum roln. i Przem. Kan.
- Washington.** Anthropological Society. B. Kb.
— Smithsonian Institution. W.
— Surgeon general's Office. 3. B. Kb.
— National Academy of Sciences. B. Kb.
— United States Bureau of Education. B. Kb.
— United States Geological Survey. 3. Kf. Ag. B. Kb.
- Wenecya.** Archivio di Stato. Kh. B.
— Biblioteca S. Marco. B. Kb.
— R. Istituto Veneto di Scienze, lettere ed arti. W.
— R. Deputazione di storia patria. B.
- Wiedeń.** K. Akademie der Wissenschaften. W.
— K. u. k. Kunsthistorisches Hofmuseum. Khs.
— Administrative Bibliothek des k. k. Ministeriums des Innern. W.
— K. k. Archiv der ehemaligen Hofkammer. W.
— Institut für österreichische Geschichtsforschung. Kh. B.
— K. k. Haus- Hof- und Staatsarchiv. 2. Kh. B.
— Seminaryum filolog. słowiańskiej. 1. 2. Kl. Kf. Kan. B.
— K. k. Naturhistorisches Hofmuseum. 3. Kf. Kan. B.
— K. k. statistische Zentral-Kommision. W.
— K. k. Technische Hochschule. 3. Khs. Kf. Ag. B.
— Biblioteka Uniwersytetu. W.
— Geographisches Institut an der Universität. Kf. Ag. B. Kb.
— K. u. k. Militär-Geographisches Institut. Kf. Ag. B. Kb.
— K. k. österr. Gradmessung-Bureau. 3. Kf.
— K. k. Hofbibliothek. B.
— Ognisko. B. Kb.
— Oesterreichisch-ungarische Revue. B. Kb.
— Oester. Museum für Kunst und Industrie. B.
— Zoologisch-botanische Gesellschaft. B. Kb.
— Verein zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse. B.Kb.

Wiedeń. K. k. Zentralkommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und histor. Denkmale. B.

- Gesellschaft für Sammlung und Konservierung von Kunst- und histor. Denkmälern zur Geschichte des Judenthums. B.
- K. k. Finanz-Ministerium. B. Kb.
- Zeitschrift für die landwirthschaftlichen Versuchswesen in Oesterreich. B. Kb.
- K. k. Hochschule für Bodenkultur. B. Kb.
- Abgeordnetenhaus. B. Kb.
- K. k. Ministerium für Kultus und Unterricht. B. Kb.
- K. k. Geologische Reichsanstalt. 3. Kf. Bg. Kb.
- K. k. Naturhistor. Hofmuseum (Antrop.-ethnograph. Abteilung). Kan. Kb. B.
- Museum für oesterr. Volkskunde. B. Kb.
- Seminar für osteurop. Geschichte an der Universität. 2. B.

Wiesbaden. Nassauischer Verein für Naturkunde. 3. B. Kb.

- Verein für nassauische Altertums- und Geschichtsforschung. 2. Kh. Kp. B. Kb.

Wilno. Towarzystwo Przyjaciół nauk. W.

- Wilenszka Komisja dla razboru drewnich aktów. Kh. Kl.

Wolfenbüttel. Herzogliche Bibliothek B. Kb.

Wrocław. Schlesisches Museum für Kunstgewerbe u. Altertümer. W.

- Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
- Seminaryum filologii słowiańskiej. 1. Kj. Kl. Kan. B.
- Schlesische Gesellschaft für vaterländische Kultur. 3. Ag. B.
- Verein für die Geschichte und Altertum Schlesiens. 2. Kh. Khs. Kp. B. Kb.
- Verein für vaterländische Kultur Schlesiens. Kl. B. Kb.

Würzburg. Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.

Zagrzeb. Jugoslavenska Akademia znanosti. W.

- Hrvatsko narowoslowno društvo. Kan. B. Kb.
- Hrvatsko archeologicko društvo. Kan. B. Kb.

Zakopane. Muzeum Tatrzańskie im. Chałubińskiego. Kf. Ag. Khs. B.

Zaleszczyki. C. k. Seminaryum nauczycielskie. 1. 2. 3. Kl. Kan. Kf. Ag. B.

Zgorzelice. Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1. 2. Khs. Kl. Kj. B. Kb.

Złoczów. C. k. Gimnazyum. W.

Zürich. Naturforschende Gesellschaft. B. Kb.

- Biblioteka Uniwersytetu. B. Kb.
- Allgemeine Schweizerische Gesellschaft für die gesammten Naturwissenschaften. B. Kb.
- Schweizerisches Landesmuseum. B. Kb.
- Concilium Bibliographicum. B.

V.

SPRAWOZDANIE
ZE STANU I UŻYCIA FUNDUSZÓW
W ROKU 1908.

(10 tablic).

ZESTAWIENIE RACHUNKÓW ZA ROK 1908.

FUNDUSZE WYDZIAŁÓW.

WYDZIAŁ I. i II.

TABLICA II.

WYDZIAŁ III.

Preliminowano		Wydano				Przekroczenie		Oszczędzono	
Szczegółowo	Razem								
K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	
8800 -- 3084 06 ¹	11884 06								
								1. Publikacje Wydziału I. Honorarya 1639 -- Rewizya językowa 400 -- Druk i broszurowanie 2526 03	
				4565 03				7319 03	
8800 -- 400 -- ²	9200 --								
								2. Publikacje Wydziału II. Przekroczenie z r. 1907. 2823 10 Honorarya 2205 -- Rewizya językowa 400 -- Druk i broszurowanie 4546 43	
				9974 53		774 53			
8018 -- 46 87 ³	8064 87								
								3. Komisya historii sztuki. Przekroczenie z r. 1907. 1527 97 Honorarya 2525 06 Wynagrodzenie Sekretarzy 600 -- Reprodukcyje i odpisy 4784 46 Druk i broszurowanie 121? --	
				10650 49		2585 62			
3000 -- 4476 51 ⁴	7476 51								
								4. Komisya literacka. Honorarya za odpisy 1116 53 Druk i broszurowanie 402 16 Sprowadzenie archiwum filomatów 1000 --	
				2518 69				4957 82	
9000 -- 6337 10 ⁵	15337 10								
								5. Komisya historyczna. Koszta przepisowywania 464 94 Honorarya 2400 -- Wynagr. Dyrekt. Wydawn. 800 -- Druk i reprodukcyje 2053 28	
				5718 22				9618 88	
4000 -- 4180 95 ¹	8180 95								
								6. Komisya prawnicza. Honorarya za odpisy 950 68 Druk 462 --	
				1412 68				6768 27	
2700 -- 453 15 ²	3153 15								
								7. Komisya językowa. Przekroczenie z r. 1907. 843 02 Sekretarz 200 -- Druk 2591 50	
				3674 52		521 37			
								8. Sekretarz Wydziału I. 1200 --	
								9. Sekretarz Wydziału II. 1200 --	
								10. Korekta. 400 --	
	66096 64			41314 16		3881 52		2-664 --	

Preliminowano		Wydano				Przekroczenie		Oszczędzono	
Szczegółowo	Razem								
K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	K. h.	
29100 -- 995 -- ⁴	30095 --								
								1. Publikacje Wydziału. Przekroczenie z 1907. r. 2802 78 Honorarya 4924 70 Rewizya językowa 600 -- Druk i broszurowanie 23106 55 Tablice i ryciny 700 21	
				32134 24		2039 24			
12500 -- 2904 97 ¹	15404 97								
								2. Komisya fizyograficzna. Wycieczki naukowe 3050 -- Honorarya 285 -- Potrzeby stacyi meteorologicznej 720 -- Druk Sprawozdań 6995 74	
								Muzeum: Zakupno przedmiotów muzealnych 226 18 Utrzymanie i porządkowanie 1273 82 Kustosz 800 -- Wynagrodzenie Sekretarza 600 --	
				13950 74				1454 23	
4200 -- 3000 -- ³	7200 --								
								3. Komisya antropologiczna. Przekroczenie z r. 1907. 111 80 Honorarya 2473 50 Druk wydawnictw 3774 85	
								Muzeum: Kustosz 920 -- Wynagrodzenie Sekretarza 400 --	
				7680 15		480 15			
								4. Korekta wydawnictw. 600 --	
								5. Sekretarz Wydziału III. 1200 --	
	54499 97 ²			55565 13		2519 39		1454 23	

¹ Oszczędności z 1907 r.
² Z funduszu Jadwigi i Zofii Tomkiewiczównien.
³ Przeniesiono z dotacyi na korektę.
⁴ Resztę przeniesiono na dotacyę Publik. Wydz. II.
⁵ Z funduszu Matiasa Bersona.

¹ Oszczędność z 1907. r.
² W tem preliminarz K. 47600 -- oraz K. 3995 -- jak niżej i oszczędność 1907. r. K 2904-97.
³ Prelimin. z dotacyi Wydziału I. i II.
⁴ Przekazane przez Drów Siedleckiego i Krzyształowicza.

Przekroczenia z końcem roku 1908.		K.	h.
W wydatkach administracyjnych (wspólnych)		4659	76
» naukowych		5004	66
» Wydziału I i II.		3881	52
» » III.		2519	39
Razem		16065	33

Oszczędność z końcem roku 1908.		K.	h.
W dochodach (nadwyżka nad preliminarz)		3148	82
W wydatkach naukowych (wspólnych)		6275	20
» Wydziału I. i II.		28664	--
» » III.		1454	23
Razem		39542	25

ROK 1908.

ZESTAWIENIE RACHUNKÓW.

FUNDUSZE OSOBNE.

TABLICA III.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.

I. Fundusze na wydawnictwa i badania naukowe.

1. Fundusz atlasu geologicznego.

Pozostałość 1. stycznia	—	—	20662	13	Druk i broszurowanie	—	—	1543	62
Subwencya krajowa	—	—	4980	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	25093	84
Narosłe odsetki	—	—	995	33					
	—	—	26637	46				26637	46

2. Fundusz Belzy.

Pozostałość 1. stycznia	12200	—	—	—	Wydano wylos. 4% listy Tow. kred. ziem.	2000	—	—	—
Kupony	—	—	487	20	Honorarya i druki	—	—	487	20
Różnica przy wymianie wylosow.	—	—	38	65	Pozostałość 31. grudnia	—	—	38	65
Otrzymało 4% listy Banku kraj.	2100	—	—	—	oraz 4% listy Banku kraj.	2100	—	—	—
					» 4% oblig. poż. kraj. galic.	44 0	—	—	—
					» 4% listy zast. galic. Banku hip.	3800	—	—	—
					» 4% » » » Tow. kred. ziemsk.	2000	—	—	—
	14300	—	525	85		14300	—	525	85

3. Fundusz Matiasa Bersona.

Złożono 1 akcyę Banku ziem. w Pozn. Marek	1000	—	—	—	Przeniesiono do Komisji hist. sztuki	—	—	46	87
Kupony	—	—	46	87	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
	1000	—	46	87	1 akcyę Banku ziem. pozn. Marek	1000	—	—	—
						1000	—	46	87

4. Fundusz A. B.

Złożono 4% listy Banku kraj.	49000	—	—	—	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	57	80
» 4% » » hipot.	47000	—	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	2832	76
» 4 1/2% » » »	12000	—	—	—	oraz 4% listy Banku kraj.	49000	—	—	—
» 4% oblig. prop. galic.	22000	—	—	—	» 4% » » » hipot.	47000	—	—	—
» 5% listy prem. Banku hipot.	10000	—	—	—	» 4 1/2% » » »	12000	—	—	—
Kupony	—	—	2880	—	» 5% listy prem. Banku hipot	10000	—	—	—
Narosłe odsetki	—	—	10	56	» 4% oblig. prop. galic.	22000	—	—	—
	140000	—	2890	56		140000	—	2890	56

5. Fundusz Brodczakowej.

Pozostałość 1. stycznia	9200	—	108	80	Wyplacono Komisji historycznej	—	—	362	—
Kupony	—	—	366	40	Pozostałość 31. grudnia	—	—	113	20
					oraz 4% listy galic Tow. kred. ziemsk.	8000	—	—	—
					» 4% obligacye poż. kraj. gal.	1000	—	—	—
					» 4% listy zast. galic. Banku hip.	200	—	—	—
	9200	—	475	20		9200	—	475	20

6. Fundusz Edwarda Czabana.

Pozostałość 1. stycznia	126400	—	12537	79	Wydano na druk i honorarya	—	—	7008	40
Kupony	—	—	5030	72	Pozostałość 31. grudnia	—	—	11003	11
Narosłe odsetki	—	—	443	—	oraz 4% listy zast. galic. Tow. kred. ziem.	126400	—	—	—
	126400	—	18011	51		126400	—	18011	51

7. Fundusz Curzydły.

Pozostałość 1. stycznia	81700	—	5013	24	Pozostałość 31. grudnia	—	—	8561	96
Kupony	—	—	3263	—	oraz 4% listy Banku kraj.	56700	—	—	—
Narosłe odsetki	—	—	234	13	» 4% » » Tow. kred. ziem.	25000	—	—	—
Nadwyżka przy wymianie wylos. listu zast.	—	—	51	59		81700	—	—	—
	81700	—	8561	96		81700	—	8561	96

8. Fundusz Andrzeja Deskura.

Pozostałość 1. stycznia	10000	—	—	—	Wyplacona wartość kuponów	—	—	1073	57
Kupony	—	—	1073	57	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
	10000	—	1073	57	4 1/2% listy Tow. kred. ziem. Król Polsk. Rubli	10000	—	—	—
						10000	—	1073	57

ROK 1908.

TABLICA IV.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód					
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka			
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.		
9. Fundusz Ekspedycji Rzymskiej.											
Pozostałość 1. stycznia	—	—	2593	27	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	6	70		
Otrzymane zasilki	—	—	5181	28	Dyety i koszty podróży	—	—	3610	—		
Narosłe odsetki	—	—	223	45	Pozostałość 31. grudnia	—	—	4381	30		
	—	—	7998	—		—	—	7998	—		
10. Fundusz na Encyklopedyę polską.											
Pozostałość 1. stycznia	19000	—	25730	06	Wydatki na prace przygotowawcze	—	—	1450	—		
Subwencya Senatu Uniwersytetu Jagiell.	—	—	15000	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	41248	73		
Kupony	—	—	760	—	oraz 4 ^o / _o listy Banku krajowego	19000	—	—	—		
Narosłe odsetki	—	—	1208	67		—	—	—	—		
	19000	—	42698	73		19000	—	42698	73		
11. Fundusz Nestora Bucewicza.											
Pozostałość 1. stycznia	136300	—	1050	—	Wypłacono na książeczkę	—	—	165	56		
Złożono	—	—	72455	89	» na kupno walorów	—	—	51720	59		
Otrzymano 4 ^o / _o listy Banku kraj.	54600	—	—	—	» na druk i honorarya	—	—	7949	30		
Kupony	—	—	6544	—	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	130	88		
Otrzymano książeczkę Banku kraj. z %	168	72	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	20083	56		
	191068	72	80049	89	oraz 4 ^o / _o listy Banku krajowego	190900	—	—	—		
					» książeczka » »	168	72	—	—		
						191068	72	80049	89		
12. Fundusz X. Jakubowskiego (II-gi).											
Pozostałość 1. stycznia	20800	—	3723	53	Wypłacono	—	—	478	60		
Kupony	—	—	828	96	Pozostałość 31. grudnia	—	—	4221	51		
Narosłe odsetki	—	—	147	62	oraz 4 ^o / _o listy zast. galic. Tow. kred. ziem.	15200	—	—	—		
	20800	—	4700	11	» 4 ^o / _o » Banku krajowego	5600	—	—	—		
						20800	—	4700	11		
13. Fundusz Konstantego Kmity.											
Pozostałość 1. stycznia	30000	—	—	—	Wydano na badania	—	—	1200	—		
Kupony	—	—	1200	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—		
	30000	—	1200	—	4 ^o / _o listy galic. Banku hipotecznego	30000	—	—	—		
						30000	—	1200	—		
14. Fundusz im. Kolberga.											
Za sprzedane dzieła	—	—	296	50	Awans 1. stycznia	—	—	1941	89		
Awans z dniem 31. grudnia	—	—	1716	38	Narosłe odsetki	—	—	70	99		
	—	—	2012	88		—	—	2012	88		
15. Fundusz hr. Feliksa i Emilii Sobańskich.											
Pozostałość 1. stycznia	Marek	100000	—	3739	50	Wypłacono	—	—	2353	16	
Kupony	—	—	4686	65	Pozostałość 31. grudnia	—	—	6283	75		
Narosłe odsetki	—	—	210	76	oraz 100 Akc. Banku ziem. w Poznaniu, Marek	100000	—	—	—		
	Marek	100000	—	8636	91		Marek	100000	—	8636	91
16. Fundusz Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego.											
Pozostałość 1. stycznia	—	—	2880	49	Wydano	—	—	151	80		
Za sprzedane wydawnictwa	—	—	223	32	Pozostałość 31. grudnia	—	—	3069	51		
Narosłe odsetki	—	—	117	50		—	—	3221	31		
	—	—	3221	31		—	—	3221	31		
17. Fundusz Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.											
Pozostałość 1. stycznia	—	—	14061	14	Wydano	—	—	5200	—		
Złożone przez Senat U. J.	—	—	5000	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	14759	69		
Narosłe odsetki	—	—	691	55		—	—	19959	69		
Za sprzedane wydawnictwa	—	—	207	—		—	—	19959	69		
	—	—	19959	69		—	—	19959	69		
18. Fundusz hr. Konstantego Przeździeckiego.											
Pozostałość 1. stycznia	—	—	5715	38	Pozostałość 31. grudnia	—	—	5943	99		
Narosłe odsetki	—	—	228	61		—	—	5943	99		
	—	—	5943	99		—	—	5943	99		

ROK 1908.

TABLICA VI.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód							
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka					
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.				
2. Fundusz Barczewskiego.													
Pozostałość 1. stycznia	100909	48	4059	50	Wyplacono nagrody	—	—	4500	—				
Kupony	—	—	4284	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	3843	50				
					oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	50400	—	—	—				
					» 4% » » »	50400	—	—	—				
					i książeczka Galic. Kasy Oszczęd.	109	48	—	—				
	100909	48	8343	50		100909	48	—	—				
						100909	48	8343	50				
3. Fundusz Bieleckiego.													
Pozostałość 1. stycznia	3600	—	343	03	Wyplacono nagrody	—	—	650	—				
Kupony	—	—	143	80	Pozostałość 31. grudnia	—	—	259	83				
Wniesione przez Arcybractwo Miłosierdzia	—	—	423	—	oraz 4% oblig. poż. kraj. galic.	2200	—	—	—				
					» 4% listy galic. Banku hipotecznego	400	—	—	—				
					» 4% » » Tow. kred. ziem.	1000	—	—	—				
	3600	—	909	83		3600	—	909	83				
4. Fundusz konkursowy im. Ant. Czerwińskiego.													
Otrzymano	—	—	2858	31	Przeniesiono do fund. obrotowego	—	—	11	43				
Narosłe odsetki	—	—	114	33	Pozostałość 31. grudnia	—	—	2961	21				
	—	—	2972	64		—	—	2972	64				
5. Fundusz X. Jakubowskiego (I-szy).													
Pozostałość 1. stycznia	17600	—	3253	31	Przeniesiono do fund. obrotowego	—	—	35	70				
Kupony	—	—	714	52	Pozostałość 31. grudnia	—	—	3932	13				
					oraz 4 1/2% listy Banku krajowego	2200	—	—	—				
					» 4% » » galic. Tow. kred. ziem.	2400	—	—	—				
					» 4% » » Banku krajowego	13000	—	—	—				
	17600	—	3967	83		17600	—	3967	83				
6. Fundusz X. Biskupa Krasieńskiego.													
Pozostałość 1. stycznia	20200	—	7295	96	Za druk i honorarya	—	—	849	60				
Kupony	—	—	804	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	7250	36				
					oraz 4% listy galic. Tow. kred. ziem.	20000	—	—	—				
					» 4% oblig. poż. kraj. galic.	200	—	—	—				
	20200	—	8099	96		20200	—	8099	96				
7. Fundusz Kretkowskiego (I-szy).													
Pozostałość 1. stycznia	—	—	683	21	Pozostałość 31. grudnia	—	—	710	54				
Narosłe odsetki	—	—	27	33		—	—	710	54				
	—	—	710	54		—	—	710	54				
8. Fundusz Kretkowskiego (II-gi).													
Pozostałość 1. stycznia	1621	40	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—				
Narosłe odsetki	65	48	—	—	Książeczka Kasy Oszczęd. m. Krakowa	1686	88	—	—				
	1686	88	—	—		1686	88	—	—				
9. Fundusz im. Kopernika.													
Pozostałość 1. stycznia	—	—	2000	—	Wydano na badania	—	—	1000	—				
Wniesione przez gminę m. Krakowa	—	—	200	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1200	—				
	—	—	2200	—		—	—	2200	—				
10. Fundusz im. Lindego.													
Pozostałość 1. stycznia	Rubli	5400	—	867	56	1622	64	Pozostałość 31. grudnia	—	—	2623	63	
Kupony	—	—	—	—	642	65	—	oraz 5% listy m. Warszawy	Rubli	5400	—	—	
Narosłe odsetki	—	—	35	02	84	57	—	» książeczka Kasy Oszczę-	—	—	—	—	
Nadwyżka przy wym. wyl. list.	—	—	—	—	273	77	—	dności m. Krakowa	—	—	902	58	
	Rubli	5400	—	902	58	2623	63		Rubli	5400	—	902	58
11. Fundusz imienia książąt Jerzego Romana z Rozwadowa i Adama z Miżyńca Lubomirskich.													
Pozostałość 1. stycznia	36290	25	1347	07	Przeniesiono do fund. obrotowego	—	—	75	41				
Kupony	—	—	1440	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	2779	94				
Narosłe odsetki	—	—	11	72	oraz 4% Listy Banku krajowego	36000	—	—	—				
					» książeczka Kasy Oszczędności	301	97	—	—				
	36301	97	2855	35		36301	97	2855	35				

ROK 1908.

TABLICA VII.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.
12. Fundusz im. JExc. Majera.									
Uposażenie z funduszów Akademii	—	—	1000	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1000	—
13. Fundusz Radwańskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	—	—	764	80	Pozostałość 31. grudnia	—	—	791	—
Rata z funduszu obrotowego	—	—	26	20		—	—	791	—
	—	—	791	—		—	—	791	—
14. Fundusz im. Mikołaja Reya.									
Pozostałość 1. stycznia	40000	—	3615	07	Przeniesiono do fund. obrotowego	—	—	159	58
Kupony	—	—	1595	80	Pozostałość 31. grudnia	—	—	5211	75
Narosłe odsetki	—	—	160	46	oraz 4 ^o / _o Listy gal. Tow. kred. ziem.	21000	—	—	—
	40000	—	5371	33	i 4 ^o / _o Listy Banku krajowego	19000	—	—	—
	—	—	—	—		40000	—	5371	33
15. Fundusz Adama Szajkiewicza.									
Pozostałość 1. stycznia	10000	—	5000	—	1352	60			
Kupony	—	—	—	—	1295	03			
Nadwyżka przy wym. wyl. List	—	—	—	—	25	10			
Otrzymano 4 ^o / _o Listy Banku kraj.	—	—	2600	—	—	—			
	10000	—	7600	—	2672	73			
Rubli									
	10000	—	5000	—	1352	60			
	—	—	—	—	1295	03			
	—	—	—	—	25	10			
	—	—	2600	—	—	—			
Rubli									
	10000	—	7600	—	2672	73			
16. Fundusz Kostantego Simona.									
Złożono 4 ^o / _o Listy Banku kraj	25300	—	961	36	Przeniesiono do fund. obrotowego	—	—	53	03
Kupony	—	—	1012	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1968	89
Narosłe odsetki	—	—	48	56	oraz 4 ^o / _o Listy Banku krajowego	25300	—	—	—
	25300	—	2021	92		25300	—	2021	92
17. Fundusz Warschauera.									
Pozostałość 1. stycznia	12642	56	490	57	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	25	17
Kupony	—	—	478	72	Pozostałość 31. grudnia	—	—	968	92
Narosłe odsetki	25	94	24	80	oraz 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	400	—	—	—
	12668	50	994	09	» 4 ^o / _o listy galic. Banku hipot.	1200	—	—	—
	—	—	—	—	» 4 ^o / _o » Tow. kred. ziem.	6400	—	—	—
	—	—	—	—	» 4 ^o / _o » Banku krajowego	4000	—	—	—
	—	—	—	—	» książeczka Kasy Oszczędn.	668	50	—	—
	12668	50	994	09		12668	50	994	09
III. Fundusze stypendyjne.									
1. Fundusz Drybuszewskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	—	—	3256	19	Pozostałość 31. grudnia	—	—	3386	43
Narosłe odsetki	—	—	130	24		—	—	3386	43
	—	—	3386	43		—	—	3386	43
2. Fundusz Maryi Jankowskiej.									
Pozostałość 1. stycznia	50000	—	5892	01	Przeniesione do funduszu obrotowego	—	—	109	32
Kupony	—	—	2000	—	Wyplacone stypendya	—	—	2780	—
Narosłe odsetki	—	—	186	36	Pozostałość 31. grudnia	—	—	5189	05
	50000	—	8078	37	oraz 4 ^o / _o listy galic. Banku krajowego	50000	—	—	—
	—	—	—	—		50000	—	8078	37
3. Fundusz Katarzyńskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	42800	—	1915	17	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	51	16
Kupony	—	—	1705	56	Wyplacone stypendya	—	—	1692	—
	42800	—	3620	73	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1877	57
	—	—	—	—	oraz 4 ^o / _o listy Banku krajowego	10000	—	—	—
	—	—	—	—	» 4 ^o / _o » galic. Tow. kred. ziem.	32200	—	—	—
	—	—	—	—	» 4 ^o / _o » Banku hipot.	400	—	—	—
	—	—	—	—	» 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	200	—	—	—
	42800	—	3620	73		42800	—	3620	73

ROK 1908.

TABLICA VIII.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.
4. Fundusz Konarskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	16800	—	927	60	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	20	10
Kupony	—	—	669	92	Wypłacone stypendya	—	—	621	—
					Pozostałość 31. grudnia	—	—	956	42
					oraz 4 ^o / _o listy galic. Tow. kred. ziem.	10400	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » Banku hipotecznego	3400	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » krajowego	3000	—	—	—
	16800	—	1597	52		16800	—	1597	52
5. Fundusz im. Mickiewicza.									
Pozostałość 1. stycznia	41600	—	2611	45	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	86	94
Kupony	—	—	1655	68	Wypłacone stypendya	—	—	2296	—
Narosłe odsetki	—	—	83	17	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1967	36
					oraz 4 ^o / _o listy galic. Tow. kred. ziem.	41600	—	—	—
	41600	—	4350	30		41600	—	4350	30
6. Fundusz Dra Z. Pileckiego.									
Pozostałość 1. stycznia	6000	—	3792	96	Wypłacone stypendya	—	—	2400	—
Kupony	—	—	2393	20	Pozostałość 31. grudnia	—	—	3786	16
					oraz 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	4000	—	—	—
					» 4 ^o / _o listy galic. Tow. kred. ziem.	34000	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » Banku hipotecznego	2000	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » krajowego	20000	—	—	—
	6000	—	6186	16		60000	—	6186	16
7. Fundusz Sawickiego.									
Pozostałość 1. stycznia	15500	—	502	68	Wypłacone stypendya	—	—	672	—
Narosłe odsetki	—	—	640	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	470	68
					oraz 4 ^o / _o listy Banku krajowego	4000	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » » » »	11500	—	—	—
	15500	—	1142	68		15500	—	1142	68
8. Fundusz Henryka Wohla.									
Pozostałość 1. stycznia	47556	48	902	50	Wypłacono	—	—	540	—
Kupony	—	—	1900	—	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	58	63
Narosłe odsetki	2	32	54	52	Pozostałość 31. grudnia	—	—	2258	39
					oraz 4 ^o / _o Listy Banku kraj.	47500	—	—	—
					» książeczka	58	80	—	—
	47558	80	2857	02		47558	80	2857	02
9. Fundusz Antoniego Stachowskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	31000	—	4646	76	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	66	92
Kupony	—	—	1235	20	Pozostałość 31. grudnia	—	—	6012	92
Narosłe odsetki	—	—	91	24	oraz 4 ^o / _o listy galic. Tow. kred. ziem.	24000	—	—	—
Nadwyżka przy wym. wylos. listu zastaw.	—	—	106	04	» 4 ^o / _o » Banku krajowego	7000	—	—	—
	31000	—	6079	24		31000	—	6079	24
10. Fundusz im. Wereszcyński.									
Pozostałość 1. stycznia	—	—	3960	03	Wypłacono	—	—	4797	03
Odsetki od skapitalizowanego funduszu	—	—	837	—		—	—	4797	03
	—	—	4797	03		—	—	4797	03

VI. Fundusze na cele humanitarno-naukowe.

1. Fundusz Liwskiego.									
Pozostałość 1. stycznia	65800	—	6774	05	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	87	26
Kupony	—	—	2622	48	Wypłacono p. Dubieckiemu	—	—	377	47
Narosłe odsetki	—	—	286	19	Pozostałość 31. grudnia	—	—	9217	99
					oraz 4 ^o / _o listy galic. Banku hipotecznego	3400	—	—	—
					» 4 ^o / _o » » » Tow. kred. ziem.	47600	—	—	—
					» 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	800	—	—	—
					» 4 ^o / _o listy Banku krajowego	14000	—	—	—
	65800	—	9682	72		65800	—	9682	72
2. Fundusz im. Maryi Sienkiewiczowej.									
Pozostałość 1. stycznia	40000	—	287	26	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	15	92
Kupony	—	—	1592	—	Wypłacono zapomogi	—	—	1576	08
					Pozostałość 31. grudnia	—	—	287	26
					oraz 4 ^o / _o listy galic. Tow. kred. ziem.	40000	—	—	—
	40000	—	1879	26		40000	—	1879	26

ROK 1908.

TABLICA IX.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.
3. Fundusz obrotowy Biblioteki polskiej w Paryżu.									
Otrzymano z funduszu im. Wereszczyńskiego . . .	—	—	3982	23	Wydano na budowę	—	—	13972	89
» » » Gadona	—	—	2740	37	Wydano na potrzeby stacyi	—	—	2179	03
Awans na 1909 r.	—	—	9527	82	Narosłe odsetki	—	—	98	50
	—	—	16250	42		—	—	16250	42

V. Kwoty depozytowe.

1. Fundusz budowy szpitala w Krynicy.

Pozostałość 1. stycznia	22169	70	103	68	Pozostałość 31. grudnia	—	—	107	82
Narosłe odsetki	895	58	4	14	oraz 3 książeczki Kasy Oszczęd. m. Krakowa	23065	28	—	—
	23065	28	107	82		23065	28	107	82

2. Fundusz Józefa Grabia Pilawskiego.

Pozostałość 1. stycznia	200679	30	2095	93	Wyplacono	866	12	9110	61
Kupony	—	—	7383	87	Przeniesiono do funduszu obrotowego	—	—	369	19
Narosłe odsetki	686	82	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
	201366	12	9479	80	oraz 4 ^o /o listy Banku hipotecznego	65000	—	—	—
					» 8 akcji Banku ziem. w Poznaniu, Marek	8000	—	—	—
					» 4 ^o /o listy galic. Banku krajowego	65500	—	—	—
					» 4 ^o /o » » Tow. kred. ziem.	45000	—	—	—
					» książeczka oszczędnościowa	17000	—	—	—
	201366	12	9479	80		201366	12	9479	80

3. Fundusz grobów królewskich.

Pozostałość 1. stycznia	15106	39	214	26	Przeniesiono do fund. obrotowego	57	04	—	—
Narosłe odsetki	587	30	—	—	Wyplacono kapitule krakowskiej za 1907 i 1908	1083	77	—	—
	15693	69	214	26	Pozostałość 31. grudnia	—	—	214	26
					oraz 3 książeczki Kasy oszczęd. m. Krakowa	14552	88	—	—
	15693	69	214	26		15693	69	214	26

4. Fundusz L. Gadona.

Pozostałość 1. stycznia	72000	—	—	—	Wydano walory	22000	—	—	—
Kupony	—	—	3875	50	Wyplacone koszty pogrzebu	—	—	284	24
Otrzymano 4 ^o /o listy Banku kraj.	26700	—	—	—	Stacyi naukowej w Paryżu przekazano	—	—	3695	38
» przy wymianie walorów	—	—	57	53	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
Narosłe odsetki	—	—	46	59	4 ^o /o listy galic. Tow. kred. ziem.	50000	—	—	—
	98700	—	3979	62	4 ^o /o » » Banku krajowego	26700	—	—	—
	98700	—	3979	62		98700	—	3979	62

5. Fundusz Władysława Kretkowskiego (III-ci).

Pozostałość 1. stycznia Rubli	52400	—	97814	64	—	—	—	—	4500	—
Czynsz z domu	—	—	—	10161	60	Złożono w Banku krajowym	—	—	—	171
Kupony	—	—	—	9241	21	Koszta prawne	—	—	—	377
Narosłe procenta	—	—	—	4223	87	» administracyjne	—	—	—	4749
Otrzymano 4 ¹ / ₂ ^o /o Listy m. Warsza- wy Rubli	29700	—	—	—	Złożono na książeczki	—	—	—	—	13827
Otrzymano na książeczki	—	—	4749	83	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—	—
	82100	—	102564	47	oraz 4 ¹ / ₂ ^o /o Listy m. Warszawy Rubli	29700	—	—	—	—
					» 5 ^o /o » » »	52400	—	—	—	—
					» 6 książeczek oszczędn.	—	—	102564	47	—
	82100	—	102564	47		82100	—	102564	47	23626

6. Fundusz kaplicy w Szczawnicy.

Pozostałość 1. stycznia	863	72	—	—	Wydano	228	40	—	—
Narosłe odsetki	25	66	—	—	Pozostałość 31. grudnia:	—	—	—	—
	889	38	—	—	książeczki Kasy Oszczęd. m. Krakowa	660	98	—	—
	889	38	—	—		889	38	—	—

7. Fundusz Mickiewiczowski w Szczawnicy.

Pozostałość 1. stycznia	319	45	—	—	Pozostałość 31. grudnia:	—	—	—	—
Narosłe odsetki	12	88	—	—	książeczka Kasy Oszczęd. m. Krakowa	332	33	—	—
	332	33	—	—		332	33	—	—

8. Fundusz Niewiadomego.

Pozostałość 1. stycznia	—	—	3617	02	Wydano	—	—	1580	—
Złożono	—	—	4000	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	6231	60
Narosłe odsetki	—	—	194	58		—	—	7811	60
	—	—	7811	60		—	—	7811	60

ROK 1908.

TABLICA X.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.
9. Fundusz Bolesława Rusieckiego.									
Pozostałość 1. stycznia	40000	—	—	—	Pozostałość 31. grudnia: 4% renta złota węgierska	40000	—	—	—
	40000	—	—	—		40000	—	—	—
10. Rezerwa Szczawnicka.									
Pozostałość 1. stycznia	4000	—	14463	34	Pozostałość 31. grudnia	—	—	22103	97
Przeniesiono z funduszu Szczawnickiego j. n.	—	—	6900	51	oraz 4% listy Banku krajowego	4000	—	—	—
Narosłe odsetki	—	—	580	12					
Kupony	—	—	160	—					
	4000	—	22103	97		4000	—	22103	97
11. Fundusz Szczawnicki.									
Czynsz dzierżawny ze Szczawnicy	—	—	17000	—	Raty pożyczki z funduszu żelaznego	—	—	7700	—
Narosłe odsetki	—	—	231	29	Inne procenty	—	—	1275	40
Dochód ze sprzedaży wody	—	—	2213	70	Wydatki bieżące w roku	—	—	4569	08
» z dzierżawy Miodzusia	—	—	1000	—	Pozost. przeniesiona do rezerwy Szczawnickiej	—	—	6900	51
	—	—	20444	99		—	—	20444	99
12. Fundusz szpitala w Szczawnicy.									
Pozostałość 1. stycznia	10000	—	1288	74	Wydano na zapomogi	—	—	200	—
Narosłe odsetki	—	—	34	56	Wydatki na dom »Aniol Stróż«	—	—	806	66
Kupony	—	—	400	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	716	64
	10000	—	1723	30	oraz 4% listy Banku krajowego	10000	—	—	—
	10000	—	1723	30		10000	—	1723	30
13. Fundusz Tow. popierania wydawnictw Akademii Umiejętności.									
Pozostałość 1. stycznia	81044	71	1820	—	Wydano na wydawnictwa	—	—	4870	—
Złożone	—	—	318	37	Wydano na kupno walorów	—	—	472	93
Otrzymano 4% Listy Banku krajowego	500	—	—	—	Złożono na książeczkę	—	—	45	44
Złożono na książeczkę	45	44	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
Narosłe odsetki	2	15	—	—	oraz 4% Listy Banku krajowego	81500	—	—	—
Kupony	—	—	3250	—	» książeczka	92	30	—	—
	81592	30	5388	37		81592	30	5388	37

FUNDUSZ ŻELAZNY.

Pozostałość 1. stycznia	63300	—	52807	29	Pozostałość 31. grudnia	—	—	54298	77
oraz w pożyczce Szczawnickiej	—	—	140198	52	» w pożyczce Szczawnickiej	—	—	138758	62
Otrzymano przy wym. wylos. listu	—	—	51	58	oraz 4 1/2% listy Banku krajowego	200	—	—	—
					» 4 1/2% » » hipot. galic.	10000	—	—	—
					» 4% oblig. poż. kraj. galic.	3000	—	—	—
					» 4% listy zast. galic. Banku hipot.	10600	—	—	—
					» 4% » » » kraj.	5300	—	—	—
					» 4% » » » Tow. kred. ziem.	25200	—	—	—
					» 4% renta węgierska koronowa	5000	—	—	—
					» 4 akcy Banku ziem. w Poznaniu Marek	4000	—	—	—
	63300	—	193057	39		63300	—	193057	39

(Fundusz Mireckiego).

NB. Fundusz ten po całkowitem zrealizowaniu przejdzie do Funduszu żelaznego.

Złożono	—	—	18224	48	Pozostałość 31. grudnia	—	—	18710	86
Narosłe odsetki	—	—	486	38		—	—	18710	86
	—	—	18710	86					

Bolesław Ulanowski, m. p.
Sekretarz Generalny Akademii Umiejętności.

Gadomski, m. p.
Skarbnik.

B. W. Antoniewicz, m. p.
Rachmistrz Akademii.

Komisja kontrolująca:

Browicz, m. p.

L. Marchlewski, m. p.

Leon Sternbach, m. p.

W Krakowie, dnia 20 lutego 1909.

Fundacja edukacyjna ś. p. Wiktora Osławskiego.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW ZA ROK 1908.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	K.	h.	K.	h.		K.	h.	K.	h.

1. Fundusz na udzielanie stypendyów.

Pozostałość 1. stycznia	754654	48	12500	—	Złożono na książeczkę	—	—	938	40
Kupony	—	—	29953	48	Wyplacone stypendya	—	—	25000	—
Złożono na książeczkę Kasy oszcz. m. Krakowa	938	40	—	—	» Akademii Umiej. 10% od dochodu	—	—	2995	34
Dopisany procent do książeczki	81	33	—	—	Przeniesiono do funduszu obrotowego wspólnego, połowę nieużytej reszty	—	—	1019	74
					Pozostałość 31. grudnia	—	—	12500	—
					oraz 4% listy gal. Tow. kred. ziemsk.	752600	—	—	—
					i książeczka Kasy oszcz. m. Krakowa	3074	21	—	—
	755674	21	42453	48		755674	21	42453	48

2. Fundusz zakładowy na wydawnictwo naukowych prac stypendystów.

Pozostałość 1. stycznia	—	—	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	—	—
4% listy gal. Tow. kred. ziemsk.	88600	—	—	—	4% listy gal. Tow. kred. ziemsk.	88600	—	—	—
	88600	—	—	—		88600	—	—	—

3. Fundusz obrotowy na wydawnictwo naukowych prac stypendystów.

Pozostałość 1. stycznia	6886	93	1871	14	Wyplacono honorarya i druk	—	—	855	—
Kupony od fund. na wydawnictwa	—	—	3526	28	Pozostałość 31. grudnia	—	—	4542	42
Dopisany procent do książeczki	285	66	—	—	i książeczka Kasy oszcz. m. Krakowa	7517	26	—	—
Sprzedane dzieła	344	67	—	—		7517	26	5397	42
	7517	26	5397	42					

4. Fundusz na udzielanie zapomóg.

Pozostałość 1. stycznia	247480	68	900	—	Wyplacono zapomogi	—	—	2700	—
Kupony	—	—	9408	72	Złożono na książeczkę	—	—	2683	70
Złożono na książeczki Kasy oszcz. m. Krakowa	2683	70	—	—	Przeniesiono do funduszu obrotowego wspólnego, połowę nieużytej reszty	—	—	3125	02
Dopisany procent do książeczek	441	32	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	1800	—
					oraz 4% listy gal. Tow. kred. ziemsk.	236400	—	—	—
					i książeczki Kasy oszcz. m. Krakowa	14205	70	—	—
	250605	70	10308	72		250605	70	10308	72

5. Fundusz na udzielanie pieniężnych zasiłków laboratoriom naukowym.

Pozostałość 1. stycznia	561507	61	—	—	Złożono do Banku krajowego dla laboratorjów w Krakowie	—	—	5583	94
Kupony	—	—	22335	76	Złożone j. w. dla laboratorjów we Lwowie	—	—	5583	94
Narosłe procenty	12	40	—	—	Pozostałość 31. grudnia	—	—	11167	88
					4% listy gal. Tow. kred. ziemsk.	561200	—	—	—
					i książeczka Kasy oszczędności	320	01	—	—
	561520	01	22335	76		561520	01	22335	76

6. Fundusz obrotowy wspólny.

Pozostałość 1. stycznia	—	—	6342	21	Wyplacono zasiłki	—	—	6420	—
Półowa nieużytej reszty z funduszu na stypendya	—	—	1019	74	Pozostałość 31. grudnia	—	—	4543	05
» » » » » zapomogi	—	—	3125	02					
Procenty interkalarne	—	—	476	08					
	—	—	10963	05				10963	05

Bolesław Ulanowski, m. p.
Sekretarz Generalny Akademii Umiejętności.

B. W. Antoniewicz, m. p.
Rachmistrz.

Browicz, m. p.

Komisya kontrolujaca:
L. Marchlewski, m. p.

Leon Sternbach, m. p.

W Krakowie, dnia 20 lutego 1909.

